maria baciu

frumoasa din prăpastie

roman

dacia

MARIA BACIU

Frumoasa din prăpastie
şi
Dispariția lui Vrabie

EDITURA DACIA CLUJ-NAPOCA 1980

Coperta de CECILIA ISTOCACIU

Frumoasa din prăpastie

Trecuse de ora paisprezece, în acea zi care ambiționa brusc să prindă de pe urme toamna şi cele de ieri şi-alaltăieri parcă reînviaseră canicula, când un bărbat între două vârste se opri în poarta Miliției din C. Arăta nebărbierit şi cu fața ponosită. Cam aidoma scurtei ce atârna pe el, cu poalele jur-împrejur lăbărțate de vechi ploi. Salută cu bună ziua şi, cu o grabă ce imprima tremur degetelor, îşi prezentă buletinul. Ofițerului de serviciu, venit cu paşi egali în întâmpinare, îi spuse – privind lăturalnic şi abătut-nesigur – că a venit să anunțe ceva. Nu mult mai înainte – cât a ajuns până aici, preciză şi se încruntă –, coborând pe liziera pădurii, în stânga cabanei de la „Grohotiş", zărise în adânc, într-o copaie de piatră o formă omenească. S-a apropiat, cât putuse, i s-a părut că e o femeie.

— Ți se păru, ori era?

— Era. Era acolo...

Ofițerul de serviciu îl mai chestionă. Însă fără succes, îşi isprăvise cuvintele... Nu se dezmorți nici cât raportă la telefon aproape cu vorbele lui. Înălță doar capul când apăru un subofițer şi îi făcu semn să-l urmeze. Îl îndrumă prin nişte coridoare, deschise o uşă şi îl pofti să intre.

Se pomeni înaintea unui căpitan care scria de zor pe o foaie, între altele răsfirate pe birou. Îi aruncă o privire scurtă şi, cu stiloul, îi arătă să ia loc. Observând cum se apropia, întors şovăitor din umeri şi parcă pipăi înainte de a se aşeza, abia pe-o jumătate de scaun, căpitanul Stavru îşi zise că putea fi tăietor într-unul din parchetele de exploatare forestieră. Să-i fie asta cauza emoției, stingherelii!? Îi mai ignoră un timp prezența, continuând să scrie. Strânse hârtiile şi foşnetul lor îl făcu să tresară. Urmări apoi calm

intrarea locotenentului care preluă hârtiile înmânate de căpitan. Când acesta ieşi, nu înainte ca să-l privească, i se păru, vag zâmbitor, aplecă ochii şi îşi îndoi umerii sub scurta veche, de parcă s-ar fi strâns în el.

— Fumezi? Serveşte. Căpitanul Stavru întinse pachetul cu țigări, obligându-l să-l privească. Poate şi spre a se linişti.

— Nu fumez. Şi după o pauză: Vă mulțumesc.

Nu-şi mai dezlipi privirile de pe buzele căpitanului. Îi recepta precis întrebările, deşi uneori cu întârziere. Nu se aşteptase ca lucrurile să decurgă aşa.

Încet-încet, inima îi veni la loc. Îşi zise că răspunsurile i-au fost totuşi clare, ca la armată.

Căpitanul schiță o dâră de surâs făcându-şi de lucru cu hârtiile.

Din nou apăru locotenentul şi căpitanul îi mai întinse o filă. Cea pe care notase, când şi când, unele date în timpul discuției. Mulțumi apoi forestierului, care se ridică în picioare.

Rămas singur în birou, căpitanul dădu câteva telefoane. Se răsuci apoi în scaun şi, prin fereastră, privi curtea interioară. Microbuzul TV era la parcare – deci şi Negrilă pe-aproape, undeva. Zăbovi încă puțin, privi ceasul, săltă din cuier cascheta şi ieşi.

Pe culoar îl însoți răpăielile unei maşini de scris. În holul de la intrare îl şi aşteptau doi milițieni. Alături de ei, brancarda. Fusese scoasă ieri din microbuzul de intervenție, pentru mici întăriturі la chingi. Porniră în şir spre curtea interioară. Din garaj, unde sta ghemuit şi inspecta starea unui cauciuc, Negrilă reperă prezența căpitanului. Se înfățişă, zâmbitor ca totdeauna şi gata să execute ordine.

*

Microbuzul rulă în viteză pe câteva străduțe paralele. Se opri în dreptul cazarmei vânătorilor de munte. Echipat de escaladare, „vânătorul” se urcă în spate, agil, lângă milițieni. Nu gradele îi deosebeau – se salutară ca nişte civili, mai mult semne din ochi şi din capete.

Nu după mult, cauciucurile duruiau pe piatra cubică a serpentinelor. Stâncile sure pe creste apăreau şi dispăreau, lent sau în fugă, în raport cu desele înclinări şi viteza microbuzului. Apropierea o marcă asfaltul, alunecat silenţios şi îngrămădit sub roţi.

— Coborâm mai încolo, pe lângă pădure, nu urci până la platou, zise căpitanul. Atent, Negrilă reduse uşor viteza şi aşteptă s-audă ce-i mai ordonă. De doctorul Lazăr n-am dat la telefon, aşa că te duci înapoi, îl cauţi şi îl aduci. Procurorul Dăniloiu e avizat, dacă isprăveşte ce-l reţine momentan, are maşină. Doctorului spune-i că am să cobor şi eu cu băieţii. Dacă nu ţine cu dinadinsul, poate să n-o facă. Ne întâlnim pe platou.

*

Mai puţin abrupt decât îşi închipuiră, coborâşul în direcţia formei omeneşti reperate se dovedi totuşi anevoios. Nu îndestul şi pentru „vânător". Prinsese avans şi, aşteptându-i pe ceilalţi, părea că-şi cântăreşte inutilitatea... Ignorându-l şi ei, mai şi ajutându-se unul pe altul, milițienii coborau lent, dar metodic.

Într-adevăr, o femeie... Într-o ruptură relativ largă; copaia pe care stătea, întinsă, arăta netedă, de vânturi şi ploi tocită ca-n palmă. Căzuse cu faţa în sus. Dacă, bineînţeles, căzuse şi nu... „Vânătorul" nu-şi duse gândul la capăt. Zări faţa femeii. Extraordinar de frumoasă şi senină, ai fi zis că surâde; că lor le surâde... Milițienii ridicară priviri întrebătoare înspre căpitan. El cerceta, însă, ieşindul stâncos ce plana, greoi şi parcă ameninţător, deasupra lor. Impresia de singurătate şi curios frig se accentuă.

Călcând cu atenţie, căpitanul dădu ocol trupului ce părea o statuie căzută de pe soclu. Nu prin rigiditate statuie, ci prin armonia şi perfecţiunea formelor. Surprinzător, neaşteptat de intactă, pe dinafară. Ai fi zis că doarme şi visează; un vis, neapărat, frumos...

Căpitanul schiţă poziţia corpului, făcu două fotografii de ansamblu, câteva de detaliu. Unul din milițieni măsura şi

stabili unghiul de cădere. De-aici, de pe ieşindul ăsta stâncos prăvălit ca o imensă şi colţuroasă ciupercă?! Plutonierul-major Iosif îl consultă din ochi pe căpitan. Se căţără apoi cu destulă sprinteneală înapoi, de partea potecii pe care şi coborâseră dinspre cabană. Se săltă sus şi-i cercetă, jur-împrejur, suprafaţa. „Vânătorul" îşi desprinse privirile de la statuie – fotografiată mai dinaproape de căpitan – şi urmări silueta în uniformă. Rotită de colo-colo, părea profilată pe cer.

Când reveni lângă ceilalţi, căpitanul Stavru încă privea trăsăturile moartei, îndelung. Din capul locului îl izbise o asemănare. Încercase, dar nicicum nu-i dibuia urma în amintire. Cineva mai degrabă văzut cândva, undeva, decât cunoscut.

— Vezi ce scoţi şi tu, Iosife. Întinse aparatul de fotografiat plutonierului-major. Pendulă mai departe priviri atente peste trăsăturile femeii, peste surâsul ei senin şi „viu"... Majorul Iosif începu ţăcănitul declanşatorului, mărea şi micşora distanţe. Căpitanul se aplecă iute, atâta cât putu. Zărise ceva pe glencul unuia din pantofii păstraţi de statuie. Înclinat cât îi permise locul, citi – scris cu creionul chimic – Ileni Manoliu. Ileni Manoliu repetă gândul – înseriindu-se şi numele profesorului Virgiliu George Manoliu...

Plutonierul-major îşi tot potrivi locul lui şi însemnele aparatului; fotografie ciuperca de stâncă. Atârna greoaie, cum ar fi fost o prezenţă care le suspecta mişcările, succedate în tăcerea grea, gravă, ca de ritual.

Bucuros să se regăsească util, „vânătorul" se aplecă şi-i ajută pe miliţienii care prinseseră, de umeri şi de picioare, acel trup armonios. Îl simţiră îngreunat ca de greul pământului şi de greul morţii. Îl depuseră, încet, peste brancardă. Un timp îi mai priviră, de sus, acel încremenit şi straniu surâs. Apoi unul apucă prelata şi o potrivi deasupra.

La semnul căpitanului, plutonierul-major fotografie şi chenarul de cretă schiţat pe locul care primise acel corp, aparent fără să-l zdruncine în alcătuirea lui perfectă şi fragilă. Procurorul Dăniloiu, care urma să sosească, era un tip de-o exigenţă tipicară.

Controlul genții îl efectuase căpitanul, deschizând-o fără s-o desprindă din degetele ce o țineau, ai fi zis cu voință, cu împotrivire dezmințită de straniul surâs, senin şi static.

*

S-ajungă până la potecă, acum în sens invers, se vădi a fi incomparabil mai anevoios. Riscau să alunece, periculos, în orice clipită. Nu mai părea deloc acelaşi drum... Răzbiră trudnic şi încet, atenți la brancarda ce se clătina într-una.

Reperară sus, mai întâi, câteva capete aplecate peste parapet; le urmăreau înaintarea. Peste bocanci se încovrigau jnepeni diformi, fugara lor atingere părea înhățare ca într-o primejdioasă joacă...

Sustrăgându-se privirilor curioase, întoarse dinspre parapet o clipă, doctorul Lazăr, coborât din TV, îşi potrivi dunga pantalonilor prin câteva genuflexiuni energice. Pregătit să aştepte, se lăsă furat de înfățişarea cabanei. Multă piatră surie clădită fagure; lemnărie natur, cu părți vopsite în maroniu de castană combinat cu verde molid. Sala-restaurant ocupa aproape tot parterul. Nu arăta a fi dintre cele vizitate des. Lipseau căsuțele de camping, în jur nu existau poieni îmbietoare la întinsul corturilor. Locuri de dormit – cam puține, la etaj, presupuse doctorul şi înălță privirile. Sesiză la un geam retragerea unei umbre. Se concentră cum ar privi printr-un binoclu. Nu desluşi însă decât urme de praf pe pervaze şi, mai vagi, pe sticlă. Dintr-un răsucit de umeri văzu maşinile stopate pe platou. Aparțin desigur curioşilor nimeriți aici între timp. „Renault" şi „Fiat", perfect întreținute. Ascuțişul vântului se făcu simțit şi doctorul Lazăr porni agale către parapet.

Cei de jos îşi încordau puterile şi căutau, atent, loc bun de proptit bocancii:. Căpitanul şi „vânătorul" escaladară primii parapetul. Se îndoiră iute peste marginea lui şi ajutară la săltarea şi trecerea brancardei pe deasupra.

Nu gradele îl distanțează pe Stavru de ai lui, reflectă doctorul. Îl salută printr-un zâmbet larg, reflex al altor momente de bună colaborare. În general se înțelegeau,

adesea Stavru îi plăcea de-a dreptul. Era în el ceva ce facilita instalarea acelei simpatii proprii spiritelor alese. Se considera ca atare, deloc fără îndreptățire, şi doctorul Lazăr.

Privitorii se răsfirară de la parapet. Înconjurară apoi, concentric, brancarda. Unul din milițieni îndepărtă o sudoare zvântată, poate doar închipuită, pe fața palidă de efort. Celălalt se aplecă şi înlătură, cu încetul, prelata.

Răzbi ceva ca un vaer reținut, întrerupt, fisurând însă o uimire mare şi unanimă. Pe fețele privitorilor se putea citi impresia, cumva consternarea, că moarta îşi etala dinadins surâsul... Umbrarul morții, ca o invizibilă voaletă, adăugase surplus de frumusețe stranie acelui obraz încremenit şi totuşi – de s-ar fi putut spune – cald...

Un costum gri-argintiu, din stofă fină şi croi elegant – gândul tuturor zbură la neobişnuit de calda noapte trecută –, scotea mai în evidență rotunjimi sculpturale. Degetele mâinii drepte, cu unghiile prelungi şi lăcuite, țineau firesc minerul genții. Străină, evident, asortată şi pantofilor. Moarta mai păstra tot ceea ce îi aparținuse, începând cu frumusețea. Fragilitatea ei transmise totuşi, tuturor, un fior de gheață...

Doctorul Lazăr îşi îndoise genunchii şi o examina atent şi de aproape. Încrucişă apoi ochii cu ai căpitanului. Ca o posibilă explicație a ciudatei conservări, suci capul în direcția afundului de unde fusese scoasă.

— Cam douăzeci de ore, şopti în obrazul căpitanului.

Îşi dezdoi genunchii şi o mai privi, întreagă şi de sus. Dădu înconjur tărgii. Examinând-o continuu, începu să scuture firişoare de praf, mai mult imaginare, de pe pantalonii săi impecabili.

— O cunoaşte careva dintre dumneavoastră?

Stavru pendulă priviri încete printre oamenii înghesuiți concentric. Câțiva îi ațintiră dunga cozorocului; alții ridicară ori coborâră umeri. Cum se uitau, tulbure şi aiurit, toți o vedeau încă – să fi privit oriunde – pe femeia ce surâdea cerului plumburiu şi vast.

Căpitanul trecu aparatul de fotografiat plutonierului-major şi semnul ce i-l făcu fu scurt, pesemne suficient de explicit. Scoase un carnet şi porni în paşi egali – cum şi-ar fi propus

să măsoare locul –, însă în direcția mașinilor stopate. „Fiat”-ul avea număr de Maramureș, „Renault”-ul de Piatra Neamț. Avea vreo importanță?...

Dintre privitorii nehotărâți, sau încă tulburați, se desprinseră doi căutându-se de zor prin buzunare. Îi urmară alții și recompuseră, rapid, echipajele. Stăteau pe canapele cuminți, ca niște școlari în bănci statornicite autoritar. Lângă însemnele de circulație și ce mai ținea de ele, notarea datelor personale merse operativ. Pentru orice eventualitate... Sfârșind, Stavru schiță salutul și dădu să se retragă.

— Noi ce putem face, tovarășe căpitan? Pupilele conducătorului auto trădau că imaginea morții se lăsa greu înlăturată.

— Tot ce doriți, rosti neutru căpitanul, tot ce așteptați de la drumul dumneavoastră, vi-l doresc bun. Dacă, repet, nimeni, absolut nimeni dintre dumneavoastră, nu cunoaște nimic în legătură cu moarta de sub prelată.

Ochii căscați și capetele, cuminte îndoite, negară vehement, odată în plus.

— Liber, drum bun!

Mâinile nimeriră cheile de contact, mașinile demarară. Zgomotul se pierdu în depărtările împădurite.

Brancarda fu potrivită pe podeaua microbuzului. Plivirea doctorului Lazăr mai cerceta, cu altă expresie însă, transpusă pe față și în zâmbetul lui, armonioasa statuie. Cu un deget își freca, insistent, bărbia proaspăt rasă. Gestul se ivea la el ori de câte ori se apropia, reflectând adânc, de concluzii...

Milițienii mai potriviră brancarda și apoi ocupară banchetele – ajunse incomode. Locul de la ușă îl preferă „vânătorul”. Parcă și gândurile le împingea spre coamele muntoase, inegal îșiferm desenate în lărgimea orizontului.

Mai la o parte de cei rămași încă pe platou, doctorul Lazăr îi argumenta ceva căpitanului Stavru. Părea când categoric prin cuvinte, când întărit de gesturi și mimică expresivă. Ca de obicei în cazuri asemănătoare, ce va urma îl va confirma, își zise Negrilă, ușor sprijinit de capotă. Pândea și un gest deal căpitanului, deocamdată captat de elocvența doctorului,

Brusc îi strânse mâna şi cu zâmbete prietenești, îi arătă că îl aşteaptă TV-ul. Repede săltat la volan, Negrilă deschise doctorului cealaltă portieră.

— Te-ntorci şi-mi spui ce s-a ales de alibi, îi ceru căpitanul, apărut de partea volanului. Negrilă înclină fruntea a salut şi înțelegere, luă şi virajul din scurt – milițienii de pe banchete abia putură să împiedice alunecarea brancardei cu moarta. TV-ul galopa spre serpentinele înclinate şi spre oraş.

*

Pe platoul brusc măturat de vânt, căpitanul îşi potrivea mersul unui bărbat tânăr, cam păstos însă şi cu pântecul uşor revărsat. Se detaşase de grup şi arunca priviri spre catul de sus. Încruntătura ochilor, de un verde incert, îi adâncea paloarea.

— Sunteți cabanierul? îl abordă.

— Sunt cabanierul, reluă abătut.

— Când am întrebat cine o cunoaşte, ați tăcut. N-ați cunoscut-o?

Privi dinjosul parapetului, apoi adăugă, parcă plictisit:

— Sunt căpitanul Stavru, de la Judiciar.

— State. Ilarion State, întregi cu un plus de stânjeneală. Înălță din nou capul spre etaj.

De data asta şi căpitanul zări un obraz de femeie, în spatele unui geam. Părea tânără, plânsă ori numai crispată. Printr-un gest moale, repetat cu insistență, alunga două feţişoare curioase de copii: apăreau şi dispăreau din cadrul geamului.

— Soția şi copiii dumneavoastră?

— Soția şi copiii mei, acceptă şi-şi privi vârfurile pantofilor. Se prefăcea ori era absorbit de gânduri? Zăpăceala lui avea altă nuanță decât a celorlalți.

— Mai e şi altcineva în cabană?

— Nu.

— Când am început coborâşul, cu subalternii mei, nu neați văzut? Buimăceala păru să i se accentueze şi răspunse amânat.

— Ba da, dar... Mi-am închipuit cu totul altceva.

— Anume?

— Ştiu eu, mi-am zis că-i vorba de vreun, exerciţiu. Sau...

— Sau?!

Mai parcurse câţiva paşi, anevoioşi şi ei, până să întregească:

— Pur şi simplu mi-am închipuit o coborâre. Poate ştiţi, pe aici rareori se urcă. Se preferă exclusiv coborâşul. Aproape exclusiv.

— Nici brancarda nu v-a sugerat altceva? Sta vru îl privi cu acuitate.

— Nu-mi amintesc să fi zărit brancarda.

Iscodi el faţa căpitanului, mai dinaproape, furiş. Cum silea să priceapă mai multe, sau, dimpotrivă, să se facă el înţeles, dincolo de zgârcenia răspunsurilor. Îi dădu ghes încruntătura căpitanului.

— Şi să fi zărit brancarda – trecu privirile iar la geamul de sus, acum pustiu –, nu m-aş fi putut gândi la altceva. Decât tot la un exerciţiu.

Căpitanul întoarse umerii şi măsură din ochi apropierea celorlalţi. Un bătrânel cu trening şi o bască mai neobişnuită, bascheţi uzaţi. Alături, doi inşi aproximativ de aceeaşi vârstă; unul avea o respectabilă chelie şi era slab ca un ţâr; celălalt, potrivit de stat, sucea continuu, împrejurul gâtului îndesat, un fular cadrilat de culori ţipătoare. Târâia paşii un tânăr cu rucsacul bine burduşit, cocoţat în spate; ai fi zis că îşi ascultă doar gândurile reverberate în el; nu ridica privirile. Între toţi, bătrânelul vădea o siluetă de invidiat, suplă şi viguroasă; asta până îi vedeai bine boţeala obrazului.

— Oricum – îl auzi pe Ilarion State –, nu m-aş fi putut gândi nici în ruptul capului la...

— La ce anume? îl privi direct.

— La... Ce-aţi descoperit dumneavoastră, coborând. Păru să-şi audă cu neplăcere oftatul scăpat. Cerceta iar pavajul platoului cu multe petece de asfalt proaspete.

— Deci, să reluăm. Pe moartă aţi cunoscut-o.

— Hâm, am cunoscut-o... Surâs echivoc sau de nepotrivită bravadă. Îl prelungi şi în direcţia bătrânelului, care receptă şi luă un aer mai de importanţă, vorbindu-le celorlalţi.

— Nu mi-aţi putea spune ceva mai mult şi mai clar?

Mai puternic n-ar fi tresărit, îşi zise căpitanul, nici de i-aş fi cerut să-mi confirme că el a împins-o în hău. În eventualitatea că nu ea „zburase" singură, asemenea unei păsări lipsite şi de aripi şi de... minte.

— Dumneavoastră n-aţi cunoscut-o? N-aţi cunoscut-o, tovarăşe căpitan? În vocea lui State sună parcă din nou acea deplasată, ofuscată, inutilă bravadă.

— Deocamdată eu aştept răspuns! preciză Stavru, strunindu-şi enervarea.

— Ileni Manoliu – domnişoara Ileni Manoliu! Tenta malițioasă dispăru şi îi luă locul o gravitate mai de profunzime, totuşi ambiguă sau numai dureroasă.

— Fiica profesorului Virgiliu George Manoliu, deci Stavru întregi apăsat şi potrivi o filă în carnet.

Privirile cabanierului, grele de ceea ce ocolea să afirme, galopau parcă pe urma cuvintelor căpitanului. Identitate confirmată, gândi acesta. Revăzu şi înscrisul stângaci de pe glencul unuia din pantofi. Fiind cine era – cine fusese –, cu siguranţă n-a cunoscut-o. Renunţă să-şi mai forţeze memoria, deşi avea senzaţia certă că-i amintea de cineva. În geanta de import, sofisticată, găsise doar o pudrieră, rujul de culoare pastel, un creion-rimel, o batistă şi un flacon, minuscul şi ornat, de parfum Coty.

— Desigur, fiica profesorului Virgiliu George Manoliu, reluă şi State. Avea aerul că se întreabă dacă schimbă ori nu ceva faptul acesta. Continuă, umezindu-şi buzele. Nu cred să credeţi că asta are importanţă, tovarăşe căpitan. Sunase aferat, exagerat, fals.

— Dumneata îţi vezi de drum sau zăboveşti cu noi la cabană? se adresă căpitanul tânărului care-l ajunse. E singurul impresionat cu adevărat, remarcă în sine. Poate e prima lui întâlnire dinaproape cu firescul ireversibil, trist şi anevoie de înţeles, la vârsta lui...

— Poftiți, şopti şi întinse buletinul. Îl păstrase în palmă, pregătit. Cobor, mai zise, ațintind departe, şi absent, vinețiul munților.

Înapoindu-i actul, Stavru îl atinse uşor peste umăr, ca într-un încurajator rămas bun.

— Îmi spuneți numele dumneavoastră? Coborî cozorocul în raza ochilor bătrâni, cu sticliri viclene.

— Numele meu?! Se apucă de scotocit alandala prin buzunare. Basca, teşită într-o parte ca la pictorii medievali, şi-o luă de pe cap, o vârî într-un buzunar, trase batista, un pachețel, cu de-ale gurii pesemne... Până să dea de buletin, le întinseră ceilalți doi, chelul subțire țâr şi posesorul fularului cadrilat rotit cu neastâmpăr în jurul gâtului.

Găsind, în sfârşit, şi ce căuta, bătrânelul însoți notarea cu surplusuri, înălțat pe bascheții uzați, să vadă fără sfială ce scria căpitanul...

— Nicolae Taban e numele meu. Locuiesc pe strada Măcelarilor, la numărul 32; parter şi proprietate personală. În prezent ocupată în întregime! Pensionar. Pensie bunicică, nu de lepădat. Pot să vă invit la mine, oricând şi cu mare plăcere. Chiriaşi nu am, că la etaj stă fii-mea. Un etaj mai mititel. Am măritat-o cu un expert contabil. Cu Academie, nu conțopist ca fitecine! Mi-a adus la casă un nepurcel de nepot de toată minunea, hi-hi-hi!

Aruncă basca în aer şi gestul aduse zâmbete pe toate fețele. Doar tânărul se păstră grav şi amână o clipă escaladarea parapetului. Săltă apoi rucsacul în curele şi o porni spre scurtături. Curând intră în pădure şi nu îl mai zăriră.

*

State se precipită în paşi şi intră primul în cabană. Îi cuprinse în cercul unor priviri exagerat profesionale.

— Cu ce să vă servesc?! Nu suntem cine ştie ce, dar avem, precum se vede, mai de toate. Apoi, aparte: Tovarăşe căpitan, doriți ceva anume?

— Nene State, ascultă, eşti de-acord s-o fac eu pe înlocuitorul? Bătrânelul se ridicase, agil, de pe scaunul abia

ocupat – la masa unde trăgeau scaune şi chelul şi cel cu fularul, mai lângă geam. Glasul îl înălțase, cu stridența unei comenzi aproape. Eşti de acord, nu? Ne punem inima un pic la loc!

Nu lăsă răgaz încuviințării, de altfel cabanierul arăta pus în dificultate. Poate numai lipsit momentan de hotărâre? Bătrânelul se strecură sigur înapoia tejghelei-frigider. Cercetă avid rafturi ie cu băuturi fel de fel, raritățifine, părând fericit şi în elementul lui.

— Ce bucuria dracului l-a pocnit? Fosila! State rosti imprecația cu întârziere. Ezita.

Îndemnat de semnul căpitanului, se apropie într-un mers în dungă, spre masa aleasă de acesta; nu departe de scara ce urca la etaj.

— Luați loc. S-ar zice că vă cunoaşteți suficient de bine!

— Mă întreb şi eu! făcu State şi începu să-şi roadă buzele.

— Cu plecăciune, vă rog, serviți! se şi înființă bătrânelul. Pe masă lăsă două pahare înalte, pline pe sfert cu un lichid; părea motorină. Se prefăcu că ignoră şi refuzul căpitanului şi contrarierea, sau dezicerea, lui State. Porni înapoi cu paşi fermi, lipsiți de zgomote.

— Totdeauna e aşa sigur, vioi şi voios?

— Infantil, tovarăşe căpitan! Mintea copiilor. Tâmpit! Cu toată furia, State scăpă şi o umbră de indulgență. Uitați-vă numai la el!

Părea că zboară cărând, spre cealaltă masă, trei pahare mari şi o sticlă plină. Mima adulmecarea pofticioasă din mers şi, depunând-o la mijloc, lărgi un gest – cum ar fi propus admirației trofeul îndelung râvnit.

— A picat pe capul meu, aici, parcă după un chiolhan la iarmaroc, nu după... Lăsă fraza neterminată, înteți rosul buzelor.

— Ileni Manoliu venea deseori la dumneata?

Dinadins accentuase ultimele două cuvinte – cabanierul întoarse, zvâcnit, o față alterată. Părea ajuns aproape de plâns. Sau – intrat în panică?

— Înțeleg, la dumneata la cabană, reformulă căpitanul şi-i sesiză destinderea. Răspundeți, venea deseori?

— Destul de des. Oftând, inspiră sacadat, ca înecatul ajuns nesperat la o gură de aer salvatoare. Însă tăcu din nou.

— Cum se spune, aşteptați smulsul cuvintelor, e neplăcut. Cât priveşte timpul – vă dați seama. Fiți mai explicit!

State păru transformat într-un ogar cu simțurile alertate de iminența vânatului; turuiala bătrânelului, spre cei doi comeseni ai lui, nu se deslușea.

— Ascultă, nu mă pune în situația să...

— Vă cer scuze, bâigui rapid. Venea des, uneori însoțită de... câte-o gaşcă, mereu alta, aş zice. N-am cunoscut pe nimeni. Afară de Ileni. Nu acordam atenție. Ileni era unică, eclipsa pe oricine. Să fi fost înconjurată de o mie... Dacă n-ați cunoscut-o, nu puteți bănui în ce fel era unică şi... eclipsa.

Consecutiv opririi lui, sâcâitor contemplative, răzbi şi ritmicitatea mersului cuiva, la capătul treptelor, pe tocuri înalte. Suna straniu, locul fiind potrivit altui fel de încăl-țăminte. Căpitanul întorsese capul.

— Coboară soția mea, anunță State precipitat. Dragă Sofia, te rog!

Îi ieşi politicos în întâmpinare. Când îşi prezentase bule-tinul, ca în treacăt adăugase că e absolvent de facultate. Putea fi şi nevastă-sa? Îi petrecu brațul pe după umeri, strâns şi protector, însă vizibil gestul nu fu dorit de femeie.

— Căpitanul Stavru. În picioare, ridicat cât îşi întinseră mâinile, constată că e mai drăguță die cum păruse în spatele acelui geam. Tipul fusiform – naşte copii şi păstrează şolduri de fetiță. Il privea deschis în ochi, deşi cumva învăluit-întrebător.

— Draga mea, începu State, neslăbind-o din strânsoarea brațului, tovarăşul căpitan se ocupă cu... cu...

— Ancheta, preciză Stavru, ajutându-l indirect., flegmatic..

Zâmbetul femeii pieri. Ieşi mai în evidență neplăcerea provocată de insistentul braț al soțului.

— Poate doriți o cafea? Se suci ca într-o indecizie, totuşi izbuti să se elibereze.

— O, da – şi să n-o refuzi, se avântă cabanierul, exagerat, cum pregăteşte nevasta mea cafeaua e rar!

— Oricum – vă mulțumesc. Prin zâmbet Stavru dădu de înțeles că nu vede necesitatea schimbării pronumelui din partea lui State. Se vădi o clipă sancționat şi, consecutiv, în ochii femeii zări înfiripându-se neaşteptate punți. Spre posibilă şi reciprocă înțelegere? O susceptibilitate rece pecetlui, ca urmare, figura cabanierului. Femeia îi aruncă peste umăr o privire şi porni spre bar.

— Greu cu femeile! oftă State şi surâse cam nătâng.

— Să rămânem la bărbați, propuse căpitanul sec şi îi făcu semn să se aşeze. De cine a fost însoțită Ileni Manoliu, aici, la cabană, ultima oară? Când anume? Răspundeți şi, pe urmă, aduceți şi registrul!

— Vrând-nevrând, aş încurca, orice v-aş spune... Pe jumătate ridicat din scaun, se holba pe fila carnetului pregătit de căpitan. Însă îşi întregi mişcarea, se depărtă şi reveni cu registrul. Poftiți, tovarăşe căpitan. În asemenea situații, ştiți mai bine ca oricine, scapi o vorbă şi te duce cine ştie unde?!...

— Ce vreți să spuneți? Îi aruncă o privire din scurt şi preluă registrul. Țineți cu tot dinadinsul să repet?

— Să repetați? se interesă cu falsă naivitate. Sau reală năuceală? Expresia de ogar alertat din nou se instală, îngustându-i trăsăturile ca după teribil efort.

— Eu pun întrebări şi dumneata răspunzi! Ori preferi să te invit în altă parte – poate discuția aici nu-ți convine?

— Vă rog, credeți-mă, nu vreau să mă eschivez! Să tergiversez, vă rog, n-o credeți!

— Ai impresia că faci altceva? Eu te-ntreb una, şi... Bruiat şi de ceea ce i se învolbura lui în cuget, State percepu zgomotul frânelor, afară, abia după ce căpitanul, culegând chipiul iute de pe dunga mesei, i se şterse dinaintea ochilor...

Lungi clipe, intempestiva ieşire cabanierul o luă ca o inexplicabilă sancțiune. Perplex pe scaun, i se părea că urmarea in-ar putea fi decât ceva cumplit. Pesemne ca izbucnirea urnii vulcan... Sesiză anevoie că, de la masa cealaltă, bătrânelul Taban flutura cu veselie mâinile şi îl chestiona, jucăuş, din ochi – pleacă ori ce face căpitanul?!... Se aliniară toți pe după geam, cercetând platoul. Zăriră

acelaşi microbuz TV. Şoferul deja îl aştepta pe căpitan, ținea portiera deschisă...

— Tovarăşe căpitan, tovarăşul locotenent transmite că alibiul s-a verificat. Omul de la parchetul forestier, din Japniță, e liber. Tovarăşul locotenent zice...

Negrilă luă seama că nu mai e ascultat. Întinse un braț şi potrivi retrovizoarea până zări, departe, serpentinele înguste şi albite, prin contrast, de brazii pletoşi şi întunecați de verzi. Se strică vremea şi-are să plouă. Nu aici, peste oraş, se auzi precizând şi tuşi; cum şi-ar fi pus dop vorbirii.

— Bun! Fii atent! Stavru îl prinse în ascuțişul privirii – felul acela ce-i reactualiza, de fiecare dată, senzația că îl urmează pe căpitan precum dinele căruța olteanului. Îl iei cu tine pe Fofo. Alegeți o scurtătură potrivită unde îl cobori, ca, venind în pas normal, el să ajungă aici nici mult înainte, nici mult după tine. Înțeles? S-ar putea să rămână peste noapte, să joace rolul în consecință.

— Vreo indicație mai specială? Îl ştiți pe tovarăşul sublocotenent, adăugă zâmbind clătinat, cu ochii miciți de râsul înfundat pe dinăuntru.

— Specială? Să-şi taie imaginația la scară, atât! Lui Iosif spune-i să mărească fotografiile. La maximum. Dacă nu are timp pentru toate – cobor cu tine când revii –, să selecteze. A fost la fața locului, se descurcă. Da! Păru să-şi amintească, nesigur. Repezilă a spus ceva despre...

Negrilă, pipăind cheia de contact, îşi aminti împrejurarea care îi câştigase locotenentului Litan porecla „Repezilă-n brânci". Nu cine ştie ce, treabă oarecare, însă caraghioasă-n felul ei, şi porecla prinsese. Se trunchiase cu timpul şi dăinuia aşa, Repezilă.

— Mi-a spus – a, da, achiziționarea unui corp de bibliotecă! Mă rog, dacă-l avantajează, să folosească timpul până mă întorc! Gata şi-mi vii înapoi, trap! Vezi, când cobori acum, orientează-te, găseşte o scurtătură potrivită. Drumul!

*

Din uşa cabanei, zâmbitor, întrebă cum se face că nu au încă telefon? Şi cabanierul se lansă în explicații, cu lux de amănunte; tergiversări la Oficiul județean de turism, la Telefoane etc. etc. Fără să asculte, căpitanul îşi reluă locul. Bătrânelul şi comesenii de la masa de lângă geam nu arătau să se fi clintit. Cascheta le atrăgea privirile mai mult decât persoana căpitanului.

— Luați loc, îl pofti din nou pe State, întrerupând inutilele explicații. Şi – hai să-i dăm drumul! Mi-ați rămas dator cu multe răspunsuri! Accentuă schimbul – dumneavoastră-dumneata – şi reluă verificarea în registru.

Tăcere.

— Ascult!

— Putea să, ştiu eu, să se spânzure în camerele mele – vreau să zic, ale cabanei, se corectă tresărind, m-ar fi privit cu ceva, tovarăşe căpitan?

— Cu alte cuvinte, crezi că-i vorba de o sinucidere.

— Nu cred nimic, tovarăşe căpitan! Nu mă priveşte. Îmi văd cum pot de ale mele. La mai mult nici nu pot fi obligat. Am destule pe cap! Aprovizionarea e câteodată iad, curățenia – calamitate! Cade greul pe mine, că nevastă-mea face ce poate, mai ales acum că avem copiii la noi! O vreme ni i-au ținut părinții. Ah, de-aş fi putut prevedea!

Iar îşi roase buzele şi aruncă spre bar o privire încordată, plină de reproşuri. Din care, curios, ai fi zis că se exclude.

— Ce şi când să fi putut prevedea? întrebă neutru, cu atenția reținută de fapt de repetarea unor nume înscrise în registru. Fără îndoială, puțină fluctuație.

— Să fi prevăzut – ceasul de ghinion când... ne-am hotărât să venim aici! State izbucni şi iar aținti reproşurile către bar.

— Mă rog, despre astea am putea vorbi, eventual, cu altă ocazie. Să revenim la ale noastre. Ieri, între orele douăzeci şi douăzeci şi unu, aproximativ, unde erai şi ce anume ai făcut? Gândeşte-te bine. Să n-o luăm d-a capo.

— Aici eram, tovarăşe căpitan! Unde să fi fost?! Ne culcăm odată cu găinile!... Chiar când avem clienți care-nnoptează, rar, tot devreme ne culcăm. S-a vorbit, cândva, de măriri, de amenajări, vorbe – le-am crezut eu, de fraier!

— Aţi avut pe cineva aseară? întrebă, cercetând registrul.

— Nu! După opt, opt şi ceva, dormeam. Eu şi copiii, cel puţin, în mod categoric. Nevastă-mea să nu, s-ar putea să nu fi adormit. În general are somn firav, măcar că ia calmante ori somnifere – ea ştie!... Cabana era precis închisă. Linişte peste tot!

— De unde ştii că era linişte?

— Poftiţi?!

— Te-a trezit vreun zgomot? Un duduit de motor, fie şi mai de departe? Eventual nişte paşi – să presupunem, altfel cum ai făcut constatarea că era linişte?

— Vă rog, zău, nu mă luaţi aşa.

— Nu te iau nicicum. Nu crezi că-i logic? Constaţi că e linişte abia când ceva, indiferent ce, te face s-o sesizezi.

— Ba, da, da, dar... Mă priviţi într-un fel de parcă...

Stavru făcu un semn a lehamite şi îl privi ironic.

— Ce ştii despre Ileni Manoliu? În afară de faptul că îţi era clientă şi venea însoţită de câte-o gaşcă.

— Gaşcă?! Speriat sau numai aiurit, îşi muşcă buzele. Deşi se vedea, îşi aminti perfect, referirea la gaşcă îi aparţinea.

— N-ai spus-o dumneata? Replicându-i, observă apropierea Sofiei State. De putut, nu putuse auzi, aprecie. Sesiză interferarea ori respingerea privirilor, aspru, între soţi. Nepotriviţi sau numai nepuşi de acord în situaţia de-acum?

— Venea Ileni la cabană, pasager, ca o mulţime de alţi oameni, se grăbi să precizeze State şi căută ochii căpitanului, ca un refugiu. Să zic, într-un fel (zâmbi spre Sofia, explicit, dar ea respinse, nu se pricepu ce), ne era uneori musafir, nu? În vârf de munte, cele mai banale relaţii devin lesne... Pe negândite devin...

— Mda, făcu Stavru şi, încet, potrivi mai la marginea mesei cascheta. Atunci, în ce o privea pe dispărută, îmi puteţi relata, uşor, amănunte aflate direct de dumneavoastră!

— De mine di... direct?!

Stupefacţia lui State crescu, o meschinărie panicată. Sofia State strivi între buze, provocator, dâra unui necruţător dispreţ.

— Ne-ați promis o bună cafea, îi aminti Stavru. Nădăjduia să înnoiască punțile de înțelegere, de reciprocitate, sesizate sigur mai adineauri. Femeia se depărtă însă brusc, neoferind posibilitatea verificării.

— Vă implor, tovarăşe căpitan, nu mai pomeniți de... moartă în, prezența soției mele! Prin ochii verzi, lărgiți, pulsatili, State părea că şi respiră.

— Ai impresia că mă aflu aici ca să întreb ce păreri aveți despre Brigitte Bardot? Sau – şi pe ea ar fi geloasă?

— Vă rog să mă scuzați, acceptă State umil, ca pe dată să reformuleze, tot în stil pretenție: Vă rog totuşi, în interesul nevestei mele, pentru binele copiilor, întrebați-mă despre Ileni când suntem singuri...

Patetismul lui mărunt, ieftin, avu darul să-l enerveze.

— Aşa? Ei bine, roag-o din parte-mi pe soția dumitale să vină – am impresia că-i mai tare de înger! şi lasă-ne singuri!

Cererea, neaşteptată, îl încovoie dintr-o dată. Se ridică însă şi porni spre bar. Rămase indiferent la semnele bătrânelului, maliții os şi amuzat în continuare. Stavru îi cercetă de la distanță pe chel şi partenerul neobosit în a-şi suci fularul. Nu arătau molipsiți de veselia şi turuiala vârstnicului băgăreț.

— Vi se pare jenantă rugămintea mea? o întâmpină, aplecându-se cum i-ar fi oferit scaunul. Aşezându-se, Sofia State îl privi drept şi cu naturalețe, însă alb. Dispăruseră punțile-invitație la înțelegere.

— Nu! De ce mi s-ar părea jenantă? În glas îi răzbi însă o mândrie cronică, poate o proaspătă rănire.

— De regulă – surâse în anume fel, silind-o să nu-şi ferească ochii –, gelozia, ştiți creează monştri...

— Greşiți! Fiindcă nu mă cunoaşteți. Vă asigur, nu meritam.

— Putem cădea lesne de acord, încuviință Stavru. Dată fiind însă situația, aşteptam, cum să vă spun, din partea dumneavoastră să nu-mi îngreuiați...

— Să distrugi o fericire, un om – nu păru să-l fi auzit –, că te închipui flatat creându-i ocazii să fie gelos, e... odios! La fel de odios cum ai inocula lepra...

— Şi cu asta putem cădea de acord. O cercetă mai îndeaproape. Greşesc, sau realmente vă nelinişteşte ceva? Îmi spuneți ce vă nelinişteşte?... Nimic, nimic? rosti, nu fără decepție, obligat de repetatele ei clătinări din cap. Ştiu eu, poate că moartea...

— Victimei! Aşa vroiați să ziceți, nu? Rosti iute, cum i-ar fi luat vorba, ochii i se umeziră; mai mult acuzatori, decât întrebători.

Căpitanul înseilă câteva gesturi. Puteau însemna orice... O crezu ajunsă la exasperarea propice deşertării sacului. Nu voia să o conturbe... însă Sofia State se stăpâni şi dovedi alt ton.

— Oricât să vă pară de curios, eu nu o consider victimă!

— Să înțeleg că ați cunoscut-o mai bine? Dincolo de relațiile la care...

— Nu, de ce să înțelegeți asta? întrerupse. Persoana ei nu m-a interesat. Chiar deloc!... Nu mă mai chinuiți! izbucni şi păru să şi sufere, să şi acuze. Acuma e... moartă! O spuse ca şi când se ignora, ori cu deosebire căpitanul, numai ea singură nu uita...

Îi lăsă răgaz să se calmeze. Scapără bricheta. Țigara se nimeri cui şi o vârî înapoi în pachet. Alese alta şi luă un ton de rutină.

— Vă dați seama, chestionarea nu o pot ocoli. Înțelegeți, nu? Spuneți-mi, noaptea trecută ați auzit vreun zgomot de motor? Paşi sau orice altceva?

— De ce a trebuit să se întâmple toate?!

— La ce vă referiți?

— La... nimic – din ceea ce v-ar putea interesa. Scuzați-mă. Un surâs îi tremură în ritmul clătinat ud în dunga genelor. Noaptea trecută n-a fost decât o noapte ca oricare. Obişnuită.

Dintr-un buzunar invizibil scoase o batistă, tamponă nările fremătânde şi privi, departe prin geam, golul. Un oftat îi săltă pieptul, sub rochia-şorț, cu mulți năsturei înşirați pe-o parte. Adăugă, oprindu-şi scâncetul:

— Noapte fără evenimente.

— Se întâmplă să fie şi altfel de nopți? Agită un timp „motorina” negustată din pahar. Nu-i captă însă atenția. S-au întâmplat şi nopți cu evenimente? reluă şi intonația o determină să il privească. De regulă luați somnifere? Se aştepta să nege.

— Nu cine ştie ce, auzi, după oarecare ezitare. Detaşarea de zgomote a ajuns, şi fără medicamente, deplină. Pot să zic, totală. Ieri noapte nu am auzit nimic.

— Ce v-a determinat să preluați cabana? trecu la un subiect neutru. Deşi întrebarea îi păru mai potrivită pentru cabanier. Femeia îl fixă însă, a vagă nedumerire, şi se grăbi să explice: Nu de ce cabana aceasta şi nu alta, ci cum se face că ați renunțat, în oraş, aiurea, la altă activitate? Ați urmat o facultate şi...

—N-am terminat ultimul an. Se afundă în gânduri.

Căpitanul crezu că-l aşteaptă un răspuns lipsit de tangență, pregătise altă întrebare, dar femeia continuă:

— Acuma, că dumneavoastră mă întrebați, nu mai ştiu nici eu de ce. Rostise încet, cum şi-ar fi nimerit greu cuvintele. Nu a ieşit nimic, cum mi-am închipuit, nimic! Alungă un hohot de plâns, tamponă cu batista nasul. Când ne-am hotărât, cred că ne-a determinat, şi ne-a atras, izolarea, liniştea – s-a dovedit totul pe dos de cum am visat.

Stavru înclină altfel „motorina” în pahar şi zise, uşor ironic, incitant:

— Să fiu sincer, speram să primesc ajutor din partea dumneavoastră. Nu vă obligă nimic, recunosc. Deocamdată. Accentuase şi reuşi iar să-i prindă privirile. Nimic, desigur, înafara propriei dumneavoastră conştiințe. Poate şi – de ce nu? – înafara propriului dumneavoastră interes? Spuneți-mi: cu cine a venit, aici, Ileni Manoliu, ultima oară? Când anume?

Tresări puternic. Se suprapuse neaşteptata izbucnire a celui cu fularul cadrilat, bătrânelul, în replică pesemne, arăta o mutră spăşită, Sofia se prefăcu atrasă...

— Nu luați în seamă. Când ați văzut-o, deci, ultima oară aici pe Ileni?

— În general, nu am văzut-o, credeți-mă! Nu m-a interesat, v-am mai spus! Prelungi o ocheadă spre bar, oftă cu uşurare. Uitați, soțul meu aduce cafelele, vă poate el răspunde, precis, la tot ce vreți în legătură cu... toate! Fugar îşi apropie obrazul de fața căpitanului şi şopti brusc, lăcrămos şi sincer: Aflați, şi poate să vă pară exaltare, am fugit de oraş ca să ne salvăm iubirea şi-a ieşit un mare zero!

Fu clar că pusese majusculă rostind iubire – şi Stavru îşi opri în dinți o remarcă uşor ironică. În urmă cu ani, cine ştie, cabana se putuse preta să fie luată drept oază numai bună unei pustniciri în doi... Scăzu tonul şi o întrebă:

— Să zic aşa, v-a ghidat tot un soi de prevedere, poate neîncredere specific feminină?!

În capătul de sus al treptelor apăru o mutriță de copil, întrebător-scâncită. Sofia se repezi într-acolo. Nu înainte de a arunca o privire umedă, în care Stavru îşi zise că se putea descifra anticul, dramaticul – „Şi tu, Brutus"?!...

— Dar, Sofia, fetițo, nu rămâi să bei şi tu cafeaua cu noi?! State rămase încovoiat peste ceşti.

Preluând una, aburindă, din mâna lui nesigură, căpitanul îşi zise că, poate, supralicitase câteva, vagi, indicii. Auzi pufnetul doctorului Lazăr: „La sigur şi-a dat drumul în gol, fraiera asta frumoasă! Viața i-a oferit plinul şi nu i-a fost de-ajuns! Surâde închipuitului paradis de dincolo, năroada! Lua-o-ar naiba!"

Şi îi spusese lui Negrilă să-l aducă pe sublocotenentul Ion Ionescu, foarte dibaciul la deghizări Fofo... Mai poate să-l stopeze. Destul o ocheadă, Fofo se evaporă şi-l culege, din mers, undeva mai jos. Şi-ar porni-o spre oraş, cu Negrilă, toți trei, împăcați... Îl aşteaptă destule alte treburi. Îşi apropie fierbințeala îmbietoare, parfumată – revăzu prăvălişul de cremene, „ciuperca" amenințătoare, poziția trupului, unghiul de cădere. Îndreptățeau din plin concluziile trase *ad-hoc* de doctorul Lazăr, confirmate, e drept, în destule ocazii. „Îl pot opri pe Fofo", îşi repeta, convins că n-o va face. „Mirosea" ceva, nu doar a parfum Coty, din minusculul, omătul, flacon. Ce „mirosea", greu de spus! Atinse cu buzele îmbierea din

buza ceştii şi – se fripse! Aplecă ferm ceaşca şi în farfurioară se lăți o baltă neagră. Peste ea începu să sufle, cu sârg.

State, de partea cealaltă a mesei, schimba anapoda locul ceştilor lăsate pentru el, pentru Sofia, îi pândea revenirea, pe trepte. Direcționând privirile, o clipă îi evocă lui Stavru turma întreagă de oi prinsă cândva, pe înnoptat, în bătaia farurilor – o împrăştiere haotică de sticliri jucăuşe, nesigure, parcă licuricii întregului univers forfoteau într-o învălmăşită spaimă. State băuse oare ceva tare, la bar?

— Spune-i bătrânelului, te rog, când îi serveşti, că-l aştept.

— Da? Nu păru să priceapă. Vroiam... Credeam...

— Ascult. Ce anume?

— Îl anunț, rosti şi se depărtă zorit.

Călca ferm. Poate că nu băuse. Sau e dintre cei ce duc la tăvăleală? Pe fundul farfurioarei înclină un ultim strop, negru şi răcit...

— Luați loc!

Se aşeză cu tihnă, afişa o aşteptare deplin încrezătoare. Căpitanul depuse încet., pe masă, farfurioara cu dâre de zaț. Mişcă paharul cu neatinsa „motorină", cum s-ar fi pregătit să închine. Nimic nu-l incita pe limbutul ajuns circumspect şi mut.

— După câte mi-am dat seama, sunteți vizitator frecvent pe aici. Poate şi prieten, nu?

— Cam ați nimerit-o! chicoti neaşteptat, înviorat, adăugind într-o grabă ce-l făcu să sâsâie: Nevasta asta a lui State, ce părere, essste o nevastă? Hi-hi-hi!

— Ce-mi puteți spune despre...

— Accident? Se repezi convins, de pare-ar fi pescuit cuvântul pe buzele căpitanului. Îndată însă rotunji o mare uimire în ochii înfundați în zbârcituri şi glasul i se voală. După părerea dumneavoastră a fost accident, tovarăşe căpitan?!

Stavru nu păru să audă şi-l întrebă, lăsând fraza nedusă până la capăt:

— Nu s-ar putea să fie, eventual...

Bătrânelul nu se lăsă prins. Sau nu pricepu. Însă ieşi din uimiri şi-şi regăsi întregul aplomb.

— Ei, sigur, s-au mai întâmplat pe aici. accidente! Cam destule, numai eu câte ştiu! Bunăoară tânărul – cum l-a şi chemat?!... Ştiu şi-acum, precis, cum s-a petrecut – în loc să coboare şi el pe unde coboară tot omul, cu precauţie, s-a grozăvit faţă de alţii, ca şi el, fără minte, nu, că lui îi reuşeşte mai repede şi mai sigur pe partea ailaltă!... I-a reuşit! S-a rostogolit ca un pepene scăpat dintr-o desagă!

— Vă rog să-mi vorbiţi despre... cele întâmplate acum.

— Păi, n-am văzut!

— Pe Ileni Manoliu, pe aici, aţi văzut-o, da?

— Ei, asta-i cam altă traistă, tovarăşe căpitan!

— Explicaţi-vă.

— Nevasta, Sofia State asta, nu v-a spus nimic? iscodi dinsusul treptelor, clipind dezvăluitor-complice.

— După părerea dumneavoastră, aşa ca om bătrân, accentuă Stavru, ce şi despre ce ar fi putut să-mi spună? Înţeleg, să aibă legătură cu ceea ce m-a adus aici.

— Îmi pare rău, tovarăşe căpitan, chicoti anapoda, cum şi rămase agăţat cu mintea, pasager sau nu, asupra singurului aspect care păru să-l intereseze. Aşa numai nevastă-mea mi-o mai trânteşte, hi-hi-hi, da' mă mai alintă încă, îmi zice „popândău bătrân"! Accident? repetă, iarăşi abandonat uimirii ce-i rotunjea ochii.

— Ce vă îndreptăţeşte să...

— A, staţi, mi-am amintit ce vroiam să vă spun, neapărat! Indiferent la întrerupere, mişcă două degete în aer, cum ar fi închis ori deschis nişte paranteze. State ăştia sunt amândoi cu diplomă, ca giner-miu cu Academie! S-au oploşit aici, să scape de repartizare la Slobozţii din Vale ori încuiaţii din Deal, he-he-he! Pricepeţi, nu? Degetele le forfecă iute, ca picioruşele unui greiere pregătit să sară şi să... cânte. În priviri îi dospea maliţia.

— S-ar fi putut să le meargă mai bine şi la Căpiaţii de Mijloc! aruncă Stavru cu dinadinsul, oprindu-i chicoteala. Dar, hai să ne întoarcem la treburile noastre. Nu v-aţi supărat, sper, surâse Stavru, să-i verifice capacitatea remanentelor.

— A, că mi-ați zis bătrân? reacționă prompt, nicidecum supărat.

— Toți îmbătrânim. Păcat când cineva în floarea vieții...

— Da, da, dar, vedeți, o sută de vieți să am şi toate să le colind prin toți munții, chiar şi pe-ăia din Marte, c-aud că acolo sunt munți, precis, nu mi s-ar întâmpla s-alunec ori să mă rostogolesc!

— Ce ştiți despre Ileni Manoliu? Vă rog, mai restrângeți, mai apropiați-vă de ceea ce s-a petrecut pe-aici. Dacă faceți dese vizite pe aici, nu se poate să nu cunoaşteți şi lucruri care ar lămuri cele petrecute.

— Nu v-a spus State?

— Ce să-mi fi spus?

— Cu Ileni, el şi cu Ileni... Din nou repetă frecuşul acela din degete, ca greierele ajuns la trambulină...

— Fiți bun şi serviți-vă de grai – sau, nu vă convine locul, putem discuta şi-n altă parte. Cu cine ați văzut-o, pe-aici, pe Ileni Manoliu?

— Păi, nu vă tot spun, tovarăşe căpitan – e mort după ea State! Deh, era, că, văzurăți, rostogol şi ea! Da' frumoasă, să nu-ți vie să crezi.

— Ieri-alaltăieri unde ați fost?

— Unde să fiu? Păru căzut chiar de pe munții din... Marte.

— Pe-aici ați fost? Ați văzut-o pe Ileni Manoliu?

— N-am fost şi n-am văzut-o.

— Când ați văzut-o ultima oară?

— Ultima oară, cam demult, pe scurtături; State, după ea, ca un cerb. Printre rămuriş vedeam şi fără să vreau...

— Cu altcineva nu ați văzut-o?

— Aşa cum am văzut-o cu State?!

— N-am întrebat cum, ci cu cine.

— Păi, cu cine?!

— Bun. Şi – altceva?

— Altceva, tamjă mare! Nu se ştie dacă n-ajungea State şi la divorț. Adică, nevastă-sa; e o... o Medee, ştiți, d-aia care nu iartă, nu uită, doar se chinuie şi chinuie şi p-altul! Acum, că scăpă de Ileni, s-o potoli, nu? Are copii, nu?

— Păreți să puneți dumneavoastră mai multe întrebări? Nu mi-ați răspuns dacă...

— Ei, tovarăşe căpitan, înțeleg, credeți că nu înțeleg?... Se foi pe scaun, schimonosit; mima efortul de a-şi aminti. În realitate, se vădea că, după părerea lui, spusese şi aşa prea multe...

Căpitanul îşi privi ceasul şi se ridică. La ceva care să-l intereseze nu se aştepta de la chel, nici de la posesorul fularului smâcit, mereu, de la stânga la dreapta. Totuşi se apropie şi încropi o discuție, fără să ia loc. Refuză să-l mai ia în seamă pe bătrânel, venit şi el, pocăit şi gata în orice clipă să se vâre în vorbă...

Cei doi erau cumnați, pe deasupra şi adepți ai zicalei „Ce mi-e-n guşă şi-n căpuşă": neveste le erau două surori spartane, una coafeză, cealaltă cercetător; cel care nimeri coafeza, chelul adică, era medic; celălalt, cu fularul sucit într-una, scafandru. Perfect uniți, mai aplicau o zicală „Azi aici – mâine-n Vaslui": peregrinau în concedii ca legați, când ici, când peste graniță – siamezi, ce mai! râse chelul gâlgâit.

— Aici – alungi privirile împrejur şi îşi pipăi luna din cap într-un gest răsfrânt în râsetele celuilalt –, am mai fi stat noi, dar... Am văzut ce-am văzut şi, vă închipuiți, cheful ni s-a tăiat înainte de a începe. N-avem idee despre cele întâmplate, dar... De unde, când nici n-o cunoaştem?

Coborând ochii la anume nivel, căpitanul drămui conținutul sticlei aflate pe masă. Siamezii sesizară prompt şi se uniră în hohote, turuind explicații despre performanțele lor bahice identice...

Stavru nu-i mai ascultă până la capăt. Îi salută vag, îndreptându-se spre barul-frigider. State îşi făcea de lucru: lua paharele de pe un stelaj, le clătea irosind apa din rezervor şi iar le înşiruia, pe stelajul de-alături.

— Să vă servesc ceva, tovarăşe căpitan? Se forța să zâmbească, să acopere o amărăciune anume, sau cine ştie, poate ciuda împotrivă-şi.

— Doresc altceva, stimabile. Ştii ce. Te-ai gândit, sau nu?

— Vă rog, nu vă supărați. Îmi dau seama. Sincer să vă spun, am... am cunoscut-o pe Ileni, dinaproape. Am... Foarte

dinaproape, şopti şi în ochi îi reapăru viermuiala aceea de licurici buluciți în spaimă haotică, evocând turma luminată cândva de faruri.

Nu răbdă mult fixitatea plină de aşteptare răbdătoare a căpitanului. Aplecă pleoapele, într-o cădere subliniat cuvioasă. Stavru se abținu de la o remarcă dură.

— Sunteți bărbat şi... înțelegeți că... Un bărbat... O femeie de o atare frumusețe, o frumusețe care... care

Continuarea i-o alungă neaşteptata, rapida tropotire a tocurilor înalte pe trepte, cum s-ar fi rostogolit un sac întreg cu cârlige de rufe. Oprită abia pe ultima treaptă, Sofia State porni iar, ca propulsată pe panta unui tobogan, şi intră în spațiul restrâns al barului-frigider.

State, pomenindu-se cu fața ei acuzator-tristă alături, arăta, cu ochii lui căscați şi țepeni, ca unul căruia i se tăiau, pe loc, picioarele...

Cel puțin picioarele, îşi zise Stavru urmărindu-le reacțiile. Asta să fie „crima" şi acel „ceva" ce pluteşte în aer? Ruptura iremediabilă, sufletească şi de alt soi, dintre aceşti doi, uniți inițial din – revăzu majuscula pusă de femeie – Iubire?... Să fie fericiți în oaza de ei aleasă şi să crească prunci fericiți? Se sfâşiau din ochi, apropiați la limita impusă de barul strălucitor, modern. Amândoi tineri, amândoi crispați, fiecare în altă tonalitate. La bază, sigur, acelaşi cenuşiu silnic şi nesuferit lor înşile.

— Ce părere aveți, luăm acum câte 50 de vodcă? Se înclină uşor către cabanier, cum l-ar fi decupat şi desprins din tabloul cu fulgerări mocnite.

— Da? Da – vă mulțumesc, bâigui State, anapoda.

— Vă aştept dincolo, la masă. Numai 50 de grame, nu mai mult, reluă căpitanul din mers.

După puțin, State lăsă pe tăblie – febril sub multele gesturi ca scăpate de sub control, dirijate parcă de nişte sfori invizibile – două țoiuri din sticlă groasă, cu muchii.

— Rusească? întrebă într-o doară Stavru, amânându-şi gândurile.

— Rusească v-ați fi dorit, tovarăşe căpitan?! Slugarnic deodată în gesturile lui prisoselnice, se şi săltă de pe scaun.

— Ei, rămâi odată, mi-e indiferent ce ai adus!

Pusese asprime în ton. State se aşează şi îi auzi genunchii pocniți de stinghia mesei.

— Ia spune, nu cumva te temi de ceva?

— Eu?! Nu... Genunchii se izbiră în stinghie, de data asta în ritm mărunt. M-a... m-a desființat întâmplarea, nenorocirea asta... Fac eforturi să mă adun, dar... nu reuşesc.

— Dacă aşa stă situația – apropie țoiul şi gustă un strop din vodca poloneză, parfumată – să te ajut. Astăzi e vineri, da?

Ochii cabanierului părură brusc nişte mărgele gata să scape de pe-o ață. Stavru pocni din degete, enervat, zicându-şi că pesemne lipseşte să strige „cu-cu" ori să facă tumbe ca să-l silească să-şi vină în fire.

— Apropo, Taban te are la mână cu ceva?

— Dacă mă... mă...?! Mărgelele jucară iarăşi, însă neîncrezător.

— Să revin. Ieri, joi, a fost Ileni Manoliu la dumneata? La cabană! rectifică apăsat, zărindu-i brobonirea frunții. Da sau nu?

— Nu. Ritmul genunchilor izbiți în masă se rări; apoi încetă.

— Alaltăieri, miercuri, ziua-noaptea, a fost?

— Da. Ziua.

— Ceva mai precis.

— În jur de douăsprezece...

— Însoțită de cineva?

State iar privi aiurea, alungând ori adunând, din gol, imagini numai de el ştiute.

— Însoțită de cine a fost, Ileni, în jur de douăsprezece, alaltăieri, ziua?

— Însoțită de... de un necunoscut.

— Ce fel de necunoscut?

— Străin – un necunoscut străin.

— Ce fel de...

— O clipă, vă rog, îmi revin! Nesigur, cu palma îşi şterse broboane de pe frunte şi şopti, cu neferită jenă: Nu pricep ce se petrece cu mine... Îmi revin, îmi revin îndată...

Pauza se prelungea. Stavru aşteptă o bună bucată de vreme înainte de a arunca iar, moale:

— Văd că mediul nu-ți prieşte... Nu-i nimic, discutăm noi în altă parte.

— Nu, nu – scuzați-mă! Stăteau la o masă, uitați-vă, cea de acolo. Când mă apropiam eu, Ileni mă privea zâmbind într-un anume fel; ca să mă țină la distanță.

— În ce limbă vorbeau?

Parcă vorbea el, căpitanul, pereților – State urmărea scena, exclusiv pentru el!

— Te-am întrebat...

— Mă sâcâia tipul. Vizibil, State întrerupse nu iritarea căpitanului, ci o reflecție de-a lui, de dinăuntrul minții. Era un tip înfumurat, scârbos, de-o eleganță făcută. Abia că avea păr, subțire şi gălbui ca paiul... Cred că era un nordic!

— În ce limbă vorbeau, Ileni şi nordicul!?

— Da, înfumurat! Grozav ce reuşea, tipul, să o facă pe Ileni să râdă; grozav!

— Te-am întrebat în ce limbă vorbeau? reluă răbdător căpitanul.

— Vorbeau într-o... engleză ceva mai altfel. Părea că nu-i e nici ăluia limbă... maternă. Cred că auzindu-şi reciproc „englezele” râdeau... Poate de altceva?!

— N-ai înțeles nici un cuvânt? Amintiți-vă!

— Ileni, cel puțin, râdea fantastic, preciză drept orice răspuns. Şi obrazul începu uşor să-i tremure.

— Cunoşti engleza, domnule State? întrebă îndreptându-şi umerii şi privindu-l calm.

— Am cunoştințe de engleză. Atât. Nu mă pot lăuda.

— N-ai desluşit nici un cuvânt?

— Nu.

Întoarse neaşteptat spatele – nimeri însă pe firul privirilor Sofiei, lăsate iute şi pieziş, de-a curmezişul sălii. Se mai răsuci într-o dungă pe scaun şi, anapoda, arătă către peretele cu ştergare şi ploşti lângă un set de linguri olteneşti:

dedesubtul lor era masa unde stătuse şi râsese Ileni cu însoțitorul ei. Părea că-i vede.

— Nu pot pricepe cum putea Ileni să râdă în felul ăla, ca într-o joacă, ori parcă descătuşată de ceva, adăugă State. Îşi rupse privirile de la penatele cu linguri şi ploşti, şi reveni la poziția normală, pe scaun.

— Impresia asta ți-a făcu t-o atunci? Sau acum ți se pare că râdea aşa, ca descătuşată de ceva, cum zici?

— Nu, nu acum. Sigur atunci. Dacă ați fi văzut-o, dacă ați fi auzit-o râzând...

— Sus au urcat?

— Nu. Nici n-au stat nu ştiu cât. Au consumat „Pepsi". Tipul conducea o maşină joasă, roşie.

— Ce marcă?

— Marcă?! Întrebați-l pe Petrică! Deşi vizibil scăpată, referirea la Petrică îl trezi altfel şi de-a binelea. Nu, Petrică dormea; totdeauna copiii mei dorm la ora prânzului. Altfel, puteți fi sigur, Petrică al meu v-ar fi spus. Îl atrage ca un magnet tot ce-i pe roți! Vru să râdă, însă nu izbuti.

— Înainte de miercuri, cu nordicul, când şi cu cine a mai fost aici Ileni Manoliu? Apropie dinspre dunga mesei registrul, dar nu-l deschise.

— A fost aici în urmă cu... şase zile.

— Cu cine, în urmă cu şase zile!?

Controlă în registru; era exact, fusese, cu şase zile în urmă; însemnă data în carnet.

— A fost cu... Venise cu... În general venea cu... cu un inginer. Surprinse încruntarea căpitanului şi întregi: Inginerul Dotescu.

— Şi cu „gaşca"? Cu gaşca cum e?

State îşi încovoie şi mai mult umerii şi dădu din mână.

— Vă cer scuze. Nu ştiu nici eu cum mi-a venit tocmai cuvântul ăsta.

— Deci, inginerul Ionel Dotescu; inginerul-şef, sau mecanicul-şef, de la Uzină, nu?

— Îl ştiți?!

— După funcție.

— Vedeți cum se complică, tovarăşe căpitan?

Era penibil. Măcar nu-şi intuia ridicolul. Stavru apropie ţoiul din sticlă groasă şi aspiră, cu o nară, prin gâtul îngust. Schimbă tonul.

— Drumul până aici poate fi făcut comod? De oricine? În orice încălţăminte? Pe un timp, să presupunem, ca acela de ieri noapte ori de azi?

— Prin pădure, da, se poate. Scurtăturile sunt foarte lesnicioase. Ieri a fost, de cu seară, lună plină. Vremea s-a schimbat, după cum vedeţi.

— Dumneata în cât timp urci?

— Pe scurtături, o jumătate de oră. Uneori chiar mai puţin.

— Când nu era asfaltul, căraţi cu spatele?

— Am exagerat vorbind de... greutăţi şi... Nici nu ştiu bine ce v-am putut spune, mai la început, tulburat cum...

— Cineva mai neobişnuit cu drumurile, o femeie să zicem, în cât timp ar urca?

— Vă referiţi la... Ileni?! Uneori mă şi întrecea. Era sprintenă ca o ciută. Mergea cu o iuţeală... unică!

— V-aţi întâlnit pe scurtături, noaptea?

State aruncă o privire furişe înspre tejghea. Răspunse ca împiedicat şi în şoaptă:

— Da... Uneori. Adora noaptea.

— Salut! O voce proaspătă, baritonală, se răspândi din pragul uşii, captând toate privirile.

Căpitanul lăsă pixul să cadă, lângă piciorul mesei. Până îl ridică, îndoindu-se şi bâjbâind cu degetele pe duşumea, înfundă şi bărbia în piept. Minunăţie curată cum arăta sublocotenentul – alias Fofo. Şapca-jocheu, din blană de urs veritabil, îi sta pe-o sprânceană, proptită ca o cioară-n stâlp de telegraf. Marginile unei bundiţe cu lână lăţoasă şi mulţi cănăcei grupaţi la buzunare, răsfrântă chipurile nonşalant, dezgolea o cămaşă cu buline roz şi galbene, dintr-o mătase lucioasă. Cărămizie-portocalie, cravata spânzura – lată cam cât o măturiţă de covoare. Nişte blugi, părând absolut veritabili, zdravăn roşi la genunchi şi prinşi, în josul mijlocului, cu o centură ghintuită în ţinte dese şi strălucitoare, se isprăveau cu flendurile manşetelor trapez,

acoperind vârfurile pantofilor. Măi, Fofo, arăți de groază! i se adresă căpitanul în gând; curat papițoi te făcuşi, din măcar – care colț de lume – le ai a-ntâia la imaginație!

Oprit în lărgitura uşii, papițoiul adăsta împărțind în jur ocheade râzătoare, foc de simpatice; răspândea o bună dispoziție contagioasă. Îşi mai potrivi bundița pe umăr ori umărul sub bundiță, săltând lațele şi multicolorii cănăcei, şi înaintă târşind pe duşumele flendurile ginşilor…

— Cui pot să mă adresez? încet, cu studiată eleganță, îşi luă de pe cap şapca-jocheu. Aprinse multe beculețe vasele sub genele lui rare şi în gropițele obrajilor.

— Depinde cu cine vreți să vorbiți, zise Stavru potrivind pixul în carnet. Dacă vreți cu gazda locului, e dumnealui! arătă spre State, care tresări.

— Vă mulțumesc. Dintr-o înclinare, bundița i se îngrămădi în brațe, ca vie. State, năuc, îndepărtă sub el scaunul, parcă gata s-o prindă…

— Doriți ceva?

— Nuu – adică, sigur că da! Dumneavoastră sunteți stăpânul bunătăților ăstora, de pe-aici? râse şi clipi spre rafturile înțesate cu băuturi.

— Un moment, tinere, să lichidăm noi întâi! Căpitanul mai sorbi un strop din vodcă şi, uşor răsucit spre State, lăsă pe masă o hârtie de zece lei. S-ar putea să ne revedem, cine ştie, curând, îi zise. State nici nu clinti.

Salută circular, cu cascheta. O secundă zăbovi, înclinat, în direcția barului. Sofia State nu receptă salutul, sau nu catadicsi s-o facă. Stavru îşi potrivi cascheta din cozoroc şi se îndreptă, fără grabă, spre ieşire.

— Ia te uită, apare şi-un „Aro”! exclamă Nicolae Taban, apropiat iute la fereastră. Năvăliră toate privirile, atrase ca muştele. Pe îndelete şi după perdele urmăriră mişcările căpitanului, ajuns pe platou. Prilej ca Fofo să-şi arate mirarea şi să întrebe, ba pe unul, ba pe altul, ce şi cum? Intră în noul lui rol cu uşurință.

*

În picioare, lângă biroul de la peretele acoperit cu harta județului, Stavru repuse încet receptorul în furcă. Îl năpădi o altă oboseală şi simți nevoia să-şi mişte maxilarul. Vorbise mai mult maiorul Şiță, de la Securitate. Dată fiind personalitatea profesorului şi prezența unui străin în anturajul „statuii" cu incredibilul surâs, Stavru ținuse să-l înştiințeze. Destule păguboase, tocmai pentru că erau prea amatoare de chilipiruri uşoare, se lăsau atrase de... mirajul străinilor. Însă, de regulă, nu erau decât tinere cu educația făcută anapoda, întreruptă ori inexistentă. În schimb, doldora de lecturi proaste, pagini de reclamă cu ciorapi şi slipuri sexy, casetofoane, sau nici atât, dar receptând „prin inițiere" un adevărat cult pentru cuvinte ca *shop, Kent, whisky, Sanyo...* Apăreau şi câte unele crescute „pe palme", cu de toate în exces şi de-a gata, în familii în care părinții câştigau mulți bani – chiar prea mulți, deci într-un climat de nouă şi falsă îmburghezire. Ca urmare, progenitura zeifica banul, prosperitatea ieftină, țipătoare şi snoabă, convinsă că dacă ai ei... etc. etc., i se cuvine şi mai mult! Ce e aia țuică (chiar de Bistrița ori de Zalău) când există Dry gin? Ce e aia Dacie (chiar dacă Dacia înseamnă Renault, una din cele mai prestigioase maşini), când există Opel Kapitän, ori măcar Kadet? Şi, mai ales, Dacia are tot natul – dar Opel, Opel e o chestie, nu?!...

Noroc că puține judecă în felul ăsta. Nu e deloc sigur că frumoasa din prăpastie judeca astfel... Emisia unui şuvoi gros de fum din țigară parcă îi coloră gândurile şi îi aduse pe retină tânăra ajutată de curând să se ridice din alunecare, să învețe să se sprijine altfel pe propria-i tinerețe, de reala-i forță şi puritate. Altă emisie de fum îi întră în ochi, usturându-l. Îşi zise că nici el n-ă fost cu nimic mai puțin mimetic sau prost – cu nimic mai deştept, concedă zâmbind, când se apucase să fumeze în urmă cu... secole. Astăzi, uite, se ştie despre iarba dracului că produce sau măcar favorizează cancerul şi totuşi el încă n-a izbutit să se lase.

Strivi cu furie țigara în scrumieră, promițându-şi să nu se mai rabde multă vreme în postură de... lup moralist. Îşi aminti, cu surprindere, că nu găsise, în geanta statuii din

copaia de cremene, pachetul cu țigări străine, nelipsit din arsenalul falsei cochetării al unor tinere de… ultimă modă.

În auz îi intră vocea maiorului Şiță. Cu deosebire cuvântul prin care conturase personalitatea profesorului – spectaculară… Îi ceruse o întrevedere. Lăsase să transpară parcă o uşoară, destul de explicită, punere în gardă. Săltă mâneca şi privi ceasul – până la timpul convenit, mai are sfertul de oră; dovedit la ei, adesea, nu academic, ci dezlegător de probleme, de conştiințe. Nu-l voi scăpa nici pe acesta, îşi zise Stavru, adunându-şi picioarele şi ridicându-se de pe scaun.

*

Străbătu culoarul până în dreptul unei uşi cu nimic altfel decât celelalte. Înăuntru însă îl putea aştepta, sau nu, sfertul de oră…

Împinse uşa şi – nimeri drept în ochii femeii; părea ca pierdută într-un spațiu indefinit, lipsit de margini, deşi stătea pe scaun, în anticamera biroului lui Pârvan. Citindu-i tresărirea, căpitanul se simți scurtcircuitat de ştiuta căldură – putea fi sfertul ei de oră, limpezitor. Mintea îi servi, fugar, chipul Sofiei State când i se păruse că-i aruncă „punțile”, şi-şi cenzură rictusul.

O realitate deosebit de tristă pentru femeia ce îl privea de pe scaun stingheră, dar nu şi înfricoşată. Locotenentul Pârvan apăru în uşa intermediară, salută şi aplecă dosarul ținut într-o mână. Anița lui Dângău de pe Prundiş – cum era cunoscută ca fată, demult, între consătenii ei – îşi potrivi, cu gesturi absente, broboada. Şi buzele i se mişcară fără sunet, în ritmul unei vorbiri bulucite pe dinăuntrul minții. Clătina în ochi o aşteptare striată de scurte fulgerări de spaimă.

— Sper să te-ai convins singură, îi zise Stavru moale, oprindu-i-se în drept. Dând din cap repetat, femeia se repezi, apucă mânia căpitanului în amândouă mâinile ei şi se înclină deasupră-i – Stavru trebui să-i salte capul, odată cu retragerea mâinii, ca să împiedice împlinirea gestului. Nu sunt popă – iartă-mă, n-am vrut să te bruschez!

— Să iertați dumneavoastră, şopti Anița lui Dângău de pe Prundiş; Anița rămasă fără alt nume, deşi îmbătrânise alături de... Iubirea ei din tinerețe. Majuscula i-o aminti iar pe nevasta cabanierului.

Locotenentul Pârvan se apropie şi arătă ceva căpitanului, în dosar. Îi răspunse cu un clipăt şi locotenentul, retrăgându-se, fu urmărit de privirile Aniței, furişe.

Drept lângă ea, căpitanul revăzu momentul apariției omului sălbăticit, cu mâinile încordate pe puşcă – omul pentru care Anița... Din dulap apăruse, izbindu-i uşile, în camera Aniței... Dulapul camufla intrarea în tunelul care-i fusese adăpost şi spațiu de viață şi de moarte, de moarte vie, timp de aproape douăzeci de ani. Pe-atunci nici Anița nu putuse avea cu mult mai mulți. El da, ciobanul din Tulna, fostul cioban din Tulna: trecuse de patruzeci. Acum către şaptezeci, aproape moşneag. Trăise ca un sobol; viața Aniței o stâlcise în viață de cârtiță.

Aflat sus în munte, cu oile şi câinii şi un băietan de opt-nouă ani – ținut pe lângă stână din milă, copil din flori şi-sal nimănui, socotit de toată suflarea satului cam tembel –, Matei Ilacu, ciobanul, se pomenise împresurat de trei inşi cu pistoale şi puşti. Tăbărâră pe el şi-l bătură până nu mai ştiuse de el – câinii fuseseră care alungați, care ademeniți cu brânză şi caş, în hăltoace înfundate cu otravă. Băietanul semiidiot sau părând astfel, stătea înfricoşat în colțul unde fusese azvârlit, cu sudălmi şi ghionturi, banditii socotindu-l prea mic şi destul de cretin ca să nu țină seama de el. Când ciobanul îşi reveni din leşin, îi vânturară pistoalele sub nas, amenințându-l că-l omoară de nu le dă, când vor ei, adăpost la stână, de nu le păstrează, permanent, un depozit de hrană. Că de ei nu scapă, sunt aciuiți pe-aproape...

Erau un rest din grupul unor diversion işti: un fost legionar cu studii făcute în Germania hitleristă, un inginer petrolist care se dovedise câinos din cale-afară în timpul grevei din '33 şi pentru zelul lui de-atunci primise un teanc de acțiuni „Astra", un chiabur, în sfârşit, de prin părțile Câmpiei, care-l lăsase lat, mai mult mort decât viu pe

delegatul venit după cote; luase calea munților, dând foc ariei de treierat şi grâul satului arsese până la ultimul bob.

Pe cioban îl folosiră, terorizându-l: „Dacă faci pe nebunul, întâi îți spintecăm toate oile, una câte una, la urmă te jupuim şi pe tine, de viu…" Le dăduse din puținul mălai şi din brânza lui, neavând încotro. Auzea, din când în când, de jafuri, de spargeri şi de activişti torturați până la moarte – şi mândria lui de muntean dintr-o bucată se răzvrăti. Odată, când îi văzuse apropiindu-se numai pe doi – păreau la capătul puterilor, abia mişcându-se, se vedea că fuseseră hăituiți vârtos – asmuțise câinii, bulucise oile şi se repezise cu bâta, ca la lupi! Copilul ținut ca sluguță privea speriat de după o moviliță, şi-l văzuse apărând în spatele ciobanului pe-al treilea bandit, cu un râs rău şi automatul gata să scuipe foc ucigător. L-au legat pe cioban de un stâlp al stânii şi-l bătură până-l bufni sângele pe nas şi pe gură.

L-au trezit, într-un târziu, cu o găleată de zer azvârlită în față. I sau arătat leşurile calului şi-a zece oi sterpe: „Ăsta-i numai începutul. Dacă ne mai ieşi din cuvânt…!" Trebuise să le facă jocul, acceptând – ce putea face el fără cal? – şi un căluț adus, după vreo săptămână, cine ştie de pe unde.

Apoi se aciuiră mai aproape, într-o văgăună. O dâră de fum trădătoare aduseră până la sălaşul-peşteră, pitit ingenios, pe militarii aflați de lungă vreme în căutarea lor; mai-mai să-i surprindă. Scăpaseră ca prin minune şi, pentru mai multă siguranță, îl siliră pe cioban să ia parte ia acțiunile lor. Măcar ca străjer… Atacară, cu furie oarbă, hambare şi sedii comunale şi în încăierare omorâră o țărancă aflată pe acolo. Era a noua victimă pe răbojul lor. Într-o ambuscadă îndelung pregătită de către miliție, sunt prinşi şi arestați toți trei.

Ciobanul, deşi rănit, fuge. Stă ascuns, până rana începe să se obrintească. Oblojindu-se cu ierburi, cu frunze, reuşeşte să se târască, peste trei munți, până la casa primei iui iubite – femeia aflată acum pe scaun, înaintea căpitanului. Are obrazul mai ofilit decât al moşneagului răsărit din dulap, cu puşca îndreptată amenințător asupră-i; pare că pe obrazul ei a încremenit calmul dureros, împăcarea resemnaților. Atunci, când îşi apucase iubitul de subsuori şi-l trăsese,

anevoie şi cu mare teamă în casă, Matei Ilacu îi spusese că l-a atins, sus în munte, un glonte rătăcit.

Bandiții prinşi, aruncară în spinarea ciobanului dispărut multe din crimele comise de ei. Se fac nenumărate cercetări pentru aflarea lui Matei Ilacu. Este condamnat, la fel cu ceilalți trei, însă în contumacie, la moarte.

Condamnarea este anunțată, cu toba, peste sat. Nemaiputând-o minți, ciobanul îi destăinuieşte, de-a fir-a părul, cum l-au amenințat bandiții cu armele, cum şi cât l-au bătut, hărțuit etc. etc. El e nevinovat, dar, neavând dovezi, or să-l omoare pe degeaba! Îi jură că n-a tras în nici un om, că n-a pus mâna niciodată pe ce nu-i al lui. Femeia îl crede şi acceptă să-l ascundă. Amândoi sapă în pământ o hrubă – se ajungea la ea din dulap –, continuată cu un tunel, cam de 15–20 de metri; la cel mai mic semn de primejdie, fie şi închipuită, ciobanul dispărea în el ca o umbră.

Anii treceau, Anița – tată-său murise pe front, maică-sa, îndată după război – rămase în ochii satului fata bătrână, prea mândră şi ciufută, scurtă la vorbă şi la căutătură, menită să agonisească numai şi, după dispariția iubitului hulit, să nu se mai mărite... Se obişnuiseră cu rarele ei apariții, cu deosebire la cooperativă, după cumpărături, sau la biserică, rar, la marile sărbători; aprindea invariabil două lumânări şi, ascultând slujba preotului, le pândea să ardă. După care, neuitându-se în ochii nimănui, ieşea şi se ducea la casa ei. Muncea pământul de lângă ogradă, printre primii pornea la lucru pe pământurile întovărăşirii agricole, când se înființă, apoi ale cooperativei. Când, prin 1962, satul fu electrificat, Anița îşi instalase, printre cei dintâi, lumină electrică. Tot printre primii şi-a cumpărat şi radio. Terorizat de obsesia condamnării, ghemuit lângă aparat, ciobanul întorcea pe-o parte şi pe alta noutăți fel şi fel, din care nu descâlcea nimic bun pentru el, i se părea – şi timpul trecea; petrecut când în hrubă, când în dulapul întredeschis, când în patul Aniței, nimerind din el, mânat de spaimele de dinăuntrul minții, în tunelul strimt şi întunecos, de cârtiță.

Anual se relua încercarea de depistare a ciobanului dispărut. Cercetările nu duceau nicăieri. Mort nu era, însă parcă intrase în pământ...

Cam în urmă cu doi ani, urmărirea unor spărgători şi huligani scurşi dinspre două porturi dunărene, îl dusese pe căpitan prima dată în satul cândva terorizat de bandiții diversioniști, când şi el avusese de lucru cu alții şi în altă parte de țară. Întâmplarea făcu – în discuțiile purtate cu şeful de post local – să afle şi despre Griguț, copilul socotit imbecil şi ținut, ca sluguță pe mâncare, la stâna ciobanului dispărut în împrejurările ştiute.

Cercetând dosarul, constată cu surprindere omiterea: în nici o filă, sub nici o formă, nu se făcea referire la copil. Or, Griguț existase şi asistase, vrând-nevrând, la evenimente! Ce să-i faci, în acea vreme erau atâtea de făcut, cu puțini oameni pregătiți, că o asemenea omisiune... îşi propusese, deci, să dea de Griguț. Cutreierase satul, se interesase de şătrarii trecuți prin el, de urma câtor reuşi să dea, cercetase şantierele înființate pe o anume rază, navetiştii, doftoroaia, moaşa şi doctorii perindați, evidențele populației, orfelinatele, şcolile de corecție, şcolile ajutătoare şi cele profesionale din zonă, respectiv matriculele anilor corespunzători sau cât de cât apropiați. Zadarnic totul! Închiderea dosarului nu se putea face; era „ursit" să rămână aşa!

Până-i veni ideea să nu caute copilul, să caute mama, mai bine zis o mamă din multele căutate. Începu să se intereseze de tinerii care, în nevoia de a-şi afla matca şi un dram de dragoste, căutau ei ființa cărora le datorau viața. Nesperat, dădu şi de un Grigore V., născut în satul ciobanului. Stavru a stat cu el de vorbă, povestindu-i despre procesul în care ciobanul fusese condamnat în contumacie la moarte, despre fărădelegile bandiților. Tânărul – deloc idiot sau semi, însă slăbuț şi neînfigăreț, dintr-o dată dădu drumul, în şuvoi, tuturor vorbelor nevorbite, tuturor gândurilor alungate, înmormântate în spaimele cruntei lui copilării. Luă aprig şi convingător apărarea ciobanului! Ceilalți, ăia trei, bandiții cu puşti automate, cu pistoale şi grenade au comis crimele, nu ciobanul, nu badea Matei, în nici un caz nu badea Matei! Şi

relată cum, odată când pe muntele dimpotrivă apăruseră siluetele unor soldați şi bandiții îi ziseră ciobanului să meargă cu ei, el, Griguț, cum îl chema ciobanul, îl întrebase: „Bade, pac-pac, tragi în soldați?" Şi ciobanul murmurase: „Cum oi trage, prostule, în omu' nevinovat? Ia, trag şi eu pe sus, c-altfel mă omoară ăştia şi pe mine".

Stavru l-a invitat, aşa, ca într-o scurtă vacanță, să meargă împreună în satul acum înnoit şi altul în multe privințe, dar totuşi acelaşi în altele. Cutreierară locurile din munți şi copilul de odinioară îşi aminti de hârjoanele ciobanului, a joacă şi dragoste, cu o femeie tânără, frumoasă... Nu-i ştia numele; îi ştia însă casa.

Coborâră în sat şi Stavru se interesă, aşa pe departe, la gestionarul restaurantului sătesc, cam cine-i mai bun cumpărător de băuturi în sat. Râzând cu subînțelesuri, între alții o numi şi pe Anița: „Beată n-o vede nimeni, dar cumpără, «nebuna» ştie când să tragă la măsea, nu se face de baftă ca proştii!"... „Nebună?" „Ei, aşa-i zic unii, poate după cum ştie să bea", comentase gestionarul, ca pricepător.

Casa corespundea amintirilor tânărului şi-i făcuse o vizită Aniței – ăsteia care acum, în sfertul ei de oră, i se uită cu resemnare în ochi şi aşteaptă să-i spună o vorbă. Nu observase nimic dubios. Casa, rămasă de la bătrâni, era ținută curat, ordonat. Mai peste tot se vedeau croşeturi şi chilimuri migăloase prinse pe pereți, țigani cu pipe, țigănci cu sânii dezgoliți şi-un trandafir între dinți, peisaje şi flori; multe şi felurite flori. Iar Anița nu părea altceva decât era: o femeie ofilită, rămasă nemăritată, singură.

Începuse blajin şi, inspirat, îi lăudă mândria, stăpânirea de sine, îi spuse că toate îi dovedeau că are inimă largă, şi-i arătă, cu înțelegere şi căinare, cât de grăitor era pentru el contrastul dintre ceea ce vorbea satul pe seama ei şi ceea ice dovedea interiorul casei, îngrijite cu vădită dragoste, apreciindu-i şi înfățişarea ei care merita, în mod sigur merita o soartă mai bună, dacă n-ar fi făcut... ştie ea ce! Femeia izbucnise în plâns şi, brusc, dulapul îşi trăzni în două laturi uşile şi lăsă să apară, amenințând cu puşca, sălbăticit, condamnatul la moarte în contumacie.

— Viu nu ieşi de-aici, s-o ştii! Nu te obor de-a una, pen'că vreau să ştiu – vreau! – cum de m-ai dibuit? Cum?!...

— Ei, dacă într-adevăr vrei să ştii, zâmbise (deşi se întreba, nu fără teamă, nu-l împinge cumva păcatele să şi apese pe trăgaci?!), dacă *adevărul* vrei să-l ştii (accentuase atent, să nu-i scape o intonație sau vreun gest fără voie iritant), eu zic, dară, bade Matei, să pofteşti colea, pe un scaun şi să vorbim ca oamenii.

Obrazul bătrânului – altfel ras cel mult de-o zi, proaspăt cum îi era cămaşa şi parcă mai neofilit decât al femeii care-i dusese în spatele şi în sufletul ei greul lui, atâți amar de ani – tresări puternic auzindu-se numit cu apelativul „bade", rostit cu atâta seninătate.

— Te omor de eşti oarece Iudă cu glasu' de Arhanghel! Puşca o potrivi mai către pieptul căpitanului, acoperit cu un pulover, modern, cu gât ridicat.

— Ei, bade Matei, nu-s decât om şi eu, ca şi dumneata. Ia să stăm noi jos şi să ne înțelegem.

Anița trăsese două scaune de lângă masă şi, apropiindu-se, se suprapuse în bătaia puştii. Bătrânul rămase cu ochii la ea, ca hipnotizat. Îl dezarmase uşor, întinsese doar mâna apucând puşca de țeavă; fostul cioban nu mai opuse nici o rezistență. Pe măsură ce îşi pricepea adevărata lui vină – căpitanul schița tabloul irosirii zadarnice de sine, irosirii tinereții Aniței –, vina de-a nu fi avut încredere în Lege, în oameni, vina de-a nu fi crezut parcă nici în propria-i conştiință de om şi de a se fi transformat în sobolul care nu comunicase cu un seamăn douăzeci de ani, exceptând-o pe jertfita Aniță –, ciobanul se prăbuşi în umeri şi începu să plângă: lacrimi mari, repezi şi dureros de interminabile.

— Eşti gata să scrii, aşa cum te pricepi, adevărul, Aniță? o întrebă căpitanul, captându-i ochii ce însoțeau retragerea locotenentului Pârvan în biroul de dincolo.

— Gata şi – să aveți sănătate, să...

— Gata înseamnă să nu mai plângi. N-a fost destul?

— Singur sufletul meu ştie cât de destul a fost din toate, hohoti Anița.

— Şi-atunci?... Lasă, îți dă tovarăşul locotenent – Pârvan iar apăru în uşă, încet ca adineauri – hârtie şi toc; stai liniştită şi-ți aşterni mărturisirea; aşa cum crezi. Ai mâncat ceva?

— M-o îmbiat tovarăşul locotinent – nu mi-o trebuit.

Pârvane, ai grijă să i se aducă acum ceva. Ai să mănânci, bine?

— Bine, oftă Aniţa şi-i tremurară buzele palide.

— Eu – cât îşi privi ceasul simți şi privirile femeii atârnate pe el, umede şi grele – trebuie să plec. Nu uita, Aniță, scrie tot, dar absolut tot, să nu mai rămână din toată tărăşenia asta nimic nedat la iveală. Să-nchidem dosarul. De proces e nevoie, n-avem încotro: adevărata vină a lui badea Matei, nu ce au pus bandiții în cârca lui, numai judecata o poate stabili. Mare lucru n-o să rămână: portul ilegal de armă, că, în celelalte – adăpostul dat bandiților, participarea la acțiuni la care n-a mers de bună voie – s-au dat mai multe decrete de grațiere în atâta amar de ani. O să pleci acasă de la proces. N-o să treacă mult şi se va-ntoarce şi badea Matei. Şi poate-am să vin şi eu, cu Grigore, să bem o răchie, de capăt la toate relele şi de intrare în rândul oamenilor.

Vorbindu-i, ajunse uşa şi ieşi. Intrat în biroul său, îşi aprinse, reflex, țigara. „Ei, Aniță, Aniță – gândi – barem să fi avut norocul să se limpezească toate astea acum vreo zece ani, nu azi, în pragul lui ’70!”

*

Litan îşi făcu apariția în singurul fel ce-i părea lui accesibil – aruncându-se înăuntru cum ar fi placat la rugbi.

— Să trăiți!

Zâmbetul fu lămuritor: se dusese pe apa sâmbetei achiziția bibliotecii, sau ce-o fi avut el în plan. Replica de consolare nu apucă s-o formuleze, pe uşă apăru, aferat şi preocupat, majorul Iosif. Salută scurt, ajunse marginea biroului şi lăsă pe el un vraf de fotografii.

— Ți-au spus ceva în plus, față de ce-am văzut la fața locului? Căpitanul întinse pachetul cu țigări; îl retrase însă,

amintindu-şi că Iosif se lăsase de fumat. Închise mai tare geana în care-i intră fumul, aşteptând.

— Cum vedeți, tovarăşe căpitan, cu toate am mers la mărire maximă. Nicidecum nu apare vreun indiciu s-o fi însoțit cineva!? E clar, sus nu sunt urme, categoric! Ca de regulă când îşi simțea, pe merit, importanța, Iosif îşi propti palma de centură. Pantofii ăştia mici, cu tocuri – mi-a făcut rău să-i tot văd. Priviți şi dumneavoastră, aici şi aici! Sau, dincoace! Priceput, alese din vraf altă fotografie şi o întinse.

— Unghiul corespunde? întrebă Repezilă, după un timp în care îşi tot trecură unul altuia fotografiile. Aici jos, nu putea s-ajungă din altă parte? Doar – lovi degetele în terminația stâncoasă, în fotografie părea că se sprijină pe aer – de pe, să zic aşa, promontoriul ăsta?!

— De putut – Stavru strânse mai tare din geană – ar fi putut, cum nu, şi din altă parte... Am verificat, adăugă iute potolind uimirea plutonierului-major Iosif, un adevărat catolic al cuvântului-cuvânt. Dar, în acest caz din altă parte nu putea! – Dacă altceva nu te reține, Iosife, îți mulțumesc – şi ne vedem mâine. A, spune-i lui Negrilă să iasă imediat în stradă şi să mă aştepte.

— Am înțeles, să trăiți! Iosif făcu stânga împrejur şi închise uşa fără zgomot.

— Teribil ce mă intrigă! O astfel de exclamație, din partea căpitanului, chiar că era un lucru rar. Tu ai cunoscut-o cumva? Ai întâlnit-o pe undeva? Ei, ce-mi faci mutra asta? Lasă, logodnicei ai să-i dovedeşti şi fără sprijinul meu de eşti ori nu Don Juan din... Popa Nan! – Priveşte cu atenție, aici, fă bine!

Repezilă se aplecă şi privi cu mare atenție – până fotografia zbură din mâna căpitanului şi se rulă, rapid, între celelalte.

— Nu-i dau de capăt! De cine-mi aminteşte?!... Ar fi bine să mergi şi s-o vezi. Sorbi fumul apăsat şi azvârli în aer, la rând, câteva rotogoale informe. Face să-i studiezi dinaproape transfigurarea, calmul, mulțumirea – sau cum naiba să-i mai zic!?

Colaboratorul său tânăr părea tot mai mirat sau încurcat, neputând să-şi amintească, deşi făcea eforturi vizibile. Zâmbind, Stavru îi întinse carnetul.

— Până mă întorc, studiază astea!

*

Nu după mult, căpitanul intra în biroul maiorului Şiță. Un bărbat mărunt, însă cu umeri largi şi ochii extrem de vii, de culoarea porumbelor date în pârgă. Stavru îl cunoscuse cu ocazia unor conferințe mixte. Când fu invitat să ia loc, se păstră în picioare până ce se aşeză, pe jumătate, şi gazda.

Maiorul împinse pe birou, spre căpitan, o scrisoare. Mai alături, un referat; cuprindea cam două pagini dactilografiate. Citeşte, îi ceru. Sclipirile ochilor, şi aşa întunecați, se mai adumbrir㠖

Stavru începu cu scrisoarea, potrivit ordinii în care îi apropie hârtiile. Era expediată din München, în urmă cu ceva mai mult de un an. Scris anevoios, limbaj de slab cunoscător al limbii române. Până o parcurse în întregime, reuşi să-şi precizeze că fusese trimisă, din prudență, unei prietene („Draga Kati, duci la ea unde trebue...”), de către o fostă cetățeană romăncă, săsoaică de prin părțile Transilvaniei, cu infuziune de singe românesc din partea bunicii dinspre mamă, preciza o notă în creion aparținând maiorului. Fusese scrisă într-un moment de nostalgie şi revoltă, iar autoarea – Stavru ar fi fost gata să parieze – făcea parte din „repatriații” cărora nu le prea surâsese. norocul aşteptat.

Ce conținea în esență scrisoarea – surprinderea unei discuții în româneşte, de la o fereastră a casei unde locuia cu fiul său, la München – era relatat învălmăşit, cam anevoie de descifrat. Încurca elemente de descriere de persoană, mai mult după auz, cu crâmpeie de ordin tehnic, preluate şi ele după ureche. Pe deasupra înşira şi câteva mențiuni de zile, de ore.

Maiorul Şiță, care-l privise tot timpul, îi surprinse grimasa. Zâmbind, îi spuse că descifrarea ceruse şi altora îndelungată străduanie; aproape un examen de decodificare, ca să zică aşa.

Şi ochii îi scăpărară într-un fel care-l întineri. Apoi îi indică să parcurgă referatul.

Căpitanul preluă cele două foi. După citirea primelor rânduri, nu se putu reține să nu arunce o privire mirată în direcția maiorului. Când ajunse la sfârşitul celei de a doua file, rămase o vreme tăcut, apoi murmură mai mult constatativ decât cerând o confirmare:

— Aşa deci?

— Aşa deci. E clar acum, căpitane Stavru?

— Clar, tovarăşe maior.

Luând din mâinile lui Stavru cele două documente, maiorul reluă şi comentă unele pasaje, punându-le într-un context de detalii şi de nuanțe pe care, inerent, raportul-referat nu avea cum să le cuprindă. Apoi surâse – semn la el că trece, în încheiere, la etapa „generalizare", atât de caracteristică lui:

— ...Aşa se face că vine o zi în care până şi cea mai diabolică şi versată inteligență – iartă-mă, îți spun noutăți „fumate" – o scrânteşte mai dihai decât cel mai ageamiu dintre amatori! Răufăcători care se cred experți comit greşeli dintre cele mai gogonate, frizând neghiobia, dacă nu şi nebunia! Parcă automat le joacă renghiul ceea ce, într-un fel anume, ar fi legea compensației... Partea bună, cu care fiecare se naşte, se răzbună pe cea rea. Şi e foarte bine că e aşa! Organismul social poate fi astfel ocrotit când individul degenerează, trădează şi se trădează!

Stavru asculta atent. Totuşi numai cu o ureche, gândurile deja zburându-i spre modul în care urma să se concretizeze, în acțiune propriu-zisă, interferarea anchetei sale cu pista urmărită de maior – dovadă referatul. Din mijlocul ipotezelor, pe rând înfiripate, pe rând abandonate, îl smulse neaşteptatul fel în care maiorul reteză nodul gordian.

— Acționezi liber! îl auzi, ca şi când l-ar fi citit. Liber! repetă sec şi ferm. Nu doar ea şi când nici n-ai fi vorbit cu mine, ci ca şi când eu nici n-aş exista pe lume! Libertatea asta o ai până mâine, preciză calm. Dacă n-ai să socoți dumneata necesar să renunți la ea mai devreme. Totuşi ceva mă face să cred, de pe acum, că n-ai s-o faci.

*

Zărindu-l întors, Litan îşi ridică faţa de deasupra carnetului şi hârtiilor aflate pe birou. Vru să spună ceva, dar aşteptă până căpitanul se aşează, aprinzând încă o ţigară.

— Tovarăşe căpitan, spuneţi-mi şi mie, de ce l-aţi lăsat la cabană pe Fofo?

— De ce? Expectativă. Eu parcă le vorbeam ălora în sanscrită. Aveau mâncărime la limbă numai la ceea ce nu mă interesa, ori cei ce n-aveau ce spune! Rămaşi ei în de ei, poate îşi mai dezleagă limbile, poate prinde Fofo ceva din zbor.

— Mă scuzaţi, văd notat „De stat de vorbă cu Şiţă” – aţi discutat cu tovarăşul maior?

— Nu te scuza, că n-ai de ce. O spuse iute şi privi direct ochii locotenentului. Am discutat, desigur şi despre asta, arătă din cap spre carnet, şi despre altele. Apropo, ştii, profesorul Virgiliu George Manoliu a parcurs şi el, din păcate, o perioadă oarbă, neagră, zi-i cum vrei. Acum, adică mai demult – se grăbi să adauge şi zâmbi semnificativ – are ochi larg deschişi şi foarte... receptivi! În ştiinţa lui e considerat o personalitate spectaculară. Nu ştiu de ce naibii nu-mi place spectacularul ăsta!

— L-aţi trecut pe listă, pe cât văd, şi pe „Alain Delon”?! Căpitanul îşi aminti că mâzgălise aşa ceva în dreptul numelui bătrânelului cu silueta de invidiat. Litan îşi pusese buza pe opt, amuzându-se uşor, cu dinadinsul. Însă nu reuşi să-l antreneze pe căpitan.

— Inginerul Dotescu, Ionel Dotescu, repetă Stavru gânditor, tip cu, him, cu o platformă autoconsolidată; ultrasolidă.

Căută o ţigară şi constată că e ultima în pachet. Mototoli ambalajul şi îi făcu viat la coş.

— Oricum – tuşi, brusc înecat de fum, – te-aş prefera în locul meu, să dai faţă cu nefericitul tată – profesorul.

— Dacă vreţi...

— Vreau altceva. Ia vezi, mă gândeam că... Nicolae Taban ăsta ar putea fi un şantajist inconştient. Vorba lui State, infantil. Him! Şi tâmpit l-a numit. Ceva e între ei.

— Şantajând pe cine?

— Pe cabanier!

— L-o fi prins cu... moarta!?

— S-ar putea, acceptă Stavru, după ce-i privi îndelung, neutru, toți dinții descoperiți în zâmbet.

Sesizând, Repezilă şi-i acoperi cu o viteză fulgerătoare.

— E plin de băuturi State ăsta, urmă căpitanul. Băuturi extra. Pufni apoi, de parcă împrăştie prin aer un evantai de supoziții. Ți-ai notat tot de pe carnet?

— La literă, vă mulțumesc. La şantaj – încercă să-şi dea cu presupusul, n-ar putea predispune ceva mai consistent decât lichidele extra?

Oprit din mers, drept singur răspuns Stavru ridică din umeri. După puțin i se uită în ochi, într-un fel ce-l făcu pe Repezilă să se simtă ca un balon golit de aer dintr-o împunsătură.

— Îl iei acum pe Negrilă. Nu pierdeți vremea şi începeți cu „Palace”.

— Şi dumneavoastră? Cealaltă maşină e în reparație, maşina colonelului nu s-a întors!

— Nu-i nimic, ies la un taxi;. Sau, văd eu, iau unul din stație. Mă mai dezmorțesc un pic. Poate-ți vin mai în drum hotelurile mici?

Locotenentul înnădi un semn ambiguu. Ridică o fotografie din cele răsucite pe birou şi o cercetă iar, încruntat; parcă să-şi lămurească, în sfârşit, cum de nu observase el frumusețea de femeie?

— Auziți răpăiala, tovarăşe căpitan? întrebă, deşi ploaia, năvălind brusc în rafale, ar fi putut-o auzi şi un surd.

Surdul – poate că da; căpitanul nu dădu semne. Mai clipi de câteva ori către fereastra şiroită şi adăugă, cu zâmbetul lui cel mai şăgalnic:

— Nici câinele să nu-l scoți afară pe-o vreme ca asta.

— Am înțeles „aluzia” – recepta Stavru, prompt –, tu însă fă o excepție şi dă-i drumul, lai treabă!

Rămas fără replică, Repezilă vârî un rând de fotografii în buzunar, îşi luă cascheta şi dispăru pe uşă salutând ca la ieşirea din cabinetul generalului, după înmânarea a niscai medalii...

*

Când Stavru ieşi pe culoar, nu-l mai interesa ce se petrece în biroul locotenentului Pârvan; Aniţa îşi urma de-acuma drumul ei, nu putuse decât să încerce să i-l netezească. – Apăsă alte câteva clanţe şi privi cuierele. În penultimul birou zări o pelerină; era din garnitura veche, nu-i plăcea; dar o luă pe braţ.

Întors în birou, o îmbrăcă şi dădu s-o îndrepte peste genunchi, simţind-o rigidă. Gestul rămase pe jumătate, amintindu-i de... Mefisto şi nevastă-sa, Elvira procurase bilete la turneul operei şi de dimineaţă îi zisese, cam fără glumă, că dacă şi de data asta o lasă singură, niciunde n-are să-l mai ia şi, din parte-i, poate să se „sălbăticească" de tot! Nici să mănânce nu apucase să dea pe acasă, deşi îşi propusese. Asta, înainte de discuţia avută cu maiorul Şiţă. Nu-i nimic, adaug la... siluetă! Prin minte-i trecu, fugar, sprintenul bătrânel cu bască şi statură de invidiat stând la taclale cu incitant-vorbăreţul Fofo. Zâmbind, alungă imaginea şi săltă receptorul de pe furcă. Măcar s-o îmbuneze şi să explice, atât cât poate şi, mai ales, cât va apuca – bombardat la sigur de răpăielile Elvirei... Ţâr-ţâr, de şapte ori la rând, consemnul. Ecouri în gol – Elvira plecase. Îşi privi ceasul. Nu mult înainte decât era necesar, totuşi mai înainte. Pesemne îi intuise lipsa – că era şi greu! – şi aplica represalii. – Şi-o închipui convingând vreo colegă s-o însoţească; momeală sigură, ca norocul, turneele fiind destul de rare.

În stradă, ploaia îi bătu o îndrăcită darabană peste greoaia glugă. Parcă se răzbuna că n-o ia în seamă, concentrat din nou asupra timpului petrecut în biroul maiorului Şiţă. Mână liberă! Şi n-am nici ţigări, îşi aminti. Dinspre munţi se vânzoleau şi galopau către oraş norii, ca nişte spinări de elefanţi fugăriţi de un pârjol prin junglă...

Prevederea lui Negrilă, adeverită gata, potop nu ploaie. Se va dovedi, la fel şi mai-mult-ca-prevederea doctorului Lazăr? Să zică da – şi să facă abstracție, să zică nu – şi tot abstracție să facă?! Afurisit de spectacular – se cam moşmondi să sară peste o băltoacă, încurcat de mantaua încă rigidă, deşi leoarcă de ploaie – mă grăbesc înspre spectacularul profesor. – Totuşi inima i se strânse, gândindu-se la el ca la oricare alt părinte. Destul de greu să anunți moartea, mai ales când... Poate să aibă şi pentru profesor implicații – înafara celor omeneşti şi inerente?! Schiță io posibilă reacție şi brodă io mică regie din mai vechi recuzite, însă renunță, repede. Cazul era altul, deşi pe părți se asemăna cu multe. Die n-aş uita să-mi cumpăr țigări, să vezi atunci „regie”!... Şi nu trece nici un taxi, parcă s-au vorbit!

*

Litan se feri şi el zadarnic, ploaia îl luă în primire diluvian cât sări din maşina lipită de bordura trotuarului. Îl rugase pe Negrilă să-l ducă întâi până acasă, să se schimbe. Lepădă uniforma umedă pe speteaza unui scaun, îmbrăcă pantalonul adus proaspăt de la curățat şi un sacou mulțumitor de asortat. La cravată renunță, în antreu înhață balonzaidul. Din nou urcat în maşină, indică direcția – primul hotel care le e mai în drum.

Primul fu „Siesta”. De la uşă sesiză vigilența circumspectă a recepționerului. Îi aştepta apropierea cu o privire ce trăda deopotrivă rutină şi refuz. Nici picat cu ceară n-ar recunoaşte să mai existe, pe undeva, vreo amărâtă de canapea liberă. Problematic însă, după cum arăta, să reziste la ivirea unui „Tudor”, pe trei sferturi din buletin, cât să acopere... ochiul critic din fotografia posesorului.

Ajuns lângă ghişeu, se mai lăsă o clipă abandonat blazatei „cântăriri” a recepționerului. Trap îşi alcătui masca unei solicitudini exagerate, de-ndată ce-i vârî sub nas legitimația.

— Vă spune ceva numele Ileni Manoliu? îl aborda direct.

— Să iertați, poate vreți să mă-ncercați... Filu Gheorghe – aşa scria pe ecusonul cam învechit – zâmbi, reținându-şi vizibil uşurarea-tip „Deci n-a venit pentru altceva...”.

— Ce vă face s-o presupuneți? întrebă Litan, sec.

— Păi, să fie s-o ştiu eu numai după probele ălea de film, nu?

Zări ezitarea scăpată de Litan, îşi retrase zâmbetul şi deveni dintr-o dată precaut şi altfel circumspect. Se grăbi să adaoge:

— Poate că dumneavoastră ați fost lipsă din oraş, când cu probele. Fără ele, credeți că eu aş fi ajuns s-o ştiu?

— Vreți să Spuneți că nu vine deloc pe-aici? întrebă rărind cuvintele. Încercarea de a-l scuza, fie şi indirectă, îi reactualiză nemulțumirea căpitanului că nu-l ajutase să-şi clarifice de unde o ştia.

— Ei, n-are ce să caute la noi frumusețea asta, clipi înțelegător, nu se pricepu de ce, Filu Gheorghe. Noi nu suntem decât aşa, hardughie veche. El însuşi arăta curios îmbătrânit, parcă şi umilit. Cineva ca Ileni Manoliu ne ia în seamă?

— I-ați auzit părerea?

— A, nu. Mai aproape de dumneaei n-am fost decât, ce să zic, de la un trotuar la altul. Rar şi-atunci, întâmplător. Eh! oftă el – te face să te opreşti din drum şi s-o tot priveşti !

Renunță să-i arate fotografia. Deşi Iosif realizase, verticalizând, o splendidă față surâzătoare.

— Ultima dată când ați văzut-o, aşa; de pe trotuarul de vizavi?

— Păi...

— Ieri, alaltăieri, acum o săptămână?

— Nici pomeneală, vreo trei luni, ăl puțin două!

Renunță şi să-l mai chestioneze apropo de filmări, quasi-publice, dar făcute, desigur, mai la mahala. Ceva auzise, cu mult timp în urmă. Salută scurt şi ieşi.

„Tunel”, situat la colț de stradă, părea aidoma unui foişor-turn. Pereții însă, cu pecingini croniciza-te de ploi şi lungă dăinuire, ca şi deloc îmbietoarea uşă de la intrare, nu

încurajau presupunerea să fi putut constitui atracție nici pentru vreo mai nepretențioasă ori nemarcantă frumusețe.

Locotenentul intră totuşi.

— Puteam să ne scutim! comentă scurt, săltat după puțin înapoi pe canapeaua maşinii, alături de Negrilă. Direcția „Palace” îi ceru şi scrută strada prin parbriz. Arăta supărat, îşi cam netezea fără rost balonzaidul peste genunchi.

Mai picau rare şi minuscule ploşti pe parbriz, înlocuindu-se una pe alta în jocul de du-te-vino al ştergătoarelor. Traversară tot centrul pe muțenia monotonă ca fâşâitul asfaltului ud sub roți. Pe strada marelui „Palace” atenția le-o captă, amândurora deodată, şirul maşinilor stopate şi aliniate înghesuit.

— Nu-i rost să parchezi. Încetineşti cât săr – şi-o-ntinzi!

Litan atinse trotuarul şi-o ținu, în câțiva paşi repezi, de-a lungul interminabilului şir de maşini. Câte mărci, atâtea țări ori invers, încercă să calambureze, regretând vremea când se „antrena” reconstituind după mărci şi starea caroseriilor poziția socială, meseria, chiar şi caracterul proprietarilor.

Înfiretatul portar, aducând a amiral englez uşor decrepit, îl măsură de sus şi până jos, apoi îi fixă insistent balonzaidul – „Nepermis de ieşit din modă” traduse Repezilă autocritic şi-şi suci buzele într-un „opt” anemic.

Străbătu holul din spatele uşii cu celulă fotoelectrică. Impresionant şi prin eleganță şi prin vastitate. O luă înspre panoul luminiscent, anunțând *Reception.*

— Cu ce vă putem servi?

Se ridică şi salută, înclinat cu eleganță, unul din cei doi recepționeri; sau celălalt o fi picolo? Oricum, tineri şi foarte puşi la şapte ace.

— Sunt locotenentul Litan, de la Judiciar. Îşi prezentă legitimația.

Civilitatea întâmpinării păru subit contrazisă de îngândurarea aşternută pe fața interlocutorului; cum ar fi intrat, brusc, într-o consistentă perdea de fum.

— Sper că vă convine o scurtă discuție aici, da?

— Poate nu eu sunt cel mai indicat? Predau, vedeți, am... cam am şi predat serviciul colegului meu. Şi, ştiți, nişte treburi urgente mă obligă să... Dacă ați vrea...

Păstra intactă civilitatea. Transpărea însă dorința de scăpare, de fofilare. Nu era convingător în motivarea înşirată.

— S-ar putea tocmai să fiți cel mai indicat. Nu putem şti dinainte. Locotenentul îşi menținu, neutra, zâmbetul.

— Dacă nu se poate... Vă rog, poftiți. Pe aici – arătă undeva, în stânga.

Se lansă într-un slalom agil, printre scaunele-fotolii din spatele lungii tejghele. Făcând şi un scurt semn colegului, ieşi în întâmpinarea locotenentului şi arătă către un zid-coloană; forma un cot ferit, adăpostea o masă şi două scaune.

Politicos, tânărul recepționer se opri. Aştepta, nerăbdător totuşi, să se aşeze locotenentul. Când luă şi el loc, nimeri scaunul nesigur, într-o dungă.

— Deci, numele dumneavoastră?

Litan scoase blocnotesul şi pixul, gestul având efect asupra recepționerului.

— Ştefan Brebu. e... numele meu. Păru fâstâcit cu exasperare şi palid dintr-o dată.

— Lucrați aici de multă vreme?

— Fără puțin, un an.

— Cunoaşteți direct, presupun, din vizitele făcute pe aici, nu prin intermediul probelor de film – avansa cu seninătate – , pe domnişoara Ileni Manoliu – mă înşel?

— Absolut nu, cunosc persoana, direct şi foarte bine.

Dezinvolt în precizare, păru pe dată cuprins de îndoială şi parcă de teamă. Poate numai din pricina acelui, putând fi ambiguu şi răstălmăcit cu uşurință, „foarte bine”? – Precipitat, dădu să se îndrepte în scaun. O nimeri tot în dungă.

— Mai de curând ai văzut-o? Şi când anume?

— Poate chiar... Îmi îngăduiți să dau o raită, cu ochii, prin sala mare a restaurantului?

— Nu. Şi aşază-te mai comod... Te rog! Cât eşti de subțirel, faci figură de cârlig. A, n-am avut deloc intenția să te supăr.

Repezilă îi surâse amical, încântat în sine că „manevra prinsese”: evident spartă, un picuț, seria manierelor convenționale, Ştefan Brebu nu era un disimulant. Greu îşi cenzură ieşitul din pepeni, obrazul i se învolbură de autentică jenă sau abia alungată furie. Stare în care nu pică aşa uşor cel care îşi ştie musca pe căciulă.

Doar aşezatul, din nou încercat, nu-l nimerea nicicum.

— Deci, de cine era însoțită ultima oară când ai văzut-o, şi când anume?

— Pe Ileni am... înălță ochi abătuți şi se explică, repezind vorbele din graba de-a nu fi, din nou, răstălmăcit. Îi zic pe nume, ştiți, cum se zice la regine... În prezența dumneaei, vă rog să credeți, nu mi-aş permite!

— E-n regulă. Vrei să-mi răspunzi şi la ce te-am întrebat?

— Ultima dată, dacă nu mă înşel – nu, nu mă înşel – am văzut-o cu, da, cu suedezul. Domnul... Făcu efort să-şi amintească. Nu reuşi. A cerut nota chiar astăzi, de dimineață... Domnul...?! Ah, ce lapsus idiot! Se încruntă şi primi o aparență de turtire trecătoare a feței, nu izbuti să-şi reactiveze memoria şi-şi muşcă buzele. Regret! Oftând, înălță ochi tremurători, dar limpezi! Îi găsim, vreau să zic, îi găsiți numele în registru.

— A stat mai multe zile suedezul?

— Patru. Da, precis patru! L-a înregistrat Marcu, l-am preluat eu, i l-am predat lui Grig, el lui Marcu, şi eu, azi dimineață, i-am întocmit nota! Surâse încântat, contracarase cât de cât lapsusul.

— A şi plecat, într-adevăr, suedezul?

— Da. L-am văzut. Mi-a şi făcut un semn de rămas bun. Ştiți, i-am facilitat reținerea unui bilet de avion în Capitală, s-a grăbit la trenul de dimineață, să nu-l scape. Eh, s-a cărăbănit la naiba!

— S-ar zice că nu suferea de multă generozitate. Litan îşi bombă pe dinăutru obrazul şi-l privi semnificativ.

— A, nu, îmi pare rău, n-am spus-o legat de bacşiş! Între noi, ştiți, o mai trântim aşa, de garagață, „cărăbănit”, „învârtit”, mai ştiu eu cum?!

— Bilet la avion. Ruta ori destinația, le ştii?

— Nu! De fapt, nici nu mi-am propus. Însă, îmi amintesc precis, insista să i se rețină biletul pentru azi.

— De câte ori i-ai văzut, pe Ileni cu suedezul, în aste patru zile?

— O dată când... Ileni purta rochia verde, cu clipsurile alea mari pe umăr, şi o dată când... cu...

— Ei, iarăşi lapsus?! Lasă amănuntele de modă, răspunde la ce te-am întrebat.

— Le încurc, ştiți, pentru că suedezul a mai fost la noi şi anul trecut.

— Când?

— În prima mea lună de la ocuparea serviciului, în noiembrie. Pe la început.

— Şi atunci ai văzut-o pe Ileni cu suedezul? De câte ori?

— Ştiu şi eu?... De vreo două, parcă.

— Acum, anul ăsta, când ai văzut-o pe Ileni Manoliu ultima oară? Te rog să precizezi cu atenție.

— Marți. Marți seara, precis. Dacă vreți pot să... vă arăt şi masa, la care au stat.

— N-ai fost pe cale că-mi spui altceva?

— Nu! Le-am cam încurcat că...

— Le-ai cam încurcat! se strâmbă Repezilă. Bine, ai să-ți şi aduci aminte. Acum, altceva: dintre „cosmopoliții" noştri băştinaşi, persoane de pe la noi, de aici din oraş, cu cine apărea Ileni Manoliu?

Tânărul recepționer tăcea, gândit. Lui Litan i se accentuă impresia că Brebu omite ceva. Poate numai din prostul obicei al unora de a se crede mai la adăpost conformându-se formulei „Cu cât vorbeşti mai puțin, înseamnă că nu ştii multe şi cu atât mai bine, dacă nici niu te priveşte..."?

— Ştefan Brebu, îți atrag atenția – ce ştii, ştii, nu? Indiferent că e vorba de un străin de-aiurea, din lumea largă, sau de cineva de pe la noi! N-am venit aici de florile mărului. Nu te sfătuiesc să faci „economie" la ceea ce ştii. Eşti cumva de altă părere?

— În general, nu! căscă ochii Ştefan Brebu, arăta ca trezit din somn. Oricum, nu prefăcut lăsa impresia că nu pricepe de ce locotenentul ridică glasul.

— Cum vine asta, în general nu?!

— Nu, adică nu! repetă şi întregi, pesemne ce nu nimerea să explice, prin ridicarea umerilor. Însă nu aplecă privirile.

— Spune, eşti membru de partid, Ştefan Brebu? întrebă Repezilă, cu aerul sigur că nu i se putea decât confirma.

— Sunt utecist, veni uşor întârziat, dar pe un ton grav, precizarea.

— Ce şcoală ai?

— Urmez Dr... Dreptul, anul III. La fără frecvență.

— Felicitări!... Ține-te mai zdravăn pe scaun. Bun! „Regina" dumitale – i se aplecă în față, cercetându-i mai dinaproape ochii – a fost găsită moartă, în hăul de la „Grohotiş".

Pupilele tânărului pulsară brusc şi repetat, a surpriză şi anevoioasă credibilitate.

— Şi-acum, mă duci la registru, să-mi fac un extras de date. Între timp îți mai revii şi-o luăm metodic, cu lux de amănunte şi de la capăt.

*

Căpitanul ceru taximetristului să o ia în direcția noului cartier de blocuri. Ştergătoarele abia că pendulau, ca mustățile unui motan răzbit de moțăială. Poate nu va depăşi zona intermediară, pâlcul oaselor boiereşti, trainice şi arătoase; compasurile proiectanților făcuseră largi şi îndreptățite salturi. Stavru urmărea panglica de asfalt şi rapida succesiune de porți şi garduri, pe cele două laturi.

Surprinse, în retrovizor, ochii şoferului. Îl cercetau furiş, la intervale. Când se urcase, observase că era foarte tânăr şi vădea o neobişnuită eleganță; nu doar vestimentară. O vrea să-şi dovedească inutil zelul, în loc să fie atent numai la volan, gândi Stavru, sesizând în aceeaşi clipă profilarea celor trei plopi, de care i se vorbise.

— Opreşte la plopii de-acolo. Dar – ce naiba faci?! Îi atinse uşor mâinile peste volan, frâna scrâşni, un zigzag scurt şi-alunecat şi maşina se opri. La câțiva metri, aproximativ, dincolo de plopi.

— Mă scuzați, am depăşit puțin. Tânărul şofer întoarse un obraz aparent calm, vag zâmbitor şi vag palid. Amestec de jenă şi juvenilă, aproape copilăroasă temeritate.

Căpitanul ajunse la poarta din fier, înaltă şi grea. Era deschisă. Spre capătul unei alei străjuite de trandafiri, acum rămaşi doar frunze, şi printre arbuşti simetric tunşi, casa îşi lăsa întrezărite dimensiunile.

Urcă o scară impozantă, cu parmalâc arcuit. I se păru puțin justificată în raport cu întregul; însă avea efect, impresiona. Apăsă butonul soneriei. Nu se auzi nimic îndelungi secunde. Coborî treptele de cealaltă parte şi cercetă curtea şi casa pe laterală. Observă, în stradă, maşina. Executa un precaut marşarier, până în dreptul porții. Brusc întoarse, scurt şi trecu pe dreapta, în direcția oraşului. Curioasă manevră la elegănțelul ăsta de şofer, remarcă Stavru. Reveni şi iar adânci butonul soneriei. De data asta răzbiră şi sunete şi zgomotul unor paşi. Uşa din stejar masiv, deosebită, fu deschisă.

— Ce doriți?! Din cauza tonului scăpat, cuvintele sunară mai seci decât erau.

Ca într-o fulgerare, inițialele *VG,* brodate rococo pe halatul din mătase, alungară impresia de majordom scorțos, contrazisă şi de stilou; îl ținea între degete, cu penița dezvelită. Deci – smuls de la masa de lucru, poate din fierberea unor idei cine poate şti cât de importante. Agresiva interpelare îşi are motivațiile ei, îşi zise Stavru şi ridică degetele la Caschetă.

— Bună seara. Vă rog să mă scuzați…

Nu păru îmblânzit sau câştigat spre conciliere. Nici atât cât să-şi mascheze animozitatea, dimpotrivă crescu în privirea pe care o aruncă, pieziş. Stavru înțelese dintr-o dată toate aluziile maiorului Şiță, apropo de perioada oarbă traversată de profesor.

— Sunt căpitanul Paul Stavru, de la Judiciar şi, spre regretul meu, sunt nevoit să vă deranjez.

Aproape fățiş îi fu întors spatele. Permisiunea să intre i-o indica doar uşa, rămasă neînchisă. Căpitanul pătrunse în hol şi, apăsând clanța, îşi aminti ziua în care colonelul

Gorcea îi trăsese un perdaf a-ntâia lui Clenciu, fiindcă, într-o situație aproximativ similară, se purtase de parcă dinadins l-ar fi ros o veche şi nepermisă ranchiună. El, cel puțin, în mod sigur nu se ştie bântuit de ranchiune, de nici un fel. Ce-a fost, a fost şi, pe deasupra, când se gândea la teribila veste pe care o aducea... Trecu priviri neutre peste holul larg, cu pereți lambrisați, peste scara sculptată, strălucitoare, conducând la camerele de sus dispuse într-un M răsfirat. – Mantaua o agăță în cuierul zărit printre ramurile unui filodendron gigant, cu frunzele atingând parchetul şi sugerând capete de leu, cu câte trei şi patru ochi...

Văzu inițialele *VG* sub suişul scării; un fel de lojă adâncită în zid. Profesorul ocupase unul din fotoliile ce încadrau o măsuță joasă şi cu picioare curbe, de şoricar, impecabil lustruită. Mătasea fâşâi când scoase mâna făcută pumn dintr-un buzunar şi arătă celălalt fotoliu.

— Tovarăşe profesor – se aşeză şi avu, surprins, impresia că formula într-adevăr are şi o nuanță integratoare –, vă rog să credeți, aş fi dorit să nu...

— Lăsați convenționalul, îl întrerupse fără să-l privească.

Abia că neaşteptata întrerupere îl împinse pe căpitan în convențional. Nasturele buzunarului tunicii îl descheie cum ar fi dislocat un fermoar şi-şi prezentă legitimația. Ignorată şi ea, cu o înălțare din sprâncene.

— Dar, vă rog – Insista, cu dinadinsul naiv –, în general ignorarea legitimației e un refuz de atitudine, mai degrabă decât un semn de încredere. Nu sunteți de aceeaşi părere?

— Iar dumneavoastră sunteți suspicios, sau numai protocolar?

Căpitanul ridică din umeri, vru să pună legitimația în buzunar, dar Manoliu spuse „O clipă!", întinse mâna şi aruncă o scurtă privire dreptunghiului din carton. „Concesie făcută mie ca persoană, iar nu funcției pe care o reprezint", constată Stavru cu un zâmbet interior.

— Aş vrea să... Se simți întrerupt de un fluid curios ce trecu peste fața profesorului. Greu s-ar fi putut numi surâs, dar îi reactualiza acel ceva care-i amintea de ceva, de cineva,

înfățișarea moartei. Mă aflu aici pentru că fiica dumneavoastră...

Ceru permisiunea şi aprinse o țigară întrebându-se ce îl încurca de fapt, animarea şocului ori felul în care fusese primit; profită de răgaz şi, vârând la loc batista, îi cercetă fizionomia. Referirea la fiica sa îl lăsase neschimbat, cum n-ar fi auzit. Parcă doar oscila să se fixeze, în aceeaşi ireconciliabilă neaderare, asupra unuia din cele două inconveniente: prezența nedorită şi întreruperea preocupărilor de la care fusese sustras. Şi Stavru o dădu de-a dreptul:

— Fiica dumneavoastră a fost găsită fără viață, în golul de la „Grohotiş". Sorbi fumul apăsat, resimțind o undă din închipuitul şoc, pregătit să aplaneze.

— Ceee? Cum de...?!

Fu strigăt, dar mai mult păru o brutală punere la punct. Cum de îşi permite o asemenea enormitate – din capul locului şi exclusă şi respinsă!

Stavru sorbi alt fum cu şuier, asemănător oftatului scăpat. Îi prinse privirea şi i-o fixă, obligându-l să priceapă, fără să mai repete. Să priceapă că se afla acolo nu să-i maculeze gingaşa scoică cu scrum... îl văzu cum se ghemuie pierit, în sine, cum se pierde parcă, undeva într-o depărtare, şi crezu nimerit să intervină:

— Regret profund, tovarăşe profesor, vă rog să...

— Lăsați sentimentalismele! auzi pe neaşteptate şi tonul avea un hârâit nefiresc, metalic. Propti apoi brațele în fotoliu şi se redresa, iar glasul scăzu în bâiguială. Cum? De ce? Când a… a fost găsită mmmmoartă?!

Cu fumul odată, Stavru înghiți emoție, agasare, afront şi tot restul! Îl impresionau tremurările scăpate, infiltrate de durere în glasul acela metalic, hârâit. Cât putu mai pe scurt, mai neutru şi calm, relată împrejurările – sosirea forestierului, deplasarea în golul de cremene, numele scris cu creion chimic pe glencul pantofului, câte ceva din primele constatări. Şi conchise, încet:

— Regret, ştiu că e dureros, dar vă revine totuşi identificarea. Stabiliți dumneavoastră când, nu e necesar chiar

acum, seara. Iar mie, ar fi bine să-mi acceptați câteva întrebări. Îmi puteți răspunde, tovarăşe profesor? –

Aruncă o privire – pe chipul profesorului, impactul loviturii: şi inadmisibilă şi nemeritată şi stranie. – Stavru îşi strivi şi enervarea sub capătul ţigării, apăsate peste imaculata scoică-scrumieră.

— Domnule profesor – apelativul „tovarăşe" pur şi simplu se exclusese singur, Stavru sesiză abia după ce cuvântul nou făcu ecou în auz –, când ați văzut-o ultima oară pe fiica dumneavoastră?

Tăcere. Se aplecă şi apucă pachetul cu ţigări. Mişcarea păru să-l readucă în planul realității, măcar acela legat de prezența căpitanului.

— Ce ziceți? Ce-ați zis?! Trăda uluită surprindere, însă, evident, la ceea ce urmărea în sinea lui, cu o luciditate care-i îndoia durerea.

„Straşnic început", se ironiză Stavru, adunându-şi proverbiala răbdare. „Să vezi acum, descurcă-te cu pierderi în amănuntul nesemnificativ. Spectacularul om de ştiință pare că exclude c-ar mai exista şi altă «ştiință» în afară de a lui..." Realiză că pusese ghilimele, cuvântului, ştiință. Reluă cu ton ceva mai tare, subliniind ceea ce, de regulă, în împrejurări asemănătoare ocolea:

— Pe fiica dumneavoastră, al cărei cadavru a fost descoperit la locul căderii – dacă eventual moartea nu se datoreşte şi altor cauze, autopsia va stabili –, când ați văzut-o ultima oară?

Profesorul păli, adaosele la formulare îşi atinseră scopul.

— Oh! Ştiu eu?!... Cu o zi sau cu o noapte în urmă, trebuie că am văzut-o. Nu prea ne întâlneam. – Avea ciudățeniile ei.

— Cum era îmbrăcată ultima oară când a ieşit din casă?

— De unde vreți să ştiu?

— Altcineva din casă putea s-o fi văzut ieşind?

— Puțin probabil, menajera. Dar... Nu cred. Puțin probabil.

— E demult în serviciul dumneavoastră?

— Dintotdeauna. Privirea îi trăda iar agasarea. În definitiv, ce legătură are durata serviciului menajerei cu... Ori mă supuneți cumva unui interogatoriu?

— Nu vă iau nici un interogatoriu, ştiți bine. Îmi aruncați mănuşa inutil. Totuşi, am în vedere că dumneavoastră mi-o aruncați, nu altul. – Sper că înțelegeți ce vreau să spun. Faceți abstracție de persoana mea, dar ca om în slujba legii şi care caută să facă lumină asupra acestei întâmplări, s-ar cuveni să fiu sprijinit. Nu-i dădu răgaz să răspundă şi continuă neutru, temperându-şi tonul: Dacă ați reținut, domnule profesor, cuvântul „cădere" voia de fapt să indice nu un accident, ci, eventual, sinucidere. După părerea dumneavoastră, poate fi vorba de sinucidere?

— În comparație cu constatările făcute de dumneavoastră, relatate de dumneavoastră, ce importanță poate să aibă părerea mea!

Stavru îl privi atent, cu neplăcută surprindere. Din întreaga atitudine a profesorului reieşea evident că se închipuia, nu doar la modul inutil, ci şi absurd plătind polițe... Nici trăsătura asta, gândi Stavru, nu lipsise din paranteza maiorului Şiță. Pesemne şi întru adeverirea spusei că savanții sunt, de regulă, nişte mari copii?

— Aş propune, domnule profesor, să nu lărgim aria discuției. Şi, mai ales, să nu răstălmăcim. Întrebuințase cu dinadinsul pluralul. Apropo de constatări, reale şi legal îndeplinite, în situația de față sunteți tată şi deci...

— Tată! Poftim argument – facilitează continuarea, da? Mă supun, faceți-o! Colțul gurii, lăsat ironic şi brațele date înlături parcă întregeau: „Nu vă jenați, mă aveți la dispoziție şi aşa"!

— Bine! Să facem abstracție de calitatea dumneavoastră de tată, să apelez exclusiv la aceea de om de ştiință... Stavru îşi desfăcu, şi el brațele, gestul său însă avu un sens diametral opus gestului profesorului. Spuneți-mi, vă rog, atâta cât o cunoaşteți – cât o cunoşteați, şi i-ați sesizat ciudățeniile, de care aminteați, fiica dumneavoastră concepea, putea să admită un asemenea gest necugetat?

— Bah! Înălță ochii dinspre scoică şi dădu prilej căpitanului să surprindă dâra unui surâs, pentru prima oară lipsit de ironie sau agresivitate. În felul ei, a… dovedit-o, nu? Fiica mea, da, chiar fiica mea! repetă gânditor, parcă

întorcându-se să-şi accepte şi cealaltă calitate. Ileni considera că totul depinde numai de liberul ei arbitru. Şi asta cam demult.

— Vă rog, încercați să-mi faceți cât de cât familiar portretul moral al fiicei dumneavoastră. Aş vrea să înțeleg, cum de…

— Opriți-vă! Refuz să mai discut, să mai răspund – nu mă puteți sili!

Izbucnire exagerată. Ca şi când retracta şi cele câteva cuvinte la obiect, scăpate după atâta batere a pasului pe loc. Stavru privi gânditor, fără să se piardă cu firea, fața ascetică şi ochii agresivi, parcă totuşi de o infantilă vulnerabilitate, ai profesorului. Aprinse o țigară pentru a mai câştiga timp – timp moderator –, apoi continuă grav:

— Domnule profesor, într-un fel vă înțeleg. Însă trebuie neapărat să….

— Am spus nu, nu! Nu mă mai las influențat!

— Influențat?!... E ultimul lucru ce mi-ar trece prin minte. Desigur, ştiți că…

— Nu vă obosiți, ştiți că prea bine ştiu! întrerupse şi-şi sumeți umerii. Alunecă – poate nici nu ieşise, măcar o clipă, îşi zise Stavru, căutându-şi în fumul țigării răbdarea –, alunecă din nou în zona unor rememorări din care excludea moartea propriei sale fiice. Neaşteptat, continuă: Am deplina capacitate să selectez esențialul de… umplutură. Oricare! adăugă, cu evidentă admirație de sine. Dincolo de *fapt* – odios, banal, cum vreți să-i spuneți, constatat realmente de dumneavoastră, nu e decât marele nimic, neantul!

Căpitanului i se păru, deodată, un… Faust lipsit de tentația iluziilor şi fără pic de regrete. Prin spațiul infim dintre fotolii, pe deasupra măsuței cu picioare şoricar, pe deasupra lui Stavru chiar, pluti iar ecoul unora din precizările maiorului, interferate şi printr-un crâmpei de arie: „Faust” prezenta turneul operei… înregistră, însă, şi suferința celui care din nou hârâi, stins:

— Sper să nu vă formalizați... Sunt obişnuit să spun lucrurilor pe nume. Aş prefera să… fiu singur. Lăsați-mă, vă rog.

— Apreciez sinceritatea, însă – o jumătate de t aminti tot restul – suportați-mă, vă rog, încă puțin. Du opinia dumneavoastră, prezumția de crimă poate fi avansată, domnule profesor?

— Acum... crimă?! Exclus! Luați drept bună ipoteza că la un moment dat Ileni putea să conceapă ideea sinuciderii şi... scuzați-mă.

— Dați-mi o explicație, oricare. Ce vă determină să respingeți ipoteza crimei? Şi încă atât de categoric, adăugă Stavru cu subînțeles.

— Exclus, fiindcă... avea, trebuia să aibă, sigur a avut cel puțin atâta bun simț moştenit, înțelegeți?!... Fie şi unilateral moştenit!

Sumețirea umerilor anulă impresia de slăbiciune, mascând şi durerea, totuşi încercată. Era ca şi cum, redresându-se, profesorul îşi dezvăluia o nouă dimensiune.

— Mă ajutați să pricep, domnule profesor?

— Moştenit, da, bunul simț! Cât să evite sigur, să nu coboare ori măcar să atingă cloaca! Umana cloacă unde se... comit şi crime! Sferele vieţuirii ei trebuiau să fie altele! Nu ezit s-o spun şi să i-o pretind, chiar şi acum!... Ochii i se învolburară, ca flăcările biciuite de vânt. Obrazul descărnat tremură, antrenând şi arsura privirii ferite.

— Chiar dacă până la un punct înțeleg – sau aş putea să înțeleg –, domnule profesor, cum să spun, mi se pare ciudat să...

— Condamn! Ați intuit-o perfect! O fac în virtutea unor tradiții de veritabilă noblețe umană! Unor conduite care... Brusc expresia privirii i se schimbă. Stavru îi surprinse un licăr fugar şi ironic, de parcă s-ar fi îndoit că-l poate urmări şi pricepe în anume explicații ținând numai de anume veritabilă noblețe...

— Domnule profesor, să isprăvim ceea ce m-a silit să vă trec pragul. Ar dura mai puțin, dacă... în fine, cu riscul să considerați inutil, reiau: prezumția de sinucidere mă ajută să pricep ceea ce ați sugerat – respectiv că sunteți îndreptățit s-o asumați ca atare, după cum sunteți îndreptățit să-i reproşați gestul comis. Adică vina. Vină față de ea, de viață,

ca să nu mai vorbesc de vina față de dumneavoastră. Da, da, față de dumneavoastră! repetă sesizându-i iar indecisul surâs. Cam asta mi s-a părut că mă lăsați să desprind din atitudinea ce ați abordat. Sau poate greşesc? Nu aşteptă confirmarea şi continuă: Dacă însă prezumția de crimă, fie că-i reproşați ori nu coborârea în... cloacă, s-ar dovedi întemeiată, nu e deloc sigur că am avea de-a face cu o omucidere şi-atât. În final, s-ar putea ca...

— Opriți demonstrația, vă rog! Vă închipuiți că de demonstrații didactice duc lipsă? Ce zic, didactice, didacticiste!... Le-am combătut şi când, abuzându-se, mi s-au impus!... Nu sunteți novice, bănuiesc. Ştiți prea bine la ce mă refer!

Stavru îşi simți maxilarul rigid. N-avea osatură, ci un soi de menghine de încleştat vorbe. Dureroase vorbe ce nu-şi aveau aici rostul, căci l-ar fi evocat pe copilărosul – deşi nu savant, decum spectacular! –, naiv-copilărosul Ene Ghiță. Îl şi văzu în halatul ponosit, de spital, când îl vizitase după producerea crizei puternic depresive. Recâştigându-şi râsul lui bonom, în sincope scurte îi vorbise atunci întâi, în acel coridor de spital, despre „cauza-cauzelor" şi „şutul abstracto-reacționar" – aşa formulase, adâncind prin râs amărăciunea – care-l turtiseră şi-i distrusese visul de tânăr revoluționar. Vis pe care îl crezuse aievea atins, izbândind, în sfârşit, prin revoluție, dreptatea. Dar, nu fusese aşa. Pesemne neputând să fie aşa, dintr-o dată... Chiar urmările acelui nedrept şut răbufniseră cu întârziere şi-l aduseră aici...

„Şutul abstracto-reacționar" i-l dăduse un profesor mare şi mare, ultra-mare-autoritate-vexată. Furat de gânduri, Stavru îl sondă cu o privire critică pe cel cufundat în fotoliu, dincolo de măsuță, deşi ştia că altul fusese acea altă „mare autoritate vexată". Vexată de ce? Pentru că socotea că i se cuvine mult mai mult şi mai altfel? Pentru că se simțise „redus" când fusese solicitat să transmită din *„ştiința lui"* şi altora, iremediabil categorisiți de el „prostimea cu hei-rup"?! Acel profesor-mare-autoritate-vexată intuise în sensibilul şi inteligentul Ene Ghiță, ajuns elevul său prin hotărârile revoluției, un fel de etalon al celor încă neformați, dar

nutrind, cu naivitate senină, o deplină încredere în noile temeiuri valorice şi temelii revoluţionare. Îl transformase în calul de bătaie al neaderenţei lui şi disprețului pe care nu avea curaj să-l manifeste altfel. Îl „testa" în batjocură în fel şi chip, dovedindu-şi şi sieşi că are dreptul s-o facă („Ăstora le lipseşte definitiv stofa..." probabil jubila), îl hărţui cu atâtea încuietori savante până-l aduse pe Ene Ghiță în situația să se creadă realmente şi iremediabil tâmpit. Şi nu fu destul. Îi convinse de inadaptabilitatea lui funciară – atât profesională, cât şi politică şi oricum – şi pe alţii, superiori de bună credință. Aparenţele se îngroşau în măsura în care Ene Ghiță nu nimerea nicicum să se arate „element adaptabil", incapabil să se dezvinovățească, să riposteze cât de cât la multele, neînțelesele „vini" ce i se aruncau în cârcă şi-i atrăseseră neîndurătoarea urgie de la catedră. Oricât tocea şi oricum răspundea la ore de clasă, până nu-l prăpădi de tot inhibiția, încât se bâlbâia şi când în cap lucrurile îi erau perfect limpezi, iar elevii din bănci se uitau la el cu un ciudat amestec de spaimă şi amuzament, mai în adânc îl afunda subtila pricepere savantă, împingându-l într-un ocean de neînțelegere. „Confuz, tovarăşu' Ghiță. Asemenea incapacitate la deprinderea învățării duce uşor pe panta oportunismului şi şi mai rău. Păcat..."

Ani în şir rosese în el eşecul, pierderea visului crezut aievea. Până descifră, aşa-zicând istoric, şi „cauza-cauzelor" şi „şutul abstracto-reacționar" care-l turtiseră. Pricepu mecanismul care-i nimicise aripile. Nu se mai putuse însă ridica. Rămăsese totuşi în armată, cu ascunsă durere căutându-l, parcă, pe acela care ar fi putut deveni crescând odată cu vremurile noi şi cu Țara... îmbătrânise plutonier.

Ene Ghiță, îşi spunea în gând căpitanul, conştient de menghina ce-i rigidiza încă obrajii, decantase şi izbutise să-şi desluşească, pe de-o parte adevărul lui, pe de alta, al împrejurărilor. Cercetase cu luare-aminte şi întâmplări şi oameni. Cu prețul multor zbuciumări şi măcinându-se inutil, dar şi cu lăudabilă demnitate, înțelesese vina acelui profesor-autoritate vexată. „Azi e un moşulică boşorog şi cu un picior în groapă – râsese Ene, sprijinit într-un cot de fereastra

spitalului. Hei, tovarăşe căpitan, de-aş mai fi odată tânăr între tinerii care-am găurit munții, cu târnăcopul şi cu roaba, şi-am ridicat viaducte şi mâncam odată-n zi şi ne părea bine şi-aşa, fiindcă eram mândri că ridicam țara, şi seara aprindeam focuri de tabără, auzeam de Marx şi Lenin şi cântam revoluția!...” De altă parte, era pătruns şi de propria-i vină, de-a nu fi putut regăsi, el în el, tăria să se ridice! „Zice undeva un scriitor, tovarăşe căpitan, Stendhal, nu ştiu de pronunț corect, c-am auzit că unii citesc şi-aşa şi-altminteri, păru fâstâcit o clipă de «vinovata-i» imprecizie, dar şi-o stăpâni, zice că există oameni de bună credință care, atunci când li se face o nedreptate, fac şi... prostia de-a muri de durere. Cam unul d-ăsta am fost şi eu...” îl salvase onestitatea. Doborâse decepție şi boală, se regăsise în muncă şi în istorie, cinstit, fără ranchiune. Îşi redobândi crâmpeiul lui de râs, fie şi amar...

Destinul profesorului Virgiliu George Manoliu evoluase invers şi față de destinul acelui profesor şi de-al lui Ene Ghiță. Aşa cum stătea în fotoliul de vizavi, în halat mătăsos cu monogramă rococo, nu arăta a-şi fi bătut capul nu ştiu cât, ca Ene, să pătrundă care-i fusese, şi câtă, partea lui de vină. Ori, dacă o făcuse, preîntâmpinase pierderile, poate ştia dinainte adevărul lui Stendhal. În orice caz, nu se încurcase în bătălii interioare, dovadă atingerea spectacularului...

Stavru îşi simți maxilarul relaxat. La ce l-ar ține încleştat, la ce bun să vorbească? Nici moartea fiicei parcă nu-l clinteşte din egoism, egocentrism, egotism şi – mai ştie naiba! Apăsă palmele de lateralele fotoliului şi dădu să se ridice, hotărât.

— O clipă! Poate ar fi bine să mai rămâneți, totuşi...

„Doar nu mi-o fi citit gândurile?” Stavru rămase ridicat pe jumătate. Profesorul deja urca, grăbit, scara strălucitoare. Îi privi intrarea precipitată pe uşa uneia din camerele de sus, dreapta. Reapăru aproape pe dată, transfigurat. La piept strângea ceva, nişte cărți? se întrebă căpitanul.

Erau albume de fotografii, din cele legate în piele, încorporând şi miniaturale, splendide goblenuri. Cu nesperata solicitudine, le foiletă profesorul. Îşi exercită şi

retorica, într-o prisoselnică dezinvoltură. Arabescuri verbalizate de sentimente, cu subtile nuanțări, vibrații emotive în glas şi lux de amănunte, oferite generos.

Ileni – de la primul scăldat la cea dintâi gângureală; de la primii paşi, înconjurând blana unui urs polar, la săritura cu coarda. Ileni – adolescentă cu ochi fascinanți, inocent-provocători, sau numai întrebători la ascunzişurile lumii... Ileni – tânără, frumusețe tulburătoare.

Album de album, filă de filă. Retorică perfectă, iscodind noi cuvinte, ele-n-de-ele ametite ori ametitoare, pline de sugestie. În Stavru însă, stingherit de excesivul zel al mânuitorului de amintiri, creştea o tot mai adâncă tristețe. Profesorul se convingea pe sine. Se adula, retrospectiv, în postura de părinte. Abia mai adineauri minimalizată trufaş, agresiv. Oricât n-ar fi vrut-o, crea impresia de retorică regizată. Încălzire de paradă...

Îşi furişă privirea de la fățişa-i exultanță la peretele acoperit de două tapiserii; griuri şi marouri întrepătrunse şi estompate cu autentică măiestrie. Ce să aleagă din savant-măiestrita, regizata retorică? Profesorul tuşi şi îl obligă să-şi întoarcă privirea. Îl surprinse iarăşi metamorfozat – absent, distant. Îi întinse un alt album, cu gestul unei curioase, nerostite lepădări. Pe celelalte, numai de el atinse, le mută dintr-o parte în alta a măsuței. Gesturile, inutile, trădau stăpânirea unui tremur.

De fapt, nu e album, constată Stavru, ci un soi de pliant ce glisa desfăşurându-se într-o parte – privirea i-o inundă carnația strălucitoare a unui nud superb. Îşi reprimă la timp tresărirea. Abia putând crede, gândul rosti Florence, fonetic, aşa cum îl şi rosteau, gargarisit cu ifose de virilitate copilăros-incipientă, băietanii străzii, în oraşul de odinioară. El, Stavru, îl aflase de la puştanul care-i citise numele scris pe un plic ce trebuia dus, din partea unui barosan, he-hei, ştie el unde!... îi şi văzu ca aievea pe câțiva vânzolindu-se buluc şi schimbând şuşoteli concupiscent-admirative pe urma cupeului de lux în care era, trona, la plimbare Florence... Cu ochii de-acum cercetă mai îndelung dunga

coperților-pliant; interiorul din catifea de mătase amintea minusculele cutii în care se păstrează diamante...

Își aducea bine aminte, după alt timp, Florence – niciodată zărită altfel decât pe fugă, în cupeul fascinant, dar trebuind să fie orbitor de frumoasă și învăluită în voaluri de cadână, în blănuri de neînchipuit – apăru pe jos, în centrul orașului, stârnind altor oameni, altfel de râsete... Moațe din zdrențe multicolore, sucite anapoda, îi umflau grotesc părul ajuns lățos. Flenduri și rupturi, jegoase, ca putrede, dezvăluiau părți din trupul care-i fusese – s-auzea printre privitorii ce nu puteau râde – și glorie și prăbușire...

Intra prin localuri ades și, cu infinită și nepotrivită grație, se alipea de câte o masă ocupată de un cuplu. Îi privea lung Florence, pe rând, galeș și dezvăluitor-nelimpede, până râdea straniu și gâlgâit – de parcă le icnea, în față, sfidătoare și ascunse grosolănii. Tot pe neașteptate, râsul îi și îmblânzea privirile alunecătoare, reci, sălbatece. Poate și flămânde?!... Ce exista întâmplător pe mese, nu dădea semne că vede. Cum nu-i vedea pe alți bărbați, de pe la alte mese, de care, fugitiv și cu o candoare comică, își sprijinea mizerele flenduri... încetând râsul, înnădea șirag de gingășii, într-o gângureală limpede. Apoi scuipa brusc, de sus și cu plescăit. Și turuia, turuia – monolog învălmășit, vulgarități cumplite printre învârtejiri de evenimente politice la zi – surprinzătoare și chiar de ultimă oră, abia dezvăluite de ziare. Bizarerie de nebună!...

Unii însă, lăfăiți în scaune, se amuzau copios de neașteptatele-i combinații lingvistice. Bărbați în toată firea și cu pretenții de seriozitate, o trăgeau la masa lor cu sila, îi ofereau de băut și o stârneau la vorbă, în timp ce, ferindu-se de moațele ei putrede și mirositoare, șușoteau ceea ce socoteau că o va lansa într-un nou „discurs formidabil”. Alții, pe la alte mese, râdeau să se strice, nu alta, când o vedeau pe Florence întorcându-se împotriva „isteților” și dăruindu-le purcoi de vulgarități și drapaj de necontrolată gestică. Tresărea curând, pătrunsă de mare, inexplicabilă panică. Începea să se pipăie, tremurător și iute, cu degete nesigure, peste față, peste rotundul capului, căutându-și moațele.

Parcă descoperind că lipseşte, ori nu, o parte din ele, o rupea la fugă, dispărea cu iuţeala cu care intrase. Tot mai rar, pe la mese se comenta urâtul ce i se punea pe seamă. O poveste cu o căsătorie, în care ea îşi bătu joc ori de ea se bătu joc. Ceea ce se ştia sigur – pretindeau câţiva – era că Florence se „răzbunase" pe individ, cine-o fi fost, în stil fabulos, tripouri şi chestii greu de închipuit... Fabulosul era încă mai fistichiu zugrăvit de câţiva, care nu o văzuseră niciodată – decât atunci, nebună...

De câteva ori o zărise iarna. Flendurile o lăsau aproape goală. Părea atentă numai la fulguirea zăpezii – dădea s-o prindă în palme – şi la zbaterea moaţelor, pe încâlceala părului încărunţit. Fugea mic şi nespornic, mânată de viscol – şi turuia, turuia! Aceeaşi împerechere stranie de neant şi actualitate... Cine ştie la câtă vreme, după reala ei dispariţie, câţiva luară seama – Ia te uită, dom'le, nu se mai vede tinerica Florence! Ha-ha-ha-ha! Şi fusese uitată...

Căpitanul depuse pliantul, încet, pe marginea măsuţei. Aruncă o ocheadă profesorului, pe sub sprâncene. Părea abandonat fotoliului, ca într-o prelungă sfârşeală. Însă îi sesizase mişcarea, îşi repuse în funcţiune retorica. Mai trunchiat şi mai sobru, totuşi. Asocia şi deopotrivă răsfira iubirea şi ura, încrederea şi minciuna, contopite şi smulse cu rădăcini; salvase ideea de superioritate...

Stavru o văzu pe Ileni, misterios-surâzătoare, aşa cum zăcea în căuşul pietros. O altă, chiar dacă neidentică, Florence?!...

— Domnule profesor, întâmplarea a făcut să cunosc – nu, nu exprim exact, se corectă şi astfel atrase atenţia celuilalt –, cum să vă spun, pe soţia dumn...

— Soţie?!

— Mă rog, poate...

— Cum vă permiteţi?! şuieră înveninat, fără să ia în seamă tendinţa de retractare a căpitanului.

— Credeţi-mă, n-am intenţionat să...

— Nu admit să formeze obiect de discuţie, în nici un fel!

— Dumneavoastră mi-aţi arătat pliantul, probabil să...

— Nu vă hazardați mai mult! Nefericita care a dat naştere aceleia care nici ea nu mai este... Nimic nu mai e necesar... Există o decență a morții – respectați-o! Efortul de stăpânire îi zigzagă prin tremurul obrajilor, ca nişte strune frânte.

Tot ceremonialul, cu albumele şi pliantul, să fi avut scopul de a înclina spre sinucidere talgerul balanței?! De-aceea profesorul refuză să arunce altceva, decât ce şi cât îi convine?!

Limpede şi clară îi păru dintr-o dată, din zeloasa retorică, dorința lui Manoliu de a eluda, la nevoie de a se smulge din realitatea ce o însumase – încă o însuma, în neființă – pe Ileni. De ce?! Poate aşa se smulsese, cine ştie cu câtă ură, trufie ori sfâşietoare bravadă, din realitatea ce o însumase pe Florence?!... Cine poate şti? La modul profund conştient, poate n-o realizează nici el, profesorul.

Ridicându-se din fotoliu, Stavru preferă să-i evite privirile. Îşi propuse să nu mai ceară nici o precizare. Nu acum.

De undeva, dinspre peretele cu uşă comunicând în interior, răzbi un geamăt smiorcăit şi iute înfundat, ca sub apăsarea gurii cu pumnul. Se reinstală tăcerea. Căpitanul se abținu să facă vreo referire. Se înclină fără un cuvânt, se îndreptă, agale, către cuierul unde-şi lăsase mantaua...

*

Ştefan Brebu călca încet, persecutat de gânduri. Poate şi de reproşuri? Ridică privirile, în sfârşit, de la nivelul pantofilor bine lustruiți. În sala cea mare, într-un semioval ornat pe margini cu plante de un exotism rar, în forme ce iscau umbre bizare, cânta orchestra. Melodia venea ca dintr-un ascunziş de pădure străbătut furiş de spiriduşi stârniți la joacă. Lumina cădea de sus, crepuscular. Părea că fumegă pe umerii şi peste frizurile celor ce cântau, fără note, conduşi de vioara maestrului Cioancă. Silueta i se profila alungit-suliță peste plafon, armonizată mişcărilor arcuşului.

„Wunderschön", intră în urechile lui Repezilă, dinspre o masă. Ceva mai încolo, un grup de franțuzoaice îşi împărtăşeau ciripit de încântări. Locotenentul revăzu, fugar şi

coşmaresc, imaginea lăutarului găsit mort, năruit lângă un zid de casă, ce nu-i aparţinea; murise de foame, epuizare şi exces de băutură. Doar băutură i se oferea, mai mult scursuri de prin pahare, în schimbul a ceea ce însemnase munca, viaţa lui. Puseseră acei zori de patrulare, ce nu însemnau, încă, şi zori de lumină; nu se pornise dărâmarea cocioabelor, ridicarea pădurilor de blocuri, ridicarea omului – să ştie, să vrea şi să poată... Aruncă o scurtă privire, lângă el, abătutului Brebu.

Reactivat, acesta îi arătă, din mers, masa la care zisese că stătuse, ultima oară, Ileni cu suedezul. Din nou păru că ezită.

— Vrei să-mi spui ceva? Nu cred că te deranjează zgomotul!

— Nu, dar... Parc-am văzut-o pe Ileni – nu-i pot zice altfel, ştiţi...

— Ştiu, „regina" dumitale, surâse Litan ironic, deodată observând extazierea unor italieni la apariţia unui chelner cu un platou, vârfuit de frigărui. Mai alături, alt grup la o masă lungă mai mult tonic şi optimist decât sobru ori afişând nepotrivită morgă. Îi clipi lui Brebu întrebător şi el şopti că-s olandezi. De-o veselie rumenă, gătite la limita bunului simţ, femeile unduiau în ochi bucuria zilelor petrecute în... străinătate, însă şi nostalgia întorsului acasă...

Cercetând registrul, Repezilă simţi o fulguire din emoţia ce şi-o iscase gândind România din unghiul străinului turist. Copie datele suedezului. Celălalt recepţioner i le spusese corect, înainte de a-i înmâna registrul. Întrebat şi despre Ileni şi cu cine o văzuse în ultima vreme, răspunsese la fel, prompt şi cumva contrariat. Ce putuse discuta cu Brebu, dacă de la el nici atâta nu aflase?...

— Ne mai vedem. V-anunţ eu şi când vor trebui scrise nişte declaraţii la Inspectorat. Îl învălui pe ezitantul Ştefan Brebu în vizibile dojeni şi ieşi.

Graba cu care porni spre uşa cu celulă fotoelectrică făcu să realizeze fâşâitul balonzaidului. Uitase că e în civil. Abia cobori treptele şi-l şi zări pe Negrilă. Prinsese un loc, minune în îngrămădeala aia de maşini, parcase şi-l aştepta.

— La inspectorat şi-apoi – alipi umerii de canapea şi-i căută cu mulţumire ochii – zbori după tovarăşul căpitan – dacă n-o fi sosit între timp!

*

Tânărul taximetrist cu arătoasa canadiană, putând fi din piele veritabilă, îşi tot reproşa neghiobia – aproape că scăpase volanul în prezenţa unui căpitan de miliţie! Ofta des şi, curând, cu tristeţe aţintind traficul prin parbriz, întoţit în centru, trebui să accepte că îl persecuta, incomparabil mai mult, altceva. Deşi tot drumul, la întors, îşi repetase că vizita căpitanului nu-l putea privi decât şi numai pe profesor…

O ultimă manevră de volan şi se alinie în staţie. Fane şi Anghelete erau pe trotuar, lângă una din maşini. Neagu coborî şi afişă o mină degajată. Dincolo de deosebiri, cele de vârstă cu precădere, îi considera prieteni, oameni foarte cumsecade amândoi. Colegi îi sunt doar cam până la anul, când va repeta oricum admiterea la medicină. Îndată după maturitatea legală, obţinuse carnetul de conducere, anticipând parcă viitoarea lui maşină personală. Şoferia o stăpânea de copil, învăţată la bani mărunţi de la un unchi din partea mamei. O transformă în muncă, salariu şi temporară consolare, pentru neaşteptata lui cădere la examen.

Vârstnicii tovarăşi de muncă i se părură, pe măsură ce i-i aduceau mai aproape paşii săltăreţi, un grup statuar, străin şi ţeapăn. Îi veni să râdă, însă nu apucă. Fane, cel mai de lângă el, şopti:

— A murit Ileni, ştiai?!…

Se simţi brutal încorporat grupului străin, statuar, ţeapăn, deşi îl ameţi senzaţia unei căderi la propriu. Cine ştie cât ar fi rămas aşa, toţi, de nu i-ar fi trezit strigătul:

— Ce naiba, măi tovarăşi, de nu veniţi nici unul? Un client lipise bagaje de maşina lui Fane, prima la rând, şi îşi manifesta impacienţa. Scap trenul!

— Au găsit-o la „Grohotiş”, îi vârî în urechi Fane, împingându-l înăuntru, iar el făcu roata şi se aşeză odată cu

sucitul cheii şi pornirea maşinii; clientul se pomeni lunecând pieziş pe bancheta din spate, acoperit de un geamantan.

În amintirea lui Neagu năvăleau momentele când, sărutându-l pătimaş în faţa porţii de sub tremurătorii plopi, Ileni strivea pe buzele lui şi incredibilele cuvinte-răbufniri la adresa „măriei sale cacademicus-vede-şi-ştie-tot", Râdea cu râsul ei, când dezlănţuit, când şăgalnic, iar Neagu prefera să-şi repete la infinit că, desigur, Ileni glumeşte...

Privi mâinile lui Fane apăsate peste volan şi, cu o tresărire stăpânită, revăzu momentul când îi apăruse în faţă, ca lipită de botul maşinii. Crezuse, scăldat de-o groază rece, că nu putuse să n-o fi strivit sub cauciucuri. Şi o simţise lângă el, parcă mai înainte de-a smulge portiera şi de-a se aşeza. Îl privise ţintă, cu ochii ei verzi şi-i ceru să pornească, să nu se uite la ea. Şi el avea senzaţia că e prins într-o strălucire care-l aiura. Demarase obligând „Păpuşa", cum îi zicea maşinii, să cabreze asemenea unui cal încălecat în premieră la năbădăios *rodeo.* Se întâmpla cu el, în el, ceva ce nu se mai întâmplase. Îl şi contraria, îl şi atrăgea tulburător, un fluid emanat dinspre uluitoarea fiinţă apărută parcă direct din periculoasa ţâşnire în faţa capotei.

S-o ia pe-aici şi pe-acolo, îl ghidase – Neagu nu îndrăznea nici s-o privească. Prea era lângă el. Îl făcea să se simtă metamorfozat, straniu, într-un miez pulsatil de căldură bună, imensă, fericitoare. Ar fi dorit să nu se sfârşească niciodată indicaţiile vocii ei – vocea ei! –, nici drumul. Când o auzi că-i cere să oprească – şi-i arătă, cu braţul întins, poarta cu plopi – avusese senzaţia că şansa lui la fericire pierise, pentru totdeauna. Fără să-şi dea seama, făcuse o mutră lungă... Pasagera scosese deja înafară un picior modelat perfect. Poruncitor altfel, îi ceru să o aştepte. Pesemne îi ghicise năucitoarea lui pulsaţie de dinăuntru. Nesperat, îi dărui un zâmbet – Neagu descifră în el o îmbiere tandră, ca într-o joacă voluptos-şăgalnică.

— Să mă aştepţi! îi zise iar şi acel sclipit jucăuş al ochilor ei uluitori păru neclară promisiune, sau cum înseşi şi-ar fi strigat: „Evrika"! Erau şi infiltrări răutăcioase, provocătoare. Şi mai năuc, prin parbriz îi privise coapsele – în mers

sprinten, zorit, ondulau dâre ca de flăcări prin mătasea diafană. Poate că nici Venus din Milo, îmbrăcată şi în mers, n-ar fi arătat cu mult mai altfel...

În dreptul porții din fier forjat se oprise. Scrută îndelung curtea smălțată de trandafiri. Se răsuci apoi spre el, spre ochii lui tremurători prin sticlirea parbrizului. În privirea ei, voalată brusc şi brusc aprinsă, i se păruse că desluşeşte infiltrarea unei hotărâri. Zâmbetul ei nu mai era nici tandru, nici răutăcios, ci aidoma unei scăpărări de amnar zădărnicită de mereu nepotrivită ciocnire...

Cât o aşteptase, pierzându-şi răsufletul închipuirii între al şaptelea cer şi iadul temerii că nu fusese decât o nălucire, nu realizase trecerea timpului. O zări, în sfârşit. Se opri pe scara cu parmalâc dublu arcuit. O urmări, ca în vis, cum traversează curtea. Pocnetul porții i-o arătă – Walkirie, să i te fereşti din cale... La fel smulse şi portiera. Şi fu cum l-ar fi uitat cu desăvârşire, o clipă. Apoi se aşeză alături şi zâmbetul ei straniu şi căldura ce-o emana se apropia de el, de obrazul lui, buzele ei năucitoare, gura...

De-atunci, Ileni îl lua uneori din stație, sau îl oprea pe parcurs. Dacă n-o ducea în altă parte, îi cerea să parcheze pe locul ştiut. În dreptul porții cu plopi, îi încolăcea gâtul cu brațele ei parfumate, îl săruta cu o patimă care lui îi tăia respirația, îi frigea tâmplele, în vreme ce privirile ei, ca de jar verde, scormoneau cu insistență scările, ferestrele largi, de parcă aştepta, dorea, cumva răzbunător, să fie văzută...

*

În holul casei profesorului, Stavru încetini mersul. Zăbovi o secundă în dreptul tapiseriilor măiastre. Îmbrăcat în greoaia manta, îşi zise să temporizeze totuşi retragerea. Ferind însă bumerangul în care părea transformat profesorul. La vârsta lui, nu poți lăsa neobservate tremurul şi congestia obrazului, secretând ură, fie şi la modul gratuit ori fără adresă. Pe un stelaj ornat, ca o miniaturală coloană cu capitel, era telefonul. Se răsuci şi ceru permisiunea să-l folosească. N-o aşteptă şi formă, cât mai vizibil şi degajat,

numărul de la locuința inginerului. Îi aştepta reacția, observându-l atent, chiar dacă se întorsese într-o parte, captat, părelnic, de zgomotele din receptor.

— Alo, casa inginer Ionel Dotescu? Sunteți soția dânsului – sărut-mâinile. Soțul dumneavoastră e...? A, îmi pare rău. Mă scuzați.

Depuse receptorul şi lăsă ca neobservate insistențele, uşor stridente, de la celălalt capăt de fir. Încordarea procesorului crescuse. Deşi inițial nu schițase decât mimica inerentă, doar ceva mai agasată, a celui care ascultă fiindcă nu are încotro. Stavru aştepta. Din nou admiră, de la distanță, tapiseriile.

— L-ați căutat în legătură cu... nenorocirea? Nu mai putuse suporta tăcerea.

— Da, la „Grohotiş" mi s-a spus că i-a fost însoțitor fiicei dumneavoastră, în repetate ocazii.

— Canalia, licheaua! Ca fără voie, țâşni drept în picioare. Făcea eforturi să se stăpânească, dar ochii îi jucau şi dogorau silă.

— Ca să nu greşesc, vă referiți la inginerul-şef Dotescu de la Uzină? Stavru îşi exageră uimirea.

— Lichea sentimentală! Ca un borfaş ordinar fură ceea ce nu obține altfel! Înhață ca...

— Domnule profesor, vă, rog! Din doi paşi îl ajunse şi îl sprijini de subsuori, îi trecu o mână peste brațe şi le stopă zbaterea. Vă rog, calmați-vă, luați loc! Dădu să-l încline uşor spre fotoliu, însă profesorul i se smulse din mâini. Privi în jur crunt şi redeveni marțial.

— Ați putea să mă lăsați odată singur!

— Iertați-mă, poate inginerul Ionel Dotescu v-a fost...

— Nu mi-a fost nimic! întrerupse, furios. Adăugă mai încet, însă învenina-t. N-aveam nevoie de el, în nici un fel!

— Scuzați-mă, poate fiica dumneavoastră...

— Vă amuză să... tropăiți cu cizme în sufletele altora!

— Port pantofi, surâse Stavru uşor sarcastic. Asemenea invectivă nu mă atinge, nici nu vreau s-o iau în seamă! Vă salut. Deocamdată.

Traversă iar elegantul hol, cu senzația că se degajă miasme până şi din rămurosul filodendron. Închise uşa şi coborî

scările, sărind câte două trepte. Apoi, în pas firesc o coti pe după casă. Trebuia să ştie cui aparţinuse geamătul, auzit îndată după ce profesorul încheiase odiseea lui retorică. În dreapta aleii înguste, zări un ţarc din sârmă şi în cuprinsul lui, lângă o încăpătoare cuşcă, dormita un păun. În dreptul ţarcului, dar lipită de zidul casei, o umbră masivă. Zărindu-l, dădu să dispară, parcă nemaiştiind ori nemainimerind unde să se vâre, să se ascundă.

Stavru grăbi paşii spre treptele de la intrarea din dos, le ajunse odată cu acea fiinţă otova şi ca fără sex. Răsufla greu, se încurca în poalele grele, se opri numai pe ultima treaptă. Se întoarse încet cu faţa spre căpitan – o cerceta şi el calm, de lângă treapta de jos –, scăldându-l în priviri nesigure. Aşa îi fură şi vorbele, după fiecare întrebare ridica braţele la gură şi la ochi, cum s-ar fi opus unei eventuale încercări de a fi înlăturată din dreptul uşii, acoperite cu trupu-i de zdrahon... Nu vroia ca profesorul s-o bănuie... De ştiut, nu ştie nimica, domnişoruca nu-i mai, de multă vreme, copila care-o iubise... Stavru îşi zise că, mai mult ca sigur, făcea parte din acele fiinţe care n-au capacitatea de a trăi altfel decât în simbioză, indiferent sau tocmai datorită enormului grad de diferenţiere faţă de ceilalţi, totodată şi datorită puterii de autoanulare, de desfiinţare.

Îşi propuse să renunţe, va mai putea clarifica lucrurile în ce-o priveşte, dacă va fi cazul. Dădu să plece. Într-o doară, o mai întrebă dacă ştie cumva cine-i erau prietene domnişoarei. Când nu mai spera, arătarea păstrându-se mută, auzi – abia un firicel de glas, gâtuit de închipuită vinovăţie:

— Pretenă... domnişorucăi mele... i-a fost Violeta.

— Care Violeta? Violeta şi mai cum?

— Mai cum?... Stelian, veni, ezitant, precizarea. Apoi: E tot frumoasă, ori s-o stricat? Hohoti scurt, cu nespusă jale, iscând şi ţipătul păunului... Curioasă sincronizare, gândi Stavru, realizând că era prima întrebare formulată de namila de menajeră, poate şi doică.

— E tot cum o ştii! îi scăpă ca fără voie, deja îndreptându-se în direcţia porţii.

Trecuse şi de colţul străzii, când scrâşnetul unor frâne îi captă atenţia. Negrilă, prin parbriz, îl salută din cap, vesel.

— Ei, bătrâne, ce bine-mi cazi! Îi întoarse zâmbetul şi se săltă pe canapea, alături.

— Încotro, tovarăşe căpitan?

— Acasă şi... Mai vedem. O spuse cu tihna cuiva care se regăseşte într-un loc reconfortant.

Negrilă aştepta să-l chestioneze referitor la drumurile făcute cu locotenentul Litan. Multă vreme însă, auzi doar rostogolirea roţilor şi vâjâitul scurt, încordat al maşinilor ce depăşeau în viteză. Îl cunoştea bine pe căpitan. Ştia precis când îi putea interpreta tăcerea îndemn la sporovăială, ori dimpotrivă, linişte ca de apă, nevălurită nici de zefir...

Mai toţi munţii îi călcaseră cot la cot, pas la pas, în cealaltă parte de ţară. Laolaltă învăţaseră să deosebească fluturarea frunzei desprinse din ram, veveriţa suindă pe un trunchi de copac ori călcătura vreunui cioban, de strecurările furişate şi periculos-temătoare ale celor ticăloşiţi în cauze lor înşile străine... Orbi şi sălbăticiţi, înrăiţi de îndemnuri şi interese stârnite dinafara graniţelor. Zile şi nopţi fără număr iscodiseră, amândoi, trecătorile săgetate doar de ciutele sperioase ori de semeţii căpriori. Vârâţi în gropi alteori, cât să le cuprindă statura, acoperiţi deasupra cu belşug rămuros, înlemneau şi numai ochii şi urechile păreau că se dilată, că se înmulţesc paroxistic în cumplita aşteptare. Duşmanul fusese reperat în zonă...

Acel timp – citise undeva – îl numesc unii, astăzi, „romantismul începuturilor", „perioada romantică a luptei de clasă la noi"... Împinse privirea pieziş, dinspre volan către căpitan, îl cerceta pe furiş. Părea încă bine fixat în atotcuprinzătoarea lui tăcere. Zâmbindu-şi fugitiv în retrovizor, Negrilă mai evocă, aşa pentru sufletul lui, alte momente „romantice". Spre-o pildă, când ei doi se târau cum puteau afară din gropile de pândă – pe brânci, pe coate, pe pomeţii obrajilor – după ce expirase parcă de veacuri consemnul... Atât de jalnice arătări se descopereau uneori, ei pe ei, încât îşi fereau privirile. Apoi el, un mucea de sergent acolo, nu se mai abţinea să n-o dea pe haz de necaz: „O

țârucă s-o mai fi clocit în gropelnița aia, tovarăşe sublocotenent, a curat că o rupeam în... fericire! Taman ca un cucon, un cucon d-ăsta de țâță, de pe-aici din Maramu...!" Îi veni să râdă, auzind propriu-i glas de pe timpul „romantismelor". Când călcau aerian, singuri doar ei doi sub cer, când se roteau, bezmetic, şi pădurea şi munții cu ei – dar râdeau! Râdeau cu lacrimi şi îşi arătau, unul altuia cu degetele, cu armia, târâiala, sfârşeala, epuizarea!... Culmea-culmilor că el, nu Stavru, avea origine get-beget regățeană. Înfloriturile alea dialectale, din Nord, le brodea câteodată de nici dracu nu le-ar fi dat de căpătâi – „Măli' cu la' cu br'..."

— Nimic nou de la doctorul Lazăr? auzi de-alături.

— După câte ştiu, nu, să trăiți! răspunse prompt şi grav. Sub palme, cum apăsa volanul, se ghemui o părticică de râs şi parcă resimți epuizarea ades încercată în trecuta lor tinerețe... romantică.

— Litan pe unde-i! Vru să mai ştie căpitanul, îndată ce coti spre strada ce făcea legătura cu cvartalul blocurilor în care locuia.

— La Inspectorat, v-aşteaptă.

Trase pe dreapta, suci cheia şi se pregăti de aşteptat. Dacă tot îşi aduse aminte, mai rememoră alte înflorite vorbe după tipicul oamenilor din îndepărtatul Nord...

Îmbrăcând un costum civil, Stavru transferă iute conținutul buzunarelor. Formă apoi numărul de la Uzină şi se interesă dacă nu era de găsit, întâmplător, directorul Mitran. Nu, nu era, lipsea din localitate. Eventual, putea sosi mâine. Da, posibil chiar înaintea amiezii. Nu, nici inginerul Dotescu nu-i de găsit. Eventual, tot mâine.

Sună şi la inginer acasă. Recunoscu aceeaşi voce impacientată şi întrerupse.

Pe ecranul minții stăruia imaginea maiorului de securitate, „inexistentul" maior cu ochii vineți ca porumbele coapte. Stavru amână să se întrebe cât de „liber" se simte, după felul în care acționa. În cartea de telefon, numele Violeta Stelian figura o singură dată. Îşi notă adresa şi numărul, aşteptând

cu receptorul vârât între ureche şi umăr; nu răspundea nimeni.

Deschise frigiderul, înhăță două chifteluțe şi mestecă, flămând. Depistă usturoiul – prea târziu. Eh, poate în noaptea asta nu mai face vizite, cu atât mai puțin spectacularului profesor. Auzi tonul Elvirei, doctoral, când recomanda, cui se nimerea, să ronțăie boabe de cafea prăjită – combat la sigur mirosul usturoiului, să fie cât de afurisit! Se roti în loc, în mijlocul bucătăriei, până descoperi cutia cu pricina; îşi încărcă un pumn de boabe.

Scările le coborî legănat, în ritm de... gâscă, prin contrast venindu-i în minte silueta presupusului şantajist, pensionarul Nicolae Taban, cu mişcări iuți ca de țipar. Dintr-un ecou veni şi mâhnită jovialitate a doctorului Lazăr, când opinase că nu este vorba decât de „zborul" uneia prea din plin ghiftuite de viață în huzur.

— Ce drăcovenie îmi tot vârâți, tovarăşe căpitan?! Negrilă năvodi râsul peste mâna ce silea să-i vâre ceva, între degetele indecis strânse. Când acceptă ca reală mica boabă, prinsă pe buricele degetelor proptite, parşiv, la milimetri de ochi – slobozi un râs de nici sforăitul cailor-putere nu răzbi să se mai facă auzit. Şi căpitanul respiră larg în reconfortarea locului ştiut...

*

Tot aşteptând întoarcerea căpitanului, Repezilă se pomeni cu receptorul telefonului în mână. Îi lansă lui Predescu, acasă, un S.O.S. De ce?! Aşa, schimb de... amiciție. Aranjează cumva şi-i trimite şi maşină, îl duce şi înapoi, rapid, curat şi ieftin!

Predescu se lăsa greu, insista să-i spună despre ce-i vorba. Să nu-l sară degeaba din papuci, că, la televizor, se transmite ceva cu Anna Moffo. Ce zici?! Ahă, să şi auzi, dar să tot vezi, asta-i!...

Până apăru bunu-i amic stârnit din papuci, ardoarea lui Repezilă se cam ofilise. Nota însă în carnet, taciturn şi sârguincios, țările prin care colindase inginerul; le citea

Predescu, făcând pauze, din dosarul răsfoit, la ora asta, de hatârul lui.

— Să-mi fi spus la telefon cine făcu să-ți umble ție flerul, te potoleam. Nu-mi stricam eu ploile cu… Anna Moffo!

Repezilă îi lăsă satisfacția râsului de unul singur. Deşi conveni în sine că s-ar fi putut mulțumi, probabil, cu transmiterea datelor suedezului la Bucureşti. Puse buza pe opt şi se simți scăldat de scepticismul ce i-l dăruia, neprecupețit, mărinimosul Predescu.

— Dacă nu-şi schimbă obiceiul, ori amână cumva, fiindcă interveni ce interveni – Predescu închise dosarul precum, pândind muşte, pocneau bucoavnele şcolerii din „Amintirile" lui Creangă –, mâine inginerul vine, mult poimâine, şi-şi ridică viza pentru R.F.G.! Mai doreşti ceva?

— Să… o visezi pe Anna Moffo. Poate că ieşi mai câştigat şi tu! Îl petrecu până la ieşire, cu cel mai amical surâs.

Stavru îl găsi în birou, cu raportul gata întocmit. Concis, pe puncte şi, citindu-l, sesiză atenția locotenentului, ca o pândă. Crezându-l ajuns la şirul de țări, văzu că ridică, uşor, dintr-o sprânceană. Semn, la Litan, de mare încordare. Mai târziu avea să afle că surpriza lui căzuse în gol; căpitanul ştia întregul şir de țări de la maiorul Şiță.

— În raport n-am apucat să trec, tovarăşe căpitan, adineauri a telefonat doctorul Lazăr.

— Da? Sunt curios – vreo concluzie sigură?

— Zicea că se interesează de un Aviasan. Trimite pentru o analiză, ceva mai special, la Bucureşti.

Stavru depuse pe birou raportul. Privi fix fața locotenentului. Nu prea convins că-l şi vede.

— A, să nu uit – trimite vorbă lui Mircea! Să vie direct la mine mâine dimineață.

— Am înțeles. Litan îşi privi ceasul şi ieşi.

Când reveni, căpitanul îşi freca ochii şi mormăia ceva despre ochelarii la care, curând, trebuia să apeleze. Îşi drese glasul şi iar îl privi, absent.

— Profesorul are, hâm, momente când ai zice că poate face praf şi-un detector de minciuni, fără să mintă o iotă! Întâlni

contrarierea tânărului său colaborator şi îi făcu semn către cuier să se îmbrace. Mai vorbim pe drum.

Ce mai era pe birou adună şi închise în sertare. Repezilă se trezi manevrat spre uşă, împins uşurel şi să iasă primul. În civil, Stavru avea impresia că politeţea subalternilor foarte tineri îl îmbătrâneşte exagerat.

Se despărţiră doar când văzură lumea începând să iasă de la spectacol. Litan salută şi se îndepărtă, pe gânduri. Aspira adânc aerul umed, reflectând la cele împărtăşite de căpitan...

Zărindu-i figura obosită în mulţime, Elvira uită să îl certe. Îl luă de braţ şi porni să-i laude cu entuziasm vocile, interpretarea – Margareta mai ales, dar şi Faust, o, cât despre Mefisto, desăvârşit şi etc. etc.

Nu isprăvise elogiile, aşezaţi la masă, demult, în bucătăria apartamentului. „Supau", chipurile, după spectacol. Obicei de tinereţe, ajuns simulacru: iaurt şi resturi din pâinea prăjită de dimineaţă – şi le tot ofereau reciproc, sau le mutau de colo-colo.

Cum gândurile îi zburau în altă parte, căpitanul scăpă un căscat larg, lung, până la urechi; nădăjdui să-l treacă neobservat.

— Stai aşa! se repezi îngerul lui păzitor. Blocându-i bărbia în unghii, îi dădu exemplu cum să caşte, să-l poată bine cerceta...

— Cccc, reuşi să îngaime, scoţându-se un picuţ din unghii...

— O carieee! Dogorind din ochi dezicere, manevră şi o scobitoare, înhăţată cu dexteritate de chirurg.

— Aaaa...

— Nici un A – curat puţ! Bărbia i-o eliberă cum i-ar fi mutat-o din loc.

— Bine că-i curat! o dădu Stavru pe râs.

— N-o să mai fie, curând – şi-i absolut normal cu... asemenea neglijenţă! Înţeleg că mă laşi singură la spectacol, de dragul serviciului, dar nici la doctor?! Mă văd nevoită pur şi simplu să.

— ...să nu mă laşi – îi luă vorba, râzând – nici să te sărut, până nu mă duc la doctor!...

Nu peste mult, Stavru sesiză respirația ritmică de lângă el, perceptibilă abia cât ticăitul unui ceas vârât în ureche.

Maiorul Şiță, dându-i mână liberă, pomenise ceva şi despre un căpitan venit de la securitatea din B. şi care acționa aici, în noaptea asta. Un caleidoscop de imagini îl împiedica să adoarmă. Mâine, oare cam la ce oră, minut sau secundă încetează „libertatea" lui?... Şi cum?!

Simți într-un târziu, vârât bine în umăr, pufăitul aburos, călduț, sonor şi... emoționant. Că sforăie şi ea, n-o să admită nici dacă i-o jur în genunchi, dis-de-dimineață, ca un trubadur sadea!... Adevărat, să tot dormi pe-o aşa molcuță sâsâială. El, când e obosit şi cade răpus pe-o anume parte, nici tu față, nici tu spate, cică sforăie de dărâmă ziduri... Aşa îl „laudă" ea!

Se strecură uşurel, cu infinită grijă, pe sub pufăitul călduț. Căută altă poziție pe pernă, doar-doar va adormi. Caleidoscopul cu posibilele acțiuni ale maiorului şi ale căpitanului din B. aici în oraş, ori pe-aproape de oraş, întreg apăsându-l îngrămădit în liniştitul lui dormitor, se înființă prompt în partea unde îşi cuibări capul. Îl ținu multă vreme cu ochii deschişi larg în întuneceala legănată de pufăitul uşor, ritmic, de invidiat...

*

În toate oasele amorți Fofo, de cât stătuse țeapăn pe patul desfăcut până la schelet, refăcut atent, dar nu pentru culcare... Tăcerea plana de pretutindeni, prezență tensionat încărcată de necunoscut. Cât mai stătuseră la cabană bătrânelul, chelul şi cel cu fularul zăpăcit din mişcări, discutaseră, care mai de care, cele petrecute. În fel şi chip, comentară şi maniera în care se purtase căpitanul. Fiecare îşi constituia şi un posibil scenariu şi, inerent, încerca să-l potrivească, dărâmându-l pe-al celorlalți. Nimic mai uşor!... însă, ceva cât de cât interesant, cu referire strict la cele întâmplate, nu aflase.

Un timp se amuzase închipuindu-şi cum ar fi reacționat căpitanul, să fi auzit părerile ălora şi datul lor cu

presupusul... După ce plecaseră, ieşise şi el pe platou. Singur, în nemişcarea doar pe sus întreruptă de norii ce se rostogoleau, vrăşmăşiți, în direcția oraşului. Păşind agale, auzea cum fâşâiau flendurii ginşilor. Îşi aduse aminte de împrejurarea în care îi îmbrăcase prima dată. Nu înainte de a-i freca zdravăn cu cărămida, pe la genunchi şi pe la dos, să-i aducă, se înțelege, într-o stare şi mai „originală”... Să-şi asigure şi astfel admirația mucoşilor ăia fraieri! Să le impună, vezi-doamne, dumnealor fiind cosmopoliți gata încă înainte de-a depăşi bariera oraşului de baştină. Înainte de-a le cădea şi caşul de la gură şi urdorile de la ochi, precum glăsuieşte Anton Pann... Nevoie-mare de cunoscători a toate câte-s „şic” pe întregul mapamond. Brejii ăştia căzuseră în plasa unui găligan versat, cinic student ratat... îi înnebunise, nu alta, le întorsese minții pe dos, ca pe propria-i cămaşă – jegoasă, dar de! *made in... pachet!* Ehe, să nu-l fi depistat şi blocat la timp şi cu direcția zdup, ca pe bulendre i-ar fi manevrat pe bieții puştani, i-ar fi nenorocit. Le-ar fi aiurit minții de tot, şi nu numai minții, ou... „vasta-i cultură universală”...

Pe unde fusese scoasă pe brancardă frumusețea din fotografii, se lămuri lesne tot parcurgând platoul spulberat de vânt. Evită să se binocleze mai cu insistență. Intrase iar în cabană şi încercă – fără succes – să-l scoată din muțenie pe cabanier. Monologă el în schimb, gălăgios trimițându-şi la toți dracii prietenii de gaşcă! Întârziații ăia, mototolii care nu mai sosesc! Cine ştie la care cabană s-or fi încurcat, împiedicații! Pe el îl obligă să-ntârzie aici, să-i aştepte, cine ştie cât!... Eh! Şi-a dat cuvântul că-i aşteaptă, îi aşteaptă! Măgarii dracului, îi pun răbdarea la-ncercare!...

Madam State, circumspectă mai ceva ca o tigroaică fătată, îl ocolise... Oricât încercase, nu se lăsase antrenată la vorbă. Mârâia şi țâfnea şi când da peste State, nu de alta dar i se vâra el în ochi; ea nu-l „vedea”...

Fofo se suci şi mai alene pe pat, pe stânga. Un picior îi rămase atârnat, bălăbănit înafară. Îşi frământa mintea, cam ce naiba ar putea să...? Privi ceasul, chiorâş: douăzeci şi cincizeci de minute, trecute fix! Timp bun de orice; dar ce?!

Deveni dintr-odată altfel atent. S-aude ceva! Voci?!... Sări iute la geam, părându-i că dintr-acolo... Luna trimitea, pieziş, o lumină fumurie. Abia i se zărea discul, pălit în marea de întuneric, subțiat la un punct lunguieț, suspendat, limpezit iar bolnăvicios şi iar dispărut, dedesubtul fuioarelor groase de nori. Şi ziuă să fi fost, din nenorocitul ăsta de unghi n-ar zări decât o jumătate, pe diagonală, din uşa de la intrare... Departe, vântul accentua zbaterea fantomatică şi compactă a brazilor...

Abandonă geamul, se-ntoarse şi, precaut, împinse uşa în balamale, nu cumva să scârțâie. Din câțiva paşi vătuiți, pe ciorapi, ajunse la uşa lui State. Ştia că nu-i frumos, nici civilizat, dar – ar fi auzit şi fără să vrea.

— Eşti exasperantă, exasperantă!

Prin repetiție, deşi scăpate printre dinți, vorbele parcă le puseră în contrast mărit pe celelalte, cam muiate de plâns.

— Strigi – şi-or s-audă copiii, le strici somnul... Mai e şi aiuritul ăla (Fofo nu se formalizează; ăsta da compliment...) Trebuia tu să te fi gândit, înainte, nu după ce-ai distrus totul. Totul!...

— Tu ai distrus şi m-ai pierdut şi pe mine! Da, tu!

— Eu?! scânci vocea tigroaicei, de ce? Că te-am iubit, ca o proastă, numai pe tine, din liceu?!

Multă vreme nu se mai auzi decât plânsul, înfundat. Să-ți rupă inima, nu alta. Cum naiba de suporta tipul?!...

— Lasă-mă! răzbi brusc. Urmă parcă şi o izbitură. El o lovise? Tigroaica încercase să... Poate să-l îmbrățişeze?!

— Repari acum, cum de nu, cu plânsul, cu...! E prea târziu! Vorbele lui State încercau să sune dârz şi bărbăteşte, cumva c-o mândrie mare, enormă, însă clătinată ca la păpuşile „Hopa Mitică”... Fofo galopa cu mintea între milioane de presupusuri.

— E laş... din partea ta... nu târziu! veni, prin scâncete, replica.

Împotmolit de tot în presupusuri, distinse paşi, porniți din interior, parcă exact spre uşă... Dar, nu. Se opriră, undeva. Se auzi o cotrobăială anapoda, nervoasă. Apoi ceva ca o vânzoleală de brațe ce se împiedicau, de trupuri şi mâini ce

se împingeau, apucau, trăgeau ori azvârleau – şi glasul lui State, cu năduf mare, răutăcios:

— Aşa, ia calmante, şi tu mai ştii ce, îndoapă-te! Na, mai ia! Din parte-mi, înghite o farmacie, gâscă fără minte ce eşti!

Nu se mai auzi nimic. Dezamăgit, Fofo simți cum îl pătrunde, pe sub ciorapi, recele podelei. Ce aiureală!?...

*

Jos în oraş, într-o casă ce amintea, în mic, stilul brâncovenesc, Neagu zăcea întins pe un pat la modă cam pe la începutul secolului. Reedita la infinit, în întunericul străpuns cu plâns, plimbările lui cu Ileni... îmbrățișările şi sărutările, dinadins pătimaşe, în fața porții cu plopi... Îl năpădeau şi spaime, iradiate parcă din toate lucrările care-i ocrotiseră până atunci viața... îşi da seama totuşi, chinuit, că spaimele-l pândeau din altă parte. Nu, nu vroia să accepte, să recunoască... Țeapăn, în sofisticatul pat de care se crezuse scăpat, ca şi ajuns în modernele cămine studențeşti din Bucureşti, îl scuturau fiori reci. Îi rechema iar, la infinit, pe cei calzi, suavi, tandri, molcom-jucăuşi în furca pieptului, de unde-l potopeau suspine... Viața lui, de până la Ileni, ce însemnase?!... Iar după, durase abia cât un vis. Şi se sfârşise?!...

Spre zori se statornici în el o îndoielnică resemnare. La albul zilei însă, întrevăzut precis prin transperante, îşi zise că, indiferent de urmări, se poate socoti fericit în... marea-i nefericire. Ileni fusese... Şi s-ar fi putut să nu fie, pentru el... O vedea sărutându-l. O auzea: „Sărută-mă şi tu, sărută-mă...” Putuse să n-o fi auzit...

Maică-sa tresări când îl văzu apărând în bucătărie. Îl aşteptase, ca de obicei, cu micul dejun gata pregătit; pe dată pornea şi ea la serviciu.

— Ce-i cu tine, Neagule, mamă?!

— Nimic!

Surâzător ca totdeauna, împrospătat de duşul rece, îmbrăcat cu canadiana... Totuşi, ceva nu mai era la fel.

— Să nu mă minți, Neagule. Doamne, că n-ai putut şi tu intra la facultatea aia, să nu fi ajuns să...

— O, mamă, iar începi?

— Nu-ncep nimic, dragul meu băiat, dar... M-ai lipsi de zile, dacă... Ştiu eu, laud că tinerii de azi pică uşor în... în...

— Tinerii de azi, tinerii de azi! Altceva nu ştii?

Muşca şi mesteca la fel de pofticios, cum îl ştia de mic, din felia de pâine unsă cu unt, în strat subțire. Sorbea copilăreşte, cam zgomotos, din cana cu ceai, îndoit cu lapte, cum îi plăcea lui. Însă maică-sa simți adânc, simți sigur că nu la masa lor, ştiută dintotdeauna, îl vede. Altundeva, pe un alt prag. Vru să întrebe şi nu mai ştiu ce. Ori nu îndrăzni...

Îl mai privi prin geam. Cât parcurse curtea spre poartă, cu mersul lui săltăreț, semănând lui taică-său, răposatul de tânăr. Şi inima i se strânse. Îndată ce trecu de poartă, văzu cum umerii lui Neagu se încovoiară şi parcă îl ghici, nu ştia cum, înfrânt, pierdut... În inimă o săgetă teama...

*

Stavru avu impresia că şi vede, nu numai aude țârâitul strident al telefonului – şi-abia mai adineauri apucase să adoarmă. Întinse un braț şi ridică receptorul, atent să nu facă zgomot, privi şi ceasul – cinci şi patruzeci şi trei de minute. Asculta dând din cap automat, până realiză c-o face...

— Sosesc cât pot mai repede – lasă scuzele, înfundă şoapta în receptor şi-l lăsă, încet, în furcă. Inutilă precauție.

— Lasă tu şoapta! Gata săltată-răsucit pe pernă, Elvira îl fixa cu ochi abia întredeschişi, întrebători.

— Dacă ți-ai făcut-o, trezindu-te, nu-mi fierbi iute o cafea? Îi privea ştiuta strâmbătură, nostimă de fiecare dată ca la dintâia lor trezire în acelaşi pat...

— Păi...? Dar...?!

— Fără păi şi fără dar, că-mi fierb singur cafeaua! Schiță un vag sărut, înclinarea păru să-l poarte în direcția continuării somnului – dacă somn fusese! Cu descheiatul pijamalei însă, se proiectă spre uşa băii.

Abia că se făcuse nevăzut şi, gata echipat, apăru în uşa bucătăriei, zâmbitor-căinător.

— Nu trebuia să te scoli…

— Ei, nici aşa! Elvira râdea, căsca şi-l cerceta, parcă-i da înconjur, nescăpând din ochi nici ibricul, să nu dea în foc. Pofteşte să mi te mai lauzi cu… bătrâneţea. Bâh, ce somn mi-e! Te-ai pus la punct mai rapid ca o cătană la prima alarmă! Mor de somn – hai să te pup…

Trotuarele gemeau de frunzele căzute mai din toţi pomii. Coloritul unora, în nesigura pendulare către asfalt, îi aminti căpitanului de admirabilele tapiserii din holul profesorului. O clipă se gândise să-i dea maiorului un telefon, aşa matinal, mai mult ca sigur îl găsea. Însă, cu prima ţigară aprinsă la cafea, renunţă. Ajuns la bifurcaţia străzii principale, depistă zgomot de motor şi îşi privi ceasul. Putea fi Negrilă venind de la… – el era!

— Care-i povestea? îl întrebă de-ndată ce se săltă alături.

Negrilă raportă, făcând să-l şi vadă, ca aievea, pe sublocotenentul Ion Ionescu tăind-o pe scurtături la goană, cu flendurii lui zbătuţi amarnic dinjosul ginşilor ultraoriginali. Aproximativ pe la cinci, sau cinci fără câteva minute, dimineaţa, galopa să anunţe, de la primul telefon, „Salvarea”. Soţia cabanierului leşinase – sau ceva mai grav… Primul telefon, la coborârea în oraş, îl nimerise defect – când nu-s defecte, dracului, telefoanele astea?! O ţinuse într-un suflet până la Spital, n-avusese încotro, că nu pică nici un taxi… „Salvarea” deja a şi pornit. Cabanierul era, adică e beat-cui! Tovarăşul sublocotenent se temu tare, pesemne, pentru femeie, respectiv şi indirect pentru cei doi copii…

Partea asta cu temerea şi respectiv copiii, Negrilă o potrivise, în stilul lui, grozav. Căpitanul simţi sosit momentul – omul ăsta când se mai odihneşte? – să-i dea ce i se cuvenea:

— Precum văd, eşti perfect informat, nu le încurci. Pe deasupra, îl cam şi scuzi – *respectiv şi indirect!* Pigmentase vorbele dinadins, însă îl privi prieteneşte, scurt – cât schimbă şi viteza; ajunseră la suişul străzii nu degeaba numite Piezişa…

— Păi, nu tocmai scuze, tovarăşe căpitan, că n-are nevoie tovarăşul sublocotenent de „respectivele” mele. Răsfrânse un surâs la colțul buzelor. Suficient ca să convină amândoi, tacit, că uşor nu-i fusese, desigur, să ia hotărârea. Să rezolve el beleaua cu „Salvarea”, între câte or putea fi belele mai belele... Negrilă adăugă, într-o părere de râs: Acuma să-l vedeți, tovarăşe căpitan, bundița şi şapca sar pe el precum coama pe-un leu călcat peste coadă!...

Scontase hazul, însă căpitanul era de-acum departe... Tăcerea îi îndreptă atenția la rostogolul roților peste caldarâm; virase pe străduțe lăturalnice, să mai taie din drum.

— Opreşti la inspectorat, cât dau ochi cu Fofo. Zburăm apoi spre „Grohotiş”.

— ’Nțeles!

*

Desele viraje ascultător luate de „Aro”, păreau salutate, ca într-un ritual, de bornele de kilometraj. Începuseră serpentinele şi Negrilă fura din ochi coloristica fantezist răspândită de toamnă. Prin geamul întredeschis circula un aer înviorător, cam rece.

— Parcă s-aude „Salvarea”, zise căpitanul.

— Semnalizez, sau...?

Vorba i-o reteză, parcă i-o şi umflă, pe urme, năluca-bolid – suplă, lungă, culoarea oului de rață – zărită precis şi în aceeaşi clipă ştearsă, ca glontele, pe-aproape de ei – mai să-i proptească-n şanț ori să-i turtească-n stâncă.

— Draci bălțați! scăpă Stavru, desprins de la locul bine cuibărit în colțul canapelei. Cuvintele avură darul să destindă degetele crispate pe volan. Amândoi întoarseră capetele spre geamul din spate. Nu se mai zărea decât şoseaua, cu tremurul albiu şi aburos al pâclei dimineții.

— Ce-a fost asta? Stavru îşi redresă silueta şi-i cercetă ochii. Negrilă, pregătit să-i răspundă, o milionime de secundă gândi că-l priveşte de parc-ar aştepta să dea în ochii lui şi peste. fotografia năluciі.

— Păi, a fost o… „Frumoasă americană”, afurisit de matinală, tovarăşe căpitan. Scurt, făcu descrierea celei autentice, adică din filmul cu acelaşi nume însă albă, precum lebăda pe un fundal de păpuriş, verde-negru de desime…

— Matinală-matinală, dar de unde apăru?! Ştii cumva să existe vreun drum lateral în porțiunea asta? Să poată răzbi, buluc pe noi, dintr-altă parte?!

— Decât de la „Grohotiş”, pe directă, făcu Negrilă, încruntat. Mintal, derulă cu viteza fulgerului întregul parcurs – şi de sus în jos şi invers!

— Ei? Este ori nu este?!

— Ar fi o laterală, dar se opreşte într-o înfundătură. O fi mers până la calea-ntoarsă… Ştiți dumneavoastră, obişnuiții ăştia cu galopuri pe autostrăzi îşi sucesc bolizii pe-un spațiu cât fundul unui ceaun. Târtița le-atârnă-n gol de jumătate, şi-odată sucesc şi-o țâşnesc în partea ailaltă, de zici că-i mână dracu’!…

— Ai prins vreun semn, ceva?

Maşina suedezului, gândi căpitanul, era joasă şi roşie, zisese State. În câte însă nu se dovedi nesigur cabanierul ăsta? Nesigur ori mincinos?! I se păru că „Aro” merge inadmisibil de încet, însoțit ca de o târâială de melc, înafară undeva de pereții subțiri, din tablă şi sticlă, ai maşinii. Trebui să-şi arunce ochii pe bord, la vitezometru, să se convingă de iluzie. Cât despre „melc” şi sâcâitoarea-i dâră, conştientiză brusc, era latenta presupunere că toate cele petrecute noaptea la cabană, relatate de Fofo, avuseră scopul să-l pună pe goană pe scurtături. Tânărul sublocotenent putuse fi speriat, mai mult ca speriat, să recunoaştem, de suspectul leşin al unei mame a doi copii drăgălaşi, cu care în timpul zilei se jucase… Căpitanul privi pieziş, prin geam, şoseaua zgrunțuroasă şi vag umedă – de rouă ori ceața dimineții, nicidecum dire de… melc. Discuția cu sublocotenentul, grăbită, succintă, dar precisă, nu schimba mai nimic din datele inițiale, din, aşa-zicând, „matrimonialele teste”…

— Nu-mi pun capul, tovarăşe căpitan, dar parcă-parcă mi-a fulgerat, pe la o coadă de ochi, un NL – de nu cumva mănşel? zise Negrilă după o vreme.

— Țările de Jos? făcu Stavru gânditor. În parbriz apăru şi laterala, de unde putuse purcede, bulucindu-se aproape pe ei, „Frumoasa americană" matinală. Era semnalată de o săgeată, vopsită direct pe stânca netedă şi de o culoare ce-i aminti locul fotografiat, după ce fusese ridicat trupul incredibil de intact al statuii.

— Frumoasă sculă şi zbură orbete, afurisita! exclamă Negrilă săltând o ocheadă, admirat i ν com ρ lice, până la jumătatea retrovizoarei. Acum auziți ceva, tovarăşe căpitan?

— „Salvarea". Fii atent, semnalizează şi opreşte.

De la distanță, părea ca decupată din aerul semiplumburiu. Negrilă trase pe dreapta, lângă un colț stâncos acoperit din belşug cu muşchi împrospătat de ploaie. Stavru sări spre mijlocul drumului, în timp ce opri şi „Salvarea". Medicul tânăr, cu o virilă bărbuță blondă, îşi vârî capul pe geamul repede coborât.

— Salut. Despre ce-i vorba, tovarăşe medic? vru să ştie căpitanul, apropiindu-se.

— Soția cabanierului, clipi medicul spre spate, lămuritor. Nimic grav – cred! adăugă şi un zâmbet transformă neobişnuit de blonda-i bărbuță într-un pămătuf lățit.

— Totuşi o duceți, remarcă Stavru uşor contrariat, deşi nu vroia s-o arate.

— A, doar ca să nu-mi facă vreo figură. Am luat-o mai mult ca schimbare momentană de mediu şi, să zicem, răgaz să i se potolească mult agitatul soț! Observă că maliția lui alimenta contrarierea căpitanului şi explică. E aranjat binemersi şi se lamentează mai ceva ca o cofăriță! Nu-şi reținu chicotul, la care se asocie şi şoferul „Salvării".

— E singur cabanierul? Medicul sesiză trimiterea la acel lamento de cofăriță.

— A, nu-i singur! Dacă n-ar fi avut spectatori, vă închipuiți!...

— Spectatori?!

— De fapt, unul singur, pe noi ne excludem! Medicul îl cuprinse, cu un semn, şi pe şofer. Îndată după ce-am ajuns sus, a sosit un bătrânel şi cabanierul l-a primit ca pe Mesia! I-a plâns aproape pe umăr, în mână cu paharul şi îmbiind paharul, frăţeşte!... Şoferul înclină capul, să-şi ferească râsul; păru şi mai mărunt în umeri, comparativ cu robusteţea medicului.

— Un bătrânel suplu, cu o bască teşită? se interesă căpitanul, ţintind fugar spatele maşinii.

— Exact. Până nu-i vezi faţa, zici că-i un adolescent, îl ştiţi?

— Ea e încă în leşin, sau...?!

— Doarme şi, medicul clipi semnificativ, îi face bine.

— Şi copiii?

— Copiii – dorm. Cred că dorm, preciză medicul, îndreptând umerii, să facă mai vizibilă, spre confirmare, figura şoferului. Şi acesta dădu din cap. De fapt, să fiu sincer, continuă medicul – bărbuţa urmă parcă un recul al buzelor roşii, cărnoase, abia întrezărite însă între foarte închisele mustăţi şi neobişnuit de palida-i bărbuţă –, nu i-am văzut. De copii am luat act din lamentările ăluia bine beţivănit. S-a întâmplat ceva grav, tovarăşe căpitan? Vreau să zic, altceva decât... sinuciderea de ieri?! Fraga buzelor păru că răspândeşte roşeaţă peste obrajii cu pieliţă albă, mată, plăcută.

— De unde aţi aflat despre... sinucidere? întrebă Stavru, păstrând identică distanţa între cuvinte.

— De la cabanier. Motivaţie, desigur, pentru starea lui şi... starea nevesti-si. Cel puţin, aşa s-a înţeles.

— Ştiţi despre cine e vorba, eventual aţi cunoscut-o?

— Ştiu, c-a tot repetat-o el, cabanierul; de cunoscut, nu-mi amintesc. Nu, precis. Nu-s localnic, doar repartizat aici.

— Nu vă mai reţin. Urc şi eu totuşi până sus, în treacăt. Apropo, maşina care coborî adineauri, înaintea dumneavoastră, a oprit la cabană cumva?

— Maşina? Care maşină? medicul îşi roti din nou uimirea către şofer. Acela clătină din cap, dând de înţeles că nu văzuseră nici o maşină. Să fi venit cât noi am fost înăuntru?

Nu, imposibil, am fi auzit sau – am fi zărit-o la pledare. N-a fost nici o maşină, tovarăşe căpitan, întâri medicul.

Stavru se retrase, schițând salutul şi un semn cu mâna. „Salvarea" porni în grabă şi curând dispăru la cotitură.

*

Ca la trâmbița iadului sări Litan. Sprijinit într-un cot, stepă ceasul – zorăia şi se zbătea pus pe-o farfurie... Visase ceva, acum spre dimineață; vagi imagini persistau ca pânza păianjenilor într-un neumblat pod. Îşi aminti dintr-o dată „cazul" şi, fără alte explicații, resimți ceea ce el numea a fi dispoziția lui de hipopotam târât de urechi prin pampas... Trezit de parc-ar fi trecut prin stropii neîncălziți ai duşului, îşi zise că asta înseamnă că-i va merge, astăzi, inclusiv şi viceversa... Altă solomoneală de-a lui. De regulă, îl înveselea – nu şi acum. În urechi îi răsunară propriile cuvinte prin care-i împărtăşise logodnicei, aseară, povestea profesorului văduvit cândva de nevastă, de curând de fiică; *story,* să nu divulge chestiuni de serviciu, să activeze generoase trimiteri către viitorul lor apropiat şi, mai ales, comun. În baia-gheţar se zbătu cu atâta sârg şi zgomote, c-ar fi pus pe goană o ciurdă de... hipopotami! Îmbrăcat la marea viteză, înfulecă pe sponci ceva şi, curând, se afla în stradă. Nu peste mult, în strâmtoarea atelierului de cizmărie...

Aseară îl nimerise închis. Altul, şi central şi particular, nu se afla pe-aproape. Să fi fost vorba de o cooperativă, era exclus: eliberau bonuri, lipeau numere, nu scriau pe glencuri, cu plaivaz chimic, numele posesorilor. Dădu de o îngrămădeală de încălțăminte, bazar pe-alocuri hidos şi ca răscolit cu furca. Pe un scăunel, îl descoperi pe patron; părea strivit sub maldărul de păpucărai. Altfel, om simpatic. Merse totul strună, cam după tipicul recepționerilor de la hotelurile vechi. Ajunse şi la pantofi.

— I-am reparat, cum nu. Vorbind drept, nu fu cine ştie ce. O desprindere de toc, măcar că-s străini, pâş-pâş şi femeia se trezeşte şchiopătând, de parc-ar pica-ntr-o groapă! Dădu să râdă.

— Personal vi i-a adus la reparat domnişoara Ileni Manoliu?

— Personal, desigur. Încălță pantofii direct pe picioarele goale, când reveni şi coborî, ca o sirenă d-alea, din maşină.

— Ce maşină?

— O maşină aşa, mare. Mai nu umplu strada – balenă!

— Ce culoare avea? N-ați reținut ce culoare avea?

— Culoarea s-o fi avut, gândesc...

— Nu vă puteți aminti? îi dădu ghes Repezilă, calm.

— Culoarea... Cu ochi râzători, ridică un deget îndoit la cap şi ciocăni jucăuş, cum se încearcă pepenii de-s copți.

— Roşie cumva? avansă Repezilă.

— Roşie?! Oare?... îşi subție buzele şi privi vidul cu încordare.

— Vedeți ceva? Ce vedeți? Sunteți daltonist?!

— Sunt cizmar!

— Deosebiți bine culorile?

— Păi, cum să nu le deosebesc?!

— Altceva, ce vă mai amintiți?

— Avea un bot aşa, lung... Nu ştiu!

— N-ați reținut vreun indiciu de țară, oraş, număr? O literă, o cifră?

— Credeți că era ceva de reținut, când picioarele alea desculțe făceau cât... Nu nimeri comparația, umflătura obrajilor dădu, comic, măsura.

— Şi el? întrebă locotenentul, încruntat.

— Care el?

— Cel cu maşina. Sau – conducea ea?

— A, nu! Conducea unul, cum să vă zic... Unul ca... Iar i se umflară obrajii, de alte comparații nenimerite.

— L-ați văzut ori nu l-ați văzut?

— Păi – ochi aveam şi-atunci!...

— Nimic nu vă puteți aminti? Era înalt, slab, burtos, purta barbă, era ras, chel?... N-a coborât de la volan?

— N-am luat seama. Aci, la mine, n-a intrat sigur! Ce-o fi meşterit el în stradă, cât domnişoara şi-i încălță, îmi plăti, mă lăudă...

— Te lăudă! făcu Repezilă, cântărindu-l din. ochi.

— Păi... Cum să zic? Afară că era cam pletos, da, parcă aşa văzui, şi că... avea capul intre umeri, o fi ştiind mă-sa cum arăta!

— Ia mai gândiți-vă, rosti Repezilă calm. Nu cumva a fost o maşină cu număr de pe la noi?

— Tovarăşe locotenent, zău, mă gândesc degeaba!

— Au câțiva de-ai noştri maşini-balene, nu? Le-ați văzut?

— Au, cum să n-aibă, au... Zâmbetul îi tremură, jenat, în mustața încărunțită. Să mă bateți şi-n cuie, nu d-astea – vântură aşchiuțe din lemn într-o cutie –, ştiu că i-am reparat, ştiu că domnişoara încălță pantofii – fără...

— Fără? reluă Litan, dând semne de iritare.

Fără ciorapi, cum vă spusei! Precizare de om picat din pom...

Litan schiță salutul şi ieşi. Auzi la el – aruncă priviri arse prin vitrina-geam –, parcă pletos şi capul între umeri!... Pierduse timp şi nădăjduise să şi spargă gheața, să prindă şi peşte la copcă!... îşi auzi țăcănitul tocurilor pe trotuar şi se calmă. Daltonistul putuse să nu fie exact cel care repară pantofii ajunşi în hău cu frumoasa care şi-n vis îl persecutase. Deci, avusese baftă – cât de cât...

*

— Mila lui Dumnezeu c-ați apărut, tovarăşe căpitan! se repezi, împleticit mai să cadă, bătrânelul Taban, de lângă State; amândoi stăteau lângă bar; se vedeau pe el mai multe sticle... Cabanierul surâse anapoda şi-şi privi paharul ținut în mână. Urmări la fel şi mişcările incoerente ale bătrânului, când în fața, când împrejurul căpitanului, ca un dulău ce se gudură zbătând cu anevoință coada. Înălțat pe bascheți, şuşoti direct în urechea căpitanului: N-am pomenit, de când sunt, cât se frământă şi se chinuie, săracu' State!...

— Ce s-a întâmplat? întrebă Stavru apropiindu-se de cabanier. Băuseră zdravăn amândoi. State şi peste noapte, desigur. Nici nu păru să priceapă ce-l întrebă.

— Prefer să... mor, să ştiţi! Dacă nevastă-mea, ea, Sofia... Buzele, strâmbe, închipuiau o mutră martirică; priviri nesigure, bovine...

— Ce vorbe sunt astea! Staţi jos! Trebui să-l urnească, să-l sprijine, să se poată lăsa pe un scaun. Abia o făcu şi se lăţi, atârna – să se prelingă tot peste duşumea...

— Tov... a... răşe căpitan, credeţi că... am eu vreo... vină?! Prin aiureala privirilor căuta încredinţări, nici ele clare, în ochii căpitanului.

— Mai e cineva în cabană? întrebă acesta ferm.

— Ni-meni! Ala cu... bundiţă a fugit pe... scurtături. A venit „Salvarea" şi-a... dus-o pe Sofia – şi eu?! Eu?!... îşi prinse capul în mâini, hohotind anemic.

— Dumneavoastră când aţi sosit? se răsuci Stavru spre bătrânel. Înşirase câţiva paşi lipsiţi de zgomote, se balansa în loc atent foarte la ce spunea State, parcă şi el strâmbându-se a plâns.

— Eu?! Am... am sosit după „Salvare"! Pe... pe ultima scurtătură am zărit-o şi... am dat zor!

— Ce căutaţi aici la ora asta?

— Ce caut?!... Nimic! Am dat zor să văd ce... se petrece la... prietenul meu. N-am făcut... bine?! Gesturile incoerente erau însoţite de uimiri fluctuante.

— Aseară, când aţi plecat de aici şi unde?

— Aseară... Acasă! Dar, nu mint, abia după... după ce-am făcut un sfert – da, dam atât – din... drumul către „Pisc"! I-am îndrumat p-ăia... ştiţi... chelul ăla supărăcios şi...

— Cam pe la ce oră?

— Păi... Şase să fi fost – şase trecute?!... Târa-târa, vorbă-vorbă... Când am ajuns acasă, nevastă-mea... mi-a zis că... în oraş ploua demult! Chicoti exagerat, anapoda.

— N-aţi întâlnit şi pe altcineva în drumul spre „Pisc"? Nici coborând spre oraş?

— A, cum nu, am... am... Bâjbâia să atingă scaunul din dreapta lui State; odată nimerit şi aşezat, păru ca năruit. Capul începu să ia direcţia spre duşumea, bâţâind spre pieptul înşelător atletic. Stavru repetă întrebarea şi îl aţinti

aspru în ochi. Am întâlnit – mi s-a părut că zăresc... pe cineva!

— Pe cine?

— Da' de unde? chicoti brusc şi capul îi tresări spre spate şi iar, rapid, spre faţă. Morfoli buzele în râsul ce-l urâţea, maimuţă. Putea să fie, mi-am zis...

— Cine v-aţi zis că putea să fie?! tună Stavru, să-i sperie tendinţa de somnolare, să-l trezească. Inutil! Părea căzut iremediabil într-un somn de piatră...

Nici State nu părea cu mult mai altfel.

— Poftim de-i vezi! exclamă Stavru căutând ochii lui Negrilă – şi sumbri şi maliţioşi... Fă-le o cafea! Cred că găseşti din ce – tare, încât să salte şi-o herghelie de cai în două picioare!

Urcă în mare grabă scările, feri o pisică mieunat-zbughită alături, pe coridor, apăsă prima clanţă. Privi un dormitor răvăşit, canapele puse cap la cap. În uşa de comunicare, deschisă precaut, contemplă somnul copiilor. Prin ferestre se zăreau munţii aburiţi şi umbletul norilor. Apropiat pe vârfuri, privi mai dinaproape feţele îmbujorate, ascultă micile respiraţii ritmice. Reveni în prima încăpere şi cercetă sertarul unei noptiere, rămas deschis; multe tuburi şi cutii de medicamente. Desigur le văzuse medicul, el urcase pentru copii.

Din nou pe scară, îi zări pe cei doi; din acel loc păreau că-şi rânjesc unul altuia, cu feţele incomod întoarse... Se plasă lângă State şi îl zgâlţâi, uşor, dintr-un umăr. Cabanierul se încruntă; ca prin simpatie, reacţionă la fel şi bătrânelul, doar dinţii sclipiră mai abitir printre zbârcituri... Te miri că nu-şi pierde proteza, nărodul, gândi Stavru. Negrilă, pe după bar, pândea să nu dea-n foc cafeaua... Are rost, sau să-i las în zeama lor de nătărăi?!...

Stavru se gândi la poziţia lui de pion pe cale să câştige regina, în mişcările orânduite perfect de maiorul Şiţă...

— Mai de toate am fost, tovarăşe căpitan, îl auzi pe Negrilă, scăpând şi un râs mic, sau oftat, numai dădacă de beţivani n-am fost!...

Ieşi de după bar ținând ibricul aburind. Cu linguriţa, le strecură printre buze cafeaua. Îi probozea în gând pe ritmul enervării crescute a căpitanului.

— Iresponsabili! Inconştienți! Neghiobi sau amorali – dracu să-i ia!... Taţi!... Cetățeni!... Bunici!... Mai mare ruşinea!

Curând, nu mai arătau gata să se năruie pe duşumea, rime. Însă privirile le umblau tot cumva buimace şi pe sus...

— Mă auzi acuma, domnule State! Ți-ai mai adunat minţile?... Poți să simți, aspru, legea scrisă, obligatorie! adăugă, observând că State dă semne de revenire. Hai, că n-am chef să-mi mai pierd vremea! Dacă-mi mai bateți apa în piuă, vi. iau să stăm de vorbă în altă parte. Pe amândoi! se răsti şi lărgi aria, cuprinzând aspru şi holbările bătrânelului. M-am săturat să vă ascult îndrugând verzi şi uscate!

— Dacă am... am vreo vină, bâigui State, am... am recunoscut ieri... cinstit...

— Ce ai recunoscut ieri?

— Ce v-am spus... Dumneavoastră să... mă înțelegeți, dacă ea, nevastă-rnea...

— Las-o încurcată! Altceva spune-mi. De ce-ai chemat „Salvarea”?

— Eu?!... Nici nu m-aş fi mişcat! ricană neaşteptat, în pericol să şi cadă. Dar mintea i se limpezea, vizibil. Nu m-aş fi mişcat, că... nu merita! Dar... când am văzut-o cu... cu ochii peste cap, moale-cârpă, de frică am... am năvălit peste aiuritul ăla cu şapcă şi bundiță şi... El s-a speriat mai rău... Sofia arăta ca moartă... Nu eu, el a chemat „Salvarea”! Rânji din nou, cum asta l-ar fi şi disculpat; aburii beției mai dăinuiau...

— Ai spus că, aseară, venind dinspre „Pisc”, ai zărit sau te-ai întâlnit cu cineva. Cu cine? îl întrebă pe bătrânel, care tot mimase, inconştient, grimasele lui State.

— Am spus eu că... că...?! Buimac altfel dintr-o dată, îşi scoase basca de pe cap şi începu s-o tot privească...

— Ziceai c-ai zărit pe cineva, aminteşte-ți! Şi termină odată cu...

— Cred, cred c-oi fi zis! se grăbi să accepte docil, însă o confuzie şi mai mare îi boți obrazul; până la a nu-şi mai

semăna. Ce mai părea treaz, în mintea de sub țeasta nemainimerită nicicum de basca tip pictor medieval, tremura nesigur în ochii căscați. Precum fitilul unei lumânărici pe fundul unui dovleac scobit de miez şi crestat mască...

— Poate ți-a spus dumitale cu cine s-a întâlnit? Se răsuci cu lehamite spre cabanier, să dea răgaz bătrânelului să se regăsească. Ce-ați discutat până la sosirea noastră aici?

— Hăhăhăă, până n-ați sosit, m-a băut dumnealui! State rânji şi scăpă umărul, ca-n glumă, spre tot mai turtitul, mai încurcatul în presupuneri bătrânel...

Dinspre platou răzbi zgomot ambalat de motor, pneuri scârțâind în viraj rapid, scrâşnet de frâne. Prin geam o văzură, coborând iute, pe Sofia State. Capotul îi flutura în părți, transformând-o într-un fel de arătare, care însă dădu buzna pe uşă. Se opri, speriată, îi luă la rând din priviri şi ochii i se băltiră lăcrimos întrebându-l pe State:

— Ce – copiii sunt bine?!

Cabanierul împletici grabnic câțiva paşi, parcă fără voie o cuprinse cu amândouă brațele de după gât – ai fi zis că el atârnă şi se sprijină de ea, caraghios, strâmbându-se neconvins, dar cu vădită intenție de a-i arăta cât îl chinuie, cât îl frământă gândurile...

Îndată după Sofia, intrase Litan. Asistă şi el la acea îmbrățişare ciudată a soților. Apoi îl descoperi pe bătrânel – arăta ponosit rău şi scăzut de tot din... suplețe. Căpitanul tocmai i se adresa, din nou:

— Ei, ți-ai adus aminte?

— Eu?!

— Dumneata.

— Ce?

— Pe cine-ai văzut aseară.

— Am spus eu asta? Arăta neîncrezător, sincer şi prăpădit...

Căpitanul îl mai cântări o vreme din priviri, apoi ridică din umeri:

— Cum vezi, dispunem de două maşini. Tovarăşul plutonier te poate conduce.

Bătrânelul tresări:

— Pe mine să mă... mă...?! În ochii apoşi licări spaimă sau inconstantă uşurare.

— Strada Măcelarilor, numărul 32, parter, formulă Stavru desluşit, în atenţia lui Negrilă. Sau – poate etaj?

— Nu, la etaj... fiică-mea... Basca îi căzu din mână şi dădu să o ridice. Mai nu căzu grămadă – în ochi stagnându-i spaima, înţepenită şi ea, că s-ar fi putut fărâmiţa asemenea unui schelet cu înseilătura sârmoasă ruptă...

Negrilă se apropie şi îl ancoră, solid, cu un braţ. Pe celălalt şi-l întinse până apucă basca – de pictor medieval, hâm! – între picioarele scaunului. I-o şi întinse, sprijinindu-l.

— Mmmulţumm... Şi-o potrivi, anapoda, pe-o ureche pleoştită. Locotenentul îl măsură din cap până în picioare, dând de bascheţii cu rosături, ieşiţi bine din culoare; prin comparaţie, arătau rezistenţi... Am să-mi amintesc, totovarăşe căpitan, şopti şi-şi nimeri şi mai pleaşcă basca. O să vedeţi că-mi amintesc şi vin la...la dumneavoastră, ştiu unde! Cu cine-oi fi zis că m-am întâlnit?!... Cu cine-oi fi zis?!... Tot întrebându-se, ori silind să-şi amintească, iar arăta că stă să se năruie, grămadă, cu tot sprijinul lui Negrilă...

Acesta îl întoarse spre uşă. Îl ajută şi pe platou, să nimerească şi să se urce în „Aro". „Dacia 1300" a comandantului o conducea sergentul Tudose, se salutară din ochi. Îl mai văzu pe căpitan, prin geam, potrivindu-şi cascheta şi poftindu-l pe Litan să iasă...

Rămaşi singuri, Sofia îşi împinse cât colo bărbatul şi se eliberă din apăsătoarea îmbrăţişare. Grăbi spre trepte şi spre copii... Cabanierul se văzu pe el, urcând aceleaşi trepte, în braţe însă cu povara râvnită, tulburătoarea Ileni care râdea înfundat-provocător, coborându-l în iad ori ridicându-l furtunos spre stele... Se ghemui ca un arici izbit c-un drug şi-şi pendulă privirile peste platoul măturat de răbufniri de vânt şi mai încolo – spre golul din adânc, rece şi colţuros...

*

Cu primele rotiri ale cauciucurilor pe platou, Litan îşi explică sosirea. Tovarăşul căpitan fusese căutat de un medic de la Spital; voia să-l anunțe că soția cabanierului se afla în afară de orice pericol şi susținea că ar fi bine să *se* întoarcă degrabă la copii. Doctorul le ducea grija din cauza stării în care îşi amintea, ori presupunea că a ajuns cabanierul, bând mai toată noaptea. „Salvarea" nefiind disponibilă, preluase el chestiunea şi – iată-l. Adevărat – surâse scurt, privindu-l pe căpitan în ochii atenți –, putuse s-o fi trimis doar cu şoferul; o însoțise în nădejdea că poate mai scoate ceva. N-a mers. Femeia a rămas tot drumul într-o muțenie mohorâtă...

Cu puțin mai jos de prima curbă, căpitanul îl reperă pe Fofo; urca prin brădet, în paşi săltați şi spornici, pe-o scurtătură, spre cabană. Din nou îi fugi gândul la posibila lui îndepărtare din alte pricini, beție şi leşin să nu fi fost decât măşti pentru... Poate chiar pentru cel sau cei aflați în „Frumoasa americană"? îl auzi. pe Litan dând o indicație şoferului-în-termen, neobişnuit cu succesiunea curbelor. Apoi relată rezultatul incursiunii lui, depistarea sigură a celui ce scrisese numele frumoasei din prăpastie pe glencul pantofilor. Dar numai referirea la maşina din care Ileni coborâse, desculță, însufleți atenția căpitanului. Din păcate, cizmarul nu-şi amintea nicicum culoarea maşinii sau alt indiciu.

— „Frumoasa americană" are culoarea oului de rață, rosti Stavru, încet, după puțin. Cerceta prin geamul lateral o altă scurtătură, apărută ca o linie şerpuindă între pilcurile de brazi de pe pantă.

— „Frumoasa americană", tovarăşe căpitan?! se aplecă, respectuos, Litan.

— Nu aia din film, ci aia botezată de Negrilă, râse fără bucurie şi-i relată întâlnirea care era cât pe ce să-i strivească de stânei. Litan întări părerea lui Negrilă asupra inexistenței vreunui drum, în acea porțiune, cu ieşire la şi de la cabană.

Rămaseră cu ochii dincolo de parbriz şi geamuri. Iscodeau mai sus de locul impactului din mers, alt eventual loc de pasageră, discretă parcare. Nu exista, vorba lui Negrilă, nici

cât să tragi pe el fundul unui ceaun. Iar de zburat, cât era ea de americană şi de frumoasă, nu putuse zbura!...

— Urci la inspectorat cu mine, îl întrerupse din căutarea inutilă căpitanul, numai cât dai un telefon. Vorbeşti cu soția lui Dotescu.

— În calitate de prieten al familiei, tovarăşe căpitan? Gluma pe jumătate şi-o însoți cu un „opt al buzelor" ce-o dezmințea.

— Doar al lui Dotescu, făcu scurt căpitanul, părelnic fără să fi sesizat gluma. Apoi te duci la Uzină. Nu e cazul să merg eu, te poți descurca şi singur. Tatonezi şi te adaptezi la ceea ce găseşti. Bineînțeles, sper să dai de director, adică să fi revenit de pe unde-o fi fost. Oricum, să nu transpară că acordăm situației altă importanță decât aceea care se ştie. Pe urmă, mai vedem noi – adăugă pe un ton care lărgi sugestiv locotenentului aria unor posibile alte acțiuni, dacă... Pentru Stavru, „mai vedem noi" însemna că se va strădui să nu-l vadă pe... „inexistentul" maior Şiță...

*

Litan formă numărul, pregătit să aştepte cu pacienta zilnic exersată, la anume ore, drept urmare exploziei urbane: numărul abonaților crescuse, aproape că sufoca...

— Alo? Alo!

— Ionel?! auzi brusc, şi tonul i se păru unul de imensă uşurare, de bucurie cu nodul în gât. Un semn rapid şi, pe derivație, ascultă şi Stavru – Dragule, Ionel, unde ai fost până acum?! Te-am (aşteptat toată noaptea, n-am închis un ochi! Hohotele, părând sincere, spontane, impresionau. Ionel, nu-mi spui nimic?! Şoaptă întrebătoare, respirație agitată, striată cumva de teamă.

— Sărut-mâinile, intră Litan cu intonație neutră, şi mii de scuze, vă rog, nu...

— Po – poftim?! Întrerupse vocea şi se simțea cum hohotele stăteau în suspensie oscilantă.

— Nu sunt Ionel, vroiam să spun. Stimată doamnă, îl caut şi eu. Sunt un bun prieten.

— Poftim?! țiui ud repetiția.

— După câte înțeleg, nu numai eu scapăr să dau de Ionel, ca de o floare rară de leac, râse Repezilă afabil.

— Cine sunteți?! Frenezia din glasul femeii se frinse şi dispăru cu totul.

— Sunt Dan şi... un bun prieten. Nu e cazul să vă impacientați, vă rog. Îl caut într-o chestiune oarecare, curentă.

— Sunteți de la Uzină?! Cu tot efortul de stăpânire, răzbătea dorința să i se confirme.

— De ce atâta îngrijorare, doamnă? Se zice, poate ştiți, că, uneori, bărbatul cu cât e mai... dispărut, cu-atât se află în cel mai... mai sigur ioc, nu? Repezilă se consultă din ochi, pe deasupra biroului, cu superiorul.

— Nu-i acelaşi lucru! veni prin receptor, plângăreț, dar categoric, negarea. Am ştiut întotdeauna unde se află! Chiar şi când n-am... putut evita să ştiu şi eu cine...

Abia că-şi stăpânea plânsul, de data asta şi cu obida unei umilitoare înfrângeri, fiindcă spusese ce spusese. Brusc se închise în sine. Litan n-ar mai fi putut, nici indirect, scoate ceva. Graseie banalități despre dorința lui de a-l întâlni pe Ionel Dotescu, promise să mai revină şi lăsă receptorul.

Schimb de priviri cu Stavru – de cuvinte nu era nevoie –, îşi luă cascheta şi ieşi. Vroia să prindă maşina, înainte de a i-o sufla altcineva. Instalat lângă tinerelul şi spilcuitul sergent Tudose, îi explică pe unde să o ia mai de-a dreptul spre Uzină. Glasul soției lui Dotescu îi persista în auz. Poate discutând cu directorul Mitran, personalitate lui încă necunoscută, va afla măcar un vag indiciu apropo de locul unde s-ar putea afla inginerul, atât de iubit de soție, în ciuda... într-un alt compartiment al minții se răsuceau-şorici şi iar se întindeau fotografiile frumoasei văduvite de viață...

Secretara îl întâmpină cu un zâmbet fermecător, contrastând cu grosimea lentilelor. Îl introduse la directorul Mitran, sosit la Uzină nu cu mult înainte. Deschisese uşa capitonată cu o politețe degajată şi Litan îl zări – tip de halterofil, ai fi jurat văzându-l pe stradă, masiv şi butucănos. Săltat o clipă în scaunul cu spătar înalt, tapițat, schiță un

surâs de circumstanță. Locotenentul înaintă şi îşi strânseră mâinile, deasupra biroului. Schițând şi invitația să ia loc, directorul se aşeză oftând şi brusc păru un soi de sfinx ursuz, greoi, inabordabil. Însă, pe cât de enigmatic, pe-atât de sigur şi atoateştiutor. Parcă deja ştia, cântărea la rece şi înțelegea, din scaunul lui capitonat, până şi ceea ee el, Litan, venise să-i comunice. În uşă reapăru secretara, de data asta dând semne vagi de enervare. Lângă halatul ei, alt halat din acelaşi doc, la trei sferturi acoperind nişte pantaloni sablu-deschis. Privirea locotenentului începu să urce, ajunse la nasturi când directorul îi spulberă speranța c-ar fi putut recunoaşte trăsăturile de pe fotografiile din dosarul foiletat, ieri, cu Predescu.

— Mateanule, te rog, scuze – revino peste un minut, două!

Litan înregistra precizarea şi, sperând să nu se deschidă iarăşi uşa, începu – făcând abstracție de neatenția sfinxului... Se referi succint la descoperirea cadavrului, elimină împrejurări, constatări; numele profesorului sau al victimei trecu neluat în seamă; abia când pronunță numele inginerului, sfinxul păru altfel reactivat şi deveni... computer. Lucra din plin, prezent şi cu toate programările Dotescu... Dădu chiar semne că-l vede, în sfârşit, şi pe tânărul locotenent. Când vorbi însă, calm şi laconic, păru oracol...

— Am înțeles – cer doar un răgaz de 12 ore.

— Poftiți?! Poate n-am fost suficient de...

— A, deloc, întrerupse sfinxul şi-i zâmbi. Eu sunt de vină, nu vă formalizați. Nu-mi cunoaşteți felul, discut eliptic, aproape telegrafic. Răgazul de 12 ore l-am solicitat ca răstimp în care, mie la sută, inginerul Dotescu se va arăta, va fi prezent – aici la mine, la el acasă, indiferent unde. Cine ştie, poate chiar la dumneavoastră. Eu garantez!

Retrase piepții halatului, din material identic cu al secretarei, şi-al celuilalt, numai de un croi deosebit. Părea încredințat că fusese şi explicit şi înțeles. Peste o secundă nici prezent nu mai părea, acolo în scaun. Lucra pe alte programări şi circuite. Abia după expirarea răgazului solicitat, socotit şi acceptat prin însăşi garanția ce o oferea,

abia atunci va reveni pe circuitele Dotescu. Dacă va fi cazul. Părea sigur că nu va fi...

Locotenentul îşi aminti de recomandările căpitanului şi se ridică.

Cu o figură impenetrabilă, Stavru răsfoia dosarul prezentat de Predescu, în biroul acestuia. Citi apoi datele suedezului, primite prin telex. Gunar Holansen. Ieşise din țară în urmă cu trei zile. Prinsese un avion de noapte, rută lungă, spre Canada. Trei escale în Europa. Luase bilet ferm numai până la München... Călătorea ca turist. 31 de ani. Ocupația: student.

— Eh, nu-i chiar „Studentul cerşetor", reflectă Stavru, ironic.

După puțin, traversa o stradă cu mulți tei, în dreptul casei cu nr. 45; la nr. 41 locuia Violeta Stelian. Vorbiseră la telefon – era profesoară, avea ore după-amiaza şi la seral. Explicabil de ce nu răspunsese nimeni la apelul de aseară. Privită pe deasupra gardului, curtea părea un labirint de pomişori verzi şi tunşi ca o întortocheată perie.

Sună la uşa cu un 3 lucind pe o etichetă din alamă. Se deschise îndată. Cum va fi arătând Violeta Stelian, nu se gândise. Îl năpădi remarca tinerilor, mai adineauri întâlniți la colțul străzii; înlănțuiți, râdeau înfundat pe seama cuiva numit „vechitura", urâțenia şi bătrânețea fiind pentru ei ceva ce numai altora li se întâmplă... Profesoara era tânără, însă pesemne suferea de o bolnăvicioasă neirigare a pielii. Jenat, realiză că întârziase să salute, cu gândul la cei din colțul străzii. Se înclină:

— Mă numesc...

— Desigur, am bănuit, poftiți intrați! Albul surprinzător de proaspăt şi perlat al danturii adăugă farmec zâmbetului spontan şi plăcut.

Universul camerei mici îl făcu pe Stavru să se simtă urs; impresie întărită când fu invitat să ia loc într-un minuscul şi delicat fotoliu – îl şi văzu făcut praf, iar pe el culegându-se, anevoie, dintre sfărâmături. Parcă imponderabilă, Violeta Stelian se aşeză într-un alt ou – erau patru şi nimic altceva. Ba, mai era – ceva care, dinaintea unei oglinzi Clare, putând

fi venețiană, aducea a cățel izvodit din franjuri, lățoase, nicidecum a scaun... Cu mare precauție se aşează şi el, mirat că oul îl cuprinde.

Violeta Stelian îşi acoperi ochii. Pe sub îmbinarea mâinilor, bărbia şi buzele îi tremurară, dureros, Impresia de deshidratare se accentuă, încrețituri bătrânicioase.

— Ştiu că aşteptați, dar... Ce aş putea eu să vă spun?!

— Cum aminteam la telefon, mi s-a spus că sunteți singura bună prietenă a domnişoarei Manoliu, deci...

— O, doamne, singura! Îşi lăsă palmele pe genunchi; descoperită, bărbia îşi adânci tremurul. Ce pot să vă spun?

Privea cu o fixitate de om obişnuit să gândească, dar oare o face tatonant, nesigur, verificându-se continuu. Se auziră țârâituri scurte, o apăsare de buton ca-n treacăt. Fără să tresară, Violetă Stelian se ridică, zâmbi a scuză, şi ieşi. Când reapăru, ținea ochii lărgiți deasupra unui plic ce-i tremura în mână.

— E de la Ileni, şopti şi înălță priviri înghețate în ochii căpitanului.

— Citiți-o. Vă rog. Vă este adresată. Se ridică, îşi netezi vestonul şi se trase în dreptul uneia din ferestre. N-o slăbi din ochi – citea copleşită –, decât clipa când, auzind tropăituri apăsate, îl zări pe poştaş potrivind ceva în maldărul de ziare şi corespondență.

Profesoara îi întinse o filă de hârtie, mai mult bilet decât scrisoare. În obraz i se adânci o dureroasă crispare. Ca şi cum o teamă fără nume îi oprea plânsul care-i vibra în respirație. Şi căpitanul citi:

Cacademicus va fi vesel. Ce ştii, păstrează, te conjur! Şi când o veni vremea – adu-le...

Ileni

Stavru îndoi hârtia, neobişnuită ca format. Ridică întrebător ochii spre profesoară. Implorarea din privirea ei parcă amplifica acel „te conjur". Fixându-i tremurul bărbiei, gândul îi zbură, involuntar, la Florence. Fugar, îl văzu pe profesor. Şi

totuşi de ce? Altfel nu se putea – „cacademicus”?!... Apoi Ileni. Aşa cum o ştia sau n-o ştia profesorul, Ileni cea adulată de menajera ori doica bătrână, cea pe care o cunoscuse Dotescu, Ileni pe care cu siguranță o putea rememora numai Violeta Stelian – în sfârşit, cea pe care şi-o imagina, încă foarte nebulos, imprecis, chiar el, umbră din care va rămâne încă mai puțin şi mai altfel în dosarul cu formulări precise, stereotipe, odată anexat şi ultimul act...

Se desprinse de lângă scaun.

— Sunteți sigură că e-scrisul prietenei dumneavoastră?

— Dacă sunt sigură? Categoric da! Iată, vă puteți convinge...

Profesoara se apropie grăbită de un scrin, deschise un sertar şi ridică un alt plic. Îl înmână căpitanului.

— E ultima primită, în august. Ileni se afla pe litoral. Deschideți-o, comparați scrisul.

— Mulțumesc. Vă pot ruga s-o iau pentru un timp cu mine? Ştiți, e nevoie de o expertiză, adăugă explicativ, pe ton de scuză.

— Desigur...

Stavru se apropie iar de miniaturalul fotoliu.

— Nu doriți să luați loc? Cred că avem multe de discutat împreună – dacă veți fi atât de amabilă să ne dați o mână de ajutor. Pot să mă aşez?

— Desigur, desigur! repetă stăpânindu-şi plânsul şi luând loc la rându-i. Numai că, vedeți, mi-e teamă că o să vă dezamăgesc. Am impresia că aşteptați de la mine mult mai mult decât pot efectiv să ofer...

— Da? zâmbi căpitanul abia perceptibil. De ce aveți impresia asta?

Timp de câteva clipe, ea îl fixă fără să răspundă. Oricât l-ar fi presat timpul, Stavru ştia că nu trebuie bruscat începutul. Nu păru nici să-l mai vadă, deşi pupilele i se lărgeau, apropiat, cum privesc miopii. „Nu e mioapă, se concentrează numai” gândi căpitanul, fără să vrea uşor amuzat.

— De ce am impresia asta? reluă şi, în sfârşit, păru hotărâtă. Pentru că prima dumneavoastră întrebare poate fi: „Ce aveți, ce vi s-a lăsat în păstrare?” Iar a doua: „Vreți să fiți

amabilă să-mi arătați obiectul, eventual obiectele?" Rămase în aceeaşi atitudine, ca nevăzându-l...

— Ați intuit perfect! Căpitanul se înclină atât cât îi permitea partea de jos a torsului, înghesuită în fotoliu. Ei bine, ce v-a lăsat în păstrare?

— Nimic.

— Nimic?!

— Nimic palpabil, material, nici un fel de obiect, decum revelator, cum vă veți fi închipuind.

— De ce credeți că n-ar putea fi revelator acel ce *ştii?* Respectiv, cele ştiute, cunoscute, cele *ce le ştiți,* probabil secrete utile, de vreme ce şi trebuie *aduse când o veni vremea?...*

Ochii Violetei Stelian se aburiră brusc şi totuşi, în mod sigur, acum îl vedea. Şi Stavru continuă cu acelaşi ton, persuasiv:

— Despre ce e vorba şi când, unde să fie...

— Oh, tovarăşe căpitan, îi tremurară în glas lacrimile întrerupându-l, din nou „mioapă". Când? Unde?!... Când voi fi ca ea, unde e ea...

— Nu dați o lectură prea romantică scrisorii? Stavru atinse uşor genunchiul drept, cu palma.

Violeta Stelian clătină cu reproş capul.

— Continui să cred că se referă la ceva foarte concret ştiut de dumneavoastră, care poate deveni util cândva, undeva. Unde?

Când profesoara rupse tăcerea, în glasul ei ferm răzbătu, ca o nuanță abia sesizabilă, şi teama că nu va fi crezută pe măsura sincerității ei.

— Chiar dacă am fost prietene cândva, momentul acesta ar trebui plasat cu ani în urmă, prin penultima clasă de liceu, poate antepenultima. Când Ileni. a descoperit ce a descoperit. Clar n-a spus-o niciodată. Când a şi început să se poarte cum a început să se poarte... N-am aprobat-o, chiar dacă în parte, afectiv, o înțelegeam. „Desolidarizarea" aceasta a dus la o răceală din ce în ce mai grea, mai neplăcută, între noi. Ştiți când ne-am văzut ultima oară? schimbă ea, dintr-odată, orientarea discuției.

— Când?

— În martie, pe stradă. Fulguia, copiii, bărbații se agitau după micile cumpărături, „mărțișor”, „8 Martie”... Aveți idee cum a decurs întâlnirea? Eram cu o plasă de cumpărături. Zice ea: „Ei, te pregăteşti, te pregăteşti?” – aveam în plasă şi o sticlă de coniac, urma să vizitez o familie, prieteni. „Da...”, am zis, iar ea a râs: „Bravo, te-ai dat pe brazdă. Dar, ajunge o sticlă, închişi în casă două zile?” „Ileni, i-am reproşat, cum poți vorbi aşa, duc sticla familiei Petreanu, îi ştii, e onomastica lui...” „Tot fraieră ai rămas! Până te mai dezmeticeşti, pa!” Şi a plecat. M-am şi mirat că mi-a scris de la mare. Cine ştie? Vreun capriciu. I-am şi spus odată că dorința să mă vadă „o apucă” de la an la an, nu mai des. Venea, înțelegeam uneori, în virtutea inerției, când poate era convinsă că rămăsesem singura ei prietenă... De fiecare dată însă, se termina prost. Nu-i puteam ascunde că nu-i încuviințam felul în care privea viața, fals, cinic, îndârjit, deznădăjduit. Cum îi era şi... răzbunarea.

Tăcu, parcă speriată că spusese prea mult.

— Continuați, vă rog, de ce v-ați oprit?

Răspunse după o vreme, aproape în şoaptă:

— Acum, că nu mai este, nu se cade s-o vorbesc de rău... Mai este şi altcineva implicat în... taina ei.

— Profesorul? Florence? Asta voiți să spuneți?

Ochii i se lărgiră, imenşi:

— Deci – ştiți?!...

Altceva mai important nu putu scoate Stavru de la dânsa. „Rămâne de văzut, reflectă căpitanul odată ajuns în stradă, ce soi de capriciu a făcut-o pe Ileni Manoliu să-i trimită rândurile astea criptice. Nu prea sună a „Adio, mă sinucid, scumpo”... Mai poți să ştii? Cine vede în tatăl său, indiferent cum ar fi ca om, numai un «cacademicus»...”?!

*

Negrilă viră neaşteptat şi luă colțul străzii Iazului. Scurta binişor din drum dacă intra în Măcelarilor din Tabaci, nu din artera principală, necesitând ocol. Lângă el, Nicolae Taban

lepădă brusc moleşeala, somnolenţa, se îndreptă din toate oasele, ca împăiat... Intrigat, Negrilă se aplecă să-i, zărească ochii şi i se păru că jucau într-un neastâmpăr vecin cu spaima. Cerceta prin parbriz, parcă îngrozit, strada. Plutonierul înţelese şi-l pufni râsul lui caracteristic, muteşte. Vru să-i liniştească, explicându-i, însă privirea i se izbi drept în „Frumoasa americană", suită cu roţile pe bordura trotuarului lângă care rula. Reduse uşor viteza şi „fotografie" atent bolidul. Bătrânelul, mai drept ca drepţii alături de el, începu să tremure ca scuturat de friguri... Până opri în faţa casei cu numărul 32, pe strada Măcelarilor, ai fi zis că tot încearcă, inutil, să oprească un compresor. Îl ajută să coboare, îl sprijini până la treptele unei verande. Prin geamurile ei multe se zărea o adevărată seră de ficuşi şi leandri.

Izbucni un lătrat vesel, concomitent se auziră şi tropote de ghete mici, apoi şi un strigăt ca de trâmbiţă:

— Mamaie! Vino să vezi! Hai repede, mamaie! Repede!

Nicolae Taban îi mulţumi confuz. Părea să absoarbă o sevă înviorătoare din strigătele copilului, din lătratul jevruţei... Negrilă închise poarta în clipa, când apăru, maiestuoasă ca prora unui crucişelor înfipt în paşnica verandă, cea care nu putea fi decât mamaia... Suit la volan, simţi rămas lângă el, pe canapea, tremurul bătrânelului. Iar hohoti, muteşte, însă în clipa următoare păru că nu i se mai deslipeşte de pe retină „Frumoasa americană", a nederlandezilor ălora sculaţi cu noaptea-n cap, ardei sub coadă şi mai ştie naiba cum! „Naiba ca naiba, dar om afla şi noi"...

*

Doctorul Lazăr părăsi biroul căpitanului vioi şi cu un aer destins. Opinia lui rămăsese aceeaşi în urma analizelor. Că-i confirma – flatant pentru el – şi scrisoarea, expediată profesoarei vizitată de Stavru cu puţin înainte, nu vroia s-o arate deschis.

Nici Stavru nu se lungi la vorbă. Timpul trecea. Avea permanent în minte discuţia purtată cu maiorul Şiţă. Oare

Litan va aduce ceva concludent de la Uzină? Nu se depărtă bine de la uşa până la care îl condusese pe doctor, că o şi auzi deschizându-se din nou, cu zgomot.

Era însă căpitanul Toneanu. Intră parcă rostogolindu-se, împiedicat, cum l-ar fi ținut ceva ori cineva din urmă de halat. Ochelarii aproape îi căzură când se înclină deasupra biroului. Depuse pe el amândouă scrisorile aduse de la Violeta Stelian, cu gesturi de prestidigitator sigur că-şi lasă auditoriul mască... Dând capul pe spate, în sticlele ochelarilor i se amplifică un zâmbet triumfător. Stavru i-l mai văzuse.

Grafolog până la măduvă, mânuitor de felurite sensibile aparate, mare amator de „citit" în cărți şi în cafea, avea o imaginație pentru care l-ar fi invidiat până şi starostea chivuțelor de formula „Hai să-ți ghicesc, mânca-te-aş, şi de nu-ți spui d-adevărat trecutu', prezentu' şi viitoru', s-orghiesc acu', cu ochii ăştia!"... Pentru performanțe profesionale ajunsese, printre specialişti, un incontestat nume de referință. Prin metode „îmbunătățite personal" participase la stabilirea paternității unor desene aflate în diferite muzee, decenii de-a rândul socotite ca aparținând unor iluştri uitați anonimi. Datorită şi lui Toneanu, au fost „restituite" maeştrilor răposați, cei care nu le semnaseră din vreo toană de artist. Câteva din acele rare desene le primise, în copie, le arăta în momente de bună dispoziție şi rostea cu emoție „Succesele mele artistice!"...

— Ce-s astea? întrebase, uşor răstit, în urmă nici c-o jumătate de oră. Stavru, încălecând unicul scaun liber în domeniul lui, îi vorbise, rezumativ. Întâi de profesor, zigzagând între ieri şi azi. Trecu la Ileni, şi cea din prăpastie şi cea din albume. Între timp, Toneanu cerceta scrisoarea expediată de la mare, în august. Se vorbea în ea despre sublimul mării şi arhitectura nouă, însă şi de o escapadă înot, „noaptea, n-ai idee ce plăcut e în larg, abandonată plutei, nudă ca lima, plutind şi ea pe sus...", hm, hm, făcu Toneanu, scoțând din plic şi scrisoarea-bilet din numai două rânduri şi înălța ochii.

— Eram de față, îi precizează Stavru. Poştaş autentic.

— Randevu prezumptiv, sau... convenit? întrebă Toneanu cu amuzament profesional. Unde şi ce să aducă cu ea asta – cum o cheamă?, suci plicul – Violeta Stelian?!

— Secretul „umilitoarei" ei apariții pe lumea asta, ura ireductibilă împotriva tatălui.

— Serios? făcu Toneanu cu licăriri vii, aproape jucăuşe.

— Întâlnirea, prezumptivul randevu, dincolo de Styx...

— Serios? repetase Toneanu, pe un ton din care dispăruse şi umbra amuzamentului.

Rămas singur, îşi fixase bine ochelarii pe şaua nasului şi scosese o lupă enormă, străveche, „aparținuse unui astrolog ars pe, rug în evul mediu" îi plăcea lui să spună, poate s-o şi creadă. Plimbă lupa pe deasupra scrisorilor, mişcând-o metodic, infinitezimal. De l-ar fi privit cineva, i-ar fi fost cu neputință să-şi rețină râsul. Mimici, exclamații (l-ar fi invidiat şi de Funes), uimiri colosale, chicoteli aprobatoare, ohuri, ahuri, țâțâțâuri, se ştia că n-ar fi putut lucra decât în solitudine, prezența oricui îl paraliza, prea bine ştiindu-şi şi el... disponibilitățile...

După „intrarea în atmosferă", trecu la altfel de lectură. Citea „înot dimineața – catapultare voluptoasă pe spumă de val, horbotă", „clarul invidios de lună învăluindu-mă din toate părțile – să te tot duci..." şi nu pricepea decât litere, precis detaşate. Cum fiecare s-ar fi sprijinit pe moleculele altui univers, nu pe aceeaşi hârtie. Un „c" de la „cacademicus" intră în concurs de acută, stringentă comparație cu omonimul de la „catapultat"; „m" de la mare îşi despuie toate articulațiile vizavi de „m" de la „mulțumit" sau „vremea".

Tot mai limpede, fiecare literă îşi vădea numărul de trăsături din care fusese închegată; mediana vârfului la „m" şi înclinarea în raport cu verticala; modul de unire cu litera următoare în cuvânt; amplasarea punctelor de interstițiere a propozițiilor.

Nu, nu prezentau deosebiri! Ochii căpitanului începură să secondeze contorsiunea muşchilor în grimasele gurii. Nu prezentau deosebiri, da, da, dar nici identice nu sunt! Ca să vezi drăcie!... Trecu la inventarierea statistică a tipurilor de

închidere a ovalelor, de configurație a barelor, a trăsăturilor de atac, de finalizare şi de legătură, a caracteristicii punctelor şi sedilelor, a extremităților inferioare la minusculele t, 1, a susceptibilei litere g, etc. etc.

Erau şi nu erau identice! O formidabilă asemănare în neidentitate sau o identitate în neasemănare? Încercă să analizeze din alte unghiuri, reinterpreted totul în funcție de un amănunt ori altul din informațiile furnizate de Stavru, semnificative pentru modul de a vieți al celei ce încetase să scrie pentru totdeauna. Însă renunță, repede; rezultau nişte... *speculationes;* nu-i păreau concludente.

Foşni între degete colțurile hârtiilor; ambele veline, dar cu fibra altfel structurată; una putea fi de Prundul Bârgăului, cealaltă de Ghimbav, sau, mai degrabă, Petreşti. Măsură din nou, distanțe, grosimi, apăsări şi ovale de litere. Cerneala – aceeaşi; în ambele ocazii se întrebuințase stiloul, nu pixul. Reveni asupra intensității de atac şi distanța de plasare a punctului pe „i" sau liniuța de tăiere a literei „t". Tot neconcludent.

Toneanu recurse la ceea ce numea „deconectarea de ştergere", zvâcni brațele pe orizontală, pe verticală, rotirea puternică a Capului, comprimarea şi destinderea bruscă a muşchilor cefei, gimnastică şi „deconectare de tirania ipotezelor anterioare"...

Se aşternu iar pe lucru, aruncând acum în foc „artileria lui grea" – o metodă personală care-l făcuse vestit printre grafologi. Anume, stabilise o *scară a tipologiilor grafologice* ținând cont de modul diferit în care indivizi aparținând uneia din cele patru categorii temperamentale clasice, îşi modifică scrisul în funcție de tipul de afect, de starea sufletească predominantă în momentul scrierii. Cu alte cuvinte, o misivă putea corespunde unuia din cele 6 tipuri de afect: 1. *regim normal* (cu afect 1–2, de la stil „proces-verbal" la „relatare de spirit"), 2. *speranță – bucurie intensă* (afect 1–3), 3, *nostalgie – tristețe* (afect 1–2), 4. *durere intensă, deznădejde* (afect 3–4), 5. *îngrijorare – teamă copleşitoare* (afect 1–4), 6. *tip decizional* (afect 0, special). Nu toți grafologii îmbrățişau fără rezerve această clasificare, recunoşteau însă ca valoroasă ideea în

sine. Permitea încadrarea unui scris într-o scară de 4 (temperamente) X 6 (tipuri de afect) = 24 grafeme, în funcție de care se puteau explica (sau deveneau inteligibile) unele fluctuații, unele modificări survenite în scrisul unuia şi aceluiaşi om.)

În cazul în speță, Toneanu fixă uşor, în *scara tipologiilor grafologice,* la poziția 18 (coleric, regim normal, afect 2 – tip „relatare spirituală") scrisoarea trimisă de Ileni de la mare. Ținând cont de modificările de rigoare, ultima scrisoare, primită în prezența lui Stavru, trebuia să se situeze în poziția 24 (coleric, tip decizional, afect 0 special). Or, nu vădea caracteristicile poziției 24, după cum nu le vădea – ținând cont că Ileni putea avea nu un temperament „pur" coleric, ci unul coleric-sangvin – nici pe acelea ale poziției 12 (sangvin, decizional). Mai mult, deloc nu „intra" în *scară...*

Oftă a „mare comedie", ce să mai vorbim de mimică, şi introduse scrisorile în plicuri. Le plasă una peste alta pe masa de lucru şi dădu să se ridice de pe scaun. Rămase aplecat în anume unghi. Depărtă iar plicurile, unul de altul: modul de formulare, tipul scrierii, poziția adresei, identice perfect, Numele întâi, ceva mai jos şi pe mijloc, scris cu majusculă, „Profesoară", localitatea, strada, numărul. Începutul – de la marginea stângă a plicurilor – identic, fără dubiu.

Se lăsă iarăşi în scaun, fără să le slăbească din priviri. Fuseseră aflat de evident scrise de aceeaşi mână, încât ar fi jurat că şi în acelaşi timp şi în aceeaşi stare afectivă. Semiovalurile de început la „V", de la Violeta, barele „t"-urilor erau trase dintr-o pornire a peniței ce iradia anume dispoziție interioară senină. Poziția 18, pe „scara lui", ambele plicuri. De pe nu se încadra nicăieri cea de-a doua scrisoare?!... îşi propuse să studieze fotografiile victimei, la nevoie şi albumele, numite pe fugă de Stavru, şi, fără discuție, alte câteva scrisori...

Plicul adresat de la mare era simplu, din cele ce se cumpără cu zece bani bucata, cu deosebire la chioşcuri de ziare sau în tutungerii. Celălalt, era dintre cele vândute numai în mape, de câte şase ori douăsprezece bucăți şi cu

hârtie corespunzătoare, adesea colorate. Acesta însă era alb, iar hârtia scrisorii, categoric, nu era tipică. Să se fi terminat mapa?

...Cam aceste constatări constituiră obiectul vizitei lui Toneanu în biroul lui Stavru. Părea că-şi ascultă colegul cu o ureche distrată, drept pentru care grafologul izbucni:

— Ce mama dracilor, vorbesc cu pereții?

Stavru se smulse gândurilor şi puse punctul pe „i", parțial resimțit de Toneanu, cum nu s-ar fi aşteptat:

— Să înțeleg, după tine, că în asta – săltă înspre tavan scrisoarea trimisă de la mare – n-ai găsit literele cesteilalte? Că degeaba umbli cu lumânarea, ziua-n amiaza mare, pe „scara" aia a ta, nici acolo nu le găseşti?!...

— De găsit, le-am găsit eu, surâse Toneanu prin ochelari, însă... nițel mai altfel, pricepi? Adă-mi alte câteva autentice şi am să-ți pun pe tablă originalul fiecărei litere. E bine?

Stavru îl aținti îndelung:

— Dacă-ți aduc, rezolvi povestea?

— Mă ambiționezi rău, Stavrule...

— Un maldăr de scrisori îți aduc!

— Fii fată serioasă, căpitane! Cum adică „un maldăr"? Crezi că altă treabă n-am?

Adună grijuliu scrisorile, de parcă le ocrotea, şi o porni spre uşă. Aproape se ciocni de Litan care, sprinten, se trase în perete şi îi făcu loc, salutând respectuos.

Abătut de ceea ce i se părea că fusese un eşec în fața sfinxului obtuz, computerul – EU garantez! –, Litan relată fără culoare întâlnirea cu directorul Mitran.

— Interesant, făcu Stavru, sec.

Pe uşă intră Negrilă. Salută şi-i dădu drumul, într-un suflet; raportă metamorfozarea lui Nicolae Taban... Aşa i se păru lui că aşa văzu, cotind-o, la inspirație, pe Tabaci şi întâlnind-o pe „Frumoasa americană", ou de rață peste tot, cocoțată dincolo de bordura trotuarului, stânga!...

— Interesant, păru să repete Stavru, în acelaşi ton sec, poate neutru. Litan simți, nu-şi explica de ce, că eşecul lui cu sfinxul-director se adânceşte. Stavru îşi luă cascheta şi-i făcu semn lui Negrilă să-i urmeze...

*

Căpitanul de la securitatea din B. se desprinse, încet, de la fereastra Complexului cabanier „Pisc”. Individul de pe terasă nu-şi schimbase cu nimic poziția. Era sigur că nici nu §i-o va schimba. Juca un rol cu miză mare, un fel de „ Oscar” a'l lui... „Habar n-are că şi-l oferă prea devreme!” surâse maliții os căpitanul, înconjurând agale, realmente obosit, masa din mijlocul camerei, altfel drăguț şi odihnitor aranjată. Sorbi un rest de cafea, răcită demult. Îşi controla atent costumația – leit burtă-verde turist: veston cu multe buzunare, guler şi manşete tricotate, jambiere idem, răsfrânte gros peste elegante semi-cizme Burger, subțiri-mănuşe. Norocul meu că-s subțiri, altfel... Nu le scosese de când pornise din B., atras de... englezoaică. Partenera balaoacheşului înscris în registru, laba-gâştii, aseară, „Aurică Put”.

— Ete-al dracului, făcu economie la pix! râsese responsabilul Complexului „Pisc”, şi trânti el sedila: Puț nu Put te cheamă, parşivule!...

Cât englezoaica dăduse târcoale aici, în C., până-l agăță pe fercheşul cu ginşii mai veritabili decât îi arăta a fi chica, luase contact, prin telefon, cu maiorul Şiță. Din partea acestuia, față de ceea ce convenise cu colonelul din B., nimic schimbat. Căpitanul în cizmulițe Bürger îl informă asupra situației, menționând că s-ar putea să pice „ea” mai înainte, nu „el”. Dacă va fi invers, respectiv conform prevederilor maiorului Şiță, va afla prin omul lui de legătură. Agățând receptorul, fisa reveni îmbogățindu-l cu douăzeci şi cinci de bani.. „Semn bun!” surâse şi luă urma celei ce juca rol de străină aiurită, extravagantă şi mereu eşuată, din „plăcerea poeziei”, în porturi întâmplătoare... Oare „portul” ales acum, cu chica lui îmbârligată, o fi ales întâmplător?!... Rămâne de văzut. Deocamdată se pare că-l pune în situația să-şi „ofere” o excursie în munți...

*

Altcineva i-o luase deja înainte, Mircea, căruia căpitanul Stavru îi „oferise”, şi-ncă de dimineață, ocazia să-şi verifice ori să dovedească aptitudini de... alpinist. Mircea râsese, până pricepu despre ce-i vorba.

Urca de multă vreme şi ajunsese lac de transpirație. Ce-i drept, rucsacul era burduşit cu bună parte din trusa reglementară. Oricum, nu-şi imaginase să fie chiar aşa afurisit de greu! Îi înțelegea abia acum pe ăia de ziceau că nici de frică nu s-ar cocoța pe aici!... Lui i-a fost suficient ordinul căpitanului. O să urce, fir-ar să fie, chiar de-o face şi... poftim c-a şi început! – în patru labe, câineşte...

După îndelung efort, opri ascensiunea aproape târâşă şi se îndreptă, anevoios, din şale. Răgaz să mai răsufle... Prinse cu ochii, măreția lăsată în urmă, în depărtare, oraşul – măruntă geometrie spațială, în coloristică diversă. De-a mai mare dragul!.... Mai dincoace, denivelări sumbre şi prăvălişuri pietroase... Se văzu şi pe el, cum va fi arătând, singur şi pricăjit, trăgându-şi sufletul pe afurisita întortochietură în sus – interminabil slalom printre bolovani...

*

Maiorul Şiță îşi depărtă mâinile de pe birou şi se ridică în picioare. Oboseala nopții nedormite i se accentuă pe față, altfel surâzătoare. Îl imită şi Stavru, de cealaltă parte a biroului. Totuşi părea pregătit mai mult încă să asculte, decât să-şi ia rămas bun.

— Căpitane, nu te complexa, nu e cazul. Am eu rațiunile mele... Maiorul îşi trecu o mână peste obraz, surâse, iar ochii întunecați ca porumbele coapte străluciră intens.

— Prea bine, tovarăşe maior, acceptă Stavru, luând vag poziție.

— Vioara-ntâi şi... eu nu exist. Încă!

— Vioară cam scârțâită, tovarăşe maior! Stavru râse scurt, într-un ochi. Cam bat pasul pe loc, şi de două ori într-un loc...

— Important e să-l baţi bine. Şi-l baţi poate mai bine decât te-aştepţi – nu se ştie... îşi strânseră mâinile şi Stavru ieşi.

Urcat dintr-un salt lângă Negrilă, îi ceru să-l repeadă până la locuinţa profesoarei. Da, da, la care-au mai fost!

O găsi pregătită de ieşire. Arăta atrăgătoare în taior, mulat pe părţile ascunse de vaporosul capot, mai adineauri.

— Scuzaţi, poate vă reţin? Două minute, nu mai mult.

— Dar – poftiţi, intraţi. Porneam spre şcoală, să-mi ridic salariul. S-a întâmplat ceva? Încă... ceva?! Aceeaşi ştiută implorare îi inundă ochii, vizibil plânşi.

— Scrisoarea adusă de poştaş s-ar putea să nu fie scrisă de Ileni.

— Nu?!... Atunci – nu e moartă?!

— E vorba de scrisoare, nu de moartea lui Ileni.

Stavru îşi reţinu zâmbetul, sensibilizat de felul cum profesoară conştientiză confuzia, şi continuă:

— Ca să ne convingem, am mai avea nevoie de o scrisoare-două. V-am ruga, dacă se poate. Ştiţi, altfel expertiza grafologică nu conduce la concluzii sigure...

— Înţeleg, şopti Violeta Stei ian, gânditoare. Apoi zâmbi, palid. Noroc că nu-mi. cereţi mai mult de-o scrisoare-două. Genul preferat de Ileni, din. păcate, nu era epistolarul. Aşteptaţi, vă rog, caut...

Un minut mai târziu, Stavru îşi strecura în buzunarul vestonului două plicuri.

— Ce credeţi, inginerul Ionel Dotescu ar putea deţine scrisori de la Ileni?

— Dotescu?... Nu ştiu. S-ar putea. N-am prea fost la curent cu idila lor. Am aflat vag de ea, nici nu ţin minte de la cine... în august cu el plecase la mare, sau s-au întâlnit pe litoral, n-am dat atenţie...

— Bine, tovarăşă profesoară. Mulţumesc de amabilitate...

Un scurt ocol pe la inspectorat, unde lăsă scrisorile în mâna lui Toneanu. După puţin, „Aro" opri în poarta lui Nicolae Taban. Coborî numai căpitanul. Îl surprinse moţăind într-un balansoar, în verandă. Auzi ciocănitul, sări sprinten

şi dintr-o dată foarte treaz. Stavru îi explică, uşor surâzând, că tovarăşul subofițer-şofer îi raportase că-l adusese acasă într-o stare nu tocmai-tocmai... Bătrânelul râdea vesel foc, de parcă de altul era vorba.

— Mi s-a făcut frică, să nu mă ducă nu ştiu unde, când am văzut că n-o ia direct, hi-hi-hi! Altfel, n-am nimic, mă simt ca un flăcău!...

— Mă bucur. Sper că-mi spuneți, acum, şi cu cine v-ați întâlnit aseară, întorcându-vă dinspre „Pisc", nu?

— Cu cine m-oi fi întâlnit?!... Privirea, brusc întunecată, o săltă la geamurile ca de seră apoi o întoarse spre căpitan.— mai goală însă decât o găleată răsturnată. Panică ori. altceva, amnezie absolută şi... specifică? se întrebă Stavru. Un zgomot îl făcu să privească în afară şi să constate: După cum văd, mai aveți oaspeți!

Apăruse în dreptul verandei-sere un tânăr zvelt, alături de o siluetă scundă, cu umerii ca nişte pâini, şi-n urma lor, tropote mici şi lătrături a joacă – mamaia şi compania, gândi căpitanul, reeditându-şi raportul lui Negrilă, făcut cu sufletul la gură...

— Tomiță, hai înăuntru un pic! Bătrânelul deschise uşa şi o ținu aşa până intrară şi cei pe două picioare şi Codiță, pe patru – hop!

După alte două-trei minute, căpitanul închise poarta lui Taban şi se săltă în „Aro", tăcut. Îşi zise că aflase cât întrebase, de complezență, chipurile. Tânărul era nepot de soră lui Taban şi lucra la Uzină, ca tehnician, subinginer în devenire... Locuia în casa părinților, aproape, pe Tabaci, la numărul 31... între casele cu numerele 33 şi 29 încă trona, cu roțile urcate pe trotuar, „Frumoasa americană" culoarea oului de rață.

Despre ea nu pomeni nimeni., în veranda cu ficuşi şi leandri...

Negrilă viră spre inspectorat. Stavru îl urmărea cu gândul pe Mircea, îi seconda aplicațiile de... alpinist. Oricât să fi fost de versat, dar nu era, ar fi fost imposibil să fi ajuns măcar pe-aproape de ciuperca stâncoasă...

Pe Toneanu îl găsi deja scriindu-şi raportul.

— Aşteaptă o clipă, sunt ca şi gata!

— N-am timp. Spune-mi, în două cuvinte, concluzia!

— Plicurile sunt scrise, toate patru, de aceeaşi mână. Ultima, scrisoarea-bilet de două rânduri, nu aparține aceleiaşi mâini.

— Absolut sigur?

— Absolut!

„Aro" opri. În dreptul porții cu trei plopi.

De data asta profesorul şi deschise şi închise uşa din stejar, conducându-l, condescendent parcă, până la ştiutul fotoliu. Stavru îi fu recunoscător că deschise şi discuția, cu ton nesperat, aproape prietenos...

— Îmi aduceți, desigur, actul necesar, aşteptat... Fără actul de la dumneavoastră – în fine, de la Procuratură –, stau prizonier, ca legat de mâini. Se cer atâtea forme!

Descifră răspunsul negativ pe figura căpitanului şi lepădă politețea:

— Dacă nu – de ce-ați mai venit? Vă închipuiți că mă puteți ține la cheremul „investigațiilor" dumneavoastră inutile? Pe mine mă supuneți, tergiversărilor?!

— Nici insinuările, nici insultele pe mine nu mă impresionează, iar pe dumneavoastră nu vă ajută. Stavru puse în priviri ceva din reproşul ce sini făcea că se putuse amăgi, o clipă. Venisem, dimpotrivă, să...

— Vă trebuie atâta timp, îl întrerupse, ca să întocmiți un act care – culmea! – vă dezangajează?!

— Orice... considerații de acest gen, repet, nu mă ating. Nu ating nici meseria pe care o Dac, nici instituția pe care o reprezint! Vă rog, acum eu vorbesc! Ridică o mână, silindu-se să nu ridice tonul, şi urmă: Nu schimbă nici realitatea. Nu v-a parvenit încă hârtia, singurul lucru care vă interesează?

— Da, şi-am să reclam! Sumeți umerii în felul lui caracteristic, mereu căutând, afişând o nouă dimensiune...

— Şi hârtia n-o vreți decât ca – da! sublinie Stavru – să vă lepădați de fiica dumneavoastră încă odată, cât mai discret şi cât măi repede. Socotiți că astfel nu va transpare nimic altora, acolo, la Academie...

Câteva clipe lungi, în holul luxos şi cu pereții lambrisați liniştea păru absolută.

— Vedeți, putem şi noi să avem păreri. Putem şi noi să insinuăm, dacă... Stavru nu-şi sfârşi propoziția. Privirile încruntate găsiră refugiu, din nou, în odihnitoarele, măiastre tapiserii.

— Vă dați seama ce, cui o spuneți?! Aproape strigă, sufocat.

— Da.

— Uluitor... Nici durerea de... părinte nu...

— Vă rog, scutiți-mă. Supralicitați la modul derizoriu. Şi o ştiți prea bine. Vă serviți de un curios, să nu zic altfel, atac – înainte să ştiți, de ce am...

— O să vă coste polemica asta, vă avertizez! întrerupse, cu o satisfacție ce păru să-d calmeze.

— Venisem să vă comunic că profesoara Violeta Stelian, O cunoaşteți bine şi demult, a primit o scrisoare, ieri, prin poştă. Aparent scrisă şi trimisă de fiica dumneavoastră. Aparent şi justifică în ea funestul gest. Totodată cere tăcere asupra, poate asupra tainei care a...

— Scrisoare? tună profesorul, trezit la alte înțelesuri. Când? Cui i-a cerut tăcere? Ce scria? Vorbiți! Mie asta să-mi spuneți! Neapărat trebuie să aflu ce a scris, ce?!

— Dincolo de conținut – îi susținu privirile, gândindu-se că ştie ce îl doare, ce vrea neapărat să afle –, gravitatea constă în faptul că altcineva, nu fiica dumneavoastră, a scris scrisoarea. Înțelegeți?

— Da?!... Atunci nu mă atinge!

Ai fi zis că se scutură de un invizibil fir de praf.

— Poate, făcu Stavru cu uşor strâmbet. Însă există şi alte puncte de vedere,..

— Ce vreți să spuneți? Ce să înțeleg?!

Însă, în mod sigur, înțelesese. Îl trăda albul ca de var al feței. Brusc arătă pipernicit, ghemuit, ascuns în fotoliu. Poate dintr-o laşă fereală de altceva. Stavru nu-i făcu favorul de a nu-l privi în momentul lui de nimicnicie, fie şi pasager în mereu afişată semeție. Îl fixă în ochi şi continuă, aparent neutru:

— Specialistul nostru a constatat în mod cert mistificarea. Cine a expediat-o, a scontat însă că, sigur, crima va trece drept sinucidere.

— A scontat?!

— Dumneavoastră scorniți acuzări, aşteptați numai hârtia, formalitate dare...

— Şi ce altceva vreți să fac?! Priceperile, chemările mele sunt... altele! Iar păru că zbârnâie, iar păru bumerang. Sau pur şi simplu savantul închistat în turnul lui de...

— Cât despre actul pe care-l aşteptați, reluă Stavru cu glas şters, cred că vă dați seama, mai durează.

Îl văzu reflectând, i, se păru calmat. Nu trecu o secundă şi reacția profesorului îi îngheță gestul; voia să scuture țigara şi resturi de scrum căzură alături de sidefia scoică...

— Şi credeți c-am să mă las târât în... în scursură? Indiferent de unde ar veni ea?! N-am nici un fel de amestec, să vă fie olar! Preocupările mele au fost, sunt, deasupra a orice! În creierul meu am înălțat monument ştiinței şi numai ştiinței! Pentru țară, să fim bine înțeleşi! Într-o săptămână, maximum două, se convoacă şi pentru mine, în sfârşit, Academia! În intervalul ăsta scurt şi apoteotic eu să – nu! N-am să îngădui breşa de neconceput, oribilă, numele meu n-are să fie terfelit, discreditat – niciodată!

Pe obrajii descărnați pielea deveni roşie, verde, albastră.

— Înțeleg, înțeleg prea bine. Înțelegeți şi dumneavoastră că nu vă punem la îndoială buna credință de om de ştiință.

Păru ieşit din supratensiune.

— Şi fiți convins, noi nu urmărim târârea numelui nimănui, oricine-ar fi, în scandal şi discreditare. Rațiuni mai puternice şi mai importante, mult mai importante ne conduc. Dumneavoastră, ca savant, ar trebui, să mă înțelegeți mai bine ca oricare altul.

Profesorul părea să ascute altfel acum, îndelung atent. Stavru continuă:

— Spuneți-mi, vă rog, Ileni Manoliu avea acces la lucrările dumneavoastră?

— Nu, categoric! Tuşi încurcat... Dată fiind natura raporturilor cu, hm, hm, fiica mea, nu numai că niciodată n-

am discutat referitor la ce lucrez, dar dacă aveam numai nişte notiţe cu mine şi trebuia, hm, să ies din birou, ei bine, le încuiam sigur. Nici cea mai-mică indiscreţie!

— O ultimă întrebare, vă rog: n-aţi observat niciodată, pe cineva cât de cât suspect, interesându-se de ceea ce faceţi?

— Nu, categoric!

Ieşind pe poarta străjuită de cei trei plopi, căpitanul mai avea în buzunar două scrisori. Îi veni să tragă un picior vidului, să şuteze, aşa, ca descărcare a nervilor. Prompt ca totdeauna, Negrilă îi şi deschisese portiera...

*

Fofo reapăru în uşa cabanei zâmbitor, parcă şi mai flenduros în josul ginşilor, acum mânjiţi cu stropi de noroi la fel ca şi pantofii. Zâmbitor, zâmbitor, dar gâfâia precum ogarul ajuns înapoi la vânător cu limba scoasă de-un cot. „Numai raţa-mi mai lipseşte din bot", gândi zâmbărețul sublocotenent, aruncând priviri foc de atente jur-împrejurul sălii-restaurant, meselor...

— N-au venit?... N-au venit?!... Uf, că... că...! Şapca-jocheu şi-o smulse de pe cap, iar şi-o potrivi!, bâţâi din picioare şi aşteptă să se hotărască odată State, mahmur şi mototolit-varză, să-i răspundă.

— Cine să fi venit! îi repezi State, în sfârşit. Cât doar îl privise, îşi mai temperase enervarea că iar îl vede. Deşi, într-un ungher de minte, recunoştea că-i era cam dator, cu un mulţumesc măcar.

— Cine, cine! Gaşca mea, cine alta? Nu, zău, chiar n-au venit, măgarii ăia?!...

— A venit... nevastă-mea.

— A venit?! Vai ce bine-mi pare, înseamnă că...

— Ilarioane, apăru Sofia State în capul treptelor, păstrează şi tu un strop de linişte, cel puţin cât n-ai clienţi!

— Doamnă, eu...

Putuse să tacă, Sofia State nu-l luă în seamă. „Poate nici nu ştie, tigroaica, se gândi Fofo, că eu, pentru ea, ehe..."

— Vreau să dorm, cât mai dorm copiii, mi-s nervii făcuți praf, dă-ți şi tu seama!

— Dar, draga mea, te rog să dormi, să... Apropiat de scară, nu mai, avu nici State cui să-i vorbească, Tigroaica dispăru aruncând o privire de gheață.

— Are dreptate doamna, mi-e un somn şi mie... Şi-s rupt, nu alta, ca ăia, maratoniştii... Abia că se mai țin când ajung la finiş, de crezi că se dezghioacă, bucățele... Mă culc aici, pe-o masă... Îmi, pun barosana sub cap – smulse iar şapca-jocheu cât dintr-un urs –, îi ard un puişor de somn şi... mă refac!

— Ia scuteşte-mă, ştii, n-am nervi!

— Aa, stătu pe loc Fofo, vezi cum eşti, nane cabanierule? Îmi pare rău... Eu, să-ți fac un bine, îmi dădui aproape sufletul...

— Ai cameră, du şi te culcă. Tot n-am chef să văd pe nimeni. De nici n-ar veni nimeni!... M-am săturat de toată lumea, de tot!

— Lasă-mă-n camera cealaltă. Scârțâie patul îin aia care mi-o dăduşi şi io mă zvârcolesc, ete-aşa, ca plătica pusă vie pe jar! Soția dumneavoastră, săraca, ce-o să facă de m-o auzi?!...

Mahmur şi acru, State păru să-l trăsnească din priviri, însă să şi accepte ca posibilă vreo scenă de-a nevesti-si... Cine ştie. Se-ndreptă spre scară, se răzgândi... În sfârşit, îi aruncă o cheie. Fofo o prinse din zbor, îi mulțumi ploconindu-se pe lângă el, numai zâmbete, şi o zbughi pe trepte.

Coridorul îl trecu în vârfurile picioarelor şi intră, silențios, în Camera râvnită. Cheia o scoase şi o răsuci pe dinăuntru. Atârnă batista de clanță. Se descălță iute de pantofi, să nu-i repereze State, de jos, umbletul. De la geamurile de aici se vedea întreg platoul. Nu lăsă nimic neprivit, nepipăit, în latul, în lungul şi de-a curmezişul camerei. Exact cum procedase şi dincolo. Aici erau două paturi, le desfăcu metodic şi le refăcu fără greş, inspecta saltele, plase. Nimic şi zădărnicie! Pipăi picioare de pat, de masă, funduri de scaune, dislocă şi repuse la loc noptiere, săltă sertare, deschise dulap, privi pe

după dulap, dedesubt de dulap, deasupra, îl cercetă întreg, la centimetru, ca şi restul – nimic, nimic!

Se lăsă pe preş lângă patul de la geam, turceşte şi pufni a pagubă. Privirea îi nimeri alunecat, fugar, peste ceva lucios. Şi înlemni, preț de milioane de clipe... Căută iar puncticelul luminos, ca firul de praf sclipind într-o rază de soare, dar nu-l mai nimeri. Unde fusese?!... Repetă şi înclinarea trupului şi pufnetul din buze. Parcă iar zăreşte ceva?! Schimbă rapid poziția şi se lăți, broască. Rămase cu gura Căscată şi ochii holbați. Picioarele noptierei aveau adaosuri!... Cum uneori, în casele sărace, se improvizează picioare din cărămizi, la câte-un lădoi de pat...

Se târî pe burtă şi iscodi, dinaproape şi pe toate părțile. Nu mai late ca nişte port-țigarete de lux, adaosurile imitau lemnul şi aderau perfect. Un centimetru să se fi lăsat mai încolo pe preş, ori să se fi înclinat altfel, deviind şi cu un milimetru, n-ar fi zărit locşorul, punctulețul fisurat prin care strălucea metalul. Casetă de microfilm?!... Mintea îi derulă vertiginos instructajul la care, cândva, li se prezentase un caz şi asemănător, şi altfel... Asta de aici nu mai era unul ipotetic, era cum era! Şi cum trebuia să rămâie...

Sublocotenentul se ridică. După puțin, luă batista de pe clanță, scoase cheia pe dinafară şi inspectă coridorul. Nici o mişcare...

Dădu iar ocol descoperirii, resimțind acum emoția. Se lungi pe-o dungă de pat, binişor şi, vorba majorului Iosif când o da pe glume, începu să „danseze în creier", fiind ştiut că *este* posibilități care se poate şi *este* posibilități care nu se poate! Le luă la rând, până zgâlțâiala din interior i se potoli şi îşi privi ceasul... Oare să-şi mai aştepte „gaşca", ori să...?! Radioemițătorul îl uitase şi-i veni să-şi tragă palme. Nu, mai bine că nu-l are. Nu-i rău primul impuls! Scoase pixul şi carnetul... Primul impuls se baza pe cunoaşterea căpitanului, imposibil să nu...

*

Litan ieşi din biroul lui Pârvan, căruia îi lăsă un referat, înfuriat ca un curcan când i se fluieră şi nu ştie de unde. Era un tip Pârvan ăsta, cel puțin în contactul cu el; parcă-d o domnişoară bătrână, din alela de le plouă în fiecare ceas! Căpitanul socoate a fi „o comoară". O fi! Pentru el nu-i decât un Sesam gol-puşcă şi cu vraja de deschidere, încă neinventată!... Referatul concluziv în dosarul 341 i-l înmânase fără să-i. prindă privirile. „Retras" în biroul lui şi-al căpitanului, Repezilă îşi cocoță un picior pe masa lui birou, aprinse o țigară şi se exersa în măiestrite rotogoale: colaci şi colăcei se propulsară sincopat, identic, efemer – fum; zâmbi. şi se calmă...

Căpitanul intră mestecând pofticios un ulm colț din veşnicul corn-sandviş. Se făcu a nu vedea graba cu care Repezilă îşi lăsă jos piciorul cocoțat. Ajuns înapoia biroului îşi propti limba, c-a împiedicat în falcă; nimeri „puțul" drenat aseară de nevastă-sa, cu scobitoarea.

— Mă ciurui tot, azi-mâine ajung babă! auzi Litan, fără să priceapă.

— Ce-ați spus, tovarăşe căpitan?

— Îm, o constatare de-a nevesti-mi, mai veche. Înseilă un semn Vag, înlăturând ceva din ceva. Lasă, nu-ți bate capul, cât te-nsori şi mai şi creşti... Surâse, observându-i mimica. Spune-mi, ai dat ochi cu Sile?

— Dar – desigur, mă scuzați! Ştiți, Sile zice că maşina nederlandezilor n-o fi decât, aşa, crocodil expus pe-o farfurie...

— Aşa zice Sile? Păru constatare, nu întrebare.

— E găselnița lui! râse Litan punând toți dinții în bătaie.

— I-ai amintit lui Pârvan să mi-l aducă încă o dată, zilele astea, pe 341?

— Nu.

— De ce?

— La ultima discuție, ştiți, îmi făcuse impresia că ați enunțat. De altfel, ce s-ar mai putea scoate, fie şi în binele lui, de la un nărăvit ca 341?!...

— De ăia cu furturile de la „I.D.P.L." îți aminteşti? o coti Stavru, spre mai directă exemplificare şi îl privi în ochi. Nici

ăsta, 341, cu toată fanfaronada lui, nu-i decât un amărât de găinar, deşi nu la... cotețe operează. Vreau să-l sensibilizăm asupra unor aspecte biologice, mai precis fiziologice. Să recunoaştem, aspecte dintre cele mai obscure. Încă! În cazul cel mai fericit, se muşuroieşte primprejur şi la-ntâmplare. Nu se înfige sapa, să se răstoarne la vedere firicelul de sol, din care e alcătuit fiecare, adică multiplele lui „identități" – pricepi?

— Dar, desigur, se grăbi Litan, punând însă buza pe opt Cam sceptic. Nici el nu Ştia bine în ce direcție.

— Cât despre Sile – n-are decât să-şi admire găselnița, dar să execute ce-am stabilit! reveni căpitanul, cu alt ton. Înghiți o ultimă fărâmă de corn şi parcă şi sâcâiala, mereu prezentă, că merge în paşi neobişnuiți lui. Însă, n-avea încotro, timpul galopa zănatic. Pe deasupra, potriveala ca frumuşelul Tomiță Dragnea – nepotul uitucului cu voie ori sclerozatului bătrânel, se va vedea, poate ocazional şantajist cu teşita-i bască de pictor medieval – să fie şi tehnician, şi să şi lucreze la Uzină! În altă parte, tuşea!...

— Sile s-a conformat, tovarăşe căpitan, cum altfel? zori Litan să explice, ferind priviri încărcate de posibilă, dar respinsă vinovăție.

Uşa se deschise arătându-le obişnuita năvală a căpitanului Toneanu şi veşnicul lui halat fluturând. Culese din mers lămpile de birou – inclusiv rezerva ochită sus pe dulap – şi le grămădi pe biroul lui Stavru. Folosi tripluştecherele din prize, aprinse toate becurile şi trânti scrisorile, teanc. Apoi le resfiră, cu iuțeală de prestidigitator:

— N-aveți decât, ziceți că m-am sclintit la cap, ziceți ce vreți! Am aplicat o... o buchiseala de zile mari – şi degeaba! E şi nu e aceeaşi mână! Uite, totul e clar până la ultima. Astea trei, trimise Violetei ăsteia, corespund perfect poziției 18 – tip sangvin, nivel de afect 2, relatări jucăuş-spirituale, chiar când uzează şi de autoironie! Astea două:, trimise profesorului, corespund fără dubiu poziției 21 – tristețe, detaşare, sau, ca aici, îndârjire vindicativă, pivei de afect 3, chiar 4, deşi tonul e, în general, „înghețat". Asta însă, ultima...

— Parcă ziceai ceva de „absolut altă mână”, îl întrerupse Stavru, gânditor, intrat şi el nu ştia în care „afect”…

— Adică, Stavrule, dădu Toneanu (din cap a nemulțumire, rău face omul că îşi „recalibrează” opinia cercetând în profunzime?… Vezi tu, numai parte din caracteristicile blestematelor ălea două rânduri „ultime” aduc cu fizionomia grafemelor „scrâşnite, îndârjite, vindicative” din scrisorile aduse de tine de la profesor. Numai parte!…

Stavru se prefăcu a nu auzi. Îl indispunea nu atât bâjbâiala, ştia că are temeiuri solide Toneanu, cât faptul că, dintr-o dată, i se părea că Toneanu nu mai era Toneanu. „Înseamnă că îmbătrânim, am şi îmbătrânit, gata, dacă simpla clintire a ceva, a cuiva, de sub eticheta pe care-am scris «certitudine» ne deranjează… Atenție, căpitane, atenție”, îşi repetă, în timp ce Toneanu continuă:

— Toate plicurile adresate Violetei sunt practic identice. De ce nu-i şi a patra scrisoare, bilet, ce-o fi, identică decât pe părți de grafeme?!… Ce, adresarea pe plic o fi făcut-o cu un secol înainte? dădu să glumească, potrivindu-şi ochelarii pe nas. Zi şi tu ceva, Stavrule, tu ce crezi?… Ultima e şi nu e scrisă de aceeaşi mână. Parcă-i scrisă în transă – ei, poftim ce neghiobie, doar cele scrise în transă hipnotică, de pildă, sunt cele mai caracteristice, subiectul e mai egal sieşi ca oricând!… Transă nu, beție nu, că, se-nțelege, toate grafemele ar fi fost alterate, Sau… Se opri într-o tonalitate suindă, întrebătoare, observând atenția lui Stavru colorată altfel. Zici, mă căpitane, ceva?!… Să-ți scuipi în sin, nu alta! vru să schițeze, pe fason de chivuță zâmbăreață, gestul…

— Zic să nu, că, ştii, te pici şi se vede! Stavru îi aruncă o ocheadă şi adună scrisorile, virându-le teanc într-un sertar al biroului. Stinse şi toate lămpile.

„Numai o cameră de luat vederi a lipsit, pentru imortalizarea confruntării dintre căpitani”, trecu prin mintea tânărului locotenent care-i privise tot timpul. Stavru se lăsă pe. scaun, cum s-ar fi depărtat deodată ori i-ar fi uitat…

„Scrisoare pe jumătate originală, scrisă într-o stare mai specială… Poate servi neaşteptat «regia» intuită de maiorul Şiță ca pusă la cale de cel căruia «genialitatea» îi jucase, în

sfârşit, renghiul...”. Când privi spre grafolog, eră numai zâmbete ;şi colegialitate:

— Toate mulțumirile mele, Toneanule. Mai rămâi, sau...?!

— Salut şi... Eh, treacă de la mine, vioi s-aveți baftă! Se înfăşură din mers în halat, exagerat, cum s-ar fi izolat de ei, operativii, în plus apucați când nu gândeşti de... amnezie. De câte ori n-au scris în rapoartele lor – laboratorul a descoperit, a confirmat, a demonstrat, şi-ajunge să fie omul odată sincer în momentane neprecizii şi să-i solicite de ajutor, că...

Litan privi cu înțelegere retragerea filozofie-încruntată a foarte apreciatului şi respectatului căpitan într-ale ştiinței...

*

— Tovarăşe locotenent, zău c-am spus tot ce ştiu! N-am putut nici să dorm, nici să tocesc de supărare, măcar că-mi bat examenele la uşă. Mi-e capul morişcă, fără motiv, dar... ce să fac?! Elegănțelul Brebu se lamenta de-a binelea, şi Litan îl privi cu mai mult interes.

— Uite că-ți stopez eu morişca. Fii atent! N-ai văzut-o vreodată pe Ileni scriind – aşa, pe o notiță, un petecel de hârtie – ceva, cândva?

— Stați aşa! făcu Brebu, cu ochii dintr-o dată aprinşi.

— Stau, nu fug! Stau pe şase picioare, patru ale scaunului, surâse ironic şi descălecă de pe scaun. Nu selecta ce „vezi”, dă-i drumul. Spune exact cum îți vine-n minte, lasă rezervele.

— Aseară, vă asigur, n-am intenționat să ascund nimic. Nici n-am ce!

— E-n regulă, e-n regulă. Zi, s-aud. Autocritica las-o la urmă, pentru festivitatea finală. Dacă e cazul, selectăm împreună. Acum, hai, dă-i drumul.

— Dacă n-a scris Ileni pe-o hârtiuță, pe-o fițuică, reluă urmărindu-şi vizualizările în gând. Am văzut ceva, o scenă, de la recepție, de la distanță... Stăteam d-a moaca – vreau să zic, se corectă din mai vechi jene, stăteam că n-aveam treabă. Şi mi-a intrat în ochi, cam de la a doua. coloană, masa aia, vedeți, priviți în linie...

— Bun, e-n linie! Spune odată ce-ai văzut!

— Ileni, suedezul şi... inginerul.

— Care inginer? întrebă flegmatic.

— Inginerul Ionel Dotescu, zău, n-aveam şi n-am motiv să...

— Parcă ziceam să laşi turnatul cenuşii în cap, de-acord? Ce făceau?

— Jucau un... joc. Mie aşa mi s-a părut. Am şi crezut că sunt cărți, o vreme. Când m-am uitat mai atent, că mă plictiseam neavând treabă, am luat seama că nu erau decât nişte fițuici, cam ca alea pe care se fişează, ştiți.

— Colorate?

— Nu. Albe.

— Precizează, cam de ce mărime?

— O treime de coală simplă, poate sfert? Nu, mai curând o treime. Chiar şi cu ceva-ceva în minus.

— Şi? Ce mai făceau?

— Vorbeau veseli, râdeau gălăgioşi... Mi-am zis că o fi adus suedezul vreun joc de pe la ei. Ce scriau îşi arătau unul altuia şi râdeau grozav. Scriau şi-şi citeau bancuri, ştiu eu?!...

— Şi Ileni scria?

— Absolut! îşi regăsi vorba preferată.

— Deci, aşa... Consumau şi băuturi bețive, tari vreau să zic, sau doar jucau jocul acela?

— Consumau tărie, absolut! Asta am vrut să spun când m-am referit la felul cum râdeau, gălăgioşi.

— Puteai s-o fi zis mai de-a dreptul – coniac, vodcă?

— Mixtură. Vodka and Martini, asta comandau de regulă.

— Altceva ce-ai mai observat?

— Păi... Ileni părea să fie mai expertă decât...

— Cum adică?

— Scria şi mai mult, pe mai multe fițuici. Unele le rupea, altele le arăta... Provoca nişte râsete şi ea râdea, râdea cum... Ochii îi rămaseră căscați.

— Ce vezi? Unde te uiți?

— Mă scuzați, vroiam să-mi amintesc precis. Inginerul i-a şutit lui Ileni o fițuică. Ea râdea grozav, dar se lupta să i-o şi

ia înapoi, să o. apuce din fluturarea prin aer... Nu i-a reuşit, păru supărată, cum... ştia ea să se supere, surâse trist, oftă şi tăcu o clipă. Râzând cu mare poftă, Dotescu şi-a potrivit fițuica în buzunar, sus, ca pe-o batistă şi-i zicea nu ştiu ce suedezului.

— După asta au mai jucat jocul ăla?

— A, da, absolut! Au comandat alte băuturi, continuau să râdă... Mă amuzam şi eu, singur, mă uitam la Ileni... Ştiți – păru biruise fâstâcit – ca şi altă dată.

— Ştiu, ştiu, ca la regine, graseie Litan. Altceva?

— Poate c-au tot scris preț de vreo oră, făcu Ştefan Brebu nesigur, dar şi cu o dâră de satisfacție pentru tot ceea ce îşi amintise şi relatase.

— Nu cumva la joc a participat doar suedezul, nu şi...?! îşi subție Litan surâsul, cam de sus.

Ochii recepționerului tânăr se brumară, ofensat că nu e crezut. Îl bătu uşor pe umăr, amical.

— Nu lua în tragic, fac şi eu haz de necaz, nu? Plec tot fără scrisul „reginei" dumitale. Ne mai vedem. Salut!

*

Sile traversa strada Tabaci în diagonală, cu ochii pe „crocodil"... După puțin, discuta convingător şi aplecat respectuos, ca înaintea moartelor sfintei Filofteia, cu stăpâna unei case cam de vizaviul „Frumoasei americane". Până fu interpelat, cu glas ca de la o poştă, de stăpânul-stăpân şi-al femeii, nu doar al casei, şi trebui s-o ia d-a capo. Să explice şi mai convingător, adică, de ce neapărata lui trebuință de a pătrunde în podul casei – să-şi pândească nevasta, că i se strecură la inimă veninul îndoielii, trebuie s-o vadă când o ieşi, cam de undeva din zona asta de curți, şi-o să dea goană după ea să-i deschidă mintea, cu binişorui, şi sufletul, că au copii şi... Stăpânul, burzuluit în mustățile-i țepoase, lărgi brațul şi-l pofti într-o săliță, unde-i arătă o scară proptită de un zid...

Suspect de rapid mă pricepu, îşi zise Sile, înşirând cu sârg picioarele peste fuşteii scării. Deh, bine că se văzu în... pod.

O lărgime şi-o lungime, mai ceva ca un teren de fotbal. Descoperi şi un scaun. Isprăvit bine din balamale... În lipsă de altceva, îl aduse lângă oberlihtul ales cartier general de observaţie... De l-o bate norocul să-l apuce seara, când s-or aprinde felinarele...

Cu ochii pe „crocodilul lui", n-avu habar când începu şi melodia sa i se învârtească-n cap – *„Când felinarele se-aprind / Şi noaptea cade-ncetişor / Perechi din umbră se desprind / Nănănănăăă...* ăăă... Cam pe dedesubtul minţii îl chinuia întrebarea dacă aparţine, ori nu, lui Ionel Fernic? Fusese una din melodiile cu care mama lui crescuse, iubise, îl crescuse... Vrând-nevrând i-o transmisese, vrând-nevrând el o păstrase. Ori se păstrase cântecul singur, rezistase printre atâtea rockuri, sambe, mambe?...

„Praştia" trebuie că e. atât de întinsă, încât – mamă-mamă!... Altfel, tovarăşul căpitan i-ar fi „semănat" aşa?!... *Şi-n umbra nopţii de mătaaase / Amanţii tainic se cupriiind...* Fura din ochi linia suplă, aerodinamică, rememora şi trăsăturile frumuşelului Tomiţă Dragnea, locuitor pe strada Tabaci şi lucrător în Uzină; poate o intra în schimbul doi? Pipăia emiţătorul şi auzea „placa" rotindu-se... *Când felinarele se-aprind / Şi noaptea cade-ncetişor... Nănănănăăă... ăăă... ă...*

*

— Tovarăşe căpitan, vă caută un şofer, Neagu. Zice că ieri seară v-a dus acasă la... Poftiţi? Da, cică e important. Da, am înţeles. Să trăiţi.

Neagu închise uşa şi se apropie salutând, puţin crispat, într-un fel îi aminti căpitanului clipa de după uşoara depăşire a porţii cu plopi. Îi arătă scaunul să ia loc, recomandându-i să fie scurt – nu are decât foarte puţin timp disponibil.

Mircea nu se întorsese din incursiunea până pe sub ciuperca stâncoasă; Litan era din nou la „Palace", să găsească ce?; la cabană n-apucase şi nici nu ştia sigur dacă

va merge, mai înainte ca acei „el” sau „ea”, prinşi în obiectivul urmărit de maiorul Şiță, să „mişte”…

Şi uite că acum stă şi-ascultă tânărul care, poftim, vine să-i spună că pasiunea lui e să devină medic, iar într-ale automobilisticii e as cam de pe la opt ani! Pe neaşteptate – aproape că tresări – tânărul pronunță cuvântul magic: Ileni. Urmă, în vorbe puține şi simțite, mărturisirea fericirii-nefericitului: o iubise. Explică, decent, în ce împrejurări se apropiaseră şi că, în ultima vreme abia, sesizase că mai dese erau săruturile din dreptul porții, parcă anume să fie văzută de, zicea ea, „marele cacademicus”. Desigur, îi fusese penibil, dar şi peste poate să renunțe la puținele clipe în care…

— De fapt, rosti dintr-o dată cu ton schimbat, nu ca să vă spun toate astea am venit.

Mă cam gândeam şi eu, îşi zise Stavru, măsurându-l pe tânăr, care-i făcuse încă din taxi o impresie mai deosebită, cu un amestec de compasiune, înțelegere, simpatie; însă şi reproş…

— Am venit să vă rog, tovarăşe căpitan, să mă ajutați s-o văd. Acum şi acolo unde e. Cum e! Altfel simt că… mă paşte pericolul, riscul să nu mă pot stăpâni. Când voi intra, la anul sigur, la disecții, printre cadavre…

„Aşa deci! Băiatul începe să se vindece. Bravo!”

— Vă rog, veniți, dumneavoastră cu mine!…

— De acord, nu-i însă momentul potrivit. Am o grămadă de lucruri pe cap. Uite, dă-mi un telefon diseară. Sau mâine dimineață. E-n regulă? Acum spune-mi: afară de drumurile acelea spre casă, n-ai transportat-o niciodată altundeva?

Neagu păru ca lovit şi înclină capul…

„Trebuie scos puțin din pasa asta nenorocită, îşi zise Stavru. O mică schimbare nu-i strică, iar mie îmi poate fi necesară”.

— Eşti cumva cu maşina? întrebă şi, la semnul lui Neagu, afirmativ, adăugă: Haidem, lasă că-mi spui pe drum…

Peste câteva minute suna lung la uşa unei case-vile, cu aspect ca de vapor, din cauza balustradei ce-i înconjura, larg şi circular, terasa.

— Da, da, poftiți! Poftiți! auziră din interior.

— Vă rugăm să ne scuzați, începu Stavru, intrigat de modul în care femeia din prag îl cerceta pe Neagu, nu pe el. Nu dădea semne să-l mai fi văzut. Permiteți? îi devie căpitanul atenția scormonitoare. Mai mult de câteva minute nu vă reținem.

— Vai de mine, poftiți! Ceremonioasă, îi invită spre scaunele unui salon-sufragerie întins cât ținea fațada. În luciul-oglindă al mesei foarte mari, ovale, se reflecta o dantelărie vaporoasă şi o vază ce părea tăiată dintr-un trunchi de coralier. Sub picioare, moliciuni de persan veritabil, pe pereți, picturi autentice în rame greoaie; pe dulapuri, seturi de tăvi din argint, expunere desuetă.

— Sunt căpitanul Stavru, de la Miliția judiciară. Sper că nu vă deranjez. Am onoarea cu...?

— A, nu deranjați – doamna Valentina Ismirescu. Îşi mângâie cu palma buclele, din belşug prăfuite de sfărâmăturile timpului, însă „feciorelnic" lăsate peste gulerul unei rochii încheiate ca un mantou. Soțul meu e asul baroului de odinioară – poate ați auzit, avocatul Ismirescu.

— Da, da, am auzit. Şi-am mai auzit că obişnuia să vină în casa dumneavoastră, destul de des şi nu singură – silabisi sec, indiferent la mimica vexată a soției fostului as – domnişoara Ileni Manoliu. Lăsă o pauză. Cum femeia nu arăta c-ar avea ceva de spus, înafară de ceea ce exprima prin mimică, întregi rapid: A fost găsită moartă, ieri, la „Grohotiş".

— Oooo!...

— Auziți prima dată?

— Am mai auzit, însă – mi-a fost imposibil să cred! Doamne sfinte, de neînchipuit! Acuma cred, teribil de groaznic!... Dar, n-am înțeles bine, cum obişnuia, adică, să vină în casa mea, des şi nu... singură?!

— Eu bănuiesc, sunt sigur că ați înțeles. Aşa cum ați înțeles să fiți, hai să zicem, îngăduitoare... Nu din motive sentimentale, sper că nu-i nevoie să spun mai mult... Stavru o privi explicit, dar femeia nu păru impresionată.

— Să ştiți că nu-i uşor să întreții o casă ca a mea, la vârsta mea, nu? Pe deasupra am şi un soț care nici mâncarea nu şi-o acopere din amărâta lui de pensie, că mai nimic n-a apucat

să lucreze şi el la Stat. Cam tomnatic era şi când l-am luat, aşa că... Zări încruntătura căpitanului, nu sfârşi, începu altcum şi cu mai multă stridență. Dar ce? Nu trebuie să mă explic într-un fel? Vă închipuiți cumva că... Ferit-a sfântu'! Sunt familie onorabilă, nu cumva să...

— Spuneți-mi când şi cu cine a venit aici, ultima dată, Ileni Manoliu? Stavru îşi stăpâni agasarea, atâtea justificări inutile, nici din greşeală puse şi la plural; şi doar asul baroului de odinioară nu murise, îi reproşa, dimpotrivă, mâncarea...

— Când...?! Privi iar spre Neagu, suspectându-i prezența. Ileni a venit cam de-o săptămână. În vizită. Rețineți, vă rog, în vizită!

— În vizită cu cine? făcu Stavru şi atinse, uşor, porthartul. Aruncă şi Neagu o privire tresărită.

— Păi, cu un suedez. A mai venit în vizită cu el şi anul trecut. V-o spun, ca să vedeți că n-am nimic de ascuns. Aş fi putut să tac, nu? Morții şi ei tac, uite c-aproape-mi vine să piling!... îşi luă însă seama. Un băiat, ce să vă spun., o bomboană, chipeş, civilizat, inteligent şi cu maniere.

— Cum îl chema şi de unde venea ştiți?

— Păi – din Suedia venea, nu, dacă era suedez?! De chemat – cum naiba? Cunar, Gunar – cam aşa. A, dar să nu credeți – iar îl sfredeli pe Neagu, care, impresionat, abia că acoperea bine un sfert din scaun –, n-am speculat! Am şi avut contract cu O.N.T. într-o vreme! Plătesc impozite, da, că se şi cer, oho! Eu nu abuzez, măcar că-i casa mea!

— Cu cine, înafară de suedez, sau poate împreună cu el, v-a mai vizitat Ileni Manoliu?

— A, nu, că-i prea de tot – ce vă închipuiți dumneavoastră c-ar fi casa mea?!... Şi, dacă-i până acolo, dumnealui cine e?!

În aparență netulburat, Neagu îi suportă fără să clipească agresivul tir al ochilor.

— Dumnealui este cu mine, preciză Stavru ras. Nu dumneavoastră puneți întrebări, şi-ar fii bine să răspundeți: a mai fost cineva cu Ileni şi cu suedezul, acum o săptămână?

— Doamne iartă-mă, că... Nici nu ştiu ce să mai cred... Săraca Ileni, mă mai vizita şi cu... cu Ionel...

— Care „Ionel”?

— Păi, ăă…

— Îi ştiți şi celălalt nume, nu vă mai codiți, n-are rost.

— Inginerul Ionel Dotescu! Înălță glasul din nou şi întregi: Mare specialist, desigur ați auzit, nu? Un domn adevărat.

— Ultima oară, când? întrebă Stavru, neluând în seamă.

— Cam de o săptămână. Dacă socotesc…

— Vă rog.

— Acum şase zile. O săptămână fără o zi.

— Şi toți trei, cu suedezul, când anume?

— Atunci. Foaarte drăguți, adevărată plăcere să…

— S-au întâlnit toți trei, sau separat, câte doi?

— Toți trei, stimate domnule căpitan!

— De ce la început l-ați amintit doar pe suedez?

— De ce doar pe…?! Cum să spun? Ionel e… de-al nostru, nu? Suedezul să vă fi putut interesa, mi-am zis şi eu, în mintea mea, dar Ionel?!…

Se auziră nişte paşi, grăbiți dar târşâiți, uşa se izbi. de perete şi se arătă asul baroului, în persoană. Purta, o căciuliță-fes, tip Pinochio, se cam bâțâia împreună cu. capul, o enervare acumulată, ascultase desigur furiş, îl arăta congestionat – şi vocea păru tunet:

— Să n-ascunzi nimic, Valentina! Legea nu se sperie de nimic! Aşa să ştii! Nici de pernă, că m-amenințI tu, c-o să mă sufoci odată, dacă zic ce nu-ți convine!…

— Vai de mine, iar te-a apucat răul! se precipită Valentina, cu ochii tresăriți în ochii căpitanului. Îl apucă şi din senin, ce poți să-i faci… Dragul meu, hai, du-te, te conduc şi…

— Nu mă conduci şi nu mă duc nicăieri! se feri asul de atingerea ei. Tu s-ajuți Legea şi Cumpăna dreptății, asta s-o faci.

Mai bătrân cu mult decât vajnica-i soață, ea zisese „tomnatic l-am luat”, ori doamna Ismirescu izbutea să dosească mulți anişori? Vizibil, sta să-l înghită, din ochi, din semne, oricum…

— Vă rog să luați loc. Stavru se adresă soțului şi-i apropie un scaun ținut de spetează.

— Mulțumesc. Odată aşezat, bâțâielile capului şi căciuliței-fes încetară. Valentina îl ațintea ca pe o raritate conservată într-un borcan de panopticum.

— Ne bucurăm că vreți să sprijiniți Legea. Ați venit să ne spuneți, desigur, ceva important. Stavru i se înclină dinainte, răbdător, parcă izolându-l de rest, de unde săgetau fulgere.

— Întocmai!

— Anume ce?

— Dar, tovarăşu' căpitan, izbucni Valentina, îl luați în seamă?! El – uf, bărbatul ăsta al meu, nu...

— Valentino! Se răsti ferm, ca altădată, când tremurau împricinații proceselor în care pledase. Legea nu se poate eluda! Degeaba tu – încerci şi cu... cu spaima de pernă! Înalță ochii spre căpitan: Dotescu a omorât-o! El! Împunse cu un deget aerul, gura i se umplu de alte vorbe nerostite, cu emoție...

— Ramolitule! izbucni soața furioasă-harpie. Numai prostii în capul tău! Uf! Îți dai seama ce spui?!...

— Da! Perfect! Ți-ai fi dat şi tu, de te chiorai mai cu cap, nu doar cu ochiul lipit la gaura cheii! Că ai pus drept pe mijlocul camerei sofaua. Care-a fost a noastră. Şi-ai făcut HO de serai, ştii tu!...

Neagu îşi mută privirile către piciorul mesei; părea că suferă, dezolat de urâtul care se dezvăluia între cei doi bătrâni, după ce trăiseră alături o viață...

— Pe ce vă bazați afirmând că Dotescu ar fi omorât-o? Poate ştiți şi cum?

— Nu! De unde? Mă bazez pe propria lui afirmație intențională!

— Păi dar, ca să vezi probă! Valentina Ismirescu izbucni în hohote de râs ce-i încrețeau şi mai grotesc obrazul. Nu tu ai auzit, nătărăule, eu – şi tu de la mine ştii ce ştii, dar ai priceput anapoda!

— Vă rog să vă explicați, doamnă!

— Domnu' căpitan, cum să zic, eu recunosc, zău, sunt curioasă. Oamenii, cu bătrânețea, se plictiseşte. Mai pune ochiul, mai ascultă – zău că-mi vine să mor de râs! Zări însă

dezaprobarea căpitanului şi nu râse. Zise Dotescu, da' zise c-o omoară, aşa, de mare dragoste, din... voluptate, nu că...!

— Dar când zise, când? o fulgeră din ochi de zisul as.

— Când, când, iaca! M-oi apuca acuma să...! Nu te-ai priceput la... voluptate în viata ta, te-amesteci ca nărodu'!

— Vă rog să precizaţi, ceru căpitanul grav şi uşor răstit, când anume, în ce împrejurări aţi surprins discuţia?

— Vă spun eu, se repezi gloria baroului de altădată, a fost în ziua când Ileni i-a pretins s-o ia cu el, în străinătate! Aflase că pleacă şi era sigură că nu se mai întoarce. El nu voia, că nu se poate, că n-are cum – Ileni s-a pus pe plâns şi ţipete, ştii tu bine, Valentino!...

— Puteţi să daţi declaraţie despre ceea ce mi-aţi relatat?

— Da. Pot. Se înţelege de la sine! întări bătrânul.

— Dar, domnu', tovarăşu' căpitan, cum o să dea deda...

— Şi dumneavoastră o să daţi, doamnă.

— Eu, de ce, pentru că bărbatu' ăsta al meu cu... cu... Amuţi şi privirile îi jucară; îşi auzi dintr-o dată propria voce, redată de casetofonul pe care Stavru îl avea în porthart. Era de aşteptat: bănuia cam în ce „onorabilă" casă avea să-l conducă Neagu.

— Adă mapa şi stiloul, Valentino, ceru avocatul marţial.

De data asta, Valentina se execută. Tehnica o dăduse gata.

— Pot să dau un telefon? întrebă căpitanul.

— Poftiţi, e în hol...

Stavru ceru să-i fie trimis cineva, care să-i asiste pe bătrâni în cele, probabil, vreo două ceasuri, până întocmeau declaraţiile. Pe el, îl frigea timpul... şi Neagu arăta „fript", din alte pricini...

*

După câte se pare, îşi rumega gândurile căpitanul Stavru pus în temă de Litan, bănuiala maiorului Şiţă că suedezul n-are amestec, se cam confirmă. Altfel, de unde până unde „afişarea" asta atât de directă între, să zicem, prezumptivi complici? Bun!... Dar ce semnificaţie trebuie acordată „fiţuicii şutite" de către inginer? Să fie, eventual, ultima scrisoare?!...

Spanac! Joc de-a ultima scrisoare?... De două ori spanac! „Şutitul" însă ar fi o idee: adică, de ce să nu fi şutit inginerul, la mare, plicul scrisorii pe care Ileni se pregătea s-o expedieze Violetei Stelian, atunci, în august? Dintr-un motiv sau altul, Ileni n-a expediat imediat scrisoarea aceea, Dotescu a „rătăcit-o", peste vreo zi i-a strecurat-o, să presupunem, în vreo carte, desigur fără plic, şi Ileni a trebuit să cumpere unul ieftin, de zece bani, nemaiavând plicuri în mapă. Asta înseamnă premeditare? Îşi frecă Stavru bărbia, gest ce 14 aduse în minte, fugar şi nesemnificativ în acel moment, pe doctorul Lazăr. Şi da şi nu premeditare. Da, pentru că „explicaţia" cam dură din alcovul ţinut sub observaţie de madam Ismirescu n-o fi fost prima. Dacă, totuşi, o fi fost prima? Atunci, prevedere, nu premeditare. Ei – vorbe, vorbe, vorbe. Interesant ce va zice şi maiorul Şiţă... Om trăi şi om vedea!

*

Mircea se ridică, nu ştia a câta oară şi odată-n plus din alunecarea pe patru labe... Epuizat, înălţă capul încet, se roti din umeri şi întoarse faţa în direcţia urcuşului; mai rămăsese?... Nu mult departe, zări o ieşitură stâncoasă masivă. Căpitanul îi vorbise despre... încercă să se orienteze. Îşi petrecu privirile jur-împrejur peste pădurea de ferigi din marginile îndepărtate şi puietul înfipt, suiş, în firele de praf vârâte de ploi în crăpături şi transformate în anemic sol. Porni iar să urce, potrivind pe spate rucsacul.

Se pomeni ca dedesubtul unui acoperiş. Plana neguros, sinistru. În jos, razant sub marginea lui înclinată, hăul... Cam pe aici, pe undeva?... Îşi zvântă, cu braţul, picătura de sudoare atârnată de nas. Simţi pasul nesigur pe cărarea îngustă şi se lăsă să cadă... Nimeri pe rucsac, picioarele în direcţia oraşului, capul către dedesubtul pietros, planând deasupra. Mută privirile mai spre bază; trepte vălurite cu ierburi puţine şi ferigi pitice, printre jnepeni ce se înnădeau departe, până spre întâlnirea cărării – de partea cealaltă. Pe unde se apropiaseră, venind din direcţie inversă, căpitanul şi

băieții, cu brancarda... Ei, acum să mă văd, îşi zise Mircea, ştergând altă picătură prelinsă sub nas. Şi-l închipui pe majorul Iosif mişcându-se în lărgimea de deasupra ciupercii; dar el de aici, la poale şi cu hăul »de-alături, cam de unde şi cum o să... Fără veste, îşi adună sub el genunchii: temător totodată să nu fi ieşit de pe cărare. Ochii i se tot căscară, până realiză că nu e şarpe ce vede, ci capătul unei frânghii. Dezmeticit în altă uimire, schimbă poziția precaut şi încercă să ajungă la „şarpe". Tot întinzându-se, depăşi cărarea cu un pas, cu încă unul, şi constată, nu fără surprindere, că are stabilitate – chiar nesperat de bună. Privi în jos, privi în sus, întinse brațele mai mult, cu impresia că acu-acu se va sprijini pe... aer. Răzbi însă; degetele pipăiau suprafața ieşindului stâncos. Dar de-oi pipăi, cumva, vreun brâu săpat în piatră de vânt şi ploi?!... Avu parcă senzația plutirii spre hău – zvâcni în jos căutând cu tălpile, şi inima-i veni la loc; simțea sub măselele bocancilor reazem ferm.

Reveni şi dădu să se debaraseze de rucsac. Înfundat într-o crăpătură, zări colacul frânghiei. Dacă lumina soarelui, cât era, n-ar fi bătut până în fundul crăpăturii oblice, cu siguranță n-ar fi zărit nimic. „Legătură de alpinist", constată automat Mircea. „Înainte de-a ne apropia de dumnealui-colacul, ia să vedem: poate că, în ciuda pietrăriei din jur, stăpânul lui şi-o fi pus totuşi semnătura..." Îi trebui vreme până zării, într-o adâncitură nu mai întinsă cât o palmă, unde, curgând la vale, apa din ploi cărase nițel nisip, ceva ce aducea cu urma unui pantof. Încăpuse numai vârful şi curbura dinafară a pingelei drepte, adâncitură abia observabilă în stratul subțire. „Iarăşi lumina. Am noroc. Poate izbutesc să reconstitui urma". Când se apropie cu grijă, în spatele unui bolovan mai zări încă o urmă, foarte ştearsă, pe alt pat minuscul format parcă din. Numai câteva fire de nisip. De data asta, o parte de toc. „Asta da, mai zic şi eu, am o jumătate de pingea plus tocul. O talpă aproape întreagă!" Prelevă cele două urme făcând un mulaj de gips, apoi îşi aprinse o țigară. Scoase o bucată de hârtie şi începu schițarea locului, poziționând pe ea urmele în raport cu crăpătura în care se găsea colacul. Măsură distanța dintre

prima urmă şi crăpătură: un metru şi zece. Dar urma cădea perpendicular pe direcția crăpăturii. „Asta ce naiba o mai fi?” Urma tocului, şi ea cu axul lung perpendicular pe direcția crăpăturii, cu vreo 80 de centimetri mai sus; ca şi cum cel care le lăsase nu s-ar fi apropiat de crăpătură, ci, ar fi dat ocol bolovanului în spatele căruia rămăsese cea de a doua urmă. Se aşează iar pe un ieşind sound, termină schița şi, mai având vreo două fumuri în țigară, încă nu se clinti spre colacul frânghiei. „La ce putea folosi posesorului, dacă acesta venise cu victima pe sus, pe platou? S-o pună-n dublu, pe după borna de sus a drumului, să coboare în mare viteză – de 2–3 ori mai repede decât pe cărarea vertical de abruptă aproape, să constate dacă e ori nu moartă, apoi să coboare frânghia trăgând de un singur fir, s-o văluie colac, s-o ascundă...?! Fleacuri! N-ar fi colăcit-o, ar fi urcat tot cu ajutorul ei, la marea viteză, se grăbea, nu?, şi-atunci frânghia ar fi fost adunată sus, nu rămânea aici. Dar – dacă tipul a aşteptat-o *aici,* cu frânghia pregătită lasou, s-o arunce spre ea, s-o tragă?” Măsură din ochi distanța până sus. „Aiurea! Şi-atunci, ce dracu’ caută aici frânghia?!... Mai ştii, poate ne-o spune chiar ea!” Aruncă mucul țigării, se apropie de crăpătura invizibilă de sus, ca şi dinspre „albia” pe care căzuse Ileni, şi trase. Înțepenit bine, nu ceda. Trebui să se sprijine țeapăn cu stânga de stâncă şi să tragă, cât putu, cu dreapta, încet, ca un plasture prea lipit de piele, colacul se dezlipi din fundul crăpăturii. Mircea îl ridica în dreptul ochilor. Spirele dinspre afară erau maroniu-verzui, ca stânca; în schimb celelalte, înghesuite pe fundul crăpăturii, erau de un cânepiu jilav. Le apropie de nas: miroseau a stătut, a ud încins. Mircea oftă dezamăgit. „Ehe, ăsta zace aici de pe vremea lui Noe. Şi eu care credeam c-am descoperit America! Fire-ai al dracului de colac!” Rămase o clipă pe gânduri, şi se însenină. „Da, dar urmele pantofului ăstuia, careva cizmar o fi făcut calapod special, cât e de prelung şi îngust, mai ca lipacii lui Chaplin, urmele astea nu-s de pe vremea lui Noe! Al de-a călcat pe-aici n-are nici în clin nici în mânecă de-a face cu colacul, dar ceva, ceva tot duc eu pradă acasă! Iertare, nene colacule, ăi fi matale matusalemic, dar dacă nu te

zăream şi nu mă-ntrebam cine te-a pus, mai găseam eu frumusețe de urme?... Şi-acu, haideți cu mine-n goană la inspectorat, să vă vadă şi nenea Stavru, căpitanu'! Binişor cu voi în rucsac şi... valea!"

*

Aproape în cadență parcurgea căpitanul Stavru curtea Uzinei, urmărind distrat simetria impozantă a halelor-ateliere nou construite. Se străduia să se degajeze de amintirea ultimei discuții avute cu laconicul, totuşi foarte explicitul maior. Era mulțumit de rezultate, „Merge căpitane, dă-i înainte!", fiind convins că subtilizarea plicului, în care fusese expediată scrisoarea din urmă, de sinucigaş, chipurile, intră perfect în schema-scenariu de până acum. „Ia te uită, destul să fiu niței solicitat, că mă şi picneşte romantismul adolescentin, fir-ar să fie", bodogăni în el, surprins că-i spiralau prin memorie nişte versuri – „De unde naiba or fi?!" – *Nimic nu e uşor pe Pământ / Şi roua nu-i decât sudoarea privighetorilor / Care s-au ostenit întreaga noapte cântând,* cu variante: *Până şi roua nu-i decât... Pentru că roua nu-i..*

În biroul directorului Mitran, care-l pofti cu seninătate profesională să ia loc, Stavru intră direct în subiect, precizând cu un zâmbet că ştie – n-a expirat încă răgazul de 12 ore, solicitat colaboratorului său ceva mai devreme, dar... N-are nimic, împotriva răgazului, crede că intuieşte intenția directorului. Însă, după câte se pare, anume fațetă a situației, abia acum relevată, impune o accelerare a investigațiilor – spre a se împiedica altă nenorocire...

Directorul Mitran păru mai mult căzut pe gânduri, decât surprins. Între degetele lui cam butucănoase apucă un creion mai gros decât obişnuit, şi creionul pârii. Zgomotul făcu ecou în liniştea biroului de-o eleganță sobră.

— Se pare că la acest superdotat Dotescu – că este, nu doar pe mine m-a convins, cum insinuează unii – (privirea i se întunecă uşor şi, o clipă, feri impactul cu privirea căpitanului), veriga slabă, nici nu ştiu cum să zic, să nu greşesc, e... e sentimentul, sentimentalitatea. Ceva ca..., râse

scurt, fără veselie, nu găsesc comparație, cum zice proverbul, parc-ar fi muşcat de musca rea... Nu demult, a mai avut – şi nu s-ia ferit de mine, l-am şi ajutat să se redreseze! – o cădere devasta de-a lui, sentimentală. Atunci, aşa-mi spunea el, legată de soția lui; nu ştiu de ce natură exact, că, să ştiți, are reticențe, bun simț...

Stavru asculta, impenetrabil. Şi directorul oftă brusc. Apoi, cum şi-ar fi vorbit sieşi, făcu o scurtă incursiune în trecut, de la instalarea lui în funcție... Dotescu era deosebit de apreciat încă de antecesorii lui, investit cu atributele încrederii şi perspectivele izbânzii. Mai ales după avântul industrial început odată cu anii '60, cu masive dotări în utilaje şi linii tehnologice moderne, din import, nici nu ştie ce s-ar fi făcut fără Dotescu...

Căpitanul ascultă şi alte rememorări, ferindu-se să întrerupă.

— Ce să mai spun, nici nu mai ştiu! oftă iarăşi Mitran. După cât reține, data trecută s-a recules şi şi-a revenit repede, când cu,.. nevastă-sa, peregrinând pe la Complexul turistic „Pisc". N-am acordat importanță, am luat act. Vă închipuiți, câți salariați am, ce-ar însemna să mă ocup serios şi cu... Un gest de necuprindere, poate şi de exasperare, şi tăcu. Apoi privirile i se înnegurară, cumva curios. Probabil ştiți, pleacă iar, peste o zi-două, în R.F.G. Nu ştiu de ce, nu-mi place toată povestea asta! Hodoronc-tronc, în ajunul plecării. Nu c-aş vedea vreo legătură – ferească sfântu', vorba marxistului, încercă să glumească, însă, vă închipuiți, bine nu-mi pică. Să vă însoțesc?

— Mulțumesc, nu e cazul. Sunt cu maşina – oricum, încă odată, mulțumesc!

*

„Aro" intră ca un bolid pe platou, zigzagă încolo-încoace, cum ar fi ascultat de comenzi contrarii, şi viră glonț lipindu-se de intrarea cabanei. State tocmai privea prin geam, zicându-şi că n-ar fi stricat să-i fi ras picioarele afurisitului cu bundița, de care nu mai scapă. Ba ca-i somnoros şi face

nazuri, ba că n-are somn şi-ncurcă locul. Mai adineauri, ieşise, proptea zidul, ca un milog. Cică-i student, vai de capul lui...

Negrilă zărise silueta sublocotenentului şi micul semn, pricepând că-i un unghi din care cabanierul, sau altcineva, n-ar fi putut observa nimic prin fereastră; zigzagase să pară nehotărât şi trăsese rapid spre uşă. Prin geamul repede lăsat, bileţelul îi căzu pe genunchi. Îl luă căpitanul, şi, coborând, îl vârî în buzunar.

— Bună ziua! Ce mai nou? Cum se simte soţia?

State dădea răspunsurile mecanic, mai mult uitându-se afară. Căpitanul îl avertiză că-i aşteaptă la Inspectorat, poate venii după amiază – sau, hai, fie şi-a doua zi, dacă spune că starea soţiei nu-i îngăduie încă să rămână singură cu copiii... Prin dreptul ferestrei trecură umerii cu b undi La şi capul acoperit de şapca-jocheu.

— Asta cine-i? întrebă căpitanul.

— Unul, Ion Ionescu. Pretinde că-i student, hâm...

— Arată de parcă nici buletin n-ar avea, i l-ai văzut?

— Buletinul? Se poate, cum nu? Zice că-şi aşteaptă nişte prieteni... Mă tem că nu-i mai vin! Deocamdată îi fac hatârul şi-l cred, că, ştiţi, a sărit să anunţe „Salvarea" când nevastă-mea...

— Ăsta e?! se miră căpitanul. Mutra nu-l prea arată, adăugă îndreptându-se către ieşire.

— Mă scap eu de el, şuieră State. Să vă servesc ceva, tovarăşe căpitan? Dădu s-o cârmească spre frigiderul-bar, dar Stavru îl opri:

— Mulţumesc, n-aim timp, am dat pe-aici doar să văd ce-ţi face soţia şi să stabilim când putem sta de vorbă.

— De... Ileni nu-mi spuneţi nimic? întrebă State abia când se apropie şi el de uşă, să-l ;petreacă.

Stavru făcu un semn indecis cu mâna şi se urcă lângă Negrilă, care luă, din demarare, un viraj spectaculos.

— Tot aici eşti? se răsti cabanierul, privind pieziş flendurii ce se apropiau măturând platoul.

— Lăsaţi, surâse Fofo, curând îmi vin amicii, o să plec şi-o să mă regretaţi.

— Te dărâmă modestia! îi întoarse State spatele. Îl simți însă strecurat înăuntru, cu nonşalanță turuind şi vrând să afle de ce venise şi ce-i spuse căpitanul despre „frumoasa care muri, că se asasină de bună voie şi nesilită de nimeni?...” State îi aruncă o privire trăsnet.

— Să mi te cari până la noapte, auzi?

— Bine, domnu’ şef. V-aş mai ruga un ultim serviciu, că de, şi eu v-am ajutat: dați-mi iar camera ailaltă, şi mai afurisit scârțâie şi, zău, mi-e de doamna...

State pufni, dar îi schimbă cheia, în silă.

*

Ivit de la depărtare în parbriz, Complexul cabanier „Pisc” aducea a fortăreață din piatră, sticlă şi beton. Era proptit pitoresc în coasta muntelui care-i dăduse şi numele. Dincolo de semicercul asfaltat – lac de parcare – creşteau coloanele unei terase. Mintea căpitanului le asocie zvelțețea cu minunăția de templu antic, admirat zilele trecute într-o ilustrată expediată de sora nevesti-si. „Iar estetisme!” îşi zise, strâmbându-se a lehamite. Negrilă opri şi îi făcu semn să-i urmeze.

Între coloanele terasei zăriră silueta cuiva, adus din umeri. „Cum tot m-am profilat pe estetisme, gândi nu fără ironie Stavru, mai c-aş zice că pustietatea ori starea vremii îl face să semene cu un chinuit de sine erou byronian...”. Negrilă se mulțumi să iscodească, pieziş, tăcerea de lângă el.

Intrară în sala parterului, enormă. Doi chelneri, cu revere lucioase la uniformă, străjuiau vitrinele unui frigider urieşesc. Se înclinară, salutând; inimici ascuns-întrebătoare. Tonomate şi automate – de cafea şi felurite sucuri. Pe un întreg perete – *bowling,* jocuri distractive mecanice, amestec țipător de culori şi imagini. Aparent cioplite rustic, din bardă, scaunele şi mesele conservau o notă de cumințenie odihnitoare. În față, uşile mari ce răzbeau pe terasă. Aproximativ la mijloc, scara ce meandra către etaj. Surprinseră retragerea unei siluete – ezitantă la balustradă, sus pe trepte. Îl recunoscură totuşi pe Zambia, arătosul țigan

june-prim de mahala, care îşi scornise porecla fălos nevoie-mare că trece drept „papuaş” sadea (?!) în ochii unora dintre turistele străine...

— Urc după el şi-ndată vă ajung, tovarăşe căpitan, strecură Negrilă în umărul căpitanului, care-i dădu aprobare din ochi.

Escaladă treptele două câte două şi-l reperă la celălalt capăt al coridorului. Pândea, lipit de o uşă. Negrilă tuşi. Zambia n-o mai putu face pe n-aude n-a vede şi veni, cu regret, la chemarea schițată de mâna subofițerului. Mutră spăşită, să-i plângi de milă...

— Nu mă nenorociți, dom’ şef, sunt acilea şi eu cu o... o englizoaică, d-asteia, străineză. Aplecă mironosit fruntea. Pe sub chica permanentată span, la coafor, îşi juca ochii să dea de şapte ceruri de milostivenie...

— Oi fi ştiind englezeşte, făcu Negrilă ironic.

— Nu ştiu inglizeşte, că – fire-aş al mamii! –, ştiți dumneavoastră, io-s din... partea ailantă, de limbă franțuzească... Prinse curaj şi zâmbi fariseic.: Dacă dânsa nu ştie decât pă englizeşte, io – ce să fac? O rup pă franțuzeşte, pă româneşte şi-o mai scap şi pă țigăneşte – taman cât trebe ne înțelegem!

Se întredeschise o uşă, scârțâind parcă cu dinadinsul, undeva. Căpitanul sosit din B. inspecta coridorul. Zambia se holbă cam într-acolo, părând moleşit de tot peste genunchii lăsați. „Bine că nu apăru inglizoaica să mă vază cu tetea ăsta...” – gândul i se citi limpede după cum se-nțepeni şi-i străluci iar albul ochilor căscați cât oul de gâscă...

— Dădeai adineauri să cobori scara, încotro şi ca ce chestie? îi luă din scurt Negrilă.

— Păi, domn’ şef, coboram să comand mezelicu, *briftecu’* şi cafeaua. Că, piranda asta străineză, nu să egzistă să poată fără briftec! Dădui de-o fufă, mâăm! O mie de ani să trăieşti fără reperații şi să nu mai mori!

— Da’ de picat, pică ceva? Negrilă îi vârî sub nas mâna dreaptă, frecând arătătorul de degetul mare.

— Ce să pice, domn’ şef, vai de mine! Io doar atuncişa, când mă prinserăți, ştiți, căleai pă bec. Altfel – se propti în

ginşii originali cu amândouă mâinile –, m-am *reprofilact* şi țiu pasu'! Dă minț, să-mi moară englezoaica! O făcu pe şmecherosul, fericit că scapă sigur cu bine...

— Dă-ți peste gură, te costă funerariile de te usuci!

— Ce să mă coste, adicătelea, să trăiți, dom' şef?!... îşi alungi urechile, dar ceva-ceva pricepu, că se strâmbă şi zise: Păi, n-am eu pirandă şi-acasă? Acilea-i amor dă pampleziru riceproc, vă zic pă viață, domn' şef!

— Hai că te în treci, isprăveşte! Ia zi, dar nu cumva să minți, că-ntorc foaia, pe cel de pe terasă, de colo, l-ai văzut?

— Pă domnu – ei, fire-aş bogat, cum mi se-ncurcă limba! Pă tovarăşu' injiner dacă-l văzui, dom' şef?!

— Tovarăş, ai? Eu ce sunt?

— Păi... Ezită, năuc, apoi, mieros cum s-ar fi predat fără să-şi fi priceput vina: Ripetați ca să poci pricepe, domn' şef, spun tot până-ntr-o vorbă, să mor!

— De când stă pe terasă?

— Păi, acolo era când venitărăm la cameră, eu cu piranda! Să nu văz, cu ochii ăştia de-i am, de minț vreo vorbuliță!

— Şi când venitărăți? Negrilă se răsti înciudat, zicându-şi că Zambia nu ştie nimic din ce l-ar putea interesa pe căpitan. Privi în direcția scării.

— Aseară am venit, un drum cu taxiu, don' şef, de-l trecui pertu jur pă răboju inimii! Ginşii şi-i pipăi dinjosul buricului şi ce mai spuse, spuse la pereți – subofițerul cobora treptele. Răsuflă uşurat, crezuse că, gata, a dat benga! Nici Scaraoțchi nu-l mai scăpă şi rămâne şi fără mezelic...

Revenit în sala mare a parterului, Negrilă zăbovi alături de unul din chelneri. Între altele, află că, nu demult, inginerul mai făcuse un priveghi d-ăsta pe terasă, de unul singur. „Dar, atunci, măcar era mai cald decât azi-noapte...". Ironia chelnerului era de zile mari.

Pe terasă, singuratecul păru să nu audă paşii căpitanului. Abia când îl simți la un pas, întoarse o față palidă, răvăşită:

— M-ați găsit?! Nici nu ştiu dacă să mă bucur ori nu... Îngăimă stins, răguşit, parcă de-o sută de ani n-ar mai fi scos o vorbă. Genele coborâră, grele de jenă şi ca nişte obloane cernite. I le-ar fi putut râvni oricare actriță cu

achiziții *made in France* – lungi, dese, răsucite; adăposteau o tristețe adâncă, mare, bărbătească... Trecut de prima tinerețe, avea trăsături de un farmec neobişnuit, cuceritor – acea frumusețe mai rară şi specifică muntenilor.

— De ce nu v-ați bucura? surâse Stavru într-un colț al gurii. Directorul Mitran mi-a dat sugestia şi, precum vedeți, nu s-a înşelat.

— Da, inimă rară Mitran. A mai dovedit-o. Nu doar cu mine... Tot anevoie îngăimă, iar surâsul, jenat prelung, conştientiza situația în care se afla...

— De când sunteți aici? întrebă Stavru.

— De când?!... îşi pierdu ochii pe crestele îndepărtate, făcea efort să se stăpânească. De... aseară. O veşnicie. Cumplite frământări, nu le doresc nici duşmăniilor.

— Îi aveți?

— Aşa vine vorba... Ceva umed se mişcă între genele surprinzător de... candide. Dar, mă scuzați, stau jos şi dumneavoastră... Dând să se ridice, politicos, se clătină cât era de lung şi păli vizibil. Ca ametit, se prinse cu amândouă mâinile de marginea mesei.

— Să mergem, propuse Stavru. Ajunge – n-aveți idee cât de îngrijorată, de disperat vă aşteaptă soția. Sunt cu maşina şi mai discutăm pe drum, eventual. Poftiți!

În spatele unei ferestre de sus, Irina-Marilena Popeagă îşi mângâie coapsele goale, cu o bucurie delicioasă. Şi pofta de cafea şi de micul dejun, comandat pe englezeşte, îi furnică în stomac o senzație prelungită până în tălpile picioarelor – aseară sărutate ca la faraoane... Se aplecă zorită asupra ceasului din aur pitit sub pernă – mai este timp din belşug: întâi dejunul, bobocul „zambian", pe urmă abia taxiul – comandat şi plătit încă de ieri!

*

Căpitanul din B. Îşi scotea tocmai atent revolverul, când auzi uşa şi pe amorez anunțând că împlinise comanda – amalgam de cuvinte pestrițe, abia se distingeau –, adică vine mezelicu şi cafeaua de briftec. Reținându-şi râsul, căpitanul

lepădă straiele de turist şi se vârî sub duş, ţin în du-l mai mult la rece. Îi era şi lui o foame de lup, cina comandată aseară mai mult o admirase. Un stomac sătul rezistă mai greu veghei. Băuse două cafele mari şi ceruse încă două, explicând chelnerului că are reacţie paradoxală la cofeină, adică invers, îl ajută să doarmă. Gata îmbrăcat, îşi cenzură mişcările şi mersul, să pară cât mai greoi, şi coborî în sala restaurantului cu aer împrospătat. Un mic dejun în porţie triplă îl reconfortă. Ieşi să admire priveliştea.

*

„Aro" aproape că refăcu drumul dinspre „Pisc". Negrilă conducea în viteză maximă, cu impresia că roţile alunecau pe tăcerea ce-l năpădea din spate, crescută ca un zid. La ştiutele tăceri ale căpitanului, se adăuga acum mutismul bărbatului elegant, dar cu figură chinuită, ajutat de el să urce...[N]

— Mi-aţi putea spune – v-aţi mai revenit, sper –, cum, când aţi aflat despre... nenorocire?

— Cum, când am aflat? Ieri. Mergeam spre casă, de la Uzină, pe jos. Nu scot totdeauna maşina. În treacăt, i-am auzit pe nişte cetăţeni oarecare vorbind despre o sinucigaşă. Tânără, fermecătoare – oftă prelung înainte de a rosti: Ileni.

— Ce v-a făcut să credeţi? Dojana din glasul căpitanului avu darul ca Negrilă să nu mai priceapă absolut nimic. Nici să-i privească fugar, prin retrovizor, nu-i mai veni..

— Ce m-a făcut să cred?!

Lăsă o pauză atât de tensionată de-o durere mare, însă bărbăteşte stăpânită, încât parcă şi Negrilă se simţi pătruns, convins – nu ştia de ce...

— Poate nu ştiţi, tovarăşe căpitan: Ileni avea, moştenise o ereditate periculos de tulbure...

În oglinda retrovizoare insul păru gata să izbucnească în plâns; dar se re dresă.

— Am ştiut-o dintotdeauna, n-ar avea rost s-o ascund. A fost motivul pentru care, cu riscul să-mi periclitez poziţia, liniştea familială, am acceptat, nu m-am sustras

ciudăţeniilor ei... N-o consideraţi impietate, vă rog. Cu puţin în urmă, am avut o explicaţie ceva mai dură. Trebuiau odată şi odată limpezite lucrurile, oricât ne venea de greu la amândoi. Credeam c-o s-o trezesc. În loc de asta, am... am... Sinuciderea ei mă apasă greu...

— Nu de toate trebuie să ne considerăm vinovaţi, făcu Stavru aruncând cu fumul ţigării şi oftatul. Negrilă crezu că-l mint urechile, însă mai dădu gaz – „Aro" ai fi zis că zboară.

— Vă sunt profund recunoscător; ca şi directorului Mitran, de altfel. Venirea dumneavoastră mă ajută parcă mai repede, şi mai sigur, să mă descătuşez. Simt că încep să-mi revin. Şi trebuie s-o fac!

— Neapărat! acceptă Stavru duhovniceşte. Nici binele, nici răul nu ţie o veşnicie-.

— Aveţi perfectă dreptate. Alung negura gândurilor, îmi voi grăbi şi plecarea cu o zi. Poate ştiţi, călătoresc din nou în străinătate în interesul Uzinei.

Negrilă ocoli tocmai o groapă în pavaj, nu zări obrazul căpitanului; pesemne că-i confirmase, din cap. Nu mai e mult, ajung în oraş. Sesiză şi căpitanul, privind prin geam. Îl întrebă pe ins unde să-l coboare. Numi Uzina. După alte rotiri de roţi, se răzgândi, îşi ceru scuze şi rugă să fie condus acasă. Soţia sa merită o mai grabnică liniştire.

Pe când cobora, căpitanul îl întrebă angelic:

— Nu v-aţi gândit că ar fi mai bine să amânaţi „explicaţia" până după călătoria în străinătate?

Negrilă, încremenit, interzis, cercetă fugar obrazul lui Dotescu. La semnul căpitanului însă, care nu aştepta răspuns, demară în trombă.

*

— Îmi pare rău, tovarăşe procuror Dăniloiu, vârî Stavru surâsul în receptor, n-aţi lipsit astăzi deloc din birou?... Ei, vedeţi, nu-i nici un motiv de supărare!... A! Asta-i buba, vă pisează profesorul Manoliu – are un piron mare împotriva mea, da, da. Îşi simţi zâmbetul dulceag, cât mai ascultă argumentarea procurorului. Da, mulţumesc pentru

apreciere, fac şi eu ce se poate.... Aşa? Îmi pare bine că sunteți de acord. La revedere! Aşteptă acroşarea la celălalt capăt, depuse şi el. Ridică filele cu răspunsul punctelor de frontieră. Mai lipsea al unuia. Îşi zise că Sile fusese inspirat, l-ar putea rechema, maşina nederlandezilor e într-adevăr... crocodil expus pe farfurie. În vârtejul evenimentelor zilei, ce mai contează dacă-l lasă să-şi admire găselnița, până soseşte răspunsul şi de la ultimul punct de frontieră? Fusese un dute-vino drăcesc. Acum parcă mai creştea liniştea. „Liniştea de dinaintea furtunii", râse scurt şi mut. Pe rând şi între drumuri, îi dusese maiorului biletul lui Fofo şi trofeul lui Mircea. „Crocodilul" poate rămâne unde e. Muşcă pofticios din ultimul sandviş uitat pe birou şi se lăsă, cu tihnă, în scaun. După opinia maiorului, venise rândul căpitanului din B. să fie vioara-ntâi. „La câte instrumente am cântat până acum, oare n-am ajuns omul-orchestră?!" O grijă tot mai avea – sublocotenentul Ion Ionescu, istețul Fofo rămas la „Grohotiş".

Litan intră jubilând, sosise şi nota ultimului punct de frontieră.

— Bun! Ia-l pe Negrilă şi vă-ntoarceți fulger!

*

Sile îşi părăsi, uşor nesigur, „cartierul lui general" de lângă oberliht. În capătul scării servind la urcarea în pod, apăruse un cap zbârlit, apoi o mână, chemându-l insistent. Se apropiase, circumspect.

— Auzi, neică, mă gândii să viu să-ți spui – maşina...

— Care maşină? îl întrerupse, împingând şi zâmbetul către urechi.

— Cum care?! se burzului stăpânul podului, mustăților şi chicii albite. Maşina de-o vezi şi te tot uiți la ea!

— Mă uit, eu, la...?! Îmi pare rău. V-am spus că eu mă uit la... după nevastă-mea!

— Lasă asta, ascultă ce-ți spun! E venită cu Catrina, şopti misterios.

— Hăhăăă, care Catrina? N-o fi aia cu cântecul, cu dricul?! Hohoti cu poftă, în sinea lui întrebându-se unde naiba o să

ajungă cu băgăreţul ăsta coliliu şi pe sprâncene, nu doar pe mustăţi şi-n chică. Pe nevastă-mea Fifina o cheamă, din cauza ei am...

— Las-o şi pă Fifina! făcu stăpânul podului. Io-ţi zic de Catrina, a vecinilor de peste drum. De le-o fură brânzarul!

— Care brânzarul?!...

— Olandezul, de! veni vehemenţa omului, obişnuit să fie ascultat, nu contrazis.

— Ce-mi vrăjeşti, tăicuţă? se mai aplecă Sile, din gura podului, către scara de pe care... Auzi şi un duruit suspect, sau nu, nu suspect, fu destul să-i repeadă înapoi, de unde veni. În timp ce ofuscatul coliliu dispărea coborând cu încetul scara. Sile ajunse în partea dimpotrivă şi se holbă: „crocodilul", neclintit. Din stânga străzii, „Aro". Îi veni să chiuie şi o porni în galop prin largul şi fantomaticul pod, construit cam pe vremea când tabacii, tăbăcarii reprezentaseră ceva în economia oraşului...

*

Majorul Iosif năvăli în biroul căpitanului şi turui fără răsuflet:

— Tovarăşe căpitan, pasărea zboară, pe roti, la *Grohotiş !*

Ochii căpitanului se ridicară, c-o fulgerare crâncenă, spre tavan. Iosif se simţi ca turnat în bronz. Întârziase?!... Îl văzu pe căpitan sărind la geamul ce răzbea în curtea interioară. Când, întoarse capul, deplânse şi Iosif golul curţii; maşina comandantului o conducea, cu mii de draci, Miroiu de la Circulaţie; undeva, spre Fabrica de Zahăr, se produsese un accident.

— Dau fuga-n stradă şi opresc orice! propuse Iosif, gata repezit la uşă. Poate-l prind p-ăl cu taximetrul, pfii, cum dracului nu-l reţinui?!...

— Dai fuga-n stradă; dar.... spre casă! hotărî Stavru, şi inima lui Iosif veni la loc, nu fără secretă flatare; nimic nu fuse de pomană, nu întârziase. Dar – cum de ştii sigur că la „Grohotiş", nu în altă parte?

— L-am auzit strigând nevesti-si. El se-ndrepta spre garaj şi ea ieşi, val-vârtej, după el, aproape că plângea: „Ionele, unde dispari iar? Ce ți-am făcut, Dumnezeule, de mă chinui în halul ăsta?" „Nu lipsesc mult, ți-am spus, câteva minute, până la «Grohotiş!» „Nu te las, vin cu tine!" „În capot?! Nu mă supăra!" Şi-i dădu bătaie, tovarăşe căpitan, cu Mercedesul, direcția „Grohotiş".

Pe coridor, fu lăsat în urmă de paşii grăbiți ai căpitanului, care-i şi opri zelul dintr-o fluturare de mână. Fiecare goneşte la rândul lui, surâse Iosif reconfortat. Scoase batista şi se şterse tacticos pe gât şi pe frunte şi călcă agale, marinăreşte.

În stradă, căpitanul rodea în dinți filtrul țigării, cu spatele spre uşa din care abia năvălise strigând ofițerului de serviciu să-i scoată din pământ un taxi! Şi – nimic! Ferice de Sile, putuse să-şi mai fi admirat găselnița mult şi bine. Aude ceva?!... În sfârşit! A, sigur, nimeni altul decât mereu prezentul Negrilă! Bucuros, ridică amândouă brațele. Când maşina fu aproape, îl văzu şi pe Sile, pe bancheta din spate, şi pe Litan,. Negrilă abia apucă să oprească, Sile sări, Stavru deschise portiera şi se căță pe „locul lui", „Aro" din nou în mers:

— La „Grohotiş", trăsnet!

*

Sublocotenentul în bundiță s-apucase să-şi scuture mâinile, amorțite de prea mult ținut sub cap. Pe neaşteptate, deveni atent. Parcă-i rulare de roți: o maşină pe cale de a opri, ori precaută? Sări cum era, în ciorapi şi se furişă fără zgomote la geam. Afurisitul ăsta de geam de unde abia vede, c-un ochi şi pe sponci, vârât în dunga pervazului. Zări strâmb, cumva pe diagonală, o siluetă de bărbat: Intră în cabană şi... Nimic şi nimeni! Se mai abătuseră unii cu maşini; cel care conducea îşi făcea plinul cu *Pepsi,* ceilalți, cu ce le era poftă; State avea de toate. Totdeauna se nimerise şi el prezent, ba pe platou, ba pe un scaun în sala-restaurant. Acuma să fie tot vreun client?

Ieşi precaut pe coridor. Cu paşi de umbră, trecu de uşa dinapoia căreia dormeau somnul de amiază, ştia precis, Ciugulise şi el ceva şi râsese cu puştiul, Petrică, şi meni să tot doarmă şi iezii şi capra lui State! Alipit de zidul din apropierea treptelor de coborâre, auzi murmure. Babilonie curată, ce să desprinzi?!...

— Imensă, imensă durere – războ mai dinaproape. N-aveți idee cât regretăm. N-am fi crezut una ca asta în ruptul capului...

Pauza lui sfântu' Petru, îşi zise Fofo; un minut de reculegere...

— Oricât de vii, regretele n-au înviat pe nimeni. Niciodată.

— Din păcate, din păcate...

Ăsta-i State, clar, ce mai! Fofo avu impresia c-a intrat în zid şi-a încetat să şi respire.

— Ai pe cineva sus? veni, întârziată şi ca indiferentă, întrebarea.

— Nu în camera dumneavoastră. Am dincolo, un pripăşit de student, îşi aşteaptă gaşca şi-o-ntinde. Doriți?!

— Aş vrea să... Să-mi iau un ultim adio.

— Înțeleg. Toată compasiunea mea, toată!

— Dumneata ştii, ca nimeni, ce a însemnat pentru mine Ileni. Îți mulțumesc.

Sublocotenentul, nevrând să ştie ce-o fi însemnat Ileni, ajunsese dintr-un salt în camera lui, se vârâse fulgerător în amândoi pantofii, săltă bundița de pe spătarul scaunului pe umeri şi din al doilea salt era deja în camera cu largă vedere spre platou. Se ghemui în spațiul de nevăzut dintre perete şi al doilea pat, dislocat de el, uşor, în prealabil, în colțul opus celui lângă care se afla noptiera. O numărătoare inversă, luată de la 100 în jos, trebuia să-i liniştească nervii.

Ce han-tătar zăboveşte atâta?! Sau nu-l aud şi calcă pe cauciuc, bureți, vată?.

În sfârşit, paşi aerieni. Reverberau păstos. Se opresc.. Clanța fu încercată, încet, uşa se deschise „ca unsă". Pe sub marginea patului zări o pereche de pantofi şi-o şchioapă din stofa unor pantaloni gri-fer. Îi văzu mişcându-se şi-apoi nimic. Ezita? De ce? Ce face? Plânge, prohodeşte patul? Stă

la geam şi se căinează munților? M-o fi simțit?!... Auzi bubuindu-i asurzitor sângele în timpane. Se pregăti să sară, când pantofii se mişcară; le văzu tocurile, de la spate, în drum spre noptieră. Apoi zări tălpile individului: îngenunchease, cu spatele la el. Fofo se ridică, uşor, cu palma stângă îndreptată spre noptieră.

Tipul auzi declicul aparatului de fotografiat şi-ntoarse o figură schimonosită. Fofo îl fixa cu gaura neagră a revolverului.

— Mâinile sus, bebeule!

„Bebeul" împietrise, strâmb şi c-o mână vârâtă sub noptieră. Înălțându-le pe amândouă, adausurile lucitoare căzură pe jos»

— Lasă-le şi treci sub masă! Aşa, aşa, pe burtă şi capul spre perete, mâinile la spate!

Dintr-un salt, Fofo recupera casetele cilindrice şi făcu un pas înapoi.

— Bebeule, acuma ieşi! Nu, nu aşa, încet! Manevrându-l din vorbe şi gaura țevii, picioarele pe taburet, fandează, stai aşa, rapid se convinse: „bebeul" n-avea pistol nici în vreun buzunar, nici la subsuoară, nici sub centură. Hopa sus şi fii atent! Să-mi calci ca pe ouă, sunt tip emotiv şi-odat' apăs pe pocnitoare! Hai!

Zărindu-le formația pe treptele scării, State păru că-şi scapă-n rădăcina nasului amândoi ochii, asemenea găleților ce-o iau razna din scripeții unui puț adânc. Apoi se roti ca un robot cu programarea bramburită, până ce „aiuritul cu bundiță" îşi săltă de pe-o masă căciula-jocheu pe frunte şi-i zise – lui Dotescu?! – „Hai, bebeule, că ne-apucă noaptea!"

Complet năuc, somnambulic, State scăpă un pas spre uşă, de parcă lui îi zisese s-o facă.

— Stai pe loc, nene cabanier! îl stopă Fofo imperativ şi c-o privire metalică, n-avem nevoie de ceremonie de rămas bun!

Trecu în față, lângă inginer, State văzându-l pe cel cu bundiță cum lasă geamul portierei, de care-şi sprijini cotul.

— Îi dai drumul uşurel, bebeule, zise Fofo cu revolverul ținut la nivelul tabloului de bord. Cum ridici acul

kilometrajului peste douăzeci la oră, sau dacă nu ții exact mijlocul drumului şi virezi, eşti un om mort!

Mercedesul alunecă la pas de-a curmezişul platoului, încet, intrarea pe serpentine decurse perfect. „Bebeul" se dădu la cercetat cu coada ochiului şi Fofo se lăsă „scotocit", cântărit, prețuit. Simțea cum e luat de la obraz, de sub căciula proptită-streaşină pe sprâncene, de la bundiță şi cănăceii în trei culori, până la „originalii" lui ginşi,. apreciați ironic... Păru lămurit, şi-l auzi prinzând şi glas:

— Te-alegi cu infinit mai mult dacă tratezi cu mine. Zireanu e un idiot. Mâine cade-n plasă! Eu, de mâine, te pot face om. Oriunde-ți alegi, Germania, Argentina – unde vrei!

Volanul îi vibra uşor sub degete, prin parbriz juca derularea calmă, înceată, a etajărilor de brădet. Fofo nu răspundea, uluit: „Drept cine m-o lua ăsta?!" Mintea îi lucra febril şi brusc îşi aminti că strigase „Mâinile sus, bebeule!", nu şi „În numele legii" sau „Miliția!"...

— Sper că nu faci imprudența să nu mă crezi. Te duc acasă la mine şi te convingi. Zireanu, ascultă-mă bine, n-are scăpare! Era şi de aşteptat, raționează! Eu am spatele acoperit. Alege! Dar – mai iute, mă plictiseşte e-o faci dinadins pe prostul! Când ai venit din B.? Ieri, aseară, azi? Mâine cădeai la sigur, cu Zireanu de gât, dobitocul!

Îl văzu întorcându-se pe jumătate spre el şi dând să atingă țeava revolverului, supărătoare, dar nu mai apucă. De după curbă apăru în față „Aro", într-o viteză nebună. Frână brusc. Negrilă, la rându-i, se cufundă tot în pedala frânei, reuşind să oprească la limită, cu bara lipită-n dreapta de peretele stâncos, brăzdat de muşchi verziu.

Mercedesul opri pe latura cealaltă, la câțiva metri, cu botul ştergând balustrada de protecție. Insul de la volan țâşni prin portiera brusc deschisă şi alergă voinicește spre „Aro". Alerga şi arăta disperat şi acuzator cu brațul, celor coborâți din „Aro", înspre el, sublocotenentul alias Fofo, în bundița cu cănăcei, rămas în Mercedes. Încerca să se adune, să facă ceva, să nu-i scape. Ca-ntr-o nemaisperată salvare fugea „bebeul", dar – spre cine?! Căpitanul Stavru coborî primul

din „Aro”, apoi locotenentul Litan, zis Repezilă-n brânci, şi Negrilă – tustrei ocupaseră latul şoselei şi aşteptau…

Ion Ionescu, alias Fofo, fu smuls din împietrire de glasul căpitanului, obosit dar cald:

— Treci şi schimbă cu Negrilă, conduci tu „Aro”.

Când coborî din *Mercedes* auzi cum se închideau cătuşele în jurul mâinilor bebeului țâşnit precum lupul în cătarea vânătorului…

*

Căpitanul sosit din B. Îşi scârțâia agale semi-cizmele Bürger şi privea, cu ne ascunsă încântare, munții, cerul… Se trase cu un pas şi făcu loc, politicos, unui grup de tineri. Se hârjoneau între ei, veseli ca nişte cățelandri scăpați, din lese. Pe uşa largă a restaurantului de la „Pisc” se grămădiră în şir, cu mişcări gata adaptate, sincopat, melodiei generos şi zăngănitor răspândite dintr-un tonomat aflat în funcțiune.

Prin geamurile-pereți se zăreau perechile coborâte de sus. Tinerii luară cu asalt o masă lungă, lansând chemări îmbietoare spre unul din chelneri. Nu se vedeau încă „amorezii” din camera 104.

Cu Irina-Marilena Popeagă dăduse ochii aseară, luând cotul spre recepția „Complexului „Pisc”. Îi admira deschis gesticulația de lady foarte „şic”, foarte „first class”, nu numai în îmbrăcăminte… Îi lăsase şi întâietate la alesul camerei, din câte înşiră, ca libere, tânărul căruia doi inşi, ce coborau gălăgioşi scara din interior, i se adresară cu „salut, directore!”.

Se servise cu grații – de lady, a bună samă – de engleza învățată în facultate. „Gratis, recte pe spezele statului şi spinarea poporului”, gândise căpitanul Ioniță, în vreme ce ochii-i de turist cam burtă-verde aruncau admirative scânteieri… Ca nostimadă suplimentară, gângurise ceva şi spre însoțitorul ei tuciuriu – pesemne mai exersaseră cât durase drumul până aici, în doi, cu taxiul. În alt taxi, pe urmele lor, sosise şi căpitanul. Cum-necum, reieşi că paşaportul îi rămăsese în oraş, la hotelul „Palace”. Normal,

nu?, dacă-i venită cu un grup londonez! Se poate da şi telefon, să se convingă... Aici, la „Pisc", doreşte să admire peisajul, frumoşii munți din jur, în compania adorabilului Zambia... Cu priviri galeşe, frisonând-rugător, îl determinase pe responsabilul cu registrul să priceapă ce lucru mărunt, simplu şi natural doreşte, să fie gentil, gentleman, s-o scutească de greutăți... Păru şi Zambia încărcat de un curaj mare, întoarse spatele şi, pe şest, înmână un buletin cam soios. Cel apelat „director" mustăci a râs când îl deschise, cam cu fereală, şi-i copie datele în registru. Când întinse mâna înspre telefon, „directorul" uită de ce o făcu, şi Zambia se suci şi lăsă să cadă ceva... albastru-foşnitor peste registru. Englezoaica se deplasase cam doi paşi plutiți, aruncându-se într-un fotoliu. Apoi, când Zambia despică un zâmbet victorios de „bărbătesc", pe nişte dinți de invidiat, ea catadicsi să se ridice din fotoliu, se apropie legănat şi plăti tariful pentru străini...

Asta fusese ieri. Astăzi... Astăzi totul se va sfârşi, dacă nu intervine imprevizibilul. Tot mai multe maşini parcau, curând după ivirea pe ultima serpentină îndesită în brădet. Imprevizibilul... Putea fi femeia acum coborâtă dintr-o „Dacia 1300", tandră în vorbele adresate unui foxterier ce-i sărea în jur, ca o minge pe patru labe. Putea fi bărbatul în vârstă care încuie anevoios uşa unei *Simca,* comenzi evident adaptate – omul avea cârje la subsuori! Se prelinse greoi către trepte, însă pe obraz îi fulguia un interes proaspăt şi tonic. Venise din – căpitanul întoarse privirile spre maşină, descifrând însemnul – tocmai din Franța. Proptindu-se în cârje depăşi treptele cu bine. Silueta i se reliefa net, oprit în dreptul imensei vitrine; privea la cei ce forfoteau de colo-colo sau conversau lăfăiți în scaune; pe figură i se citea bucuria bunului sosit.

Pe retina căpitanului se perindară, o clipă, marile nenorociri ale războiului, prăbuşiri din avioane; poate aşa cel în cârje... Îi intră în ochi, din cadrul uşii, omul Iui de legătură – imprevizibilul nu mai putea interveni.

Se urni încet spre intrare, ocolind anevoioasa strecurare a conducătorului de *Simca* adaptată. Scara din interior o

escaladă din trei în trei trepte, coridorul abia păru să fie şi ciocăni, ferm, în uşa cu numărul 104. Acţionase „el”, timpul se consumase, iar în B., mai mult ca sigur, lui Zireanu i se puseseră cătuşele. Mai ciocăni o dată şi apăsă pe clanţă.

Circumspect întredeschisă, uşa lăsa vederii o chică-şpan şi pomădată. Vrând mai mult, deschise larg şi Zambia se răsuci, dezechilibrat, căzând peste un nud în… pielea goală. „Reflecţie tip «Mortul e cadavrul Cutare»” îşi zise căpitanul – scena era de un comic grotesc.

Articulă scurt, cu revolverul în mână:

— Îmbrăcarea, madam Popeagă, la trap şi fără izmeneli! Tu cine eşti? Zambia îşi scăpă obloanele dinjosul bikinilor, lăţime două degete, în care „englezoaica” nu nimerea nicicum să-şi vâre… picioarele.

— Io?! Să trăiţi! O găleată de salivă ghiorţăi, strâmbându-se, cum l-ar fi străpuns o ţeapă otrăvită.

— Tu, tu, că pe dânsa, Irina-Marilena Popeagă, o ştiu şi curcile în… Giurgiu!

— Mmmaammaaa… rilennaaa Popp… aagăă?! Ca pus în priză bâţâia Aurică Puţ, iar căscătura ochilor întrecu în mărime oul struţului.

— Spune cine eşti tu, lasă pomelnicul dumneaei! se răsti căpitanul în vestimentaţie turistică.

— Io cine-s?! Haoleo şi n-aş mai fi, fire-aş al popii! Harşt-harşt, două palme cât nişte cazmale îi însemnară obrajii. Femeii îi trimise o privire, de parcă da s-o înghită, cu boarfele ei fine cu tot.

— Ce-aştepţi?

— Să n-am parte, să trăiţi, nu mă ştiu deochiat doar cu… acileaşa cu… Nu nimerea cum să-i mai zică şi tot întindea din gât. Haoleoo, să vază sfrijita asta ce pirandă am eu acasă, să scapă pă ia, să iertaţi. Englizoaică! Ptiu!

O scuipă cu năduf, şi femeia se şterse, încet, cu o margine de furou dintr-o dantelărie de vis.

— Oliolioo, că-ţi lipesc acuşica şi-o cazma, păste botniţa de-mi ciripi „ailaviu”, de-ţi văz fasolea scăpată pă bocanci!…

— Pliscul şi – zi, mă, odată, cum te cheamă?!

— Aurică Puț, să trăiți! Mă ştie, zău şi să orbesc, în oraş, jos, mă ştie toți şi...

Căpitanul din B. Îl asculta numai cu o jumătate de ureche, atent la încetinirea mişcărilor femeii. Ce reuşi să pună pe ea, încurcată în materie de alegere, chipurile, o arăta totuşi bună de, him, de scos în lume. Restul de zorzoane îngrămădi, anapoda, într-o valijoară de voiaj.

Zambia îşi tot priponea dinjosul buricului ginşii originali, pe sub poalele unui sacou țipător.

— Gata? Acum ia tu valiza şi fă-o, ca aseară, pe cavalerul îndrăgostit! Ce te uiți? Executarea!

— Mămulicăăă... Atinse mânerul valizei, minuscul, cum şi-ar fi vârât mâna într-o gură de cobră.

— Atenție la mine, amândoi – fără bilei! S-a înțeles? Coborâți, veseli şi cuminți, înaintea mea. Vă aşezați la masa la care am să mă aşez şi eu. Ce ați comandat până acum, s-a plătit?

Irina-Marilena Popeagă, pământie la față, întârzia să confirme. O făcu bâtâind din buze şi din cap, anapoda, curajosul cu mâna pe... cobră.

Se aşezară La o masă mai retrasă şi căpitanul activiză atenția unui chelner care tocmai preluase comanda viteazului optimist – cârjele îi stăteau apropiate de zid ca nişte schiuri. Îl rugă să comande, pentru ei trei, prin telefon, un taxi; coboară împreună şi, cu ce economisesc, plătesc taxă de urgență... Clipi complice şi chelnerul se depărtă cu paşi iuțiți.

— Zii pă româneşte, fă, matracuca dracului, o înghionti Zambia, s-auză şi dumnealui cum tocmişi ieri, pă englizeşte, taxiu şi-l plătişi ca să ne ducă la „Grohotiş", azi! Cum ar veni la orele şaişpe! Zii, n-auzi, că te cotonogesc acilea de nu zici!

— „Lady" Popeagă se deplasează numai cu taxiul – ce noutate! se miră ironic căpitanul din B., privindu-şi ceasul. Ajungem noi – şi mai repede şi unde trebuie!...

*

Maiorul Şiță ceruse să i se mai aducă un fotoliu, pe lângă celelalte două existente în biroul lui. Luă şi el loc, alături de Stavru şi Ioniță, în jurul unei mese joase pe care aburea – „Să sperăm că-i ultima pe ziua de azi…." – cafeaua.

— Hai, băieți, să vedem cum se limpezesc lucrurile. Au trecut mai bine de trei ceasuri de la băgarea păsărelelor în colivie. Cum stăm cu Dotescu, Stavrule?

— La început a negat cu încăpățânare. Până a venit vorba de filme. Pe urmă…

— Şi ce anume conțin filmele? îl întrerupse Ioniță.

— Stai puțin, lămurim şi asta. Lasă-l pe Stavru să continue, interveni maiorul.

— Pe urmă s-a făcut foc şi pară când i-am zis c-ar fi unealta lui Zireanu.

— Dar pe ce te bazezi considerând că-l poți socoti astfel? zâmbi, maiorul, aşezându-se mai bine în fotoliu.

— Aceeaşi oficină străină, aceeaşi filieră de recrutare. Înseşi tratativele cu Zireanu! Doar de la dumneavoastră, din C., a pornit totul – interveni, ca ajutându-l pe Stavru, căpitanul din B.

— Buun, zâmbi din nou maiorul. Propun să facem o recapitulare a datelor, adăugându-le ultimele „desfăşurări". Va să zică, se primeşte scrisoarea din München, a fostei cetățence. Bucureştiul face cercetări. Se ajunge la concluzia că, dintre cei aflați în deplasare, cele mai multe „şanse" să se fi aflat atunci şi acolo le avea un oarecare Mandali, trimis să achiziționeze piese de schimb necesare unor utilaje în funcțiune în mai multe uzine din țară. Mandali moare într-un accident dubios, în timpul proximei deplasări, deci nu mai poate da relații. Se cercetează legăturile pe care le avea în Capitală, respectiv persoanele cu care venea mai des în contact. Nimic semnificativ. Se întocmesc liste cu localitățile din țară vizitate de Mandali în interesul serviciului – numeroase prin natura acestuia. Cum Mandali nu se putea adresa decât unor persoane bine cunoscute lui, i se cercetează cu grijă trecutul. Procedându-se prin eliminare, se ajunge la Zireanu de la voi, din B., şi la Dotescu de aici. Amândoi foşti colegi, amândoi ingineri ocupând funcții destul

de însemnate în două din uzinele cu care lucra Mandali, şi în care se experimentează noi proiecte, se pun la punct prototipurile unor noi maşini, la a căror documentaţie tehnică Mandali nu putea avea acces direct; din motive lesne de înţeles. Cum au reacţionat cei doi la tentativele de racolare ale lui Mandali? Că Zireanu a „marşat", o ştim prin voi, cei din B., care aţi reuşit să-i depistaţi.

— Vorba vine rețea! făcu Ioniță. Temându-se să nu-i fi sunat cumva intervenţia ireverenţios în auzul maiorului, se grăbi să adauge: Deşi, desigur, nu văd ce alt cuvânt poate fi folosit. Am zis „vorba vine" pentru că, la urma urmei, Zireanu n-a izbutit s-o racoleze decât pe „comoara" de madam Popeagă. Dacă facem abstracţie de inginerul Goran. Jignit şi revoltat, acesta s-a grăbit să ne informeze ce şi cum...

— Apropo, ce-i promisese Zireanu?

— O sumă frumuşică, în monedă sudamericană, depusă la o bancă din Elveţia. O putea încasa la prima excursie în străinătate, din care, se înţelege, nu s-ar mai fi întors. Pentru asta Goran trebuia să microfilmeze acea parte a proiectului profesorului Virgiliu George Manoliu, importantă, care se execută în uzina de la noi; chiar în secţia lui.

Stavru îşi dădu în vileag mirarea, repede cenzurată, totuşi maiorul îi zâmbi şi continuă:

— Lucrurile se leagă, nu, Stavrule? Mandali, proiectul profesorului Manoliu, care se execută în parte la uzina din B., în parte la cea de aici, Zireanu, Dotescu, başca „pasiunea" pentru Ileni Manoliu!... Însă, toate astea nu. puteau decât fi bănuite, până mai ieri-alaltăieri, pentru că lipsea exact veriga ta.

— Trebuie să mărturisesc., tovarăşe maior, că totuşi nu prea înţeleg. Dotescu manifestă o aversiune evident sinceră faţă de Zireanu. Nu ură, se grăbi să precizeze, dar un puternic dispreţ. Dacă l-aţi fi auzit şi dumneavoastră, tovarăşe Ioniţă, cu câtă furie spunea: „N-am nici în elin nici în mânecă cu individul ăsta megaloman, superficial, afemeiat, laş, lipsit de caracter! Îl cunosc foarte bine, încă din liceu, cu un neisprăvit ca ăsta să mă încurc eu?!"...

Maiorul remarcă amuzat strâmbătura repede reprimată a mai tânărului Ioniță, şi interveni:

— Ai dreptate, Stavrule, şi îndată ajungea şi la... verigă. Într-adevăr, Dotescu nu s-a încurcat. Mai precis, din datele de care dispun, a refuzat să se încurce cu Zireanu. A refuzat să se încurce şi cu contactul lui Zireanu!

Fu rândul căpitanului din B. să-şi ridice a mirare sprâncenele, într-un fel nepotrivit costumației de... turist.

— Vezi că mai afli şi noutăți, tovarăşe Ioniță? râse maiorul. Superiorul dumitale şi prietenul meu, colonelul Alexiu, cunoaşte foarte bine cum stau lucrurile. Dacă nu te-a pus la curent e pentru că, probabil, n-a socotit neapărat necesar în misiunea dumitale pe lângă „Madam Popeagă", cum îi spui.

Maiorul lăsă o scurtă pauză, ca pentru a-şi aduna gândurile, şi reîncepu:

— Deci, Mandali discută în principiu şi cu Dotescu şi cu Zireanu, şi ambii acceptă. Altfel n-ar fi fost căutat şi Dotescu, după moartea lui Mandali, de către domnul Mendez. Domnul Mendez stătuse însă în prealabil de Vorbă cu Zireanu, şi cum i s-a arătat mai expansiv, mai hotărât, mai sigur de sine – noi ştim că de fapt e cam fanfaron – i-a plăcut. La o săptămână după ce Mendez face o vizită de două zile în uzina din B., Zireanu îşi aranjează un scurt concediu „medical", vreo 10 zile, la Călimăneşti. Cu totul „întâmplător" se afla acolo şi domnul Mendez.

Maiorul sorbi o gură din cafeaua răcită, îmbiindu-i din ochi pe căpitani, era totuşi... gazdă.

— Astea le-am stabilit mai târziu, după ce a picat scrisoarea din München. Odată cu căutarea persoanelor cu care intrase în contact Mandali, s-a cercetat dacă puținii reținuți pe listă intraseră sau nu, între timp, în contact cu vreun vizitator străin. Doi dintre ei, Dotescu şi Zireanu, intraseră – şi cu aceeaşi persoană, domnul Mendez, agentul comercial al unei mari firme – nota bene: firmă europeană, nu sudamericană! –, cu care colabora Centrala noastră industrială, incluzând şi uzina de aici şi pe cea din B. Comparându-se orarul deplasărilor lui Mendez cu felul în care cei doi îşi petrecuseră timpul în acea perioadă, s-a ajuns

la concluzia că Mendez se putuse întâlni cu unul din ei, Zireanu, la Călimăneşti. Fără îndoială, aici a avut loc şi „instruirea" lui – dovadă aparatul special de micro fotografiat dat de Zireanu lui Goran, împreună cu un roman poliţist german, printre rândurile căruia trebuia să scrie, cu cerneală simpatică, dată tot atunci, partea descriptivă a procesului tehnologic. La scurt interval după „vacanţa" la Călimăneşti, Mendez a venit şi la uzina de aici. Cei doi au putut sta de vorbă fie la uzină, fie în timpul micii recepţii date în onoarea oaspetelui. Vizita lui Mendez se finalizase cu un contract avantajos; fiind şi sâmbătă, directorul Mitran propune, domnului Mendez şi câtorva ingineri din conducere, un *week-end,* în munţi...

— Unde a avut loc racolarea lui Dotescu! nu se putu reţine căpitanul Ioniţă.

— Ei, aici te înşeli. Singurul care a refuzat să participe la *week-end* a fost Dotescu! Şi-a formulat neparticiparea fiind de faţă Mendez, directorul Mitran şi încă cineva, de la care am aflat. S-a scuzat în nemţeşte, pentru Mendez, a adăugat în româneşte, pentru Mitran, că are un... aranjament cu fustă. S-a băut, s-a râs, nimeni n-a insistat.

— Şi totuşi, surâse căpitanul din B., lăsând însă ca maiorul să continue.

— Cert e că Dotescu a căutat, ostentativ, să marcheze distanţa faţă de Mendez. Mai ştim că – spre marea surprindere a directorului Mitran şi a colegilor – Dotescu a refuzat, două luni mai târziu, o deplasare la uzina din B., aflând că trebuie să scoată din avarie un utilaj important din secţia lui Zireanu: „Eu cu cretinul ăla nu lucrez. Ne cunoaştem demult şi nu dau doi bani pe priceperea lui, de mirare că utilajul nu s-a stricat mai devreme". Nu s-a lăsat înduplecat nicicum şi l-a propus să meargă şi să înlăture avaria Chiriţoiu, adjunctul său, un tânăr capabil. În concluzie, Dotescu a refuzat categoric orice contact şi cu Zireanu sau cu vreun trimis al lui – fapt cât se poate de semnificativ!

— Şi totuşi, reluă căpitanul Ioniţă, madam Popeagă tocmai pentru Dotescu m-a adus aici.

— Da, însă Zireanu a fost constrâns să mai facă o tentativă, prin mesajul primit acum câteva zile de la Mendez, sosit din nou la Bucureşti. „Am neapărată nevoie de ambele volume. Ce să fac numai cu volumul doi? Încearcă şi fă rost prin orice mijloc de volumul unu. Spune-i omului care-l are că-i dublez preţul. Ne vedem peste o săptămână”.

Maiorul Şiţă lăsă pe măsuţă fila din care citase, în traducere, exact spusele lui Mendez.

— Concluziv: Dotescu, deşi fusese tentat în principiu de propunerea lui Mandali, dă înapoi după ce află de moartea acestuia. Stând de vorbă şi cu Mendez, află şi că deja l-a recrutat pe Zireanu. Ştie că Zireanu e unul pe care nu se poate baza, că riscul e enorm când îl împărţi cu un fanfaron.

— Făcea să fi auzit, tovarăşe maior, interveni Stavru, furia şi disprețul cu care-l „califica”.

— Şi nu se înşela. Fanfaronul ăsta trădător Zireanu a realizat o contactare pe măsură, aventuriera aiurită Irina Marilena Popeagă! Aţi văzut-o pe „englezoaica” lui Aurică Puţ, râse maiorul scurt. Ce şi-o fi zis, bun la pat, bun şi ca însoţitor la „Grohotiş”, să nu se… plictisească.

— Aşa a şi motivat, interveni căpitanul Ioniţă, cel puţin la primul interogatoriu. Susţine că ţiganul n-are, altfel, nici un amestec. Şi cred că nu minte. După câte ştiu, până ieri – când i-a făcut „englezoaica cinstea” –, n-a cunoscut pe nimeni din B.

Stavru îşi aminti de cafea şi sorbi uitându-se la cei doi, care schimbau surâsuri.

— Buuun! făcu maiorul, săltându-se uşor în fotoliu. Dotescu îl refuză pe Mendez, pentru că acesta deja îl recrutase pe Zireanu, pe Zireanu îl evită ostentativ pentru a fi cât se poate de evident neamestecul lui în caz că acesta ar cădea. Dar – asta nu înseamnă că a renunţat să lucreze pe cont propriu – dovadă cele două filme. Ţi-a venit rândul, Stavrule, ce cuprind?

— Noi le-am developat numai, tovarăşe maior. Realizate cu un aparat de fotografiat obişnuit, tip Zorki, existent în comerţ. Când am văzut că au înregistrate desene tehnice, le-am predat oamenilor dumneavoastră. Dacă e vorba de acea

parte a proiectului Manoliu, care se realizează în uzina de aici, am avea şi mobilul crimei, nu numai dovada premeditării.

— Şi e chiar aşa! I-aţi spus de urmele pantofilor lui, descoperite de – cum îl cheamă – ...Mircea?

— Nu, l-am lăsat să brodeze, pentru a-l prinde cu minciuna. Aşa cum l-am lăsat să creadă şi că i-a prins figura cu filmele: ne spusese că sunt nedevelopate şi nu cuprind decât imagini mai... intime cu Ileni, de-aia se repezise să le ia de la „Grohotiş", se temea „să nu-l înfunde", acum cu „sinuciderea ei". „Da, da", am zis şi eu, ca şi cum ne-am fi convins de asta, făcându-l să creadă că astfel *nu vreau să recunosc* că am deschis casetele şi că filmele s-au voalat. Or, specialistul nostru nu-i chiar aşa naiv, n-a deschis casetele. Le-ta pus în echilibru, pe mijloc şi a constatat că sunt mai grele într-o parte. Chiar în aceea cu capacul, deci acolo putea fi plasa-t un mic recipient cu acid sau cu cristale şi care, spărgându-se, să neutralizeze pelicula. A tăiat, cu grijă, casetele pe mijloc şi aşa a scos filmele. Într-adevăr, nedevelopate, însă nu cuprindeau nuduri!...

— Perfect, Stavrule, bine lucrat.

— Şi Zireanu e sub cătuşe, tovarăşe maior, simţi nevoia s-o afirme căpitanul din B., deşi ştia că maiorul e informat.

— Dar desigur, acceptă maiorul, nici „Madam Popeagă" nu-i chiar o captură oarecare. Să ascultăm totuşi câteva note de... „întâia vioară" ale căpitanului Stavru, reconstituite în funcţie de discuţia noastră în trei.

— După câte se pare, tovarăşe maior, profesorul Manoliu are dreptate când afirmă că din biroul lui n-a „transpirat" nimic. Dacă Ileni ar fi reuşit să sustragă pentru Dotescu proiectul, acesta s-ar fi aflat integral în posesia lui. Or, specialistul dumneavoastră, cercetând filmele, a spus: „Mda, ştiu despre ce e vorba, desenele unui proiect parţial în lucru îh Uzină, aici". Dotescu deci n-a realizat nimic prin Ileni. Conveniseră să plece împreună, însă Dotescu aştepta de la ea proiectul. Ileni, neizbutind, îi pretinde totuşi, vehement, s-o ia cu el. Îl ameninţă cu denunţarea. Reiese limpede din declaraţiile *scrise* ale celor în casa cărora se întâlneau.

Dotescu s-a simțit şantajat, plecarea periclitată, şi-atunci... Va recunoaşte totul, când îi veți pune în față filmele developate, tovarăşe maior. Aşa cum va recunoaşte şi cele stabilite de Toneanu, grafologul nostra. Idem regizările anticipate, mărunțişurile „psihologicoase", ca să poată juca înscenarea de la „Pisc" şi...

Fu întrerupt de țârâitul telefonului. Maiorul sări din fotoliu şi ridică receptorul. Ochii ca porumbele coapte îşi intensificară strălucirea întunecată. Asculta îndelung, presărând câte un „Da, înțeleg...", „Da, aşa reies lucrurile şi de aici, la noi...", „Da, da...", „Aşa vom proceda, desigur...".

Depuse apoi receptorul şi se adresă celor doi căpitani, mai cu deosebire însă lui Ioniță:

— Îmi pare rău, va trebui să conlucrați nu numai cu noi, ci şi cu Bucureştiul. Mendez a fost arestat...

Dispariţia lui Vrabie

Era o zi geroasă. Între pereții sediului de miliție caloriferul abia începu să dea semne, pocnind şi sâsâind cu neaşteptată osârdie. Colonelul Mirescu înregistră sceptic zbaterea şi zorul aburilor prevestitori de dezmorțire; hăt şi abia la orele de seară vor da oarecari roade, supărător-acusticele bune intenții... De anul trecut se defectase ceva în sistemul de încălzire al clădirii (fusese ridicată cam pe vremea când Maria Tereza şifona regeşti scutece) şi instalatorii tot încercau să-i vină de hac. Demontau şi înlocuiau țevi, ciocăneau ori strângeau robineți, spărgeau ori cârpeau ziduri. Oricum, se încălzeau vrând-nevrând, iar ceilalți – prin birouri, când nu erau în goană pe teren – se cam încălzeau la... țigară. Cum colonelul Mirescu izbutise să se lepede de afurisita iarbă şi se străduia şi pe alții să-i ambiționeze la identică performanță, recurgea zilnic la exercițiile de călire practicate de Amundsen, – şi încă mult înainte de a vedea Polul...

Acum citea atent, cu mâinile vârâte în buzunare cât dura parcurgerea unui înscris din dosarul deschis pe mijlocul biroului şi o părticică din creier invoca, necontenit, perseverența lui Amundsen. Telefonul puse brusc în inferioritate zdrăngănelile din țevi.

— Alo! Ascult! rosti Mirescu în aparatul atins de respirația unduindă, vizibilă diafan prin recele încăperii. A! Salut, salut! Aşa pe nedezghețatelea – vreau să zic, aşa matinal, tovarăşe procuror?! Vru să surâdă politicos şi constată că-i cam înțepenise fața; compensator, roti de câteva ori umerii.

— N-ați mai isprăvit acolo cu ghețăria? Aparatul transmise râsul sănătos şi... cald al procurorului Năstase.

Se cunoşteau dintodeauna, s-ar fi putut spune; copilăriseră pe aceeaşi stradă cu tei aliniați la distanțe egale, parcă măsurate după dâra şi persistența mirosului pe timpul

înfloririi. Ca mal tânăr cu câțiva ani – colonelului îi plăcea să se axeze uneori exclusiv pe diferența asta, dacă voit făcea abstracție de deosebiri mai esențiale, totuşi la fel de neimportante, cum ar fi faptul că Năstase urmase facultatea şi la timp şi „la zi", iar el, colonelul, la „f.f." –, când se întâlniseră pe orbite asemănătoare, după oarecare întârziere, se acceptară mai de-o seamă decât se socotiseră în copilărie. Crescut într-o familie în care a fi Magistrat (cu majusculă!) devenise tradiție, Năstase nu avea totuşi prejudecăți; dimpotrivă, nutrea convingerea că puteai rămâne *Tabula rasa* în pofida frecvenței „la zi" şi a peteculuí de hârtie intitulat Diplomă. Cazul lui Mirescu nu era străin, desigur, de cristalizarea şi generalizarea opiniei că nu f.f.-ul contează.

— Ai grijă, îi auzi recomandarea prin râsete, gripa bântuie mai vajnic decât o Ofelie îndrăgostită...

— Mersi că m-ai informat! Încă o Ofelie tratată cu indiferență, râse colonelul, alungind gâtul cât îşi aminti – poate şi celălalt, la capătul de fir – că, de fapt, Ofelia o chemase; şase ani, codițe țepene pe lângă urechi, ochi ca murele într-un frunziş de gene în care puteai să-ți închipui că au picat stele... Ce-ai spus?! Tonul sperie imaginea Ofeliei sărind şotronul şi aplecând şăgalnic stelele-nspre ei, adoratori nelipsiți pe margine. Ai în mână o reclamație-reclamație împotriva noastră?!... încep să mă-ncălzesc, pe nesperatelea! Păi, cum altfel? La propriu!... Fă bine, rogu-te, citeşte-mi-o, dar mai cu începutul începuturilor, – ascult!

— Zice – am aplicat ghilimelele, sublinie, nu fără maliție, procurorul Năstase –, zice „Organul de miliție local n-a acționat în..." – aşa şi pe dincolo, asta ți-am mai spus-o. Aici, – ascultă „În eventualitatea că a acționat, a făcut-o cu mare şi nepermisă întârziere. Ca urmare, orice constatare a acestui organ nu mai poate avea valabilitate. De aceea ne adresăm, cu încredere, Procuraturii..." etc. etc. etc.... închis ghilimelele, P majusculă păstrat, graseie procurorul dinadins, mai apropiind şi receptorul de buze.

— P de la Procuratură, te pomeni, râse colonelul uitând şi de ghețăria biroului şi de exercițiile lui Amundsen.

— Te cred că de la Procuratură! Vii sau viu?

Felul de a vorbi specific lui Năstase, când se simțea călare pe situație sau, dimpotrivă, indiferent şi neaderent la obiectivul ei; colonelul îşi spuse că, în cazul de față, valabilă era ipoteza ultimă.

— Meriți să te poftesc încoace, să guşti un pic din congelator.

— Nu tu pierzi, amice? La noi, aici, prin comparație, ca la tropice... Maşina mea, e jos, odată zbor, dacă aşa ți-e voia.

— Treacă de la mine, surâse colonelul Mirescu. Nici la figurat nu mă încălzeşte... răul seamănului.

— Deci, te aştept! E-n regulă. Te preavizez, o să cam aveți de furcă. Reclamație concludentă.

— Concludentă la ce?

— Vino şi... vezi. Salut.

*

Colonelul mersese, văzuse şi... se înapoiase. Intră direct în biroul maiorului Zăgan. Ceva mai puțin frigorific decât propriul său birou. Îşi scoase mantaua, dar o păstră pe umeri, potrivind-o când şi când. Înmânase fila adusă de la Procuratură şi aşteptă s-o citească.

— Aha, Butureni! exclamă maiorul Zăgan, parcă trâmbițând victoria care-i scăpase colonelului... Citi apoi, calm, fără să se exteriorizeze în vreun fel. Părea neatins de tot ce stătea înşirat pe foaia de hârtie, ca şi cum ar fi vorba de ceva care-l trecea dincolo de bine şi de rău.

Colonelul îi fixa fruntea înclinată şi încerca să facă abstracție de agasantele pocnete din țevi şi calorifer, – prezente şi aici, ca o piază rea.

— Mă scuzați, vă rog luați loc, tovarăşe colonel, se grăbi maiorul rămas şi el în picioare. Vă rog, altfel nici eu... Privi lămuritor înspre scaune şi aşteptă să se aşeze şi să înceapă vorba. Îl simțea tensionat şi puse asta pe seama reclamației, nu şi a pârdalnicului calorifer.

— Nu pari surprins, îl ținti colonelul aşezându-se. Potrivi iar mantaua, alunecată peste umăr.

— Într-adevăr, nu mă surprinde. Poate din cauza, să zic aşa, prea multor insinuări. Am aici... Dădu să pornească spre fişier, însă fu oprit de gestul colonelului, elocvent: dovezi, dac-o fi nevoie, mai încolo.

— Ceva mai ştiu, – povesteşte, surâse colonelul îngăduitor.

— Dispariția acestui Vrabie – maiorul apropie reclamația adresată Procuraturii –, acestui Dumitru Vrabie, a făcut obiectul unor repetate cercetări. Fără rezultat, e drept. Ani toate rapoartele din Butureni şi...

— Cine sesizase dispariția? întrebă Colonelul, sec, dat privirile dezvăluiau mai multe.

— După câte-mi amintesc, nevasta dispărutului. Dar, permiteți-mi, vă rog, – o clipă!

Maiorul se întoarse de la fişier, răsfoind încet într-un dosar. Mai cu luare-aminte citi ceva în filele capsate deasupra. Trecu apoi după birou, punând dosarul în fața colonelului. Acesta, însă, nu părea dispus să recitească.

— Procuratura e sesizată acum – şi ai văzut în ce termeni – de frații dispărutului. Cam dă de gândit. Colonelul privi, pieziş, tăcerea celuilalt. Eşti de acord, maiorule?

— Desigur, tovarăşe colonel. Dar...

— Poate prea mulți „dar”, ce zici? Procurorul Năstase e dispus să te însoțească.

— Acum?!... Maiorul Zăgan sili să reteze traiectoria uimirii, involuntar scăpate.

— Procurorul are o „Dacia 1300”, personală, comodă şi... caldă. Colonelul făcu adaosul fără zâmbet.

— Tovarăşe colonel, nu...

— Se pare că-i este dor de ducă, zâmbi acum, subțire, cu înțeles, prinzând şi marginea mantalei, din nou alunecate.

Maiorul trase înspre el dosarul. Revizui rapid tot ceea ce ştia despre plutonierul-major Ion Sofron, nu demult mutat în Butureni, în urma pensionării fostului şef de post de acolo. Sofron era din promoția absolvenților de zece clase. Terminase şi liceul între timp, intenționa să meargă mai departe; faptul comporta nişte aprobări mai speciale. Însă nu-l descurajase, – omul îi plăcea. În felul iui, să zic aşa, avea stil...

Aruncă o scurtă privire spre silueta colonelului. Nu i se părea dispus să-l asculte lansat în caracterizări pe marginea stilului aplicat în muncă de Ion Sofron. De la alte comentarii se abținu, păstrându-se în expectativă. În fapt, formal, aştepta ordinul. Colonelul însă se mulțumi să continue, ca într-o doară...

— Şi aşa, gheţăria de aici nu-i deloc ademenitoare. Nu?... Mda, vei fi în bună companie! adăugă surâzând, cu gândul la felul de a fi al procurorului.

— Ne cunoaştem – şi nu doar tangențial, preciză maiorul cu ton schimbat. Parcurse încă odată o filă din dosar şi reclamația.

— Ia legătura cu procurorul, vine el încoace. Aşa am convenit, zise colonelul, după puțin. Bântuie gripa, vezi să nu răceşti, îi recomandă înainte de a închide uşa.

*

Procurorul şofa în talie. Paltonul, căciula şi mănuşile le potrivise (nu fără oarecare exces de pedanterie, îşi zise maiorul) pe canapeaua din spate. Paltonul era reazem unui casetofon micuț, cam firav. Personal şi el, îşi continuă maiorul seria observațiilor, incitate poate de maliţiozitatea benignă a colonelului... Năstase era un om agreabil în orice împrejurare. Discuția o începuse tocmai de la casetofon. Nu demult, soția lui şi fiica – de fapt, adoptivă, o nepoată de frate mort într-un accident stupid, în urma căruia mama copilei rămăsese traumatizată, poate pentru tot restul zilelor – făcuse paranteza nemelodramatic, atent la mânuirea volanului –, se întorseseră dintr-un tur lung în străinătate, care indusese şi Franța; de acolo, între alte suveniruri şi nimicuri, îi aduseră casetofonul.

Fu punctul de plecare în declanşarea unor detalieri de ordin secund, ori terț, cum se spune. Procurorul însă povestea fluent, cu vădită plăcere. Intempestiv mai şi exemplifica, fragmente fluierate scurt şi cam fals, din înregistrările melodice pedant ocrotite pe canapea, în spate.

Evitau astfel – rutina le-o dovedise, eficient, amândurora – referiri premature şi inutile, dacă nu chiar dăunătoare, la ceea ce determinase neaşteptata lor ieşire pe teren.

Ajunseră la Butureni în mai puțin de o oră.

*

Ocupară scaunele oferite de şeful postului din Butureni. Destul de încălzit biroul," curat, simplu şi impersonal, cum îi stă bine unui astfel de sediu. Căciula procurorului, din astrahan creț cam ca favoriții lui, spicuiți cochet cu fire albe, fu ceea ce fixă tot mai insistent plutonierul-major Ion Sofron, cât timp relată, cu belşug de amănunte, punctate şi de detalii de retrăire afectivă, situația faptică şi modul în care acționase...

Se pomenise, într-o înserare, cu nevasta dispărutului Vrabie. Pe la sfârşitul lui noiembrie, trecut. Mai precis, în ziua de 24 noiembrie, pe la ora 17,30. Tocmai citea nişte instrucțiuni când auzise un ciocănit şi anemic şi insistent.

— Intră! E deschis! mai strigase, să se audă sigur până în săliță, de la intrare...

— Bună ziua... Ori mai bine-oi zice bună seara, se corectă femeia şi se strecură pe lângă peretele biroului, într-un fel amânat, nesigur.

— Bună seara, zisese şi el. O recunoscu pe Păuna, nevasta lui Dumitru Vrabie. Îl ştia, fusese tractorist şi şofer la I.M.A. Femeia se arăta stânjenită, însă porni să se apropie pieziş, cu aerul cuiva venit după îndelungi chibzuințe. Ce-i? întrebă tot el, văzând-o că tace şi se uita ca nevăzându-l, deşi prinsese cu o mână îngustă marginea biroului, de cealaltă parte.

— Necazuri, scânci şi îşi înfundă bărbia în năframă.

— Ce necazuri? o întrebase căutându-i ochii feriți.

— Dumitru. N-a dat de trei zile pe-acasă. Şi trei nopți, adăugă şi-şi mută înspre pereți ochii strânşi ca de plâns.

— Ei, cum?! se mirase, n-am văzut eu camionul lui Vrabie zilele astea?!

Păuna, căinându-se, se tot înclina peste biroul lui. Îşi încheiase vestonul la toți nasturii şi ieşi într-o parte; nu-i

omul să fie bănuit, dar nu-i place să lase loc, în nici un fel, bănuielii...

— L-oți fi văzut dumneavoastră, da' l-or fi văzut şi mândrele... Podul palmei îl puse peste gură, cum şi-iar fi oprit vaierul.

Treaba i se păru cam exagerată. De-asta venise?! Să-i reclame că i s-a aciuit bărbatul la careva mândră?!... Nu-i moral, desigur, nu-i nicicum, se gândise Ion Sofran. În ce-l priveşte, preferă să-i fie neveste-si, Firuței, fidel toată viața, ca şi ea să-i fie... „fidea", se abținuse să nu zâmbească. Nu aprobă dezmățul, dar nici aşa, să-l ia de parc-ar fi din ăia, eunuci tocmiți de pază la cadâne!... Se calmase. Îşi zise că Păuna n-are altă vină decât că picase într-o perioadă sâcâită: de câtăva vreme se făceau, în lanț, anchete şi paraanchete, economice şi financiare şi... de tot felul, la *ceape. Î*ntreaga conducere era pe punctul să fie înlăturată, măturată cu trâmbițe şi surle. De altfel, a şi fost, puțin mai târziu...

— Nu mă mai bătea aşa crunt, Dumitru, cum ştiți şi dumneavoastră, îngăimă Păuna. A şi jurat că n-o mai bea şi... A dispărut când...

— Ei, a dispărut! Ce-i? Un pai, un pui să dispară?!... N-ai întrebat de el la I.M.A.?

— Am întrebat pe-al lui Mânăspartă. Şi el lucrează la I.M.A. Nu l-a văzut nimeni pe Dumitru.

— Ia să dau un telefon! propuse cu o încruntătură.

— Dați că... Pare că mă ia cu fricǎ.

— Fricǎ?!...

Sucind firul de la telefon prin, aer, o văzu cum o întâlnise, mai demult. Într-o dimineață, când pornise la trenul de patru, că nu aşteptase cursa, să nu întârzie cumva la convocarea de la județ. Peste sat şi pe ulițe plana o linişte de auzea răsuflările vitelor, în grajdurile mai de lângă garduri. Dintr-o dată, deslușise gâfâieli în urmă. Întorsese capul şi privise de-a lungul dinamului pustiu, razant, cam la o şchioapă. Parcă lătra icnit un câine epuizat, bătrân. Însă zări două picioare – ai fi zis că se poticneau în gâfâieli, nu în denivelarea uliței, şănțuite adânc de roțile tractoarelor şi uscate aşa.

Se opri şi rămase pe loc, cu impresia că nu e văzut. Femeia fugea ținând capul înclinat în piept, peste picioare i se zbătea poala cămăşii de noapte. În vinețeala zorilor trupul se reliefa subțire, poate tânăr – şi gândul îi zbură la somnambulism. Respinse presupunerea, se tirase totuşi mai către marginea uliței. Să-i facă loc, – somnambulii, se ştie, se întorc de unde-au pornit: din pat...

După alți paşi zoriți şi poticniți, „somnambula" înălță capul. O recunoscu: era Păuna, nevasta lui Dumitru Vrabie.

— Stați, strigă ea, abia auzit, cu o disperare mărită parcă de teama să nu. dispară el, vedenie, din praful şi glodul uliței. Vă rog, stați, stați!...

Stătu; până-i ajunse alături afurisi şi înjură, în gând, năravul lui Dumitru. Cutreiera conştiincios cârciumile, mai ales la oraş, de parcă ăsta i-ar fi fost serviciul ce-i asigura existența. E drept, nu-l prinsese conducând beat, însă... îşi zise că poate scăpa trenul şi se repuse în mers, însoțit de Păuna.

Până la răspântie, îi ascultase jelania. O bătuse groaznic. Se şi vedea pe ea... Sărise s-o şi gâtuie. O lovise cu pumnii în cap şi peste tot, o făcuse vârtelniță pocnind-o de pereții casei, mai s-o fărâme... Copilul ăl mic, Dorin, fugise înspăimântat la Lelea, s-o aducă şi să-l dezmeticească... Ea, Păuna, nu mai putuse răbda, i s-a smuls din mâini, din pumni şi a fugit... Aşa cum a apucat, în cămaşă de noapte... Nu crezu că va da de cineva pe uliță, îi era ruşine...

Evitase să o privească. Îi promise că va trece pe la ei pe-acasă, încă în acea zi. O şi făcu, seara, când se întorsese, tot cu trenul.

— Cu ce ocazie pe la noi, tovarăşu şef? îl întâmpină Dumitru, zâmbind a râde. Arăta dinți ca de lup, frumoşi, în fața-i mare, cum era el tot, clădit din mult şi zdravăn.

— Chiar nu ştii? îl iscodise, semnificativ.

— Poate că ştiu! râse el tare, cu nepotrivită bravadă. Că ştiu ori că nu ştiu, cu asta ce-i, domn şef?!

— Sunt lucruri care nu se fac, începuse, încruntat.

— Păuno! strigă întrerupându-l, râzând arogant spre uşa bucătăriei. Păuno, adă şi nu zăbovi, pahare şi ce-oi mai ştii, c-a venit domn miliţian în vizită la noi!... Poftiți, intrați...

Intrase. Dumitru rădea orice început de vorbă ce nu-i convenea. Păuna tăcea chitic. Se uita ca hăituită, cu tresăriri în pupile. N-a îndrăznit să sufle un cuvânt, Dumitru râdea.

— Dacă nu te linişteşti, îți trântesc o amendă de nu te vezi!

— Şi ce? Cu asta o să aibă copiii, ori nevastă-mea, mai mulți bani?

— Mai sunt şi alte ace de cojocul ălora de fac scandal. Nu mă face să le caut!

N-a insistat mai mult. De ei amândoi şi de ograda lor se despărțise cu amărăciunea grea din fața lanului făcut una cu pământul de grindină....

— De la serviciu a mai lipsit, câteodată, Dumitru, nu? o întrebă ducând receptorul la ureche. I se părea când „somnambula" înfricată, bătută crunt, din zorii aceia vineții, nelimpezi, când gospodina umilă şi umilită, supusă, ca împăcată cu ceea ce o înconjura, grijile, copiii, beția rea a bărbatului, robota.

— A mai lipsit, o zi, mult două. Aşa-mi zicea el. Când se aduna acasă, cine ştie de unde...

— Alo, I.M.A.? apropie receptorul, simțind ochii Păunei cum îl pândeau cu încordare. Plutonierul-major din Butureni, aici! Da, salut! Eşti paznicul?... Ilarie Vicaru, aha! Da, da, te ştiu, cum să nu te ştiu? Ia spune, pe Vrabie, şoferul, nu l-ai văzut pe undeva?... Ascult, da, aud! strigase.

— Ioane! strigă şi Firuța, apărută peste prag furtună. Apoi se oprise, alipindu-se de tăblia uşii. Însă gura nu şi-o opri. Ioane, se roteşte morişcă imaginea la televizor, copiii mă bâzâie că n-o văd pe *Mihaela,* lasă şi tu şi vino şi pe-a casă!

La semnul ce i-l făcu, aspru, cu receptorul, se trase din cadrul uşii, însă îşi şi arvuni „răzbunarea", în felul ei, ţuguind buzele...

— Am înțeles! se răsti în receptor. Nu l-ai văzut pe Vrabie, de trei-patru zile! repetase, pentru atenția Păunei, şi întrerupse convorbirea. Ilarie, paznicul, zicea că inginerul-şef

de la I.M.A. e supărat foc pe Dumitru. Poate-i şi desface contractul de muncă, zicea.

— Păcatele lui şi ale mele, scânci Păuna.

— Eu ce pot să-ți fac? Prin uşa abia închisă de Firuța răzbiră mârâieli, proteste chițăite şi nerăbdarea copiilor. Numai pe al lui Mânăspartă zici că l-ai întrebat? Nu lucrează şi altul la I.M.A., din Butureni, din Supuri, să-l ştie?

— Ba da, lucrează al Drăghinei.

— Care Drăghina?!

— Din capul satului, aici. Aia de-o apucă de-şi cântă ea, din gură, joacă prin ogradă, singură, săraca... Oftă din adânc şi îşi feri privirea. Avu parte şi ea de bărbat rău, băutor, mai ca Dumitru... Scrânteala la cap i s-a tras din bătăi, – aşa zic oamenii...

— Şi?! P-ăsta al Drăghinei nu l-ai întrebat de Vrabie?

— Nu, că...

— Ți-o fi fost ruşine! aproape se răstise, văzând-o cum tace şi se uită, hăituit. Lasă, sun la canton, propuse, cantonierul vi-i ceva nemşug, poate el...

— De departe, întrerupse Păuna, şters, cu nedesluşită căinare, maică-sa, nu, bunică-sa şi cu mama...

— Arborele genealogic lipseşte – se răstise, speriind-o, şi-i precizase, îmblânzit: rădăcinile de neam, asta înseamnă.

— Mai bine nu veneam, vă supăr degeaba şi pe dumneavoastră... înfundă bărbia în năframă, privi în gol şi lărgi ochii de durere, imensă şi întrebătoare...

— Lasă, se calmă şi luă un ton încurajator. Aflăm noi! Telefonez la canton, din privința asta să ştim ceva precis. Iar mâine, – mai vedem. Dacă n-o apare cumva Dumitru, fie şi pe trei cărări, la noapte... Alo, cantonul? Ce zici?!... Stau! Acoperi cu palma şi explică Păunei că trece un mărfar, cantonierul pune bariera şi-o să vină mai acuş...

Răzbiră din nou lipăieli de paşi mărunți şi mârâituri, în dreptul uşii din sălință, aviz nerăbdător şi invitație – trece emisiunea şi ei n-o văd pe Mihaela cu cățelul şi povestea!... îi şi vedea, botoşi-furioşi de nemulțumire, pe după tăblia uşii. De, copii, ce să-i faci, nu le poți împăca pe toate, le zise consolator, în gând, atent la fâşâitul transmis pe fir.

— Alo, da... Trecu mărfarul, nene Steliane?... Trecu bine-mersi, reluă vorbele celuia cu o molipsire de zâmbet. Ia zi-mi, n-a dat Vrabie Dumitru pe la dumneata, mai ieri ori azi?... Nu i-ai zărit nici nasul, decum camionul, de vreo trei zile?! Se mira mai mult de ochii Păunei ațintiți pe el. Ei, cum, te cred, sigur!... Ce spui?... Să nu-i stea vreo puicuță pe cămaşă? Ei, pe naiba! Noi glumim, adică dumneata, şi nevastă-sa e lângă mine!... Păuna, da! Păi?!... Bine, bine, – salut! Depuse receptorul, schimbă mimica, stingherit de privirile femeii. Ei, zise şi el, să se afle-n treabă. Nu l-a văzut! Habar nu are de nimic, e limpede.

Păuna se uita la el cu spaimă încă mai adâncă. O îndemnase să nu-şi facă gânduri. Noaptea-i mare, vine el până mâine. Iar mâine, mai vedem noi. Stau eu de vorbă cu el...

Se grăbi la televizor, îl reglase şi copiii săriră în jurul lui, fericiți c-o văd pe *Mihaela.* Firuța, cu strategia ei îndeobşte profitabilă, îl privea într-un ochi...

— Ce te ținu de vorbă, voi doi şi singurei, în birouuu! începu, când îşi lepădă ultima oară papucii pe ziua aceea. Nu-mi zici nimic?!...

Ce să-i fi zis?

— Ți-am spus atunci, când Păuna, – „somnambula", ştii...

— Şi-acum?... Bine, mutule, secretosule, – noapte bună!...

Tot Firuța o descoperi pe Păuna, dimineața. Stătea pe trepte, lângă intrare, abătută, pleoştită. Din când în când tresărea şi se uita, lung şi parcă speriat... Mascată de geamul cu brobonele mate din uşă, Firuța o spiona. I se păru chinuită de necazuri şi regretă scornelile pe seama ei, aseară, la culcare. Îndată ce se-ntoarce din fundul curții, îl trezeşte pe Ion, să vadă ce-i...

— Auzi, şefu? Te vizitează iar Păuna... îi vârî şoapta în ureche, aplecată peste pat şi gâdilindu-l cu răsuflarea.

— A sunat ceasul şi n-am auzit?!

— N-a sunat, te-aşteaptă Păuna... Fandoseala îi trecu, deveni aproape tristă. Ori nu i-o fi venit bărbatul, ori n-o fi venit gorilă... O fi deznodat-o în bătaie, – bleaga! În loc să pună cotorul măturii pe bețivan, să-i vâre aşa minții-le-n cap, dacă altfel nu!

— Aşa ai face tu?! întrebă lepădând pijamaua, mirat de îndârjirea ei bruscă.

— Aşa! Absolut şi garantat ca... rufele la spălat! Încearcă-mă şi ai să vezi îmblăceală!... Pufni în râs, dar silit, neconvingător.

— Ca norocul, n-am astfel de curiozități. Însă, ține cont, Păuna e nițel mai de ieri... Cum s-ar zice, neemancipată! O făcu pe ritosul, dar îl umflă căscatul.

— Ăsta-i motiv?!... Eu aş fi fost cum sunt şi-acum o sută de ani!... L-aş... Nu i-ar fi mers cu mine, ehei, beții, bătăi, –. rupt din soare să fi fost, l-aş fi opărit!...

— Zău?!... Eu cred că, – întrebarea e cum aş fi fost eu, de n-aş fi cum sunt?... Căscatul îi lărgi gura până la urechi şi, cu ochii închişi, lăsă bluza pijamalei pe duşumea...

— Aa, – apleacă-te şi ridic-o, iute, că... nu ştiu ce-ți fac! Pentru cine, mă rog, dai exemplu? Pentru ăi mici?!...

Proptise mâinile în şolduri şi fulgerele din ochi îl probozeau mai ceva decât o cofăriță stârnită-n crugul pieții.

— E clar, şefu? mieună drăgăstos şi-i urmări zorul îmbrăcării.

— Clar-clar, dar... Unde-mi e centura, asta-i problema?!

— Ici, pe vârful nasului meu! N-ai pus-io tu, aseară, lângă televizor?!... Mai aveți pretenții de... egalitate, săracii!... Nu, – stai că ți-o aduc eu, tu tropăi de-mi scoli copiii!...

— Poftim, intră şi bună dimineața! zise de-o data cu deschisul uşii, larg. Păuna tresări. Pupilele ochilor, obosiți, nedormiți, jucau de colo-colo. N-a venit Dumitru, constată şi vorbi tot el, trecând primul peste pragul biroului.

— N-a venit...

Abia intrată, după oe cine ştie cât stătuse şi aşteptase pe trepte, Păuna, dezorientată, negăsindu-şi locul, părea gata să plece. Se abținu să spună ceva, dându-şi seama că, orice-ar fi spus, ar fi păstrat ceva din îndârjirea Firuței. Fie şi îndreptățită, i se părea nepotrivită. Nu faci „educație” după asemenea noapte...

— Las’ că-l găsim noi! Şi să-ți mai zic ceva: am tocmai drum în oraş, aşa că... Să-i desfacă inginerul-şef contractul

de muncă, nu-i bucurie deloc. La casa nimănui. De ce te uiți aşa la mine?... Important e – tărăgăna vorbele, potrivindu-şi centura – ca să-l găsim, oricum, naibii!... Unde să...?! Hai, spune ceva, nu doar te uita, trece timpul şi-acuş apare cursa!

— Mă uit şi eu, că... Nu mi-e uşor, să credeți, – nimic nu mi-a fost mie uşor în viață... înfundă obrazul în umăr, peste năframă şi păru o găină cu gâtul răsucit, gata să se năruie pe duşumea...

— Ei, hai, ține-ți firea. Nu ți-o fi uşor, cred. Dar mai trebuie să-mi spui tot ce ai în gând, tot ce bănuieşti. Altfel, – de unde să ți-l scot?

— Aveți dreptate, aşa-i... Dar... Mi-i şi ruşine, că sunteți bărbat tânăr şi... cu carte...

— Alta acum! Lasă sfiala_ şi zi tot ce crezi că ajută.

— Păi, – când era beat. Îl mai lua gura pe dinainte. Pomenea de... Nichifoara. A lui Gânju, din Supuri, întregi cam nesigur sau cu obidă, părea că înghite noduri cu fiecare cuvânit.

— Nichifoara?! Repetând numele, îşi zise că n-o ştie, precis, dar o află el. Spune-mi, cu altcineva de la I.M.A. n-ai mai vorbit?

— Nu, că... Am zis să nu mă dau pe gura oamenilor. Te râd şi de nu te au la mână cu nimic, darămite când o spui tu, cu gura.

— Lasă, trec toate... Ia loc, o pofti. Se aşeză şi el, până la trecerea cursei mai era. Săltă receptorul şi, pe sub sprâncene, o văzu pe Firuța, apărută în prag. Pricepu că pregătise dejunul şi îl poftea din ochi, grăitor. Formă totuşi numărul şi – avu baftă, suna ocupat, aşa că îi arătă Păunei receptorul, adică sunetul din el, şi-i zise să iasă şi să-l aştepte, are de isprăvit, urgent, o treabă. Ce să-i fi zis, nici cea de ieri, nici emancipata lui nu găseau, una spre alta, cărare; abia se salutară, din cap, țepene ca parii. Cât ce Păuna închise pe dinafară uşa, Firuța îl înhăță de braț bulucindu-l în sens invers. În bucătărie intră împiedicându-se, într-un fel ce iscă hazul copiilor, gata cocoțați în genunchi pe scaune şi cu mustăți albe, prelinse peste bărbii... Răzbiră

pufnete de motor – autobuzul, cursa! –, înghiți două guri din ceaşcă, apucă o felie de pâine şi ieşi făcând semne şi dând de goană... Aşa trecu şi de Păuna, rămasă pe treptele, de la intrare ca un pripon...

— 'Trăiți şi dimineața bună! îi zâmbi şoferul, după ce opri chiar lângă el şi coborî şi geamul. Veniți cu noi? Poftiți! Se întinse şi deschise uşa.

— Pe Dumitru Vrabie nu l-ați văzut careva? Vârî capul spre interiorul autobuzului, întâlni felurite priviri, toate însă puțin sau deloc aderente. Unii o văzură şi pe Păuna, nu părea să le spună mare lucru faptul că se afla acolo. Din ataşament profesional, se interesă şoferul.

— Don' şef, vreun accident, ceva?!

— Nu. Dă-i drumul.

Se aşeză pe prima bănică liberă. La cursa de ora aceea erau mai mulți tineri. Sporovăiau care mai de care, de nu înțelegeai mai nimic. Prin pauze răzbea şi câte-o vorbă nelegată de fotbal. Un țăran – după glas, că nu-l vedea bine, i se păru a fi Gligor Frunză – zise celui de lângă el că merge la doctorul cu plată, fiindcă o să-i nimerească mai bine boala decât doctorul neplătit, adică plătit de stat... Ca să vezi raționament, se gândise. Ion Sofron, altădată țăranii n-aveau nici doctor la dispoziție, nici bani; acum aleg, le dă mâna...

Rumoarea crescu brusc, două tabere se-nfruntau în cor, cu patimă: fusese meci mare la oraş, doldora de ocazii şi şuturi ratate. Hărmălaia însă mai ascundea o discuție. Dovadă vocea, înfundat-mânioasă:

— Şi mai tacă-vă clanța!

Întoarse capul, o clipă, văzu că-i Rafila Cârnului.

— Nu vă-ntrece nici dracu' la blăstămății! Pe nici unul! Voi de voi vă luați apărarea, Iude!... Îi căinați aici, şupa-şupa în ceafa mea, pe Dumitru, când Păuna-i de plâns! Ştiți voi asta bineee!... Vi-ți crede judecători la vreme, neprihăniți ca arhanghelii, ha?!

— Rafilă, tu nu uita! interveni sfătos bătrânul Iosif, însă neaşteptat, ştirb şi caraghios, dădu a râde. Ca mai tânăr Dumitru, decât Păuna, ea o avut compensății!...

— Compensăţiii?!... Rafila Cârnului propti şi pumnul de speteaza băncii, nu doar privirile, îi măsura peste obraze, de-ai fi zis că nu muiere-i, ci curcan bobotind din toate mărgelele. Compensăţiii?!...

— Dară tu cam ce crezi? zise celălalt bătrân, de lângă Iosif, chicotind cumva die sus şi înfundat în umeri.

— Că după câtă minte-aveţi, aţi face bine de-aţi tăcea! Asta-i! Le-ntoarse spatele, furioasă. Nu trecu o secundă şi iar boboti, iscând şi amuzamentul unor tineri, repede însă întorşi la ale lor. Dac-a fost Dumitru mai tânăr, de ce-a luat-o?!

— Şi-ncă avea şi copil Păuna, din flori, vezi tu!... Iosif clipi dintr-un ochi, zbârcit laba-gâştii, şi-l şi înghionti pe celălalt moşneag, chiţăit de râs, şmechereşte. Compensăţii!...

— Aţi fi ştiricit voi floarea din care l-o luat! Bătrâni şi proşti! încheie Rafila categoric, însă vizibil cu mai puţin entuziasm.

— Că tu, Rafilă, tu, bag' sama, te-ai deşteptat de când ţi-or picat toţi dinţii! Hi-hi-hi-hii!...

Plutonierul-major Ion Sofron întâi ezitase, apoi îşi zise că face bine neamestecându-se. Ce să le fi şi spus?... Glumeau, în felul lor... Prin parbriz privea graba şi rotirea câmpului, inversă goanei autobuzului. Cele aflate acum legau altfel impresiile despre casa Păunei. Să mai fi auzit înainte câte ceva şi trecuse cu vederea? I se păru că nu. De Vrabie, oricum, află el mai multe la I.M.A.

Isprăvi treburile grabnice, de serviciu, pentru care pornise la oraş. La I.M.A. ajunse mai devreme decât se aştepta. Curtea arăta: pustie. Împinse poarta şi ocoli o pată de ulei neabsorbită de-a-ntregul în pământ. Tractoarele şi Combinele erau în câmp" pe la gospodării şi ceape-uri. Amână să intre la birouri, în spate zări un tractor şi silueta cuiva, într-o salopetă unsă mai peste tot. N-ar putea fi Vrabie, ăsta de dispare ca purecul din blana mâţii stropite cu petrol?... Nu era. Omul îi auzise paşii şi întoarse capul. Era al lui Mânăspartă, Păuna vorbise cu el. Pesemne făcând legătura, alungi zâmbetul şi-ncepu să se şteargă pe mâini cu un şomoiog de cârpe murdare.

— N-a apărut Vrabie, aşa-i, domn' şef?! Să trăiţi... Mâna nu dau, că... Şi mirosul iese greu al naibii, darmite restul!

— Când l-ai văzut ultima oară? întrebă Sofron, schiţând salutul.

— Pe Vrabie?!... Păi, când îmi împuie capul cu dor de ducă de la Păuna şi cu... spaima de plod! Râse şi, pe sub sprâncene, îşi iscodi dârele de scame prinse de degete.

— Asta când a fost?

— Păi, acu vreo patru seri, – de când nu mai veni nici la lucrai, afurisitul... Cam ştiţi şi dumneavoastră.

— Cu vorba aia, spaima de plod, ce-i?

— Mai ştiu şi eu ce-o fi?... Aşa zicea el! Poate că glumea? La vârsta asta – zăbovi cu un braţ prin aer, socotind în gând –, trei ori patru trecu şi el peste patruzeci, ori mai mult, omu' se mai şi prosteşte, nu? Râse cu poftă şi c-o răsfrângere cumva admirativă, ascunsă cu voită parşivitate în sticlirile ochilor.

— De-al cui plod vorbea? întrebă Sofron alb şi stăpânit, deşi atitudinea lui i se păru şi vulgară şi nepotrivită cu mâinile trudite de muncă, pătate unsuros oricât le freca în şomoiogul de zdrenţe.

— Păi, Florica îi vârâse spaima asta în oase. Ori se făcea el, gratis, ori îl juca ea, că-l ştia cu salariu şi cu câştig bun. Pricepeţi dumneavoastră!...

— Nu pricep, explică-te! îi ceru sec, punând capăt ocheadelor lui Mânăspartă, închipuit complice.

— Păi, ce să şi explici?!... Odată, la o beţie, s-a încurcat c-o Florică... Numaiştiucum. Treaba lui, nu a mea! Se întunecă la chip şi aruncă fărâme de zdrenţe soioase lângă tractor, dând de înţeles că el se debarasează de tot ce nu-l priveşte.

— Şi – ce mai ştii, totuşi, despre Florica Nuştiucum?

— Ce mai ştiu?! Păi, credeţi că eu aveam toate minţile la mine, atunci, dom' şef?! Râse din nou brusc şi parcă şi-ar fi adresat binevoitor o laudă; aştepta reacţia care să i-o şi întărească. Cum nu veni, îşi şterse mai apăsat mâinile şi aruncă tractorului şi sculelor, împrăştiate pe jos, nişte priviri de parcă le-ar fi luat martore: poftim câte-s pe capul meu şi pierd timpul...

— Şi?! Hai s-o mai scurtăm: spune tot ce ştii de Florica asta.

— Florica e... una de lucrează şi la Fabrică. Aia nouă, de biscuiți.

— Şi?!

— Altceva ce? Trânti întreg şomoiogul de trențe la pământ. Eu v-am spus ce-mi spunea el, – că-l speria cu plodul, asta-i! Ori, zicea şi el aşa, de-al dracu, – laudă?!... Privi dintr-o parte, chipurile şăgalnic, gata s-o dea iar pe râsete.

— Halal laudă! i-o tăie plutonierul-major. Oameni aproape bătrâni! Accentuase dinadins pluralul şi-l fulgeră pe sub sprâncene.

— Poate că glumea şi el, de nărod, dom' şef?!... Al lui Mânăspartă se păstră în singular, conveni n du-i şi calmându-se.

— Bun. Mai departe. Hai, că pe Vrabie nu-l ştii doar de. ieri-alaltăieri. Şi nici pe Păuna! Ori poate mă-nşel, adăugă rece, să-l oblige să reflecteze mai adânc, doar nu de florile mărului se afla el acolo.

— Aşa-i, dom şef, dar... Să mă gândesc, fir-ar el afurisit să fie cu Florica lui! A, o auzeam c-ar avea casă proprietatea ei şi acareturi, câte toate, pe la mahala, la margine... Ce mai ştiu? Nimic!

— Vrabie ar putea fi la ea?

— Poți să ştii? O fi n-o fi, îl dau dracu' de nărod, asta-i! Făcu şmecheros cu ochiul, din nou urâțindu-şi trăsăturile.

Sofron renunță să-l mai privească, urmări săgetarea sprintenă a unei vrăbii ori altceva, ocoli tractorul cum l-ar fi înscris într-un dublu cerc şi-apoi țâşni ață, praf să se facă, ai fi zis, de zidurile birourilor I.M.A. ori să pătrundă prin ele.

— Grozavi mai sunteți! strecură printre dinți, fără să se uite la Mânăspartă şi-i întoarse spatele.

Pe scara de la intrare, din două trepte cimentate, il descoperi pe inginerul-şef. Arăta înciudat şi nemulțumit, îşi tot strângea, aspru, cordonul bluzei de vânt. Cu întinsul mâinilor odată, îşi revărsă iritarea, ca un şuvoi dezlănțuit.

— Ce-şi închipuie chiulangiii de soiul Vrabie? Că ne-a pricopsit cu munca, li s-a urcat la cap c-ar fi „specialişti" şi

statul n-are-ncotro, are nevoie de ei oricum or fi?! Gata, s-a terminat cu îngăduința, față de cine n-o merită! Unde-i lege nu-i tocmeală! adăugă inginerul-şef sugrumând măi tare sub cordon mijlocul de bărbat tânăr şi aruncă priviri fulgerate.

— I-ați desfăcut contractul lui Vrabie Dumitru, asta vreți să înțeleg, zise Sofron retrăgându-şi palma din strânsoarea celuilalt, punctând enervarea.

— Desfăcut. Şi nu numai lui. Mai iartă omul o dată, iartă de două ori, de trei ori, da' până când? Gata! Să vedem dac-o să-i mai ardă de râs!

— De ce, Vrabie nu ştie?

— Cum să ştie, dacă n-a mai dat pe la I.M.A. de vreo cinci zile?

— Şi ziceați că râdea?

— Râdea. Săptămâna trecută. Mi-a lipsit când era lucru-n toi şi-aveam mai mare nevoie de el. Nu era prima dată. În ultima vreme îşi făcea de cap şi i-am atras atenția că-i desfac contractul! A râs: „Şoferi să fie, că şantiere-s destule!" „Las' că aşa ziceai – i-am răspuns eu – şi mai an., când te-ai dus la frati-to, pe Olt. Da' te-ai cam întors cu coada-ntre picioare"!

— Are un frate pe Olt?

— Da, om de treabă, maistru, cred, la un şantier din salba de hidrocentrale. L-a chemat „să-l facă om": mult de lucru, dar se şi câştigă bine.

— Şi?

— Ți-ai găsit cine să tragă! A mers ce-a mers, peste vreo două luni îl văd că se întoarce. „Ce-i Vrabie? Tot mai bine-i la I.M.A.?" „Tot, don' şef". „Păi, de ce?" Mi-a îndrugat – că-i bum de gură – multe şi de toate. Că nu se împăca cu mâncarea de-acolo, că i-a nenorocit stomacul, că de ce să dea pe regim şi la doctor ce câştiga mai mult, în barăci să stai e prost al naibii, nu-i ca acasă, că ăia nu țin cont că omul se mai îmbolnăveşte şi nu totdeauna poate lucra... Aha, mi-am zis, asta era! Ți-ai dat în petec şi acolo şi ăia n-au fost dispuşi să-nghită...

— Şi – l-ați primit înapoi, zise Sofron cu ton de constatare, mai mult ca să întrerupă tăcerea inginerului pornit spre poartă.

— L-am primit că eram în plină campanie şi aveam de lucru până peste cap. I-am atras atenția însă că n-am de gând să-i mai tolerez chiulul şi că-i fac vânt cu prima ocazie când îşi mai dă în petec. O vreme şi-a văzut de treabă. Pe urină iar a început!

— Obicei frecvent?

— Când nu eşti în campanie, mai închizi ochii. O zi-două oricui i se-ntâmplă să aibă nevoie, pentru el sau pentru familie, şi-ngădui dacă vine omul şi zice că recuperează unde-l trimiți şi e necesar. La Vrabie însă mereu interveneau „chestiuni familiare". Minţea! Cerea, insistent, trei zile, lipsea o săptămână, ca anul trecut, dus cine ştie pe unde!... Acum, mai de curând, la fel, beții şi chestie c-o fufă, după câte-am auzit.

— N-ați luat nici o măsură?

— Ei, nu! I-am tăiat din salariu. Nu eram în campanie, aşa că mi-am zis că ajunge. Mai ales că mă rugase să-l iert, că are copii şi, ştiți, tot tacâmul intervențiilor, un tractorist, Mânăspartă, care-i e prieten şi făcea pe avocatul. Asta până s-au bătut, tot anul trecut. Prieteni se pare c-au rămas, pe avocatul se abține s-o mai facă.

— S-au bătut?

— Şi încă ce bătaie! Cu manivelele!... Noroc că i-au despărțit repede tovarăşii de chef, – altfel s-ar fi ales şi cu niscai oase rupte, pe lângă vânătăi.

— Vrabie e scandalagiul sau celălalt?

— Aud că Vrabie pocnea mai mereu pe câte unul, la beția de sâmbăta, la bufet, nu la mine în unitate. De-asta e miliție, nu?, să se ocupe de scandalagii, – nu erați dumneavoastră pe-atunci, preciză într-o doară inginerul-şef; aud că şi cu nevastă-sa se poartă câineşte şi-o bate de-o stinge... Mă rog, treaba lor, însă aici, munca şi... şi... Enervarea îi oprise vorba, o clipă şi pasul, apoi înconjură pata de ulei nescursă în apropierea porții.

— Ce v-a spus când i-ați amintit că s-a mai întors, de pe Olt, die la frate-său, ori de aiurea, cu coada-ntre picioare?

— Ce mi-a spus?! A scos din buzunar nişte hârtii, le-a fluturat şi-a râs: „Uitați aici, don' şef, ce-mi scrie un prieten

de-al meu, de-i pe un şantier din Moldova, – nu tragi să-ți fărâmi oasele, da' iese pe puțin 3000 de lei la lună... Țara-i mare, don' şef!"...

— N-aveți idee cine-i scrisese din Moldova?

— Habar n-am! S-a-ntâmplat ceva? întrebă inginerul-şef calmat, cum nu te-ai fi aşteptat.

— Nevastă-sa se plânge că... a dispărut de-acasă.

— Că-i şi prima dată! Vine el, când nu gândeşti. Sentoarce la mâncărică bună, la căldurică, la nevestică şi ibovnică – parcă aşa se zice, nu?

— Cred că mai dau pe-aici, dacă-mi permiteți.

— Oricând. Acuma însă, cer scuze, mă grăbesc...

— Aveți drum cumva înspre Fabrica" de biscuiți? întrebă Sofron zărind dubița-atelier oprită la poartă. Cum era montat împotriva celor ce-i încurcau munca, inginerul-şef remarcă dubița abia după ce pricepu ce-l întrebă el.

— Da, da, cum nu, urcați!

Pe drum, inginerul-şef mai deşertă sacul burduşit cu fel de fel, indiscipline şi realizări mereu sub plan şi nervi şi bețe puse-n roate din prostie etc. etc. Ascultând fără comentarii, Sofron spera să mai pice ceva-ceva, vreun indiciu. Nu pică. Salută, mulțumi şi coborî.

De fapt, văzu pe dată, era Complexul de fabrici mai de curând înființat. La bordura trotuarului, se aplecă mult spre spate şi zări plăcuța-aviz *Ieşire autovehicule.* O porni într-acolo.

După o scurtă discuție cu portarul – foarte important, încruntat şi vigilent, până pricepu despre ce-i vorba –, se lansă, cu paşi fermi, în depăşirea câtorva hale. Intră în aceea pe carie o socoti nimerită, după descriere. Relativ lesne, dădu şi peste tovarăşul pontator. Foarte isteț şi binevoitor, acesta se lămuri repede. Vorbi la telefon, pe firul interior; răsfoi, c-un ochi încruntat, într-un registru; manevră nişte fişe de pontaj, apoi formă alt număr de telefon... între câteva muncitoare având prenumele Florica, alegerea i-o determină, referirea la casa şi acareturile proprietate, la periferie, dar şi amănuntele că ar fi „fată bună, veselă" şi „de viață"...

— Nu poate fi alta decât Florica Puicu! exclamase cu zâmbet triumfător, fără să se lase antrenat la alte, eventuale, precizări.

Reîntors lângă ghereta portarului, o aşteptă să apară. Se ivi pe după colțul unei hale cu zidăria în roşu. Zveltă, mergea mai mult legănat decât grăbit. De la distanță, halatul alb îi împrumuta un oarecare... aer. Privită de aproape, Florica Puicu era floare cu pielea permanent pigmentată măsliniu, nu doar sub vipie solară.

— Matale mă căutați? întrebă, indiferentă la pronunție, cu zâmbet provocător şi uşor impertinent. Ținea buzele cu dinadinsul întredeschise: ca la fotograf.

— Ia mai lasă poza. N-am aparat.

— Hopaa!...

— Ai fost văzută, aseară, cu Dumitru Vrabie, şofer la I.M.A., – ți-ar putea fi tată, – acuma unde-i?

— Nea Gore (se suci sfidează spre geamul gheretei), m-auzi, bre? Dă-mi matale o țigară, că-mi uitai Keniul meu în dulap. Nu m-am prins ce mă aşteaptă acileaşa şi-am chef d-un fum!

Cumva nesigur şi bănuitor, portarul Gore îi întinse, totuşi, o „mărăşească". Florica o luă, strâmbându-se sclifosit. Din buzunarul halatului, scoase iute o cutie şi scăpără chibritul. Sorbi fumul adânc şi, ea dintr-o greşeală, i-l pulverizează cam peste epoleți.

— N-auzi s-o laşi moartă cu pozatul? Zi repede *ce* te-am întrebat, dacă vrei să-ți fie bine.

— N-am auzit, pufăi în acelaşi fel, că eu când n-am țigară, n-am nici glagorie...

— Aseară ai fost cu Vrabie şi...

— Aseară?! întrerupse şi dădu din cap. Îmi pare rele, poți să mă credeți... Aseară, ehee, am fost la... restaorant cu logodnicu' meu – că-i ştie şi nea Gore. E d-acilea şi el, de la noi. Aşa-i, nea Gore?

Scutură scrumul, de sus. Coborând privirile, descoperi perplexitatea portarului şi-l înfruntă, rățoindu-se:

— Ce-ai, mă nea Gore, ce te holbi aşa? Nu-l ştii pe Mihu Pantelie?!

— Da, da, îl ştiu, cum nu?!

— Atunci?!... Parcă n-ai avea gură!

Azvârli în rate, cu pauze fumul şi, considerând pesemne totul clarificat şi limpede, dădu să se-ntoarcă în direcția de unde venise. Sesiză mişcarea făcută de Sofron şi se răzgândi. Cu acelaşi ton de rățoială îi ceru portarului să i-l cheme, cu telefonul, imediat pe Mihu, pe logodnicul ei, să spună el unde-au fost ei doi aseară!

— Fără telefon şi fără fițe, auzi? Răspunde: unde-i Dumitru Vrabie? I se postă în față şi o măsură, calm.

— La... Na, că era să mă scap şi să zic unde-i! Vedea-l-aş pă dric pă Vrabie! Ete-aşa, dacă vreți matale s-auziți! Sorbi un fum gros şi, semnificativ cumva, îl răsfiră rotunjindu-şi pântecul pe sub halat. Beţivanul nesimțit, din cauza lui era s-o pățesc şi cu... îl omora Mihu!

Gore se retrase de-a binelea din dreptul geamului gheretei. Nu-i convenea să participe nici măcar cu uimirile şi căscătura ochilor.

— Nu te-ai fi dat înlături, este? Numai că nu ți-a mers! Ai fi stricat casă cu copii, cu nevastă! Unde-i acum Vrabie? Hai, zi-o iute.

— Olio, să ştie Mihu că mă luați, matale aşa!... îşi trase cotul făcând-o pe ofensata.

— Lasă-l pe Mihu – când ai fost ultima oară cu Vrabie să-mi spui!

Răstirea o obligă, în sfârşit, să intre în matca ei.

— Am fost, la o bere, acolo, de vreo paişpe zile! Dar, nu uitați, am logodnic şi nu care cumva să afle!...

— Nu l-ai mai văzut, de-atunci, pe Vrabie?

— Dacă-l am pe Mihu – nu vă zisei?!...

— Vezi, poate-l zăreşti şi, ia aminte, îmi trimiți imediat vorbă prin şoferul de la cursa de Butureni. Sau – scoase carnetul, scrise şi smulse o filă – ține, ăsta-i telefonul unde mă găseşti. S-a-nțeles? Aşa, vezi şi – fii atentă, altădată, pe cine amenințI cu logodnicul, – să n-o pățeşti!

Scăpase cursa de amiază, se întorsese cu o ocazie. Cam pe la patru luase şi el masa şi le curăța copiilor mere. Dacă nu

era acasă să-i trimită el la culcare, pe Firuța n-o ascultau în privința asta... La uşa din spate răzbiră bubuituri şi-o voce.

— Domnu şef! Tovarăşu' milițian şef, alo! Nu aude nimeni?!

— Ce-i? Deschise uşa brusc şi nimeri ochii bătrânului Pătru, zis al Pătrului din Grui. La ce-ai venit, nea Pătrule? – Să nu v-atingeți de cuțit, se răsuci înspre copiii deja urcați cu genunchii de jumătate peste masă, merele le curăță mama! Zi-i, ce-i necazul?

— Haideți., don şef, repede! Se bat de moarte la ai lu' Pațică! Vrându-se convingător, bătrânul strânse ochii smochinindu-şi fața dublu pe cât era de brăzdată, ceea ce – cum îl iscodeau, prin uşa lărgită – crescu un fel de spaimă în ochii copiilor.

— Îmi pare că-ți arde de glume, moş Pătrule. Chiar de moarte!?

— D-apăi că, – sigur glumesc şi chiar îmi vine-a râde! Strâmbat dintr-o altă convingere, ochii-i lăcrămoşi ajunseră abia cât o linie, ațintită viu de copiii încremeniți, cu merele alipite de buze...

— De care Pațică-i vorba? îl cercetă pe moş, pieziş, după ce se urcă lângă el, pe scândura căruții.

— De amândoi, don şef! Diii!... Şi de ăl mare şi prost şi – diii, căluții! – de ăl mic şi fără minte!... Al tânăr, ştiți, Recuperatu. Aşa-i zic unii! explică privind uimirea ce-l fixă în obraz la auzul poreclei, şi-i pe potriveală, nu?... Nici mort, cică» nu vrea să mai meargă la Fabrică! Nici la asta de la oraş, de lucră la ea, nici nicăieri în lume!... Diieee! şfichiui biciul bătăios prin aer, însă mai mult de formă.

— De ce nu merge?

— Că... Zice că toți îl privesc într-un dinte şi-ntr-un ochi. Cum ar veni, a râs şi a batjocură, ştiți dumneavoastră... Pe asta se încăierară, de nu mai ştii cum să-i desparți! Ca-n tobă dau, ca la box, de-am văzut la televizor la giner-miu, aşa se pălesc şi muierile țipă, roată pe lângă ei, ca boabele-n ciur!... Şi – mi se făcu frică mie, pentru ăla micu, Recuperatu, să n-o strice, oarecumva, mai rău ca-ntâia dată! Că, dacă-şi pierde mințile iar şi scoate cuțitul? Măcar că

acuma-i tat-său în joc, mai ştii ce iese?! N-ar mai fi Recuperatu, ci altcum! Ştiți dumneavoastră cum li-i zisa ălor de greşesc iar şi mereu calcă alături cu Legea!... Buclucu-i şi mai bucluc!...

— Poartă cuțit şi-acuma?! I l-ai văzut dumneata?

— De văzut chiar, nu, fără numai am... Am vrut să preîntâmpinez şi-am dat fuga! Luai iute caii ăştia, că-i are giner-miu în seamă şi tocmai pică de la drum, şi...

Sub privirile atente, piezişe lângă el, începu să-i cam piară însuflețirea...

— N-am făcut bine oareceva, don şef?! De v-am deranjat oarecumva...?!

— Lasă, ai procedat bine, moş Patrule. Toată rezerva de vigoare şi-o recuceri al Pătrului din Grui şi pocni tinereşte biciuşca pe deasupra spinărilor cailor. Nu l-ai văzut cumva, venind spre sediu, pe Vrabie al Păunei?

— Nu! Întoarse ochi aprinşi. Oarece nu e-n regulă şi cu el, tovarăşu' milițian?!...

Înseilă un semn de liniştire şi un timp nu se mai auzi decât duruitul roților. Un autocamion claxonă brusc în urmă, Sofron n-apucă să-şi sucească umerii, că bătrânul trase de hățuri – mai să-i vâre în şanț cu căruță cu tot...

Încă erau încăierați; se vânzoleau pe jos şi se loveau, dur şi în neştire, tată şi fiu, orbi şi surzi la văicărelile femeilor... Şi ele arătau ca trecute prin bătaie, poate doar de cât trăseseră de ei, degeaba, să-i despartă, să stea stavilă furiilor dezlănțuite în ei.

— Încetați, mă! Opriți-vă!

I se păru c-a strigat de-a răsunat până-n a treia uliță, apoi se aplecă şi-i înşfăcă pe rând, de cefe, înfigându-şi degetele zdravăn şi nemilos, îi despărți şi îi săltă în picioare. Îi apucă de haine, cu pumnul înfipt în piepturi îi împinse, de-a-ndăratelea, îi plantă lângă perete. Țintuindu-i acolo, îi probozi deopotrivă cu vorbe ce, vizibil, erau pe placul şi aşteptările bătrânului Pătru. Tras în spate şi ca acoperit, de trupurile femeilor care priveau acum rugător, spăşit, scutura din cap a satisfacție, a înțelegere şi aprobare. El preîntâmpinase un rău mai mare şi era mulțumit!...

Lipiți de același perete, totuși ca două tabere vrăjmașe, aprig cătând unul la altul, de la o vreme Patică ăl mic, zis Recuperatu, boți fața și o dădu pe-un plâns și-o smiorcăială... Reflectată pe dată, umed și spăimos, în ochii femeilor... Iar Patică ăl bătrân, lipit de cea parte de perete, se codi cât se codi, apoi se smulse din învrăjbire și apucă ocrotitor, cu brațele amândouă, tărtăcuța lu' fiu-său, cu păr aspru, mărunt, încă nedeplin crescut... îl mângâia cum ar fi greblat un fân proaspăt cosit, bun numai de întors, grijuliu și la timp, nu și de urcat în pod...

Femeile-și umeziră năfrămile-n dinți. Pătru al Pătrului din Grui își suflă nasul cu zgomot mare. Sofron se gândi cam ce naiba să facă și cum să procedeze. Sistemul amenzii îi atinge la buzunar și parcă îi faci mai ușor pe zurbagii să le vină mințile la cap.

— Ia să-mi veniți amândoi, frumușel, cam peste-un ceas, la miliție. Să nu mă lăsați s-aștept, s-a-nțeles?

— 'Nțeles, 'nțeles... Cam cu jumătate de gură, cam dezamăgiți.

Ezitant, se mai întoarse și-i cântări din priviri, apoi porni spre poartă.

— Don șef, îi bine că-i iertați, așa să știți! îl auzi exagerat-sfătos pe moș Pătru, care-l ajunse dând fuguța prin ogradă. Când ele, lacrimile, spală răul, procesu-verbal nu face nici cât... o ceapă degerată, iertați-mi-ți c-o spun!...

Cu umerii încovoiați și capul cărunt descoperit, mută căciula de colo-colo, cum i-ar fi fript palmele.

— Cât face procesul-verbal, în realitate, asta-i altă treabă, moșule! începuse grav, apăsat și-al Pătrului din Grui înălță o părere de ocheadă umedă și-i cercetă fața. Întrebarea-i alta, spală răul lacrimile?!

— Io gândesc că da! Făr' de discuție da, altminteri...?! Ochii-i rămaseră cam holbați în fața strânsă, neclintită. Apoi păru că se trezește dintr-un vis, își potrivi pe cap căciula și se zori bătrânește, nespornic, mai mult pe loc. Haideți, urcați, să vă duc înapoi! Vă duc iute, să nu apară giner-miu să mă ia la întrebări. Atunci să mă vedeți! Surâse șugubăț, neascunzând și o mare încântare de sine...

— Lasă, moş Pătrule, mai rămân în sat. Du liniştit caii acasă. Şi – mulțumesc că m-ai chemat. N-avem nevoie de zarvă-n sat. Este?

— Precum vi-i voia – este şi – sănătate bună, domnu' şef! Sări în căruță cu sprinteneală voioasă, deşi anemică, şi începu să suduie. Diii ca vântu', dare-ar… Diieee!…

La sediul *ceape* îl găsi pe contabil şi un tovarăş dintre cei perindați în ultima vreme, trimişi de la județ. Avea fața obosită, însă părea mulțumit. Sclipirile ochilor lui aveau ceva din moş Pătru. Multele controale, verificări şi para-verificări, în sfârşit ajunseră la capăt; untul începea să se separe de zărul neregulilor şi învârtelilor.

Ar fi vrut cu altcineva să vorbească, salutase şi pornise spre bufetul sătesc, care avea să fie înlocuit, curând, de un restaurant; bineînțeles, special construit. Deocamdată şi firma şi clădirea îi aduseră aminte, prin contrast, de reportajele de prin „Scânteia" ori de la televizor, despre comunele cu gospodării ajunse milionare. Parcă se simți umilit, oropsit, înfundat în Buturenii ăştia ce se tot târâie, în loc să bată pasul în cadența noului, spre folosul tuturor…

— Ha-ha-ha-ha, izbucni Stere, responsabilul, când se lămuri despre ce-i vorba. Hicikok, domn' şef, ce ziceți, cu Vrabie ăsta? S-a mai pomenit să vi se reclame lipsa bețivanilor de-acasă?! Ha-ha-ha-ha!

Dându-şi seama că nu-i dispus să-i țină isonul, Stere afişă rapid o disproporționată îngrijorare. Încă o şi adânci, după ce află că nici nu era vorba de reclamație… Ce, parcă e neapărat nevoie de ea?

— Aşa-i, don şef, aveți dreptate. Din parte-mi, credeți, le zic şi eu, cât pot, de fiecare dată. Nu mai beți, mă! Nu beți mai mult decât vă duce capul! La ce turnați în voi fără măsură?!… Şi-ai dracului – îmi rid în nas, că, cică beau cu măsură şi chiar sub măsură… Mă-nțelegi dumneavoastră cum e cu bârfa beților…

Se despărți de fals-mierosul Stere, după ce acesta, în loc de altceva, se tot referi la film; pronunța când Hițkok când altminteri, bătând câmpii cu verzi şi uscate, de-ale lui…

Ieşit în uliță, auzi zgomot de motor. Un camion şi, după semnalizare, o lua spre Supuri. Îi făcu şoferului semn, să oprească. Suit în cabină, recunoscu pe unul din fiii fostului porcar, nu demult pensionat ca zootehnist, că, organizatoric, aveau şi aici de toate specialitățile, venituri nu prea aveau. Pensia fostului porcar, altădată un ni me-n lume şi sărăntoc aşijderi, aprindea mereu discuții între țăranii mai bătrâni – ca meciurile de fotbal de la mondiale între tineri... Cum să n-o ştie pe Nichifoara lui Gânju? se mirase când îi puse întrebarea. O cunoşti chiar bine? aruncase abia altfel apăsat şi tânărul şofer întoarse capul o clipă de la volan, iscodindu-i fața. Cu mare precizie trebuia să vâre roțile între călcăturile de tractor suişe, pe-o rână şi întărite. Ridică uşor sprânceana, vag îngândurat, şi zise că n-o ştie decât ca pe oricare alta de vârsta ei...

Nu se arătă mai sensibilizat nici de lipsa lui Vrabie. Altă generație, alte gusturi, alt cap de sat, alt loc de muncă... Opri şi-i arătă casa, indiferent. Salută şi demară, răscolind trâmbe groase de praf de sub cauciucuri...

Casa Nichifoarei. Plasată în fundul unei ogrăzi largi, ascunsă parcă şi apărată de porumbul crescut înalt şi des până în garduri. Îl simți câinele şi începu să latre. Nichifoara, ea trebuia să fie, se arătă vederii pe după zid, cât zări cine-i călca ograda. Se trase iute şi, după puțin, apăru deschizând uşa din față. Înaintă doi paşi şi se lipi de un stâlp al prispei. Într-un fel ce, curios, i-o aminti pe Florica Puicu, nu pe Păuna. Arăta mult mai tânără decât Păuna, ce-i drept. Purta o rochie cu croi de oraş, cumpărată de la magazin, pe cap, tulpan cu boabe roşii, înnodat la spate, în picioare şlapi. Sofron îşi cenzură mirarea: unghiile de la picioare, ca nişte bondari roşii căzuți pe prispă; adevărat, pe-alocuri oja era desprinsă, roasă...

— Vă miraţi, don şef?! De ce?! Gropițele din obraji, copilăreşti, realmente o întinerieră. La muncă – şi să ştiți, eu muncesc, nu doar adun norme – sau prin sat, dacă ies, îmi trag pantofi sau ghete, nu se vede. La mine acasă, mă port şi eu cum mi-i voia; n-are cui să-i pese. Poftiți, intrați...

O urmă şi, după ce se aşează pe un scaun, intră direct în subiect.

— Dumitru Vrabie, din Butureni, începu privind-o în ochi, a fost aici, la dumneata, ori îl aştepți să vină?

— Dumitru?! Îi cercetă şi ea, îndelung, privirea. Apoi, brusc, râse de-i pocniră cumva gropițele în amândoi obrajii.

— Ori – poate-l ții ascuns şi-acuma? presupuse iscodindui, grav, înfățişarea. Nu se lasă contaminat de veselia ei, ce se vădea sinceră. Pe-acasă pe la el, Vrabie n-a mai dat de vreo patru zile şi tot atâtea nopți. Nici la serviciu nu s-a prezentat. Nicăieri, nimeni nu l-a văzut. Ce părere ai?

— Ce ziceți?! Îşi alungă râsul şi păru ştearsă şi îmbătrânită. Unde e Dumitru? întrebă şi se uită fix. Trăda emoție sau alt sentiment. O încerca puternic, deşi se stăpânea pe măsură...

— Aş vrea şi eu să ştiu unde-i! Şi, mai ales, nevastă-sa, Păuna.

— Păuna?! Buzele i se subțiară şi dispărură, urâțind-o, cum şi-ar fi pierdut de-o dată toți dinții, rămânând ştirbă, scofâlcită. Ha-ha-ha-ha! zbucni râsul iar, neaşteptat, scoțând la suprafață o Nichifoară reia şi răzbunătoare. Haha-ha-ha! Vrea Păuna să afle de Dumitru de la mine?!... I-aş da, poate i-aş da, o ulcică de iapă opărită – dacă mi-ar cerşi-o, damblagie, la poartă! Râse cu o satisfacție nepotrivită, care îi urâțea până şi gropițele acelea copilăreşti.

— În primul rând eu vreau să ştiu! Unde-i Vrabie? întrebă ferm, ducând mâna la centură. Privirile le trecu, fugar dar dezaprobator, cam la nivelul şlapilor, peste unghiile ca bondarii roşii păliți cu mătura.

— Unde e, nu ştiu. În ultima vreme, mai mult l-am gonit. Nu vreau să-mi pese de Dumitru! Şi nu-mi pasă, m-auziți?!... Păuna-l caută la mine?! Ha-ha-ha-ha-ha!...

— Nu ştii, sau nu vrei să spui?

— Nu vreau să-mi pese! accentuă şi râse urât, răutăcios. Şi nici de ştiut nu ştiu, de-adevărat. Dumneavoastră v-aş spune. Păunei – ha-ha-ha-ha – de otravă i-aş spune!...

— Fii atentă. Te cam joci cu vorbele. Salți umerii, dar asta la minciună nu ajută. Ai grijă.

— Nu mint nimic.

O măsură rece, îndelung. Apoi:

— Dacă îl vezi, totuşi, pe Dumitru...

— Nu vreau să-l văd! întrerupse, răbufnind dur.

— Poți să-l vezi şi fără să vrei. Fă bine şi anunță-mă. Nu-i nevoie să vii, poți trimite vorbă prin careva... Bună ziua.

Abia când ieşi în uliță luă seama că aluneca spre seară. Rost de vreo ocazie de transport nu prea mai era. Se gândi s-o pornească pe jos, apoi îşi aminti de bicicleta aflată la fostul sediu comunal pentru asemenea cazuri; primăria şi celelalte avuseseră înainte sediul în Supuri.

Mergând într-acolo, îl văzu apropiindu-se, cu o grabă nervoasă în paşi, pe Grigore Muşteanu, locuitor mai de către capul satului; schimbaseră uneori câte-o vorbă. Ajuns în dreptul lui, bătrânul îşi opri paşii şi parcă-i dădu târcoale, din priviri, bănuitor şi cu o agresivitate ascunsă, ca şi cum n-ar fi ştiut de unde să-l apuce...

— Dar ce-i, bade Grigore, îți încurc în vreun fel drumul?! Surâsul i-l bloca încruntătura celuilalt, ferit-amenințătoare.

— Ați fost la Nichifoara, noru-mea.

— Noră?! Nora dumitale, Nichifoara? Nu-i văduană?!

— Îi. Fecioru-meu a lăsat-o numa' la săptămână după nuntă. N-are-a face. Ea ni-i noră, mie şi la babă! El nici de noi n-a mai vrut să ştie. Şi-s mai cincisprezece ani de-atunci!

— Îmi pare rău, îngăimase. Nu prea ştia exact de ce. Bătrânul se păstră însă la fel, întunecat, pe gânduri.

— Ce-aveți cu Nichifoara, ha?! O judecați oarecumva după feşteala unghiilor, cum fac şi alții?! Nu care cumva! apăsă cu neaşteptată bătăioşenie şi ochi-i, miciți de zbârcituri, tremurară. Nichifoara-i de treabă, nu, cum scornesc muierile fără minte! Munceşte cât trei la un loc, aşa să ştiți! Ne poartă şi nouă de grijă, cu suflet de copil bun, m-auziți?!

— Aud, bade Grigore, aud. Dar, ia spune, cu Dumitru Vrabie...

— Asta-i alta, nu-i treabă de miliție! i-o reteză, încordat. Să nu fi fost Dumitru, ba nu, Păuna, ea să nu fi fost, alta ar fi Nichifoara, aşa să ştiți!...

Îi ceru să spună mai pe larg ce crede. Grigore Muşteanu o făcu furios, cu acea părtinire specifică bătrânilor. Nichifoarei îi găsea toate scuzele, pe uşor; cum îi privea şi jocul, toana ei cu vopsitul unghiilor. Părăsită fiind de feciorul bătrânului, ea-i spuse acestuia că-l iubeşte pe Dumitru din Butureni. Dumitru începu să se înfumure, amețit cum umbla mai tot. timpul, încă de pe atunci. Şi mândria neplecată a Nichifoarei îl ținu de-o parte, să-i fie de învățătură, tocmai când el dădu de Păuna şi se îndrăgostiră. Foc de paie; însă, cât dură, vâlvătaie, se şi căsătoriră... Iar de-atuncea vai şi amar şi rămase nenorocită şi Nichifoara. Însă el, bătrânul şi baba lui o iubesc şi-o apără, c-au rămas singuri şi ea singură, dar îi are pe ei, geaba gura satului înşiră verzi şi uscate!...

El, Sofron, îl liniştise cum putuse pe vehementul şi temătorul bătrân. Între timp scoase lacătul de pe roata bicicletei; o încălecă simțindu-se, într-un fel, detaşat de toată povestea asta cu dispariția lui Vrabie. Poate nu zice bine, nu detaşat, însă gândurile nu-l mai priveau pe Vrabie decât indirect, tangențial sau, cum să spună, la modul general...

*

— În ce fel detaşat? Precizează! ceru maiorul Zăgan după oarecare tăcere şi se ridică brusc, cu nebănuită sprinteneală, să-şi mai dezmorțească oasele, să se scuture de frigul ce-l pătrundea.

Pe furiş, Sofron cercetă tăcerea procurorului. Continuă totuşi în acelaşi fel, poate doar cu un plus de reticență.

...Despărțindu-se de țăranul din Supuri, se gândise mai mult la lecțiile ținute de maiorul Unteanu, demult, în anii lui de pregătire – poate-l cunoaşteți şi dumneavoastră? Le dădea, exemple din viață şi din lecturi, însă interpretate cum numai dânsul ştia să o facă. Zicea, de pildă, privind pe deasupra capetelor lor, aliniați în bănci: „Ca voi şi ca eroul de care v-am vorbit, am fost şi eu, dar dincolo de el, de mine şi de voi văd mulțimi de oameni neştiuți altfel decât cum i-a prins în vreo carte un scriitor care, în fond, descriindu-le trecerea şi petrecerea pe pământ, punea şi ceva din el însuşi.

Şi-abia la apusul vieții menționa, aşa ca între altele, să nu clintească din cele câte toate grămădi în tomuri, că ar fi putut fi fericit de-ar fi ştiut, la timp şi cu adevărat, să se cunoască. Dar, n-a ştiut. I-a crezut şi el pe antemergători, iar dintre aceştia unii s-au dovedit mari mincinoşi, lăudăroşi săritori de garduri, ale vieții...". Râdeau cu nechezături băieții, în vreme ce maiorul Unteanu călca neauzit printre bănci şi iscodea alt exemplu ca să-i învețe cum anume să se cunoască...

Pedalând atunci, zorit, pe bicicletă, se gândise că nici Dumitru Vrabie nu se cunoscuse, el pe el, mai mult ca berbecele care sare-n prăpastie fiindcă îi văzu pe alții, dinaintea lui, behăind şi tropotind într-acolo. Se risipise, buiac, între el şi Nichifoara şi Păuna – başca Florica Puicu şi câte alte „flori" or mai fi fost încă în cărarea lui, bătând aiurea şi împleticit câmpii.

Aşa se făcu de preocupările, gândul lui rămăsese undeva, în ariére-plan, privind dispariția lui Vrabie... Prelungi iute, dar tot cu fereală, o ocheadă cercetătoare – parcă să-şi descopere greşeala, ori greşelile, pe fețele superiorilor. Deşi nu le spusese pe nume, era conştient de câteva greşeli – cum ar fi (prima) depăşirea razei teritoriale a autorității lui. Ca şi altele însă, considerase că sunt motivate şi, în situația dată, necesare...

Maiorul Zăgan se mulțumi doar să întoarcă o față impasibilă în direcția procurorului. Fără neapărat să-l fixeze, să comunice în anume fel, ca şi cum nici nu s-ar fi aflat atât de aproape...

Procurorul, cu mâinile bine înfundate în buzunarele paltonului, împinse privirile înainte şi-şi inspectă vârfurile pantofilor...

Sofron amână imboldul de a-şi schimba poziția, rămase drept, cu umerii lipiți de spătarul scaunului. Încă nu ştia dacă să se bucure de sosirea acestor superiori la Butureni. Convins că n-are să-şi reproşeze nici o scăpare, îşi propuse mai mult control în relatare, să fie mai zgârcit la vorbă, însă nici să nu omită vreun amănunt. Mai ştii ce importanță poate avea?

Ai lui Patică îl aşteptară vreo două ceasuri la post (las' că nu le strică scandalagiilor, gândise pedalând dinspre Supuri). Le trimisese vorbă să revină a doua zi, dimineață. Veniră spăşiți şi tot aşa ascultaseră muştruluiala; mârâiră puțin când văzură că nu-s scutiți de amendă...

Îi depăşi după puțin, plouați pe şoseaua zvântată, trebuind să grăbească la *ceape,* pentru unele lămuriri cerute suplimentar de tovarăşii delegați cu verificarea activității acesteia. Ajutase la limpezirea unor contraziceri în declarații – când, cine, ce şi cât dusese anume la baza de recepție.

La scurtă vreme, evenimentele se precipitară ca argintul viu. Neregulile şi fraudele de la *ceape* date în vileag preocupară mai presus de orice opinia sătenilor. Fostul preşedinte Pleşcanu zbură afară ca o măsea stricată, târându-i cu el şi pe alți mânjiți. Bine că pică pleaşca, în sfârşit, pe capul lui Pleşcanu – încercau unii săteni să facă haz de necaz. Cei mai mulți stăteau însă aținti gata la noua conducere, aleasă şi orientată – auzeau – şi pe verticală şi pe orizontală, precis, sigur şi ştiințific! Vârau şi ei noutăți asemenea în urechile celor ştiuți că încă-s dedați s-o ia în răspăr şi razna. Se țineau de ei cu gura doar-doar s-or „adapta", ăsta era cuvântul la modă, ni merit şi prin gurile babelor – ce s-a întâmplat, să nu se mai întâmple!...

Atenția satului o acapară apoi, neaşteptat, culesul porumbului, aflat şi-aşa în întârziere. Femeile munciră cu înverşunare, zi-lumină, pe brumă, pe burnițări; alături le-au stat puținii bărbați neduşi pe la şantiere, ori în industrie. Nu răzbeau, se vădea pe zi ce trece şi zorul lor mai mult secătuia puteri şi agita spirite.

Le veniră în ajutor elevi şi salariați de pe la întreprinderile mai din apropiere. Săreau din camioane, se răsfirau grupuri printre postatele umede şi foşnitoare, aruncându-şi vorbe de duh ori făcând haz de nepriceperea sau neobişnuința unora; munceau cum puteau. Un grup însă, întârziat, fu îndrumat greşit şi orbecăi într-o după amiază anevoie, de-a surda, prin Râpa Seacă, uimiți că nu dau de nici o postată de porumb... Reuşiră să se întoarcă fără nici o gleznă sucită la camion, însă afurisiră pe toate tonurile dezorganizarea, indolența, etc.

etc. Adus la cunoştinţa responsabililor de la judeţ, faptul fu transmis noii conduceri a ceape-ului, căreia nu-i veni să creadă că aşa ceva se putuse întâmpla. La Butureni, la noi, acuma?! Peste poate! Când?! Cum?! Cine?!...

Fu şi el, Sofron, solicitat. Investigaţiile îl dovediră lesne pe făptaş. Trifon Tănase. Fugi surată şi nu mă-nnebuni! Îşi aruncau sătencile-ntre ele, peste garduri ori pe unde le ajungea vestea. Trifon? Făcu el una ca asta?!... Se prosti, la anii lui, Trifon?! Uite că se prosti – şi noi muncim de ne săr ochii din cap!

Preşedintele cel nou o porni cu şareta prin comună şi-i chemă pe oameni la o şedinţă, scurtă, pe-a doua zi. La Trifon Tănase trebui să bată insistent cu biciuşca în gard, până acesta catadicsi-să se dea la vedere. Fusese şi el la şedinţă şi arătase – să fie învăţătură de minte şi altora – de ce, pe lângă despăgubirea pe care oamenii o stabiliră, Trifon era sancţionat şi pe linie de miliţie cu suspendarea carnetului de conducere pe trei luni, – să se mai îmbete şi altădată! Şi în aste trei luni, unde şi cum să muncească – desigur, nu acolo unde-i mai uşor – hotărârâ de data asta ei, oamenii prezenţi, nu altcineva. Păi, dacă mereu ei toţi vor hotărî, aşa da, va merge treaba!

De aici plăcerea, bucuria de a tot povesti, de a întoarce lucrurile şi pe-o parte şi pe alta, împânzind satul. Cu deosebire Aniţa lui Pietraru, cea mai bătăioasă faţă de Trifon în şedinţă, muncind cu spor la scosul cartofilor ori la legatul viţei, la nesfârşit relua în ce chip îi zisese şi cu ce năduf, de noaptea aia nici nu putu dormi, măcar că era ruptă de şale!...

Când dădu sfântu' să pună geană pe geană, adăuga de regulă Aniţa suflându-şi în pumni, îl visă pe Dumitru Vrabie! Un vis rău, suratelor, să te cruceşti! Doamne iartă, era prefăcut strigoi Dumitru, aşa, într-o lumină mare, albă, de nici n-o puteam privi... Oare ce să-nsemne, fină Petra, visul ăst al meu?!... Uite-aşa-mi acopeream ochii în vis, cu braţul – şi tot îi vedeam lui Dumitru oasele goale, albite. Ptiu, că mă ia cu frig, nu alta!...

Ulterior, întrebați cu insistență, repetat, sătenii ziceau că îşi dăduseră seama că nu l-au mai văzut pe Dumitru Vrabie abia după ce le-au auzit pe femei vorbind de visul Aniței lui Pietraru... De când anume, cam din ce zi nu-i mai văzuseră, de fapt, pe Dumitru Vrabie?!... îşi chinuiau memoria, vrăfuiau prin evenimentele şi întâmplările din ultima vreme, – mai mult se încurcau. Ştiau mai precis felul în care fina Petra tălmăci visul de i-l povesti Anița.

— Păi, eu cred că tu-l visaşi, Aniță, unde făcu Păuna foc mare în cuptor, duminecă, de gândeai că stă s-aprindă satul!

Fina Petra râsese şi alte femei la fel; numai Anița, îndreptată de şale, se uită lung şi cumva curios.

— Duminecă fuse, fină Petră?!... Fugi, că-ți râzi de mine! Cum să fi făcut Păuna foc în cuptor, dumineca?!...

— Oi râde eu cu tălmăcitul, chicoti şi fina Petra, dar că Păuna făcu focu-n cuptor văzui cu ochii mei – când ieşii în zori, la closet, ca omu... Pe la jumate la cinci, să fi fost. Tu când îl visaşi pe Dumitru, nu cam pe-atunci?!...

Suflând în pumni de zor să se-ncălzească, femeile mai tăifăsuiră cât tăifăsuiră şi se duseră-n treburi. Pe înserat însă, fina Petra îi bătu Aniței în gard şi-i spuse, serios, că alta e tălmăcirea visului. O întâlnise pe Păuna şi i-a zis că Dumitru i s-a dus de-acasă. A plecat în lume. Nici nu crede c-o să se mai întoarcă.

— Şi-i făcu merinde-n cuptor, dumineca, fină?! se arătă tot neîncrezătoare Anița, nu se pricepu bine de ce.

Din acel punct, de la acea nepotrivire – nu cu visul, cu realitatea obişnuințelor satului, ca să zic aşa, deveni general-vizibilă dispariția lui Vrabie... Sofron îşi pipăi un nasture şi tăcu, strunindu-şi stinghereala.

*

Maiorul Zăgan atinse, în sfârşit, direct, privirile procurorului Năstase. Păru să se şi salte, uşor, în scaun, zăbovind preț de câteva clipe, cercetător. Brusc sări din loc şi-şi lipi spatele de soba de teracotă.

— Mă iertați, sări şi Sofron din scaunul lui; trebuia să fi avut grijă de foc, să fi pus lemne. M-am luat cu vorba şi-am uitat, să iertați! Deschise uşa sobei şi, repede, vârî câteva cioturi de curpen, dintre cele depozitate într-o lădiță.

— În ce mă priveşte – continuă el relatarea din preajma sobei încărcate la refuz, totuşi la respectuoasă distanță de maior, stânjenit de încercările de încălzire ale acestuia, mai abitir însă de privirile procurorului, îndreptate spre el ca lumina dintr-o înălțime de far –, cum bine ştiți, tovarăşe maior, am raportat dispariția lui Vrabie. Concis şi pe scurt, cum ar veni la modul obişnuit, am menționat cu cine anume am stat de vorbă şi ce mi-a spus. E drept, rapoartele le-am făcut uneori cu oarecare întârziere: în comună s-a petrecut când una, când alta, chestiuni ce trebuiau rezolvate imediat.

Maiorul păru să dea peste-o cahlă mai încălzită, îşi răsuci umărul şi, ca din mişcare, nu cu alt înțeles, privi atenția procurorului; neschimbată.

— După cum am arătat însă, chiar în primul raport, mai plauzibilă mi s-a părut opinia inginerului-şef de la I.M.A., că Vrabie va apare când s-o sătura să caute în altă parte căpătuială uşoară.

Aparent privindu-şi mai alungit vârfurile pantofilor, de data asta procurorul atinse-, fugar, greu de descifrat, silueta maiorului. Sofron continuă după o pauză imperceptibilă, subliniată mai mult de un puseu de tuse. Scoase, cam jenat, batista.

— Între timp, am scris fratelui lui Dumitru, de pe şantierul de la Olt, să vedem, mi-am zis, nu s-a aciuit totuşi acolo? Afară de asta, am raportat că nimeni nu mi-a putut spune adresa acelui fost prieten din militărie al lui Vrabie, care lucra, zice-se, undeva în Moldova. Apoi – văzând că Păuna nu mai dă semn, m-am dus eu s-o caut.

...Aproape de casă, în uliță, îl întâlnise pe Dorin, băiatul ce-l are cu Dumitru, mai mic decât celălalt numai al Păunei, din... flori. Mai mic şi decât Lolica, fata ce-o au, tot împreună, cam de 16–17 ani. Ăsta mic, Dorin, i se păru grozav de crescut. Nu-i văzuse din vară, când trecuse pe la pepeniştea luată de el în grijă, să scoată ceva bănuți pe

vacanță... Timiditatea şi. fereala i-o puse pe seama păşirii în adolescență. Răspunsurile cu referire la lipsa tatălui său de acasă, de atâta vreme, i se păruseră normale, în concordanță cu faptele, – stilul şi altor mai vechi dispariții ale tatălui de-acasă. Unde-ar putea fi, nu ştia, nu bănuia motivul pentru care plecase... Părea trist şi gata să plângă.

— Unde-ai pornit? îl întrebă la urmă, prieteneşte.

— Să cumpăr ulei şi zahăr, m-a trimis mama la coperativă. Bună ziua...

Păuna nu păru surprinsă să-l vadă trecându-i pragul. Era în bucătărie, stingea rântaş turnând zeamă iute, cu polonicul, din oala ce răspândea miros de fasole fiartă cu foi de dafin.

— Ce mai ştii de Dumitru? o întrebase, după alte vorbe.

— Veni şi Ilarie, frate-său, să mă întrebe şi el, zâmbi şters, prin aburi. Isprăvesc acuş, altfel se arde... N-am mai dat pe la dumneavoastră, că... la ce? Vorbesc şi cu copiii – cu Pavel şi Dorin, că Lolica-i dusă, la şcoală ei, ştiți, –, la ce bun să mă zbat, să plâng?!... A plecat, n-a venit atâta timp, a păi – ducă-se. Pentru totdeauna.

— De câte zile anume lipseşte?

— Nu număr eu zilele! izbi lingurarul, înciudată.

— Parcă din 24, luna trecută, aşa-i?

— Da – şi mâine-i sf. Nicolae. Dac-o vrea să vie, ne-o găsi! Răsturnă rântaşul dintr-o dată, apucă un, capac de pe cuptorul sobei şi-l lăsă repede peste năvala aburilor. A fost destul, şopti, cum i s-ar fi cocoloşit scame în gât. Am să mă descurc şi fără el, cu copii şi tot.

— Anița lui Pietraru – o ştii, nu? întrebase sesizându-i tresărirea, însă Păuna dădu grabnic din cap şi surâse cu îngăduința cuiva care de nenumărate ori a auzit acelaşi flecuşteț şi-l mai ascultă, că n-are încotro.

— Ce-i cu Anița? adânci surâsul şi se aplecă spre oală, să nu dea-n foc pesemne.

— Şi Anița şi alte femei pretind că ai cam şti unde-i Dumitru. L-ai pregătit de drum, i-ai copt în cuptor. Măcar că era duminecă, spre zori...

— Vorbeşte şi Anița ce nu ştie! Sâmbătă, cum v-am spus, pe la zece noaptea, a plecat Dumitru. Mi-am făcut de lucru şi eu, să uit de supărare. Am ars, în zori, nişte vechituri.

— Ce vechituri?

— Ia, nişte trențe de haine, rupturi de scoarțe, saci ferfeniți. De-alea de nu le primeşte nicăieri, că la *decea* vor spălate. Şi nişte ghete, adunătură de rupturi de-ale copiilor, că plouase şi sta să cadă muruiala cuptorului, de n-o uscam... M-am găsit şi eu atunci să mă scap de ele, să-mi fac şi necazul.

— M-am întâlnit cu inginerul-şef de la I.M.A., Dumitru-i dat afară; i s-a desfăcut contractul de muncă.

Nepărând s-o impresioneze, rămase cu ochii în gol, fără alte reacții. Nu mai părea nici „somnambula" fugind pe uliță, bătută crunt şi înspăimântată, nici femeia care venise să i se plângă, în urmă cu atâtea zile, că i-a dispărut bărbatul. Se auzi poarta dinspre uliță şi paşi. Se întorcea Dorin. Apropierea copilului o însufleți şi Păuna îşi regăsi mişcările. Controlă de fierbe mămăliga, se întinse după făcăleț, spre stelaj...

— Pavel e-acasă? o întrebă, pregătindu-se să iasă.

— E-acasă. Atâta noroc, că am copiii lângă mine. Cu dinții am tras de-ndărătnicia lui Dumitru – şi câte răbdări şi câte bătăi, numai sufletul meu ştie. Cum iar fi împlinit doişpe-treişpe ani, el i-ar fi pus pe goană; nu doar pe Pavel, nu... Nu-i zgârcit la băutură, la... scârboşeniile lui – încolo, se uita în oale, nu cumva să-i îmbuib pe copii pe banii lui... Him! Parcă eu n-aş fi muncit, şi Pavel, şi ceilalți, săracii... Da' să tac, să nu audă Dorin – n-are vină şi-a auzit şi-aşa destule...

*

— Stai, stai puțin, Sofron – interveni maiorul. Parcă ziceai că în curte la I.M.A., când ai fost să stai de vorbă cu... acela, Mânăspartă şi inginerul-şef, ai observat că uleiul scurs din careva tractor ori maşină, nu era în întregime supt în pământ?

Sofron îşi privi nedumerit superiorul.

— Da!

— Ai mai zis de praf, când ai oprit maşina lui Nuştiucare, şi-apoi de făgaşele uscate, pe drumul spre Supuri, când te-ai dus s-o vezi, pe Nichifoara. Sigur pământul era uscat şi-au pufnit trâmbe de praf?

— Precis, să trăiți!

— Absolut sigur?

— Absolut!

Maiorul Zăgan aşteptă până Sofron se urni din nedumerire. Murmură apoi, cu înțeles, spre procuror:

— Dealtfel, putem verifica buletinul județean meteo pentru acea perioadă.

Se-ntoarse din umeri spre plutonierul-major.

— Nu vezi nici acum legătura, Sofron?

— Legătura.?!...

Sofron rostogolea de-a dreptul ochii: nu vedea unde-i greşeala lui (a doua!). După o clipă, izbucni triumfător:

— Cuptorul, tovarăşe maior! Nu putea fi ud!

— Poate nu într-atât din acea ploaie, dar ploi mai căzuseră, starea cuptorului putea fi deteriorată, interveni procurorul cu glas lipsit de culoare.

Maiorul aşteptă, contrarierea pluti, pieri, incidentul mimase şi, în tonalitate schimbată, îi ceru să continue,

Sofron, ieşind din bucătăria Păunei, urcase treptele la catul adăugat, lăsat în roşu, netencuit. Două camere, ceva mai scunde decât cele de jos, o săliță – din care-l zări pe Pavel; chituia nişte ferestre. Mobilier sumar, improvizat; o canapea extensibilă, tapițerie cu flori mov, părea nouă; era vizibilă lipsa mâinii de femeie.

— Eşti singur? începuse, apropiindu-se şi întinzându-i mâna.

— Singur, bună ziua şi să trăiți! Aştepta calm, doar degetele apăsau boțul de chit păstrat în palmă. N-ai fi zis că era din... flori, semăna bine cu Dorin; parcă şi cu Dumitru...

— Nevasta unde-ți e? zâmbise şi trecu la fereastră, inspectându-i munca şi lăsând să i se citească în priviri admirația.

— Am dus-o, mai demult, la Măguri, la părinții ei. Azi-mâine îmi face un fecior – de nu l-o fi făcut! Râse cu degajare şi neascunsă bucurie. În definitiv, de oe l-ar fi preocupat din cale-afară lipsa lui Vrabie?!...

— Să fie cu noroc! îi ură după cuviință. Nu-ți face griji.

— N-am de ce, don şef, nevastă-mea naşte! Râse iar şi-şi roase buza, ghiduş. Apoi surâse cu mulțumire. E în mâini bune că şi casă de naşteri au la Măguri, acolo, cu doctor special. Ca la oraşe, adăugă şi parcă explicându-şi veselia. Ar fi vremea să mă cam anunțe...

— Demult ai dus-o?

— Mâini-poimâini două săptămâni; pe 24 am dus-o, cu trenul, seara.

— Sâmbătă! preciză, apăsat, schițând câțiva paşi şi îl privi dinaproape, semnificativ.

— Deci, ştiți. Atunci, sâmbătă, în urma noastră, plecă şi vitregul de la casă.

— Aşa îi spui, vitregul?

— Când am fost copil, i-am spus şi altfel... El m-a crescut, bine, rău... Dar... Aplecă priviri îngreunate într-un amestec nicicând răzbit în ochii Păunei; o strepezeală mocnită, ură sau ciudă, ori numai disprețuitoare lehamite.

— Te-a crescut. Şi, poate, te-a şi ajutat.

— M-a ajutat – nici eu n-am stat! N-am fost Dorin, să merg la şcoală şi la 14 ani. Nici Lolica, elevă şi-acuma, la 17 trecuți. Eu – la câmp de mic. Sapă, coseşte, cară peste puteri...

— Ei au noroc şi cu vremurile, schimbările în general. Oamenii trăiesc altfel, nu ca acum zece ani ori mai demult, nu crezi?

— Poate s-aveți dreptate...

— Sigur, nu poate – fără schimbări nici dumneata n-ai fi avut canapea extensibilă. Dormeai „boiereşte” pe strujac de paie. Ia spune-mi, când te-ai întors de la socri, atunci, vitregul ce-a zis?! îl întrebă şi îl privi cu simpatie.

— Vitregul?!... Păi, nu l-am găsit, plecase! Credeam că ştiți.

— Venind pe drum, la-ntoarcere, ai auzit de la careva despre plecarea asta a lui?

— Nu! Mi-a spus mama, după ce-am ajuns acasă.

— Ce ți-a spus?

— Păi – lucruri urâte, tovarăşe şef, nu bucuros mă gândesc la ele. D-apăi, ce putea fi nou? se încruntă asemănător lui Dorin, mai adineauri, în uliță. După ce-am plecat eu cu Dafina, la gară, el a tăbărât cu gura şi cu pumnii pe mama, furios de nu-ncăpea în piele şi nici în casă!

— Cum? Aşa, din senin? întrebă văzând că tace, consumând în el imagini şi retrăiri. Aşteptându-l să continue, îşi aminti că Păuna nu-i vorbise nici despre vreo ceartă, nici despre bătaie. Dar oare avea semne, vânătăi? se întrebase. Le ascunsese sub broboadă, mult trasă peste față? O fi observat ceva Firuța, de se înduioşase într-atât?... Păuna, atunci, se referise, dimpotrivă, la oarecare îmbunătățire a purtării lui Dumitru. Motiv pentru care vroia să-i dea de urmă, îngrijorată şi că şi-ar fi putut pierde serviciul...

— Din senin, ziceți bine, tovarăşe şef! întregi Pavel ațintind mai departe gândul în trecut. Destul m-a bătut şi pe mine din senin, cum spuneți. Sărea biata mama să mă scape – şi-o încasa ea. El urla că ne ține, că ne dă, şi dacă *ne* dă, depindem de el, să nu menim. Să tremurăm dinaintea lui, ca câinii în fața stăpânului, că el e stăpânul!... Pavel înălță ochii şi privi tulbure. Eu, don' şef, vreau să uit, nu să-mi amintesc.

— Încă ceva: poate ştii, mama dumitale ar vrea ca el să se întoarcă acasă. Te miri?!

— Nu i-am spus niciodată, să mă credeți; mi-a fost ruşine, milă, nu ştiu nici eu... Vă spun dumneavoastră. Ar fi o mare proastă să-i plângă urma! Să fie bucuroasă că s-a dus dracului!

— Aminteşte-ți ce ți-a spus, la întoarcere, că s-a petrecut cât ai lipsit dumneata.

— Vechea, poveste, ceartă, înjurături, furios pe mine şi pe nevastă-mea... Scorneli de-ale lui, să aibă motiv s-o bată!

— Ce scorneli? De ce furios pe dumneata şi pe nevastă?

— Că nu i-am spus că plecăm, că de ce plecăm şi cheltuim bani cu drumul? Parcă noi n-am aduce bani la casă. Că nu-i arătăm supunere, că el ne ține, în ogradă la el ne facem casă-n capul. lui şi ne-om crede stăpâni peste el, că-i nesocotim voia! Trăznelile lui! Ştia bine că dacă nu ridicam noi catul ăsta, ploua-n casă de se udaseră pereții până-n pivniță şi se ducea casa dracului...

— De fapt cum e, nu i-ați spus că plecați – dumneata cu nevasta?

— Ei, nu, ştia! Chiar dacă nu de la mine. Când ne întâlneam noi? Şi de ce i-aş fi spus? Nu vorbeam laolaltă mai demult... Asta-l durea, că nu mă plec! De bătut, se temea să mă mai bată. Vă închipuiți, să fi sărit la mine acu', cum a tot făcut-o cât eram copil, ar fi avut el ce primi!

— L-ai fi bătut? întrebă, dinaintea ochilor apărându-i cei doi Pațica, vânzoliți şi lovindu-se, orbeşte, pe podea – tată şi fiu...

— În apărare să nu fi dat, să-i fi răbdat şi-acum, don şef?!... Alelei, numai să fi-ndrăznit să dea în mine, cum încă dădea în mama, când nu eram acasă, l-aş fi omorât!... Aşa cred. De-aia, de când am crescut, mai ales de când m-am însurat, nu mă mai bag când se ceartă cu mama. Se fereşte s-o bată tare când mă ştie pe-aici.

— Şi când nu?

— Are cine s-o apere, Dorin.

— Dumneata ai apărat-o vreodată?

— Dacă mă gândesc bine, nu... Când eram mai mic, totdeauna era invers, mama o incasa pentru mine. Eu eram bitangul... bastardul.

— Ce ți-a mai spus mama dumitale că s-a petrecut, atunci, după ce-ai plecat cu nevasta la Măguri?

— Că a tot strigat, aruncături de-ale lui; nu s-a răbdat nici ea, şi-atunci lui i-a căşunat pe Dorin, l-a pocnit bine, a luat-o şi pe mama la rând şi – ea l-a trimis pe Dorin după unchiul Octavian, să vie să-l potolească...

— Care Octavian vi-i unchi?

— Octavian Bălu, fratele mamei. Când nu-l chema pe el, o chema pe Lelea – şi tot aşa... Urâte treburi.

— Catul ăsta, aici unde stai, nu l-ați ridicat demult, așa-i?

— Așa-i, don șef. Și aveți dreptate să vă mirați, il pricepu Pavel. Mama a vrut-o, cu tărie. Dar... Mai vedem. Să-mi vină nevasta, să mai crească pruncul, băiat, fată, ce-o fi... Dacă se-ntoarce vitregul și-o vrea catul, i l-om lăsa. Scandal nu mai vreau. Țara-i mare și muncă se găsește...

— Cum nu s-ar întoarce?! Aici e rostul și casa lui, copiii lui, nu? Ce părere ai?

— Întoarcă-se. Mai vedem ce-o fi. Mama zice că, dacă n-a venit până acum, nu mai vine. Ori nu mai vine curând,...

Tot în ziua aceea trecu și pe la Octavian Bălu. Ieșea tocmai din pivniță, pritocise vinul, varza. Bun gospodar Bălu și om liniștit, citit. Cu ocazia unei serbări la Căminul cultural, aflase că-i prezent mereu la bibliotecă și citește de toate. Îl invită în casă, îi spuse scopul venirii și nu păru mirat; mai mult mâhnit, trădând și o jenă asemănătoare copilului Dorin. Așa fusese, îl chemase, ea de regulă...

— Am plecat de la ei, atunci, cam după un ceas de parlamentari, rugăminți și vorbe. Aceeași vorbărie de-a surda, aceeași strădanie să-l potolesc pe nebunul de cumnatu-meu, că altfel nu știu cum să-i zic... îl prostea băutura; un pahar de alcool făcea din el alt om; parcă-i sucea o rotiță-n cap și i-o da pe răutate, pe furie și poftă de lovire, da' nu oricum, crunt de tot!... Când aburii beției mai treceau, rotița se sucea pe partea cealaltă, iar devenea om, ca oricare zic eu, și-și vedea de muncă și de rostul vieții. Nu vroia însă nicicum să priceapă! Și bea că, zicea, toți beau; el de ce n-ar bea, când alții beau și mai și decât el?... Nu se vedea el pe el, asta-i, nu pricepea în ce îl transforma beția. Și nu credea că el a făcut sau a zis asta și aia. Sau, dacă accepta, râdea și zicea că nu, nu beția, că el și treaz așa ar fi făcut. Că Păuna-i de vină, ea și copiii care-l nesocotesc. Îi bate, zicea, că merită, el îi stăpânul și ei să nu-i treacă pe dinainte și să-i știe frica...

— Când ai plecat dumneata, se potolise, trecuse cearta?

— Așa părea. Adică, eu așa am crezut! Dorin era încă speriat, săracu'. Sor-mea, Păuna, a zis să-l iau să doarmă la mine. Mi-a spus, așa, de-o parte, când Dumitru se bă-

lăbăni şi ieşi pentru nevoi afară, că e furios şi fiindcă plecă Pavel cu nevastă-sa şi se teme să nu-l apuce iarăşi furiile. La sigur o să-l apuce, că mai are ce bea.

— Cum adică?

— Adică, scosese din teşea de lucru o sticlă cu rom, de trei sferturi şi, cât am stat de vorbă, aproape o golise.

— Eşti, chiar aşa sigur că era rom de trei sferturi?

— Sigur. M-am tot uitat la el cum bea – pe mine nu m-a îmbiat – şi când i-am zis să nu mai bage otravă-n el, a râs mânzeşte. Cică să nu mă... pe mine grija, el bea cât îi place, că mai are-o glajă!...

— A doua zi te-ai dus dumneata cu Dorin înapoi?

— S-a dus el singur, de-acum e mare; mergeam cu el când era mic, s-a mai întâmplat să doarmă aici, la noi, nu o dată.

— De fapt, bade Bălu, de când ştii că lipseşte Vrabie, acum de data asta?

— De când mi-a spus Păuna, în ziua când v-a anunțat şi pe dumneavoastră. Aşa zicea că, de la mine, merge la dumneavoastră.

— Trecuseră deci trei zile. Alte dăți cum, cât lipsea Dumitru?

— Ei, afară de data aia când lipsi mai mult că şi lucră pe altundeva, lipsise o zi – două, rar mai mult. Acum erau trei, şi-n plus Păuna aflase, de la ai lui Mânăspartă, că nu mersese Dumitru nici la serviciu. Alte dăți mergea; ea aşa credea.

— Curios...

— Apăi, e rău, tovarăşe şef, mi-e milă şi de Păuna şi de copii.

— Curios că sora dumitale nu mi-a vorbit de ceartă ori de bătaie. Nici de dumneata n-a pomenit, c-ai fi fost pe-acolo.

— Dacă nu v-a spus de bătaie şi restul, n-avea rost să mă pomenească pe mine. Iar că n-a vorbit de bătaie şi de ceartă, ce să zic? I-o fi fost ruşine şi ei... Nu-i era la îndemână vorba, Păuna înghițea în ea, răbda, se ascundea, nu-şi trâmbița necazul. Era izbită, ştia că oamenii sunt fel de fel, mai curând rid decât te ajută. Poate că ştiți, era şi mai bătrână şi-l avea şi pe Pavel, cu altul, când a luat-o Dumitru...

— Ai mai vorbit cu Păuna de-atunci?

— Am trecut pe la ea odată.

— Ce zicea?

— Despre Dumitru? Ridică privirea de la nivelul picioarelor scaunului ce i-l oferise şi-l cercetă în ochi, îndelung, înainte de a răspunde. Nu multe mi-a zis, dacă mă gândesc. Dar, aşa-i felul ei. Nu s-a plâns direct niciodată. Doar frica de Dumitru o făcea să ne cheme, pe mine, pe Lelea câteodată...

— Păuna m-a-ntâlnit odată, în cămaşă de noapte era şi fugea pe uliță, spre Lelea, – eu mergeam la trenul de patru, dimineața.

— Pe dumneavoastră? În cămaşă de noapte?! căscă Bălu ochii abia încăpându-l mirarea.

— Nu ți-a spus că m-a-ntâlnit, plânsă, bătută, îngrozită că Dumitru sărise s-o omoare?!

— Nuu, nici un cuvânt – vreau să zic despre atunci, cu întâlnirea dumneavoastră pe uliță. S-o gâtuie, mai sărise el, prăpăditul de cumnatu-meu...

— Nici de la Lelea n-ai aflat?

— Nu ştiu să-mi fi spus. Cum o cunosc pe Păuna, poate nici la Lelea nu i-a zis că v-a-ntâlnit pe dumneavoastră, fugind ea-ai cămaşă de noapte pe uliță...

...Când şi când, Sofron îl mai întrebase pe câte unul dacă nu l-a întâlnit pe Vrabie, dacă nu l-a văzut pe undeva, dacă n-a auzit ceva.

Apoi începură să circule fel de fel de zvonuri. O babă îl chiar opri, să-l întrebe, fiindcă ea auzise „de la oarecine" că, oarecândva, Pavel l-ar fi ademenit pe Dumitru, să meargă cu el şi nevastă-sa peste munți, la părinții ei, într-un sat îndepărtat şi că, iscodind un loc prăpăstios, Pavel i-ar fi făcut vânt din tren, în hăuri, de unde Dumitru în veci n-o să mai vie... Insistase să afle cine-i acela „oarecine", bătrâna săteancă nu putu fi urnită dintr-ale ei.

Investigase la gară, discutase cu şeful gării, cu acarul de serviciu. Chiar şi cu conductorul trenului cu care călătorise, atunci, în 24, sâmbătă, Pavel cu nevastă-sa, Dafina. Nici vorbă să-l fi zărit careva, pe undeva, şi pe Dumitru. Conductorul îşi aminti că-l văzuse pe Pavel ajutând Dafinei

la coborâre – îi atrăsese atenția să umble binişor, să nu se trezească făcut tată pe... peron! Râseseră voioşi, ca toți oamenii tineri în asemenea situație.

Pe urmă, deşi nu da o ceapă degerată pe zvon, cum la unele posturi de miliție de pe parcurs avea foşti colegi, le luase la rând, cu telefonul. Nu se semnalase nicăieri vreun cadavru; nici aruncat din tren şi nicicum... Colegul de la Vadu îl chestionase mai la amănunt şi, aflând de zvonurile ventilate-n sat, râsese grozav.

Se zvoni apoi o variantă cu Nichifoara. Vrând să meargă la Supuri, o întâlni aici, în bufet la Stere.

— La țanc ați picat, don' şef! îl luă în primire Stere, cu veşnica-i bunădispoziție. Lui părea să-i meargă bine oriunde, şi într-o cocioabă, darmite în ditamai bufetul cu de toate. Nichifoara râdea cu el, îmbrăcată într-un cojoc arătos, cu râuri, în picioare avea, cizme din cauciuc, fără tocuri, iar o broboadă din mătase, cu trandafiri, îşi lățea franjurii pe umerii ei. Îi veni în minte stăruința cu care o apăra fostul socru şi o privi mai cu bunăvoință.

— De ce la țanc? se interesă, ducând mâinile la centură.

— Zic sau zici? se suci Stere şi o chestionă, răzgândit. Nichifoara îl săgeta din ochi, nemulțumită, gata să-şi „mănânce" buzele în felul ăla care-o băbea, urâțind-o brusc. Să ştii că eu zic, Nichifoaro, se hotărî Stere, mie să nu-mi împui capul şi-apoi să te faci tută şi mută, m-auzi?!

— Ia nu fă tu pe curcanu', îl ironiză Nichifoara. Zi fără să te-nfoi. Scorneşti şi-aşa destule!

— Nichifoaro, nu mă vârî-n...

— Las' că nu eu te vâr, dacă-i vorba de... lături şi de mâncatul porcilor! Nichifoara râse şi în obraji înfloriră gropițele şăgalnice, ademenitoare. Hai, Stere, că nu eşti mut...

— Despre ce-i vorba? M-ați făcut curios.

— Afurisita asta cu... gropițele ei, ia uitați-o cum râde – nu ți-s toate mințile acasă, Nichifoaro, râzi, ai? –, adineauri, până n-ați intrat, mi-a umplut capul că... Dumitru-i mort, că... l-a omorât... Octavian Bălu, cumnatu-său, că... l-ar ține-ngropat în pivniță, unde-a stricat cimentul şi l-a tocmit

la loc – nu mă-mpinge în păcat, dacă mai râzi, Nichifoaro, nu ştiu ce-ți fac!...

— Şi ce, vrei să-l jelesc pe Dumitru? Neaşteptat îi căzu râsul şi obrajii i se posomorira.

— De unde-ai scos povestea cu-ngropatu-n pivniță, cu cimentul? o întrebă Sofron, uitându-i-se scrutător în ochii tremurați sub arcuite gene – artistă să se fi putut face la vremea ei, c-avea de toate.

— N-am scos-o eu, vorbeşte satul!

— Care... satul?!

— Satul. Ici, colo, vorba se duce. O şi apuci, dacă vrei! adăugă clipind cumva semnificativ.

— O şi păţeşti, chiar dacă nu vrei. Ia seama, vezi, cu aşa ceva nu te joci. Sau, cumva – o întoarse batjocoritor – Dumitru îți trimite veşti de pe unde-o fi?!...

— Păzeşte, doamne, mort să-mi trimită veşti?!...

— L-ai văzut, dumneata, mort?

— Nu. Îl... simt mort.

— Şi de-aia scorneşti minuni pe capul altora?! interveni Stere, făcând o mutră nesfârşit de lungă. Te prooosteşti şi tu, Nichifoară, n-o să-ți mai. cred o vorbă!

— Dumneata, Nichifoară, să vii să dai declarație. Să dai în scris povestea cu Bălu, cu pivnița. Ne-am înțeles?

— Eu să dau declarație?! Ce, ăilalți dau?

— Care ăilalți?

— Ai care-şi bat gura – şi-or fi ştiind ei de ce! o-ntoarse Nichifoara pufnind în felul ce-i adâncea gropițele.

— Dacă nu dai declarație şi-aud că-ți mai răceşti, fie într-un singur loc sau unui singur om, gura cu vorbe de-astea îți fac acte şi te bag la calomnie. Asta ai înțeles?

— Înțeles... rosti Nichifoara cu jumătate de glas.

Îşi făcuse totuşi, din nou, drum pe la Octavian Bălu. Într-o latură de ogradă zări resturi dintr-o grămăjoară de pietriş şi urme de ciment... Când îl văzu deschizându-i uşa, Bălu tresări ca de bucurie, aşteptată dar sosită pe negândite. Era sigur – îi spuse dezamăgit, când află contrariul –, era sigur că-i aduce vestea că s-a întors Dumitru, ori a dat de el pe undeva. Da' de unde! Sofron cică veni trimis de nevastă-sa,

Firuța, în schimb de experiență de... varză murată. Nu-i arată cum şi-a „organizat producția", cu pritocitul şi alte dichisuri?... Fără să stea pe gânduri, Bălu îl conduse în pivniță. Îşi dezvălui toate secretele – cel mai de seamă fiind furtunul vârât în zeamă, ca la vinuri. Cu deosebirea că Bălu nu trăgea din furtun, ci sufla aer din răsputeri, borbotea zeama când şi când până în fundul butoiului, se făcea o pritoceală care-i asigura o varză pe cinste, bine mirositoare până la Paşti, decum la Crăciun, care se apropie.

În rest, oricât privi cu atenție, chiar pe sub unele lăzi – Nea Bălule, au prins pereții niscai mucigai? Aud că şi asta prieşte la... varza murată! –, nu depistă nimic suspect, nimic dubios. Totul era neted, uniform, fără fisură, vechi, nu de două-trei săptămâni. În gura chepengului, când să iasă, „descoperi" pietrişul, cimentul... Bălu îi surprinse privirea şi-l lămuri că şi-a reparat ceardacul, ca tot bunul gospodar...

Începură să răsară alte zvonuri, dinspre frații lui Vrabie. Ilarie şi Mihai Vrabie lucrau pe şantier, acolo şi locuiau uneori, când era lucru mult sau vremea rea, în dormitoare barăci. De-aia nu stătuse de vorbă cu ei, mulțumindu-se să le întrebe pe neveste dacă ştiu ceva. „Noi? Nimic...". Zvonurile astea se întorceau la visul Aniței şi acel neobişnuit copt în cuptor al Păunei, în zori de duminică. Alte variante susțineau că Dumitru s-a tot dus şi dus rămâne, ca să poată da, cândva, divorț de Păuna...

Se hotărî să-i invite pe cei doi frați Vrabie la sediu, să discute, să şi-i facă aliați, să se pună capăt odată atâtor scorniri. Cu deosebire să le afle părerea mai temeinic. Acum era în cunoştință de mai multe.

N-au dat curs invitației, în schimb începură să-i scoată vorbe; că milițianu face-aşa şi pe dincolo, încurcând în iei şl chip ştiutele ori închipuitele. Arătau o exagerată dragoste pentru Dumitru, deşi pentru tot satul era limpede, ca lumina zilei, că frații nu se împăcaseră niciodată, nici cumnatele-ntre ele. Afirmativ, nici mama lui Dumitra nu-i dusese grija, pe Păuna nesuferind-o ca noră de la început – poveşti, poveşti şi iar poveşti...

Frații Ilarie şi Mihai Vrabie nu se prezentară nici la a doua invitație. Urmări el venirea lui Ilarie în sat şi-l prinse acasă. Când îl văzu, se arătă mahmur, arțăgos, iritat că, vezi-doamne, n-are linişte în puținul timp cât e şi el la casa lui, după ce că munca lui, grea şi... dă-i şi dă-i cu câte răspunderi, fel de fel. mai are: oameni, scule, materiale... „Cinstise" ceva, şi nu puțin, se vedea limpede...

— N-aş fi venit eu, de nu mă ocoleai dumneata, repetă Sofron cam în silă.

— Eu?! Hohoti gros şi nepotrivit: Nu vă uitați aşa la mine că vă cred, ha-ha-ha, şi mă sperii! Zău, sunt sperios, ha-ha-ha...

— Ia lasă-te de goange, eşti om în toată firea. Sau ar trebui să fii. Aud că ai fel de fel de nemulțumiri împotriva mea – de fapt, n-are importanță. Eu vreau să discutăm, să văd dacă ştii sau nu ceva adevărat în legătură cu fratele dumitale, Dumitru. Dacă ştii, mie ar fi trebuit să-mi spui întâi, nu, să laşi să se răspândească...

— Dumneavoastră, domn' şef?! îl întrerupse, arătându-se mirat cu agresivitate. Nu v-a spus întâi Păuna? Scăpă un rânjet şi apucă sticla cu țuică pusă pe masă de nevastă-sa. O duse la gură, sorbi şi se şterse apăsat, cu dosul palmei. Serviți?...Nu, că – gâlgâi iar, dând ochii peste cap, şmecher – acuma sunteți în serviciu, cu ordinea, cu... grija de om şi – ce să mai vorbim! Să bem mai bine, să trăiți! Vârî buza, în sticla înclinată, clipi ironic şi, răzgândindu-se cu silă să mai bea, scuipă-ntr-o parte, grosolan.

— Asta-i tot?! Îl măsură de sus, cu dezgust stăpânit. Oamenii spun e-ai, şti mai multe.

— Ce dacă ştiu?! Dumneavoastră sunteți obligat să ştiți, să dibuiți ca să descoperiți adevărul! E altceva să ştii ca... mine ori altul, altceva să ştii când eşti obligat să ştii!

— Obligat eşti şi dumneata, să ajuți. Adică să spui curat, cinstit, tot ce ştii, nu să umbli cu scorneli.

— Eu?! Buza de jos îi atârna de cât o făcea pe miratul, sau vroia să se arate ironic. Reuşea să fie grețos şi-atâta tot. Fără să vrea, Sofron se gândi la Dumitru apropo de proverbul cu aşchia ce nu sare departe de trunchi. S-o aibă ăsta nevastă

pe Păuna ar fi ieşit lucrurile altfel? îşi întrerupse presupunerile fără rost şi, cât putu de paşnic, încercă iar, doar de-o putea scoate ceva: gura beţivului...

— Ascultă, scornelile nu ajută nimănui şi la nimic. Eu am venit la dumneata tocmai ca să...

— Bine-aţi venit şi să trăiţi! Sorbi, iar, strecurat, câte puţin cu dinadinsul, printre râsete lipsite de noimă, ca de măscărici.

— Bine-am venit să văd cu cine am de-a face! Ia aminte, nu întinde coarda, să nu plesnească. Să fim bine înţeleşi.

— Dac-o plesni, aici oi fi! Roti ochii şi râse încântat de cum nimerise cuvintele. Şi de n-oi fi, mi-ţi găsi! Haha-ha-ha! Şantierul mă are-n state, nu-s Nime-n lume!

— Va să zică de-ăştia-mi eşti! Cam îmbuibat şi încrezut, domnu'... (Ilarie părea altfel că ascultă, deşi păstra rânjetul de nătărău, rânjet din ţuică, nu din deşteptăciune...) Eşti din ăi de nu mai pot de prea mult bine, de muncă bine plătită de n-aveţi ce să faceţi cu banii şi dă-i să meargă, pe gârla băuturii. De-aia ajungeţi să vă bateţi joc de toate – şi-n primul rând de voi! Ăştia care vă uitaţi la viaţă prin damf de ţuică, de vi se urcă la cap democraţia şi-o înţelegeţi prosteşte!... Bagă bine de seamă: dacă aveţi ceva de spus în privinţa lipsei lui Dumitru – dumneata ori celălalt frate, nu ăla care lucrează pe Olt şi despre el s-aud numai lucruri bune, ăsta de aici care şi el îi buiac de prea mult bine, pesemne tot din pricina asta şi el îşi bate clanţa te miri pe unde – ştiţi unde să mă găsiţi. Sau, dacă nu vă lasă răchia, poate vă conving cei de pe şantier cum trebuie să vă purtaţi...

— Staţi aşa, domn' şef, nu plecaţi! Că... Zău, vă rog eu să nu plecaţi. Se tot foi pe după masă şi trase două scaune, târşâindu-le picioarele pe duşumea.

Sofron îşi stăpâni enervarea, tăcu şi aşteptă. După puţin, se şi aşeză. Văzând c-a reuşit şi l-a oprit, Ilarie fu tentat s-o ia din nou pe coarda şmecherească:

— Domn' şef, ziceţi-mi mie, dacă venim, eu ori frate-meu, şi spunem, p-ormă dumneavoastră o strângeţi cu uşa pe Păuna? Îi trageţi unghiile cu cleştele? A?!

— Să veniți să spuneți, ce? Sunt aici, spuneți! De-asta am venit! Dă-i drumu', care-i povestea?

— Păi... Ştiți dumneavoastră fără să spun eu, sau fratemeu, care-i povestea! Dumitru nu-i! Asta-i povestea!

— Şi altceva mai ştii? Ori numai – auzi vorbă! – să-i trag unghiile Păunei cu cleştele! izbucni indignat şi se ridică în picioare. Las' că mai stăm noi de vorbă – o să-ți placă! –, după ce-ți trece beția!

— Don' şef, stați aşa! Nu făcu Păuna foc, în cuptor, într-o dimineață de duminică? Şi nu în oricare duminică, tocmai când...

— Şi?! Asta ştiu. Altceva! îi dădu ghes, văzând că tace şi se uită cum ar aştepta să scoată el, Sofron, septicul din mânecă...

— Păi, să fi copt măcar ceva acolo, cocătură ori altceva! Şi şi atunci tot ar fi de-ntrebare, nu?!...

— De unde ştii că n-a copt? întrebă, deşi îşi aminti precis, Păuna zisese c-a ars nişte vechituri, să-şi facă de lucru, să uite de supărare; în noaptea de sâmbătă, nu în zorii de duminică.

— Păi, vedeți dumneavoastră, cumnată-mea asta cum ar veni, Păuna, a văzut nevastă-mea că şi-a dus cu ea la lucru, lunea de după duminecă, pâine de coperativă, nu de casă, coaptă-n cuptor.

— Şi?!

— Şi a mai ars cuptorul, cumnată-mea Păuna, ca la trei-patru zile, iară – şi tot n-a copt pâine... Vorbesc femeile, careau văzut!

— *Ce* au văzut?!

— Păuna tot pâine de prăvălie, de brutărie şi-a adus şi-atunci cu ea la lucru!

— Şi?! Astea-s motive ca dumneata să umpli lumea că... Păuna zic c-a făcut foc să zvânte cuptorul, c-a intrat apă. Ce, nu putea intra?

— O fi putut...

— Atunci? Mai bine zi ce ştii, sau ce crezi că ştii, până la capăt! Dumneata ce concluzie tragi?

— Ce concluzie?... Hâm... Eu nu trag concluzii, dar Dumitru nu-i!... îl mai visă şi Aniţa Ini Pietraru – poate ăţi fi auzit – prefăcut schelete, într-o lumină de n-o putea privi...

— Cine n-o putea privi?

— Aniţa!

— Şi asta, după dumneata, o fi dovadă?!...

— Păi, de ce să nu fie? Că nu numai unu' zice că Dumitru-i mort!

— Aşa? Dacă te visez episcop ori nebun înseamnă că eşti? Şi, pe urmă, cine-i Aniţa?! Nu cumva naşa Petrei...? Petra lui..., cum îi spune? Nu Petra zise că văzu că Păuna a făcut focu'n cuptor, dumineca?!...

— Ei, domn' şef...

— Am vorbit cu Petra lui... zi-i pe nume, am lapsus.

— Oţi fi având... i-am auzit şi pe alţii că au... ăsta... cum i-aţi zis, eu nu ştiu! Petra e a lui Bufneac...

— „Profetul"?! se mirase, părându-i că altcum o chema.

— Nu, ţine pe-un fecior de-al fratelui ăstuia; n-are nimic Petra cu „profetul", hâm!...

— Exact, Petra lui Bufneac, – am stat de vorbă cu ea. Înafară că văzu fumul, când ieşi dimineaţa la closet, nu mi-a spus altceva.

— Eee, spuse ea Aniţei, Aniţa la alta, alta la altul... Vorbele s-adună şi oamenii, gândesc! Săltă sticla în aer şi-i trase un gât, gest oprit la jumătate apoi, fixându-l din nou parcă a sfidare.

— Lasă odată sticla aia! scăpase pe un ton iritat, aşteaptă măcar până plec!

— Beau pe banii mei, nu vă priveşte!...

— O ultimă întrebare. Şi, vezi, nu te mai grozăvi. Fratele vostru, de lucrează la hidrocentrala de pe Olt, v-a mai scris?

Ilarie scuipă într-o parte:

— Ăla?! Ţi-ai găsit!

*

Sofron îşi aminti brusc de focul din soba din biroul lui, se înclină într-un genunche şi, ferind obrazul de privirile maiorului, aruncă pe jar alte câteva vreascuri.

— S-a terminat curpenul, să fi ştiut că veniți, mă îngrijeam de lemne, ele dădeau altă căldură. Aşa, fac economie! zâmbi focului cu stânjeneală şi mai aruncă nişte crengi şi găteje. Îşi reluă poziția marcat respectuoasă, cazonă. Poate şi din pricină că era în veston, pe când maiorul în manta şi cu caschetă, iar procurorul îşi înfundase căciula de astrahan până peste favoriți...

...O mai cercetase şi pe Păuna. Nici! pe Florica Puicu n-o uitase. Deşi era aproape sigur că sărbătorile, Crăciunul şi Anul Nou, îl vor aduce pe Dumitru acasă; de pe unde-o fi hoinărind. Gândeau la fel şi alți săteni, dintre cei care nu se trezesc vorbind ca să se afle-n treabă.

Pe la Păuna se nimeri să treacă în ziua când tăiau porcul. Prilej nu doar să discute pe îndelete, dar şi să-i vadă, cu luare-aminte, ograda. N-a observat nimic suspect. Absentă, de parcă n-ar fi fost acolo, Păuna ademenea animalul spre locul menit tăierii, Pavel potrivea, mai la o parte, paiele pentru foc, Vigu Topan zis Măcelaru' îşi pândea victima ce-şi legăna osânza, greoi, pe fiecare din cele patru picioare... Vorba despre Dumitru se înnădi firesc – fie din cauză că el, Sofron, dirija discuția, fie chiar din pricina evenimentului, de la care Dumitru lipsea şi până acum fusese totdeauna prezent şi pus pe băute.

Cel mai impresionat păru Pavel. Se păstra mai mult cu spatele, cum s-ar fi ferit să nu i se citească ochii. Glasul îi era şovăitor, după cum dezicea ori aproba cele ce discutau, ori mai adăuga şi el câte ceva despre tatăl său vitreg: atunci făcuse aşa, şi-a respins orice altă părere, ieşind lucru prost, de altdată iscase din nimic ceartă, înjurături... Păuna îi împlinea sau îi îndrepta din spuse, lăsând impresia că ar vrea să țină dreaptă cumpăna – şi față de realitatea evocării şi față de adevărul relațiilor dintre fiu şi tată vitreg. Cum se şi cădea dacă Dumitru ar fi deschis dintr-o dată poarta şi-ar fi auzit, ea ferind, cu temere şi grijă, să se asprească şi mai mult lucrurile între ei...

Mai necruțător fu Vigu Topan. Însă şi el îl judeca pe Dumitru cu rezerva posibilei lui reveniri, poate curând, la casa şi la familia părăsite. Din prostie, zicea Topan, din cine ştie ce sticlari de ochi pe nu ştiu unde...

Grăsanul ajunse grohăind în dreptul lor. Pavel îl înhăță, primul, de un picior, Vigu Topan îl răsturnă, imobilizându-l şi-i şi înfipse cuțitul cu măiestrie de breslaş, măcar că nu era decât ocazional măcelar...

Când eliberă „victima" din strânsoare, turnă apă, dintr-o ulcea, peste cuțitul meşterit parcă dintr-o baionetă veche, îl scutură şi-l şterse de o năframă, anume destinată scopului. Cu efort, Păuna îşi smulse privirile de pe mişcările lui, încete, înfăşurând cuțitul. Intră degrabă, ca fugărită, în bucătărie. Reveni însă surâzătoare şi-i întinse lui Pavel, cum el stătea aplecat în aşteptare, un cuțit asemănător...

Pe urma Păunei, din bucătărie ieşi şi Dorin, cu mâinile caraghios ridicate şi degetele înfundate, adânc, în urechi. Privirile îi erau tulburi şi strepezite, ca de-o enormă milă amestecată cu o silă de nesuportat. Când dădea cu ochii de sânge, aproape icnea a vomă... Atracția era totuşi mai puternică decât repulsia. Păuna îi văzu chinul şi-n ochii ei – urmărindu-i lung apropierea nesigură – se clătină ceva, ca o altă mare, insuportabilă milă. Fu înlocuită, rapid, de un bufnet de râs scăpat, înfundat, mutând priviri înseninate, mulțumite cumva, asupra mâinilor lui Vigu Topan şi Pavel, cum mânuiau, cu dibăcie şi pe rând, cuțitul...

— Vă poftim să veniți la pomana porcului, domn' şef, îl invită Păuna şi zâmbi iar, de bucuria momentului,

Îndreptat către poartă, Sofron mai aruncă o privire de încurajare spre Dorin; rămăsese în aceeaşi poziție, ca de sperietoare, cu coatele-ndoite la nivelul urechilor.

Pe Păuna o mai văzu odată, însoțită de amândoi copiii avuți cu Dumitru (venise! şi fata, Lolica, în vacanță). Erau toți trei la serbarea, urmată de dans, de la Căminul cultural, de Anul Nou. Pe fața Lolicăi se citea încântarea şi curiozitatea: cine o s-o invite la dans?... Dumitru tot nu sosise...

La casa Floricăi Puicu, de la periferia oraşului (partea încă nedemolată), fu întâmpinat în persoană de logodnic. Acel Mihu P an telle invocat ca spaimă şi apărare, la întâlnirea din fabrică. Atunci, după cele pretinse de Florica, îi verificase şi alibiul. Acum fu gata să-l apuce pandaliile auzindu-l rostind nume de bărbat – al lui Vrabie, desigur – alături de neprihănita lui Floricã.

— Fire-aş să fiu, domnu' şef şi tovarăş miliţan, ce gândirăţi dumneavoastră că eu păzesc acileaşa?! Să spună mama, uite, că-i aicişea şi vede tot, nu vrabie ori altă pupăză, nici vântu' nu-mi pupă ograda, asta de-i a mea şi-a Florichii, fără să ştie mandea şi să-i dea permis de trecere!... La iubire, uliuliu, sunt tigru! Aşa să vă uitaţi la mine – să trăiţi, domnu' şef...

Dinspre fraţii lui Vrabie din sat şi mama lor – nimic nou. Atâta doar că-l „lucrau" mai cu fereală, şuşotind cui apleca urechea...

Cei de la I.M.A., al lui Mânăspartă şi alţi câţiva, continuau să creadă c-o fi el, Vrabie, oploşit bine pe undeva de data asta, poate c-o fi dat şi de vreo pleaşcă de muiere miloasă, dar trebuie el să pice, azi-mâine, afurisitul, s-o sătura şi de prea mult bine...

*

— Cam asta-i tot, tovarăşu' maior şi tovarăşu' procuror. În raport am scris concis şi clar. Acuma, dacă mi-aţi ordonat dumneavoastră, am raportat şi cum mi s-a părut unul ori altul cu care am discutat.

După un răgaz de tăcere, care-i învălui parcă deopotrivă, maiorul Zăgan îşi privi ceasul, răsfrângând, uşor, mâneca mantalei. Sesiză mişcarea identică a procurorului Năstase. Raportul plutonierului-major durase aproximativ o jumătate de oră. Li se păruse mai mult.

Schimbară nişte scurte priviri, în timp ce Sofron stătea nemişcat, drept. Tresări puternic – pe uşă se arătă capul Firuţei, doar de la gât, cum n-ar fi aparţinut corpului retras

iute şi ascuns de uşa închisă cu mic pocnet; dispăru ca şi când n-ar fi fost…

— Permiteți-mi, vă rog, să lipsesc trei minute.

— Chiar trei? zâmbi maiorul făcându-i semn să plece; zăriseră şi ei apariția din întredeschiderea uşii.

Ion Sofron mai azvârli câteva vreascuri pe uşița sobei înainte de a traversa biroul. În prag se-ntoarse şi privi nehotărât, încurcat:

— Permiteți să raportez, tovarăşe maior, vreau să-i cer nevesti-mi, s-o rog să fiarbă ceai – îmi îngăduiți?

— Să-i ceri sau s-o rogi, ce să-ți îngădui din două? surâse maiorul, care întâlni privirea indulgent-aprobativă a procurorului Năstase, vârât cu totul parcă, de frig, în buzunarele paltonului, apoi schiță cu mâna „liber"; Sofron, grav, făcu stânga şi închise pe urma lui uşa.

Procurorul se desprinse de pe scaun anevoie şi, scuturând brusc umerii, veni şi el lângă sobă, „s-o încălzească" împreună…

— Se pare că rămânem încă, ce părere ai? răsuci fața maiorul, citindu-i dinaproape, în ochi, răspunsul.

— Aş fi tentat s-o „calc" pe Niehifoara lui Gânju din Supuri, dar…

— Ce i-ai mai reținut catastihu', procurorule! dădu să râdă maiorul, şi, pipăind o cahlă mai de alături, mai darnică-n căldură, potrivi mai bine şi unghiul de privire.

— Da, dar nu cu „Dacia 1300" şi încă personală! completă procurorul. Trebuie să fie o prăpădenie până acolo – să-ți dai şi leafa numai să te vezi iute-n direcția opusă, ce zici?

— Orice-aş zice eu, n-ar avea greutate de… proprietar. Dar te-nțeleg; pe-un drum de coastă, lăsată de călcătură de tractoare, trebuie să ai inimă de… călău. Dar – de ce Nichifoara? Ai desprins ceva ce mie mi-a scăpat?

— Varianta cu părăsitul domiciliului în vederea divorțării de actuala. S-ar explica, în sensul ăsta, şi repetatele bătăi şi certuri.,. Cam multe bătăi.

— Mda, ar fi varianta cea mai puțin nocivă… însă, cum să zic, de ce să-l dea tocmai ea, viitoarea *in spe,* virtuala, de ce să-l dea mort?

— Aştepți răspuns? râse procurorul şi-şi degajă o ureche de sub căciulă; s-o fi încălzit ori o fi. niţel fudul pe partea aia? maiorul îi secondă râsul cu un scurt zâmbet şi continuă:

— Putea să-nşire orice altceva sau, mai simplu, să nu se bage. Până s-ar fi văzut cu pirostriile puse, să fi stat cu capul în dugheană, cum se spune la jocul de-a săritul caprei – cunoşti jocul? (Procurorul înclină fruntea, atent la demonstrație.) Hâm, afurisită armazoancă poate fi Nichifoara asta, ai reținut, nu?, cum îi... îi pocnesc gropițele.

— Îi explodează, rectifică procurorul, degajându-şi şi cealaltă ureche.

— Aşa „raportă" Sofron, ăsta ai meu?!... Mă rog, nu insist, poate vom avea ocazia convingerii... Totuşi, nu, n-am impresia că am afla noutăți de la ea.

— Şi ulcica de otravă ce i-ar da-o Păunei, rivala?!

— I-ar da-o, după părerea mea – şi-a lui Sofron, îmi pare –, aşa, de... dragul trecutului, prezentul la Nichifoara e cu... unghii vopsite; ojă, nu sânge, surâse semnificativ maiorul.

— Să trecem pe la oficialitățile de-aici din Butureni? Procurorul vru să privească ceasul, dar se răzgândi. Nu, nu-mi pare că s-ar putea prinde vreo urmă care să-i fi scăpat plutonierului. A lucrat destul de bine, atent, meticulos, stăruitor, sistematic...

— Suntem miliție, tovarăşe procuror, clipi maiorul dintr-un ochi, vizibil satisfăcut.

— ...I-a scăpat neconcordanța – remarcată de tine – dintre vreme şi „zvântarea" cuptorului, cu foc, la moment mai puțin obişnuit, dar, mă rog, se mai întâmplă. Şi nu se ştie dacă e ceva semnificativ. De-aia am şi intervenit, cuptorul putea fi pătruns de-o ploaie mai veche.

— Poate...

— Mă-ntreb, Sofron ăsta, ce părere ar avea, cu cine să începem?

— El n-ar avea, s-ar abține să mai aibă, surâse maiorul şi-l privi lung, ca de la distanță, pendulând umerii pe suprafață sobei.

— Atunci, dacă e să sară iepurele, măcar să fie cât... girafa! râse procurorul Năstase. În sfârşit, scoase amândouă

mâinile din buzunare şi le lipi ici şi colo, cum ar fi măsurat temperatura sobei pe sărite. Ninge! constată, privind cu melancolie prin geam. Îşi aminti de maşina oprită-n şosea şi-i pieri orice urmă de melancolie. Am baftă, ce zici, maiorule?

— Ninge ca la operetă, un fulg azi şi altul mâine, nu se depune,

— Crezi?

— Poți fi sigur…

— Ştii, o parte de gând îmi rămăsese blocat, la un moment dat, la iubăreața aia de Florica şi la plodul ei clandestin, putea ieşi ceva; şi-am fi pornit-o şi spre oraş, nu? Putea să tot ningă…

— Clandestin?

— Față de logodnicul „tigru”!

— Haz de necaz, procurorule, ai? Lasă, mai cade un fulg-doi şi se-opreşte. Dă el soarele!… îmi face de-a binelea impresia că Sofron n-a mai văzut copacul din cauza pădurii…

— Sau copacii?!…

Întâlnirea privirilor îi dădu certitudinea că, deşi intervenise pluralul, gândul amândurora da târcoale aceleiaşi zone de presupuneri. Felul de a raporta al intempestivei lor gazde – ochii zburară, încruntați, spre geamul dincolo de care dănțuia, besmetic, zăpada –, oricât ai ține seama de precise clarificări şi confirmate alibiuri, lăsa deschis un întreg evantai de supoziții. Pipăi alte două cahle, le nimeri reci şi-şi suflă în pumni, exagerând frisonul.

— Deci, maiorule, varianta cu divorțul în pregătire, motiv să vagabondeze cine ştie pe unde, o excluzi?

— De exclus, în cazul ăsta, nu poți exclude nimic.

— Exact ce-mi ziceam şi eu, numai în altă formă, zâmbi procurorul mişcând dintr-un umăr.

— Însă, recunoaşte, prea ar fi simplu şi frumos. Adineauri mi l-ai vârât în cap pe cel făcut din… flori, aşa-i?… Eram sigur, dar…

— Ia dă-mi reclamația, rogu-te, s-o mai citim odată. Maiorul o scoase, cu două degete, din buzunarul vestonului descoperit prin înlăturarea mantalei. Despături hârtia şi o

ținu ca notele pe un aerian pupitru, dându-le posibilitatea să citească simultan.

— Acum cum ți se pare? întrebă maiorul ridicând privirea spre el.

— Nu dezvăluie şi altceva? Procurorul, rozându-şi scurt buza, răspunse c-o întrebare ce iscă derularea altei secvențe; intuită şi de maior, i se văzu pe zâmbet. Dincolo de plângerea împotriva milițianului, parcă printre rânduri transpar nemulțumiri, pretenții lăsate cam în suspensie. Ce părere ai? întoarse capul sondând ochii maiorului, atent. Reclamanții sunt frații dispărutului, cumnații Păunei Vrabie. În general, cumnații, ştii placa.

— Poate cumnatele – şi mai în general. E-o mică deosebire...

— Mă rog, inclusă, după părerea mea, în gravitatea situației. Deci, cumnații sunt vindicativi. În general şi, extinzând şi analogic, pot îi socotiți acuzatori...

— Acuzație nu transpare din reclamație, înafară de cea împotriva şefului de post. Maiorul făcu o pauză. Sau, îl picni un strănut?... Analogic, recunosc, ține şi...

— Sunt atent, zise după altă mică tăcere procurorul, tatonând alte cahle să dea de căldură. Ce faci?! se întoarse şi privi în jos, la silueta maiorului deja chircită.

— Nu ştiai leacul?!... Scosese un vreasc arzi n d din sobă şi şi-l plimba pe sub nas, aspirând puternic aburoasa fumegare, subțire cât un fuior. Mă pişcă un guturai printr-o nară şi vreau să-i vin de hac!... Să vezi cu aburi de baligă arsă ce te lecui! râse, amuzat la culme de intrigarea procurorului. Orăşean din născare, el e cunoscător de ampiciline şi alte... line, gândi maiorul aspirând, cu vagi fornăielii, pe nara stângă. Nu-ți cruci privirile, procurorule, fă-mi sperii leacul!... Dar, cu ceaiul ce-o fi făcând, de nu mai vine?!...

— S-o fi dus să-l culeagă.

— Oare? Cam ce crezi, pe unde?!...

— Asta-i... întrebarea, întregi procurorul lipsit de orice haz. Cine le-a scris-o – se-ntoarce iar cu gândul la reclamația

ajunsă din nou în posesia lui – s-a ferit de precizări, la modul calculat. E limpede. Dar eu susțin analogia. Mergem?

— Gata! Numai să... Îşi trecu crenguța fumegoasă, cu osârdie, pe sub nas, privi grăitor şi uşa pe care aşteptau să apară Sofron.

*

— E ceva rău?! Ioane, spune, e ceva rău?! repetase Firuța, când îşi văzu bărbatul dând buzna în bucătărie. Pe masă copiii înşiraseră câte maşini şi maşinuțe le cumpăraseră în decursul timpului, care cu roți, care rămase fără, înseilaseră un tren – asupra căruia Sofron îşi priponi, parcă ferindu-se, privirile. Aducea şi a caravană, din pricina intercalării printre maşinuțe a unor tractoare şi macarale din plastic. N-auzi, Ioane, e ceva rău?!

— Ce să fie rău? Şi de ce să fie, ă? dădu să râdă, simțindu-se cercetat de copiii. O să fie, dacă nu puii repede de ceai, trei persoane „mari”, şi-l faci să fiarbă trăznet!

— Printre ălea trei „mari”, te pomeneşti că eşti şi tu?! zâmbi Firuța, neîncrezător-ironic. Zău, spune, nu-i ceva de rău?!

— Ceai ai? i-o reteză, luându-i seama cum arată; dintr-o diată fâstâcită şi de ceea oe gândea ea, temător, şi de importanța faptului: să pregătească ceai pentru...

— Ceai?! tresări şi țipă mic, ajunsă parcă sub un duş rece..

— N-ai ceai?!... Dumnezeule, că...! Dimineață ce mi-ai dat?!

— Ceai. De-al nostru, flori de câmp, de tei, coada şoricelului:, frunze de păducel, romănită, sunătoare...

— Astea toate mi le dai, tu mie, să le beau?!

— Nu sunt bune? Adică, nu ți-a plăcut ceaiul?!

— Ba da! Dar...

— O să le placă şi lor, ai să vezi! Să fie cât de... „mari”.

Era gata să se trădeze, să-i spună că a fost reclamat direct la Procuratură; se mulțumi să-şi exagereze tânguiala:

— Să n-ai tu ceai, Firuțo, doar coada şoricelului...

— Ehe, în câte amestecuri, parfumate care de care, coada nici nu se mai simte! Las' că ştiu eu ce ceai fac!

— A fiert? Adă-l să-l duc!

— Cum o să fiarbă când de-abia-l pusei?!... Tu mă minți, Ioane, simt eu, e ceva rău de veniră-ncoa?!...

— N-are ce fi! Îşi sumeți umerii şi se aplecă potrivind altfel caravana copiilor, înşirată pe masă...

*

Procurorul începu să se încălzească, nu la mâini, la frunte. Apucă de margine căciula de astrahan lucios şi o potrivi neîndesată; favoriții dezvăluiră „ghioceii" pitulați spre rădăcină... Maiorul se satură de aspirat aburi şi fum, azvârli crenguța înapoi pe anemicul jar şi trânti uşița.

— Cât e ceasul? Să nu dau un telefon colonelului – vrei să vorbeşti? Trecu după biroul lui Sofron, ridică receptorul şi formă numărul. Aşteptă. Să trăiți, tovarăşe colonel, raportez din Butureni...

— Eşti singur, abandonat? accentuă colonelul ultimul cuvânt, la capătul firului, ceea ce-i adânci maiorului şăgălnicia voită.

— Dimpotrivă, tovarăşe colonel! Procurorul Năstase a trecut de pe poziția de Cerber pe cea a lui Ahile. Cot la cot urmează să dăm atacul – dacă ne-o ajuta şi zeița. Cum îi spune?... Roti ochii spre sobă, unde întâlni umerii înălțați întrebător ai procurorului. Fortuna? A, da, Fortuna, repetă în aparat. Dar, ce părere aveți, parcă-i zeița sorții, nu numai a... Ordonați?!...

— Vă compătimesc dacă altceva nu v-a rămas de făcut, fie şi cot la cot, decât să vă bazați pe norocul Fortunei, auzi, ironic, de la capătul de fir. Trist. Zeița a fost cam zgârcită la Butureni cu... articolul ăsta, dacă i-a lipsit şi plutonierului-major do-acolo, nu-ți face impresia?

— Aşa s-ar zice... acceptă maiorul, clătinând din cap.

— De n-ar fi zgârcită şi cu voi, făcu remarca, ironic şi grav deopotrivă, colonelul.

— Sperăm că nu, tovarăşe colonel!

— Speraţi ceva mai mult, auzi: recomandarea, seacă. Apoi, mai îmblânzit şi iar cu un strop de ironie: Sunteţi doi şi sunteţi aşi.

— Aş, dacă-mi permiteţi, tovarăşe colonel, jocul de cuvinte... Desigur însă – adăugă cu grabă, oprind mârâitul dezaprobator de dincolo, nu încape discuţie, depunem maximum de interes. Vom face tot ce putem. Noutăţi deosebite n-avem;, excepţie doar unele amănunte, mai degrabă nuanţe, pe care rapoartele lui Sofron n-aveau cum să le prindă. Deocamdată atât – să trăiţi şi înmânez aparatul, sunteţi solicitat direct.

— Alo? se repezi procurorul Năstase, acoperind cu piepţii paltonului bună parte din biroul lui Sofron. Ascultă-mă, colonele şi tovarăşe tovarăş-de-bătut-mingea cândva, odată, avem destule de făcut, mai precis – să verificăm totul de la capăt. E clar?

— Ca apa. Cea bună, nu aia „chioară". Poate veţi şi înnopta?

— Poate, acceptă procurorul trimiţând un zâmbet anemic înspre tavan şi-o ocheadă spre fulguiala de afară.

— În fine, vedeţi voi. Ţineţi-mă la curent dacă aveţi nevoie de ceva. Mă găsiţi aici – am destul de lucru. Aştept şi... baftă, procurorule!

Amândoi auziră declicul de la capătul firului; maiorul întinse mâna, preluă receptorul şi-l potrivi pe furcă, adâncind şăgălnicia în ochii procurorului.

— Puşchea pe limbă, auzi vorbă, înnoptăm!...

Pe uşă, sfielnic şi neîndemânatec, intră Sofron protejând o tavă cu ceşti. Băură cu vădită plăcere iacei amalgam de coada şoricelului şi alt frunzăriş autohton, cules pe coclaurile Buturenilor, nu adus de peste mări şi ţări. Constatarea reimplantă în cugetul lui Sofron ideea liniştitoare că nu vorbise chiar anapoda... Mai ştii? Poate dimpotrivă!... Aproape se înnecă sorbind din, ceaşca lui, auzind-o pe Firuţa cum îl ironizase... ca fiind şi el „mare". Oricum, la un liman bun tot vor ajunge, într-un fel...

*

Mai întâi Păuna auzi maşina, oprită la poartă. Numai după felul cum ascultă ea, îndelung, parcă şi văzând ce asculta, Pavel şi Dafina, preocupaţi de gângureala Păunei către copil, pricepură că s-a oprit la ei în poartă ceva motor...

— Ţine copilul, cobor eu! se precipită Păuna, febril trecând copilul pe braţele Dafinei. Potrivindu-şi nervos broboada sub bărbie, îl aţinti pe Pavel. Tu să stai pe loc. Dac-o trebui, <am să te chem.

— De ce, mamă? Poate nu la noi, încercă Dafina să o reţină, îmboldită cumva de schimbarea lui Pavel, pălit şi încruntat. Nu mi-ai croit nici cămăşuţele la ăsta mic – vii repede-napoi!

— Cât de repede vin, cât de repede! promise Păuna închizând iute uşa şi coborând cu grabă treptele.

— Tu ce ai, Pavele? îi căută Dafina ochii, legănând copilul.

— Ei, ce-am?! se răsti brusc – şi parcă regretă. Tot zice, mama asta, că nu-l aşteaptă şi nu s-a auzit bine motorul, că... N-ai văzut-o?!

— Pavele, e bărbatul ei, rosti Dafina blând şi privi cu duioşie spre copil.

— Călăul ei, nu bărbatul ei – zi mai bine! Vorbind, ajunse la fereastră şi privi în jos, furios. Faţa ce o întoarse către Dafina, o sperie şi o lăsă ca fără grai...

*

Păuna se opri în capul scărilor de la intrare. Urmări neclintită, cu o faţă lipsită de expresie, apropierea celor coborâţi din maşină.

„Nu pare nici impresionată, nici măcar surprinsă", constată maiorul. „Interesant... Oare de ce? Fatalismul atât de propriu ţărănimii noastre de odinioară? S-ar putea, de multă vreme nu se mai poate număra printre cei tineri. Nepăsare, indiferenţă, ca reacţie paradoxală ce urmează deznădejdii prea acut trăite? Ori ca reacţie la alte gânduri care frământă, obsedează, chinuie până dincolo de limitele obişnuitului?

Dacă aşa o fi, ce fel de gânduri?... Oricum, orice anticipare e prematură, poate fi chiar dăunătoare. Vom vedea".

Întoarse capul spre procuror şi-i surprinse privirea atentă cu care cerceta, intenționat nu prea direct, chipul femeii. „Deci, a sesizat şi Năstase expresia ei".

În bătătura întărită de frig se auzea numai zgomotul făcut de tocurile pantofilor, printre mai înfundata călcătură a lui Sofron, în cizme.

Se înclină ca de bună primire, Păuna. Rămase imobilă cât îi întoarseră salutul, cel al procurorului mai mult schițat, poate din pricina căciulii de astrahan vârâtă iar peste urechi. Păuna îşi netezi pe lângă obraji năframa, apoi jerseul a cărui margine trecea peste fusta din lână, împletită gros, de casă. În picioare purta târlici pe care, înainte de a coborî scările de sus, îi vârâse iute în nişte troşi; cândva fuseseră pantofi bărbăteşti, de număr mare, maxim.

Din nou se înclină, poftindu-i sap numai aşteptând – „Cu fața ca o mască, încă mai grea, opacă" gândi maiorul – să intre sau să spună ceva, careva, dintre ei. Maiorul îşi mută privirea către cuprinsul ogrăzii, spre grajdul din care răzbăteau mugete stinse şi behăituri cu schimbul, puteau fi două-trei oi; cotețul găinilor avea despărțituri jos, pentru rațe, şi era vopsit cu var, ca şi closetul; veni la rând pătulul finului, apoi mai încolo, izolat, cuptorul de copt pâine: încăpător şi trainic, din cărămidă şi murai it cu lut bătut cu pleavă. Ograda dovedea mână gospodărească de bărbat – îşi aminti de existența lui Pavel, copilul din flori, ajuns şi el bărbat. „O fi acasă?" Se abținu să întrebe, mulțumindu-s e cu o privire fugară, spre catul de sus. Nu zări pe nimeni.

Se opri în fața răzuitorii pentru încălțăminte, bătută în pământ, lângă treptele de la intrare, şi hârşâi de câteva ori talpa pantofilor. Pronosticase bine – fulguia, dar anemic –, nu se depunea nu ştiu cât. Parcă nici frig nu mai era. Urcă cele trei trepte – mişcarea declanşând şi gestul Păunei: ieşită din imobilitate, întinse un braț şi deschise uşa.

Intrară apoi procurorul, Sofron, la urmă Păuna. Ai fi zis că le înțelege nevoia de aclimatizare cât de cât, ocolul ce-l dădură, din priviri, interiorului. Curată, ordonată, a doua

încăpere, în prelungirea bucătăriei, avea perdele-draperii la uşa oe lipsea. Pesemne din cauza încălzirii comune, de la aceeaşi sobă de gătit. Se vedea o măsuță cu lucru de mână pe ea şi televizorul; restul camerei nu se zărea, ascuns de un fel de paravan-perdea,

În bucătărie, unde se opriră, mai era masa şi cele specifice, plus o canapea extensibilă, întinsă ca pentru dormit. Mai potrivit ar fi fost să stea strânsă. Acoperită cu o țesătură nu destul de lungă, lăsa dezgolită la un capăt, cam de două-trei degete, tapițeria.

Luară loc pe scaune, repetat oferite de Păuna, cu aceeaşi răbdătoare şi impasibilă înțelegere.

— Ia loc şi dumneata – ca la dumneata acasă, îi zâmbi maiorul. Femeia se aşează, fără falsele fereli obişnuite uneori țărănoilor. Aveți casă bună, frumoasă, cam greu să crezi că omul lasă uşor asemenea rost şi pleacă aiurea să înceapă viața. Mă rog, se mai întâmplă. Am mai întâlnit cazuri de oameni sătui de bine, apucând-o razna şi hai-hui prin lume.

Păuna rămase în aceeaşi latitudine.

Procurorul Năstase se întrebă unde vrea să ajungă maiorul? Sofron simți că-i vine să tuşească, îşi duse mâna la gură.

— Ştii de ce-am venit noi şi ce ne-a adus aici?

Păuna îşi trecu privirea de la unul la altul, cum i-ar fi numărat şi, constatându-le nelipsa, nu se impacientă...

— Îți spun eu, adânci maiorul zâmbetul, un soi de invitație la neclară îngăduință, după care privirea i se înnegura, a părere de rău şi gravitate. Suntem aici fiindcă dumnealui, şeful de post de aici, de la dumneavoastră, e reclamat că nu-şi face datoria, că nu se străduieşte, că nu se pricepe – şi-ar trebui schimbat...

Sofron tuşi de-a binelea, aplecând şi capul cu spăşenie; mai mult să-şi cenzureze surpriza. Ghicea totuşi, pe undeva, manevra maiorului. Era ceva ce el nu încercase. „Mai ştii că nu dă rezultat?” Ce rezultat anume, n-ar fi putut preciza.

Procurorul, atent la femeie, îi observă schimbarea. Mintea ei parcă lucra dincolo sau dincoace de un zăgaz impus cu străşnicie. Cele spuse de maior o făceau brusc să se întoarcă,

să uite, ori numai să alunece încet, pe nesimțite înapoi, în alte zone unde zăgăzuirea ceda; se înmuia...

Atent şi maiorul, se declanşă în potop de fel de fel de acuzări – că în sat e debandadă şi beţivii îşi fac de cap, la fel şi scandalagiii, că şoferii mai urcă beţi la volan şi fac trăsnăi – cazul lui Trofin – şi tot aşa, fără menajamente în direcția lui Sofron, toate, înspre capul lui aplecat; de fapt, nici unul dintre ei nu se descoperise. Mânia exagerată şi-o potoli prin surprindere şi fixă obrazul Păunei, grav:

— Şi cu anchetarea dispariției bărbatului dumitale, pe care i-ai adus-o la cunoştință cum se cuvine, dumnealui a procedat de mântuială, fără răspundere şi fără pic de... de atenție la obligațiile elementare, necesare! Suntem aici să îndreptăm lucrurile.

Procurorul simți pulsul – interveni prompt şi cuvintele curseră cu repeziciune egală, unul după altul, părând că bate darabana cu ele:

— Când ți-a plecat bărbatul, sâmbătă atunci, în 24, în jur de zece noaptea, când dumneata erai cu el, cu bărbatul dumitale cam muieratic şi beţivan, zgârcit şi rău, închipuindu-şi pesemne că-şi poate îngădui orice, fiind mai tânăr de ani decât dumneata, iute săritor să năpăstuiască, să dea cu pumnii, în dumneata şi în copii, ca să nu mai vorbim de cum se purta şi-l oropsea pe cel numai ai dumitale, făcut din flori şi din greşelile tinereții – ce pantaloni avea pe el seara, atunci, în 24, când a plecat?

— Pantalonii ăi de cizmă, din doc albastru, veni răspunsul.

— Adă-i să-i vedem! veni scurt, categoric şi cererea absurdă, ilogică, neaşteptată, dar ca făcând corp din iacei neîntrerupt şuvoi de vorbe.

Păuna, de necrezut, se ridică precipitat şi se îndreptă înspre o uşă. O uşă oarbă, mascată în perete, atunci o observară. Se opri înainte de a ajunge la ea. Îşi duse mâna la frunte şi se întoarse cu fața. Părea răsucită în jurul unui ax, mecanic, dinafară de ea...

— Îmi fugi mintea!... Nu, nu pantalonii de... de... îmi fugi mintea!...

Rămase cu mâna dusă la frunte, cu privirile golite, fugită şi ea parcă peste rostogolirea unor imagini pe care le alunga. Totuşi calm, ori numai static, înțepenit. Ca nemaifiind. Sau. fiind doar învelişul ei de dinafară – basmaua de pe cap, târlicii tălpuiți cu vinilin…

„Să fie oare cu putință…?" se întrebară fugar, din ochi, maiorul Zăgan şi procurorul Năstase, pricepându-le şi Sofron nedumeririle. O surpriză pe care o aştepți, chiar o provoci – forța, anchetatorilor versați, abili în ştiința de a construi situații capabile să evidențieze exact releul psihic instabil, necongruent, intre miile de relee articulate logic şi fără greş –, o asemenea „surpriză", fie şi provocată, realizată, te ia mai totdeauna pe nepregătite. Mai mult, pare neverosimilă: „Să fie oare cu putință? Aşa, dintr-o dată? Dar dacă nu e decât o trecătoare – repede şi înlăturabilă, fiind artificial provocată – abatere de la curgerea logică a gândirii?"…

Maiorul se ridică de pe scaunul său, făcu doi paşi spre Păuna şi-i arătă scaunul de pe care, adineauri, se ridicase.

— Stai jos şi gândeşte-te, dacă zici că ți-a, fugit mintea. Ce-ai rămas aşa? Doar noi nu mâncăm oameni, adăugă cercetând-o mai mult calm, decât neutru.

Cu o docilitate de copil conştient că a fost surprins asupra unui rău de care nu-şi dă bine seama, însă aşteaptă admonestarea, Păuna se reaşează; pipăi cu palma marginea scaunului, cum s-ar fi putut să n-o țină.

— Deasupra, sus, stă copilul dumitale cel mare, nu-i aşa? schimbă maiorul rapid direcția discuției. Am auzit că deja ai şi nepot. Cum s-ar zice, eşti bunică tânără, cine-o să vă vadă, pe dumneata şi pe – parcă Dafina-i zice nurorii, împreună cu copilul, dacă nu vă cunoaşte, poate să creadă că eşti soră mai mare Dafinei, aşa-i? Fără să aştepte răspuns, îşi îngheță zâmbetul privind fix în ochii ridicați ai femeii. Deci, să revenim. Încă o dată: cu ce era îmbrăcat bărbatul dumitale când a plecat de-acasă?

— Cu… costumul luat de gata, de… tergal.

— Poți să ni-l arăți? vârî iar procurorul, iute, întrebarea ilogică, absurdă, țâşnită de data asta parcă înainte de a fi fost gândită.

Incredibil, Păuna din nou se ridică. Porni cu aceeaşi precipitare spre aceeaşi uşă oarbă, mascată în perete. Se opri însă, de data asta, cu un pas înainte. Dar felul cum se întoarse, cum îşi duse mâna la frunte, mai ales cum privi, fu identic.

Maiorul îşi desprinse încruntătura de pe faţa Păunei, care părea dăltuită în uluială, şi făcu un, semn. Sofron părăsi scaunul, trecu de femeie – ea nu păru să-l vadă –, trase de uşa fără mâner, închisă cu cheia. Răsuci cheia, trase din nou şi intră, ferind cascheta de pragul de sus al peretelui.

Cămară îngustă, folosită mai mult pentru depozitare de felurite lucruri uzate, dar şi pentru alimente: erau câteva coşuri, corfe, lădiţe cu cartofi, morcovi, borcane cu zarzavaturi puse pe iarnă. Sofron privi atent şi circular. I se păru suspect un godin, nu mai mare decât un taburet. Partea dinspre burlan o avea spartă şi cam trei sferturi lipsă. Înclină capul şi inspecta prin îngustimea de lângă peretele spre care stătea sucită spărtura. Zări ceva, apucă de godin şi suci spărtura dimpotrivă, vârând degetele, mâna.

Apăru, ferind la fel cascheta de pragul de sus al uşii oarbe.

— Astea-s? întrebă maiorul, muţind privirile de la inerţia femeii peste nişte pantaloni, din doc albastru şi o haină din tergal, bej. Boţite şi mototolite, atârnau, perfect vizibile, din mâinile plutonierului-major.

Păuna nu privi într-acolo. Nici nu păru să audă.

Sofron înaintă parcă aerian, încet. Abia ajunse însă în dreptul canapelei, că-l văzură brusc oprit, lăsă hainele din mâini cum l-ar fi fript şi se propti cu palmele de podeaua acoperită cu linoleum. Privi atent, se ridică din poziţia incomodă, prinse capătul de cuvertură şi dezgoli canapeaua. Îi cercetă tapiţeria, din ochi, fără grabă, ca nevenindu-i să creadă... împinse o cizmă spre spate, celălalt genunchi îl îndoi mai tare şi se uită dedesubt, spre locul de lângă piciorul canapelei. Din nou în picioare, trase aer cu zgomot şi se opri în faţa Păunei – imobilă, ca nefiind.

— Unde-i canapeaua ailaltă? Aia pe care-aţi avut-o aici? Asta-i de sus, de la Pavel. O ştiu bine – aici aţi avut alta.

Maiorul şi procurorul nu-şi dezlipeau atenţia de pe faţa Păunei. Parcă totul se surpa. Piele şi muşchi şi oase. Irişii ochilor se măriseră şi păleau, pupilele se adânciră, nu mai erau – pe dinăuntrul ei parcă se declanşase un cutremur şi o năruia...

— Ce ai făcut cu vechea canapea, aia de-aici? întrebă ~ iar Sofron, respirând greu şi apropiindu-se de umerii ei năruiţi. Îţi cunosc bine ograda, să nu-mi spui c-ai pus-o nu ştiu unde?!

Schimbând priviri, maiorul şi procurorul îşi controlară impresiile. Teribilul cutremur de dinăuntrul femeii stagnă. După alte secunde, se consumase. Şi totul revenea la loc. Se arătă iar imobilă, inertă. În măsura în care începu Sofron să trădeze parcă o oarecare alterare, stranie, a trăsăturilor.

— Ce-ai făcut cu ea, răspunde! îl auziră uimindu-i tremurul din glasul lui, nefiresc...

— Am ars-o, auziră, şters dar limpede.

— Ai arsooo?! De ce ai – aha, ai ars-o în cuptor! De ce? strigă, iarăşi cumva nefiresc, plutonierul-major şi gândurile procurorului şi ale maiorului zburară, simultan, la visul Aniţei a nu mai ştiau cui. Ţăranca gureşă şi bătăioasă care îl visă pe Dumitru Vrabie prefăcut strigoi şi într-o lumină arzândă ce n-o putea privi... Parcă lumina aia grozavă chinuia acum privirile lui Sofron, cum sta aplecat şi cerceta imobilitatea şi nefiinţa Păunei.

— Răspunde, femeie, de ce ai ars-o? insistă cu o strâmbătură a gurii, de care nu era conştient.

— Am ars-o că...

Bărbia îi jucă, repetare a cutremurului ce-i năruise trăsăturile, pe ea toată. Abia cât o părere dură şi se stăpâni, cu o nebănuită tărie.

— N-am vrut să... N-am vrut!

Înghiţi cu zgomot ce făcu ecou în tăcerea care-i învăluise pe toţi. Rosti apoi limpede, ai fi zis cu resemnarea cuiva ajuns la capătul puterilor:

— L-am omorât pe Dumitru... Altfel... Făcu un gest a renunţare, cu mâna.

Se simțiră toți trei strânşi dureros, ca în menghină, de liniştea groasă, păstoasă, ireală, care se Lăsase…

*

Ieşirea procurorului şi întoarcerea lui, în mână purtând casetofonul – halal la ce foloseşte cadoul din Franța, gândi fără voie maiorul –, aduse lucrurile iar în făgaşul lor obişnuit şi reintronă realul. Năstase îi ceru plutonierului să dea de-o priză electrică pe careva din pereții bucătăriei; la cea de dincolo, unde era cuplat televizorul, nu i-ar fi ajuns şnurul. Zăriră una unde nu se aşteptau, între ferestre, aproape de masă.

Uşa dinspre ogradă se deschise pe neaşteptate: un copil, un băiețandru cu uniformă de şcolar; copilul cel mic, desigur, Dorin. Îşi mută, parcă pe bâjbâite, privirea de la unul la altul şi mimica i se schimbă, trădând uluială, apoi, treptat, temere. Păuna se înălță în scaun, îl privi şi, uimitor, reuşi să îi zâmbească blând, încurajator, liniştitor…

— Ce-i, mico? şopti copilul, tremurându-i dintr-o dată în ochi o altfel de spaimă, pe care se silea să o alunge.

Acel „mico”, acel diminutiv rămas din obişnuințele întâiei pruncii, dar rostit cu un firesc şi o tandră, îngrijorată gravitate pe care alții nu reuşesc să le strecoare în mai sobrul „mamă”, îi făcu pe cei trei bărbați, dintre care doi în uniformă, să-şi simtă gâtul nesupus, blocat de un nod străin, bolovănos.

— Mico, ce-i? reluă Dorin şi geanta cu cărți, şi caiete o trecu de sub un braț sub celălalt, cum n-ar mai fi avut putere, iar la ei se uită aspru şi acuzator.

— Dă geanta la mine! Păuna i-o. şi apucă, surprinzător de lin în hotărârea gestului. Tu dă fuga până la Lelea, m-auzi, Dorine? Spune-i să vină încoa, repede. Du-te, îi ceru zâmbindu-i iar şi urnindu-l spre uşă.

Copilul mai ezită, vag, căutându-i ochii. În sfârşit, închise după el uşa. În locul lui, fulgii de zăpadă ce-i fuseseră prinşi pe haine rămaseră topiți, în picături firave, pe linoleumul de jos.

Păuna lăsă geanta şi se aşeză iar pe scaun. Procurorul îndreptă casetofonul, apăsă o clapă. Cu un gest instinctiv, femeia îşi potrivi basmaua pe după ovalul obrazului. Ochii şi-i înălță spre o fotografie, în perete. În rama dim scoici vopsite, aurite, se zăreau ea şi Dumitru Vrabie. El cu o pălărie ce-l arăta şi mai înalt, ea cu năframă şi părând pirpirie, tânără şi ițită spre ochii privitorului, cu ceva din zâmbetul blind adresat adineauri copilului.; bărbatul privea altundeva, pe deasupra...

Cei trei îşi întoarseră ochii de la fotografie de-odată cu Păuna. Ea nu păru să le ia seama, coborî ochii spre poale şi începu mărturisirea.

Calm, sau aproape; fără tremur, sau aproape fără tremur... Fără să-i vadă pe cei din jurul mesei. Ea vedea ceea ce zicea că făcuse. Cum şi de ce făcuse...

Cum de se poate în timp la aşa ceva? se întrebau, când şi când, ochii celor care o ascultau, deşi era vorba de ochi care, nu de azi, de ieri, văzuseră destule...

Printre cuvintele ei, Sofron îl auzi pe Ilarie Vrabie când îl întrebase, pe jumătate pilit sau mai bine, dacă are să-i smulgă unghiile Păunei s-o facă să mărturisească. Ilarie intuise ceea ce el nu putuse? Scrâşni, măselele şi strânse cât putu pleoapele...

Păuna tăcu. Isprăvise.

Puțin înainte de a se auzi iar, afară, zgomote. Venea desigur cea chemată, Lelea, împreună cu copilul. La vederea lui Dorin, cu felul ei aproape straniu, Păuna se însufleți. Deschise uşa şi rosti calm, dar ferm, fără să-şi desprindă ochii de pe fața abătută a copilului.

— Dorine, urcă tu sus, la Pavel. Stai până te chem eu. Auzi, copile? Du-te, fă ce-ți spune mica...

Dorin rămase afară şi, încet, se îndreptă spre treptele ce duceau sus; iar bătrâna țărancă, pomenită sub numele de Lelea, intră, îi văzu...

— Ce-i, Păuno? Fața cu zbârcituri se strâmbă a plâns, dar se şi stăpâni. Lepădă broboada grea, cu ciucuri lungi şi dâre uşor umede; fulguia încă.

Maiorul, cu un semn, o pofti să stea pe canapea. Ea îşi păturи broboada în poală şi se aşează pe multele-i fuste creţe. Procurorul puse o nouă casetă, branşă aparatul şi îi ceru Păunei să repete, pentru Lelea, ceea ce le-a spus lor; de aceea a chemat-o, să audă, nu? Păuna îl privi întâi cum n-ar fi priceput ce-i cere. Apoi aplecă încet capul şi începu. Aidoma. Cu fraza dinţii.

— L-am omorât pe Dumitru...

Tremurând, Lelea apucă broboada păturită şi şi-o săltă peste gură, anevoie oprind în ea ţipătul. Păuna urmă, identic. Play-back, pentru cei trei la fel de impresionant, poate şi pentru că vedeau junghierea din ochii bătrânei ţărănci, rămasă ca o rană vie tot timpul cât ascultă, umezind broboada cu gemete mute.

Păuna tăcu din nou. Lelea, îndepărtă broboada ce-i acoperise gura şi mai toată faţa, se lăsă să cadă în genunchi, sau n-o mai ţinură, şi ponţi un bocet scăzut, durut şi frânturit de vorbe... Vorbe care spuneau altcum povestea Păunei şi-a lui Dumitru Vrabie. Altcum. Totuşi la fel. Cum anticul cor explica sau întregea sau deplângea tragediile rămase tragedie.

— Cum ai putut, Păuno, cum ai, putut, cum ai putut, cum ai putut... sfârşi bocetul, nepărând întrebare sau numai întrebare...

*

Maiorul îi ceru lui Sofron să rămână pe loc.

— O rugăm pe dânsa, Lelea, să ne conducă la Aniţa – mai cum îi zice, spune-i, te rog.

— Tovarăşe maior, permiteţi? interveni Sofron. Care văzu fumul în realitate e fina Petra, vreau să zic – o privi pe Lelea, devenită atentă şi ea, fina Petra a Aniţei lui Pietraru, o ştii, nu?

— Cum n-oi şti-o, oftă Lelea încă năpăstuită de câte-i fusese dat să audă. Cu o milă de ne descris se uită în direcţia Păunei – inertă, ca moartă, pe scaun. Trecu apoi broboada grea peste umeri şi-i căută maiorului faţa, apoi pe-a

procurorului Năstase: îi impunea ca „domn”, cu paltonul şi căciula lui aleasă. Era ca şi cum le-ar fi spus „Sunt gata, pentru tot ce vreți ori aveți nevoie să aflați”.

În uliță ningea anemic – puteau fi liniştiți dinspre partea drumului de întoarcere; fulgii, rari, erau spulberați ca într-o joacă de vânt. Maşina rămasă la poartă fusese pudrată cu alb pe capotă; neîngrijorător totuşi, constată procurorul, din mers. La cotitură, fără un cuvânt, Lelea le arătă casa finei Petra.

Îi zări şi fina Petra intrându-i în ogradă şi se miră tare; poate fiindcă-i însoțea Lelea? Îi poftii să intre, dar rămaseră pe prispă. Maiorul îi ceru să povestească cum şi când văzuse ieşind fumul din cuptorul Păunei. Petra îşi acoperi şi ea gura cu palma şi câteva clipe rămase mută, ca strâmtorată, străină, pe propria-i prispă. La realitate o treziră întrebările maiorului, scurte, precise, rostite cu ton detaşat. Cum ar fi întrebat-o despre ceva obişnuit ei şi la îndemână – povesti mai târziu gureşei Anița şi ea împânzi satul –, de-o pildă despre cum i se păruse ei toamna, bogată ori săracă, dar timpul cum fusese, bun ori de... dat la câini? Când şi cât plouase? Ud era cuptorul Păunei, de făcea atâta foc? Mirosea cumva? În ce parte bătea vântul? În sfârşit, i se dezlegă şi finei Petra limba, veni rândul maiorului şi procurorului să asculte.

Ascultară, mult mai pe larg, ceea ce ştiau în mare de la Sofron. Însă, urmărind-o în traseul refăcut în felul ei – dimineața de după dispariția lui Vrabie, şi cum o minunase fumul ieşit din cuptorul mai de către spatele ogrăzii Păunei, apoi cuprinsul zilei de luni când se minunase de-al doilea, fiindcă tot nu se copsese pâine ori oarece în cuptor (zi care corespundea celei în care Păuna mărturisi că arsese canapeaua, îmbibată de sânge). Şi, în plus, priviră de aici, de pe prispa importantei martore: cuptorul abia se zărea prin desimea prunilor desfrunziți.

Neobişnuința scrisului alungă departe bogăția şi debordanta oralității, împănate intempestiv şi cu felurite fragmente privindu-l pe acel Trifon Tănase lăsat la judecata oamenilor, sau neregulile şi fraudele fostului preşedinte, Pleşcanu, de

exemplu; declarația scrisă şi semnată de Petra Bufneac, din Butureni, abia că acoperi trei sferturi de filă de hârtie.

*

— Te-ai fi aşteptat – coşmar la Butureni? Coşmar! repetă maiorul, pe alt ton, ajunşi din nou în uliță. Cel cu palton şi căciulă cum aveau altădată boierii – constată Lelea – dădu doar din cap şi-şi roase buza. Ne cam despărțim, se pare? adăugă maiorul, cu ochii către tăcerea celuilalt; şi Lelea nu pricepu despre ce despărțire aduse vorba...

Un timp merseră toți trei în tăcere, Lelea mai agale şi mai mult privindu-şi ghetele ori măsura glodul abia înspicat de ninsoare.

— Nu cred. Deocamdată n-am impresia că ar trebui – îl auzi şi pe cel cu căciulă de boier. Îşi depărtă broboada de pe o ureche, uşor, însă mai multe nu pricepu nici aşa.

— Nu crezi? Fiindcă nu crezi posibil să fi făcut ea totul şi căratul şi... restul, de una singură? Complicitate?!

— Nu ştiu. De pe acum, cum să zic, exclud ca posibilă asemenea putere, afară bineînțeles dacă nu are alt nume... Se va vedea.

— Ne cam despărțim, e părerea mea, surâse maiorul cu convingere. După care înclină capul şi o întrebă pe Lelea: Dacă avem nevoie de câțiva bărbații, care să aibă cizme de cauciuc, să vrea să intre în pârâu, găsim?

— Prăbălim! răspunse şi pe dată se corectase, pe „domneşte": probăm şi cred că musai găsim. Haideți cu mine.

*

Iar se aflau în apropierea casei. Păunei. Pe uliță, din sens opus şi cam dezordonat mărşăluia un şir cu ghiozdane mici şi funde de grădiniță. Câte-un ştrengar se sălta în sus şi rădea aerul cu brațul, cu palma, vroind să prindă tot mai subțireii şi mai rarii fulgi... Se traseră lângă un gard din nuiele, aşteptându-le trecerea, zorită de grija unei educatoare tinere, cu plete şi căciuliță *Love-Story.* Maiorul şi procurorul

zâmbiră în gol, căciulită *Love-Story* se înclină respectuos spre Lelea, mai vag spre ei.

Intrară. Postat lângă sobă, Sofron pendula, abia simțit, din umeri, Păuna nu arăta a se fi clintit din poziția ei inertă de pe scaun.

— Să zicem că te credem, începu procurorul, apropiind şi casetofonul aflat pe masă. Dar ia zi, cine te-a ajutat la... faptă?

— Nimeni, şopti Păuna, destul de olar.

— Cu ceea ce a... rămas ce ai făcut? L-ai îngropat?

Căzut spre piept, cum ar fi năzuit sprijin, capul negă.

— Atunci, ce ai făcut? insistă procurorul punând de fapt a treia oară aceeaşi întrebare de parcă s-ar fi aşteptat la alt răspuns. Femeia părea tot mai absentă, una cu inerția şi muțenia scaunului.

— Ai aruncat pe apă? interveni maiorul, cerând confirmarea primei ei declarații. Capul proptit în piept aprobă. „Era de bănuit", rostiră ochii maiorului, fixând neîncrederea care dăinuia pe figura procurorului şi pe care, curios, o simțea îndreptată în altă direcție.

— Şi ce-a rămas tot pe apă ai aruncat? o întrebă în acelaşi ton. Şi Păuna repetă gestul de aprobare, din cap.

— Arcurile. Micite, subțiate. Ca de jucărie, o auziră adăugind. Pesemne găsise cuvinte, nefiind vorba de Dumitru, ci de canapea...

Ce jucărie o fi, rămas din celălalt „rest"! păru să se citească pe figura procurorului, îndreptată în, aceeaşi direcție.

— Liber ai aruncat pe apă? Aşa, fără nimic? o chestionă maiorul, apropiindu-se cu un pas ce, în liniştea din nou lăsată, făcu zgomot.

— Am pus într-un sac. De nailon.

Lelea îşi apucă broboada groasă dintr-un colț şi-l duse la gură. Scânci a bocet mic, pierit, consumat, sfârşit... Se sfârşise ceea ce nu putea fi reluat nicicum din clipa dinaintea nenorocirii. Depline rămâneau încă spaima şi necrezutul, pendulate de la Păuna – cremene pe scaun – la vidul şi

neînțelesul de dincolo de geamul bucătăriei; unde se petrecuse ceea ce îi gâtuia bocetul, simțirea...

Pe malul opus celui către care dădea spatele ogrăzii Păunei, cumva părând indecişi, aşteptau trei săteni. Neclintirea siluetelor îi făcea să semene aproape până la identitate. Poate şi din pricina cizmelor din cauciuc, negre, înalte, la fel de lucioase în părțile neatinse de noroi. Văzându-i apărând prin dosul ogrăzii, coborâră şi ei malul şi călcară în pârâu, în apă, peste subțirimea gheții. Începură să caute, atenți la indicațiile maiorului: da, cam într-acolo se gândiseră şi ei, prea departe nu putea fi... Cizmele din cauciuc parcă secerau ori coseau apa, agale; în urma lor, greblele şi furcile săreau, amânat, peste pietriş şi pietre. Sau se împotmoleau în câte-o ruptură de copac putred, mustit, în câte-o cratiță sau oală cu fundul spart, în zdrențe ori gunoaie de tot felul, mâzgoase... înaintau încet oamenii, greblau atenți, înaintau...

În podul casei Păunei, privind cu încrâncenare printre crăpăturile şindrilei acolo unde se opri, Dorin începu să plângă, tare şi zguduit dintr-o dată.

— De ce plângi, mă?! țipă Pavel de lângă el, încetează, mă, m-auzi?!

— Şi tu? Tu ce faci, nu plângi?! strigă Dorin la rându-i, mutând încrâncenarea lui plânsă în obrazul udat şi strâmb al celui ce-i era totuşi frate, dinspre mamă...

Procurorul înainta pe mal, în pas cu sătenii care coseau apa cu cizmele şi o scormoneau cu greblele, cu furcile. Când şi când, într-un carnet, nota distanțele. Maiorul îl văzu la un moment dat înaintând câțiva paşi iuți, apoi oprindu-se. Şi cei din apă veniră greoi şi grabnic, cu toții se aplecară şi cercetară ceva, pipăiră şi ridicară. Da, era, era un sac de nailon... Sătenii îl apucară în mâini şi-l trasară pe malul pârâului. De aici, traversând ograda Păunei, potrivit indicațiilor procurorului, secondat tacit de maior, depuseră sacul în dreapta cuptorului pentru coptul plinii.

Sofron îi făcu semn Păunei să iasă, arătându-i uşa. Ieşi şi el, însoțind-o prin ogradă, un pas mai în urmă. De pe prispa finei Petra, de prin multe alte ogrăzi şi case, oameni şi copii

se mişcau, se iţeau, încercau să vadă ce se petrece dincolo de prunii desfrunziţi.

— Ăsta-i sacul? întrebă maiorul, scurt.

— Ăsta-i.

Sacul în care zisese că a pus ce adunase ea, cu brâgla, din cuptor. Acum sta ca o stană de piatră, cu fruntea înclinată şi capul căzut în piept.

— Desfă-l dumneata.

Păru o clipă că nu se va putea clinti, pe urmă se îndoi din mijloc, dezlegă sfoara de la gura sacului şi-i răsturnă conţinutul.

Cenuşă. Umedă. Păstoasă. Ici-colo, câteva cioturi; puteau fi oase...

Oamenii care pescuiră sacul, nu-şi mai puteau desprinde, îngroziţi, privirile de pe resturi. Cum să creadă că ceea ce vedeau era... Dumitru?! Cum să creadă că ceea ce nu mai era Dumitru, era făptuirea Păunei?!... Înghiţeau noduri şi fereau negura privirilor, de parcă i-ar fi durut, de la locul unde Păuna stătea înţepenită în picioare, surpată, năruită în ea pe dinăuntru...

Procurorul Năstase clipi în direcţia bucătăriei, Sofron o suci. de umeri şi dădu pas de unde-o adusese, spre casă. Oamenii aşteptară, urmărindu-i spinarea cum se depărta, grămădită, până văzură uşa închisă.

— E nebună Păuna, tovarăşe procuror?! suci unul capul şi puse întrebarea; faţa-i era ca o mască pudrată gros cu făină.

— De părut, nu pare nebună. Se va vedea.

— Măă, Dumitre, măă, începu cel care scormonea conţinutul sacului la indicaţia maiorului, ajunseşi în cuptor, măă, Dumitre, să te faci mai, bun...?!...

— Să fie adevărat Dumitru, tovarăşe maior?! căscă al treilea ochi neîncrezători, plini de spaimă.

— Ea zice că da. Nu văd de ce ar spune-o, dacă n-ar fi adevărat. Din păcate! adăugă ferm. Duceţi sacul, vă rog – aşa, legaţi bine, strâns – duceţi-l în uliţă, e maşina tovarăşului procuror acolo; o „Dacia 1300". Îl punem în portbagaj. – Vă mulţumim, pentru ajutor.

— Dar cu... astea ce facem? întrebă cel neîncrezător şi ridică trei resturi sârmoase. De grebla lui se prinseseră în albia pârâului... Astea să fi fost arcuri, tovarăşe maior? S-o fi topit tot... restul?!... Privea aschimodiile de arcuri din mâna lui, cuptorul, sacul, cuprins parcă de-o înlemnire progresivă. Maiorul se grăbi să i-o spulbere, aspri şi tonul.

— Vedem noi dacă au fost ori nu arcuri. Duceţi, vă rog, totul la maşină! Aşa, cu grijă, haidem! Tovarăşul procuror deschide portbagajul, – gata!

Oamenii se urniră, depăşiră ograda, poarta. În uliţă, potriviră în portbagaj, pe nişte ziare întinse de procuror, sacul. Feţele le erau neclintite. Cum ar fi potrivit un coşciug. Procurorul se strecură pe lângă iei sprinten, dădu să închidă portbagajul, însă trebui să-l deschidă iar: Sofron aducea îmbrăcămintea găsită în godinul cât un scăunel, toporul şi cuţitul – constituiau corp delict... Sătenii îşi traseră căciulile de pe cap, agale, priveau razant cu cizmele de cauciuc din picioare. Şi n-ar fi putut spume nici atunci, nici mai târziu, de ce se descoperiră ei atunci şi nu, de-o pildă, când dădură de sac, în pârâu, ori când Păuna goli lângă cuptor sacul şi-i priviseră conţinutul...

Procurorul apăsă portbagajul şi pocnetul de închidere încă nu-i dezmetici... Trecu o vreme până când ţăranii de lângă Sofron, oameni ştiuţi, de el, oameni de bine, îşi potriviră căciulile la loc pe capete.

— Du-te, spune-i să se pregătească, i, se adresă maiorul lui Sofron, în zece minute suntem înapoi,

— Ordonaţi, tovarăşe maior?! tresări plutonierul-major. Auzise, dar nimic nu înţelesese. Maiorul zâmbi stins, ca fără voie, şi-i repetă ordinul.

— Am înţeles, să trăiţi! Făcu stânga-mprejur şi, când să intre în ogradă, aproape se izbi de Păuna, apropiată pe nesimţite.

Maiorul se aşeză în, maşină, lângă procuror; acesta deja ambala motorul. Oamenii cu cizmele din cauciuc, identice, se priviră între ei... Apoi se urniră spre casele lor, călcând fără zgomot şi fără spor, posomoriţi cum le erau şi gândurile...

*

— Ne bucurăm, vreau să zic – se corectă preşedintele *Ceape*-ului pus în încurcătură –, vă mulţumim că nu ne-aţi ocolit. Pornisem La primărie şi eu, aici, la tovarăşul primar, şi-am aflat despre, cum să-i zic, nenorocirea asta venind pe drum...

— Am refuzat să cred, n-am putut să cried! se ridică şi primarul de pe scaunul lui, strânse, mâini şi-şi spuse numele. Luaţi loc, poftiţi.

— Ne grăbim, să nu întunece. Deci, aţi aflat, adăugă maiorul după prezentarea de rigoare a numelui şi calităţii lui Năstase.

— Nici nu ştim ce să spunem, recunoscu preşedintele, din nou stânjenit. Tovarăşul primar, ca mai în vârstă, ca mai bun cunoscător al satului, al oamenilor, zicea, tocmai, adineauri până n-aţi intrat, şi socot că zicea bine, că şi ceasul rău şi neştiinţa încă mai fac victime. Ca la noi. Nu ştiţi, desigur, Păuna n-are decât două-trei clase primare, şi-apoi şcoala pe vremea ei nu...

— Încă nu sunt limpezite pe deplin împrejurările. Ancheta e abia la început. Aşa, că... greu de spus cât „ceas rău", cum ziceţi, câtă neştiinţă....

— Tovarăşe preşedinte! Şi tovarăşe maior, tovarăşe procuror – îi luă primarul la rând, dregându-şi glasul – eu, când m-am referit la neştiinţă, n-am redus totul la şcoala primară, urmată ori nu de Păuna. Nenorocita asta de... de... Nu ştiu nici cum să-i zic!

— Vom mai discuta, bănuiesc, interveni procurorul, estompând agitaţia primarului. Cu gestul lui obişnuit îşi scoase căciula şi părul creţ, uşor răvăşit, arăta ca o altă căciulă. Acum vă rog numai să precizaţi, se adresă primarului, dacă vorbind de neştiinţă, de cunoaştere limitată, la limita de jos, mai bine zis, referirea dumneavoastră o include şi pe victimă?

— Pe Dumitru, adică? întrebă primarul şi se vedea cât de colo că mocnea a nemulţumire şi ciudă. De înţeles – cât de cât, crima arunca o umbră asupra comunei, asupra păstoriei

lui. Păi, ea, nemernica, nenorocita asta de Păuna, ea ce-i? Brusc aruncă priviri ca încolțite jur-împrejurul biroului – destul de bine utilat, chiar cu oarecare eleganță, scaune tapițate, masă lustruită, lampadar şi câteva aplice de bun gust.

— V-am întrebat de Dumitru, îl readuse procurorul Năstase, calm, pe făgaşul discuției.

— Tovarăşe procuror, cum să vă zic, punctul meu de vedere cu... cu întunecimea, cu nedesfundatul minții, l-a cuprins şi pe, cum i-ați zis dumneavoastră, pe victimă! Şi ca să bei trebuie să ştii, nu?! Aşa cum ştii că motorul, care-i din fier, merge numai cu anume alimentație! Şi calitativă şi cantitativă!... Numai do... dobitocul de om – vreau să zic, care se lasă să ajungă dobitoc, e şi el motor dm carne şi profilat pe apă, să meargă cu apă – că apă au avut întâii oameni, şi-au toot căscat gurile să o apuce picând din cer ori sorbind-o din băltoace... De, numai că Dumitru avea pretenția să meargă – şi să meargă ca ceasul, în soarele lui! – făcându-şi plinul din... rom, țuică, vin, bere şi alte afurisite trăscăuri! Ba le şi amesteca şi... Ce să vorbim! dădu din mână a lehamite, întunecat de supărare. Când am zis eu de neştiință – se răsuci din umeri şi îl privi pe preşedinte – şi asta am zis, aşa să mă înțelegi, Miroane!...

— Dacă-mi permiteți, interveni procurorul, pot să avansez concluzia că, dat fiind felul de a fi, de a se purta, de a înțelege viața al lui Dumitru Vrabie, în acest raționament, accentuez, dumneavoastră considerați şi femeia, făptaşa de acum, la rându-i şi în felul ei, victimă?

— În acest raționament – reluă şi primarul formula, rupându-şi privirile de la procuror şi trecându-le undeva, în gol sau în adâncul unor imagini numai de el ştiute –, da, este şi ticăloasa victimă!... Ne-a spurcat, ne-a mânjit comuna!... De necrezut, de necrezut! repetă şi păru să sufere.

— Apropo, ce credeți – ceru procurorul când maiorul era pe punctul să-l închipuie întrerupând discuția pe cale de-a aluneca în subiectivismul mândriei locale –, Păuna ar fi putut să aibă complici?

— Complici?! Primarul înălță nişte priviri crucite şi păru împiedicat ori oprit în gânduri.

— Complici?! reluă şi preşedintele *Ceape,* uşor baritonal, dar cu aceeaşi, vizibilă, incredulitate.

Explicabil, gândi procurorul, o eventuală complicitate n-ar micşora deloc umbra căzută asupra comunei. Ştiu bine asta, amândoi liderii satului...

Sofron închise pe după Păuna poarta şi o îndrumă să intre, să se pregătească de drum. Îi descoperiră, pe treptele ce duceau la catul de sus, pe Dorin şi Pavel. Stăteau amândoi chirciți, înfricați, muți şi se uitau parcă nevăzându-i... Sofron atinse cu palma umerii Păunei şi-o zori să intre în casă, temându-se el de ceea ce putea însemna apropierea Păunei de cei aflați pe trepte; cei doi îi aminteau de nişte pui de vrabie zgribuliți şi căzuți din cuib, poate striviți... Păuna nu avu răgaz decât să întoarcă fața şi să le şoptească:

— N-am vrut. Să mă iertați, copiii mei, n-am...

O împinsese, da, nițel o îmbrâncise – avea oroare de o posibilă scenă – să treacă pragul odată, să închidă uşa bucătăriei în urma ei şi-a glasului şi-a vorbelor ei. Nu se putea altfel, îşi tot repeta Sofron, ascultându-i apoi plânsul, stins, încet, purtat de colo-colo, mai mult lacrimă seacă, zgomot... Umbla să-şi găsească cu ce să se îmbrace. Ca s-o dezmeticească, trebuise să-i spună repetat ce trebuie să facă, ridicase glasul, strigase s-o facă să priceapă. Îi auzea plânsul, trasul unui sertar, scăparea din mână a unei ghete pe duşumea, scârțâitul uşii de la dulap. Dincolo, unde era şi televizorul. Îi trecu prin minte cum stătuseră, desigur, cândva, toți, întreaga familie pe scaune puse în cerc, urmărind ceva la televizor, râzând şi poate bucurându-se, în zilele lor bune... Da, fiindcă trebuie că avuseră şi zile, ore bune, nefericiții! Şi-n ochi i se clătină imaginea propriilor lui copii, Ion Sofron le auzi şi micile lor țipete, mai mult râs şi răzgâială, când mâinile grăbite-ale Firuței îi spăla şi le săpunea capetele, albite de clăbuci.

*

Amurgea. Ninsoarea, cu fulgii ei răzleți, demult încetase. Frig nu era. Sau – nu-l simțeau?! În mai toate casele, lumina era aprinsă. Procurorul Năstase şofa atent, cu grija impusă de starea drumului. Asta până ajunseră la şosea şi asfaltul îi redă siguranța. Nu mai conducea în talie. Pe banca din spate stăteau Păuna şi plutonierul-major din Butureni. Toată îmbrăcămintea o păstrase pe el, procurorul, iar casetofonul îl plasă lângă fereastra din spate. Recunoscură, prin penumbră, cotul şoselei şi clădirea sediului miliției, înainte ca Sofron să dea semne că ajunseră.

— Cobori? Procurorul se suci din umeri, păstrând mâinile peste volan.

— La ce? Maiorul îl chestionă mai explicit din zâmbete. Rămân aici, tot trebuie s-o facem careva, nu?

— Adevărat, acceptă procurorul trăgându-se afară de pe loc şi trânti portiera.

Sofron deja urcase treptele, descuiase şi îl aştepta, ținea uşa lipită de perete. Prin retrovizor, maiorul iscodi umbra năruită care era Păuna. Oare în gândurile ei reface momentele acelea când venise aici să anunțe lipsa, dispariția lui Vrabie?!... S-o întrebe, nu avea rost. Schimbă unghiul privirii şi, cercetând prin parbriz şoseaua, începu să structureze raportul către coloniei...

— Nu, nu sunt singur, precizează în receptor procurorul, uitându-se atent, dar fără s-o vadă, la centura lui Sofron, ivindu-se dincolo de marginea biroului. La telefon, singur – maiorul e-n maşină!

— Sper că el şi conduce, auzi de departe, picurată în înțepătură, grija prevenitoare a colonelului. Precum te simt, eşti agitat, cam zbârnâi ca o coardă întinsă.

— Da, adică – nu zbârnâi, însă, ai dreptate. Am să-l rog să conducă el. Ascultă, Lucian, i se adresă ca în copilărie, fă-mi un serviciu, te rog, să nu mai pierdem timp.

— Oricare, dragă, oricare. Ascult, rosti colonelul dinadins cu ton subaltern. Dar nu simți să fi smuls celuilalt măcar schițarea zâmbetului.

— Fii bun, Lucian, deplasează-te, aranjează-mi neapărat un anume loc la prevenție! Celulă singură, femeie – ai înțeles,

Lucian? E important, pentru moment, să stea singură, să nu iasă din atmosfera creată de mărturisire, poate doar începutul ei, nu se ştie, n-aş vrea s-o „şcolească" vreo fufă unsă cu toate alifiile. Nu de alta, dar ne-ar complica treburile. Ştiu că uneori nu e uşor să dispui de o celulă de-o persoană, dar...

— 'Nțeles, să trăiți! încercă din nou colonelul Mirescu să-l scoată din tensiunea trădară fără voie. Ia spune-mi, nu ai avut şi vreo... pană, cam „miroase" agitația asta a ta, ce?!...

— Mi-a trecut, e-n regulă! râse în sfârşit procurorul, scurt şi respiră profund; înălță receptorul şi se ridică şi el, stătuse cam înghesuit şi cocoşat în scaunul de regulă ocupat de Sofron. Despre... pană – nici vorbă! De unde timp, de unde stare pentru aşa ceva? încercă din nou să râdă şi izbuti să zâmbească. Sofron mişcă tamponul de pe birou şi luă. un pas distanță, păstrându-se serios şi grav, deşi destinderea procurorului, câtă era, îl contamina şi o simțea necesară.

— Va să zică, fir-ar să fie, a mers ca-n filme – mai ai să-mi trasezi vreo sarcină, ceva?

— Nu. Îți mulțumesc mult, colonele.

— Să-mi veniți întregi, mă, m-auziți? Mi-e de voi, nu de maşina ta – înțeles?!

— Înțeles, să trăiți! zâmbi procurorul ceva mai înseninat şi depuse receptorul.

*

Năruită, nemaidepănând gânduri, ci numai imagini şi sfâşietoare păreri de rău, dinaintea ochilor. Păunei apăreau şi dispăreau nişte trepte, cu deosebire o anume treaptă de. la care privirea memoriei înălțându-sie vedea două perechi de ghete, două perechi de picioare, două trupuri şi două capete şi inimi şi ochi pe care-i hrănise ea – ca şi pe cea aflată mai departe, acum, de acea scară şi acele trepte – şi-apoi pe toți îi îngrijise şi-i ajutase să vadă unde-i adusese, să vadă lumina şi să vadă lumea, văzând-o întâi pe ea care i.-a adus pe lume... Iar şi iar reveneau imaginile din pâcla fierbinte dintre tâmple. Într-un târziu zări o întindere spuzită de luminițe ce

pâlpâiau undeva jos, ca-ntr-o vale şi ca un cer răsturnat cu stele cu tot... Trebuie să fie oraşul, şopti gândul, partea rămasă trează şi suferitoare, sfârtecată între păreri de rău şi neputințe...

Când maşina opri, încă îi mai simțea mişcarea, legănătura. Maiorul spuse ceva, de rămas bun, poate. Mai vorbiseră ei doi, rar, cât durase drumul, dar glasurile lor, nedesluşite, abia de ajungeau până la ea. Din nou porni maşina. I se păru după puțin că-i aceeaşi oprire de adineauri, însă procurorul, întinzând brațul şi deschizând uşa maşinii dinspre ea, îi ceru să coboare.

Atinse nesigur trotuarul, privi nişte ziduri plânse de întuneric... Apărut lângă ea, procurorul făcu un semn, clintindu-i inerția. Târâşul – parcă pe ochi, nu pe picioarele amorțite în ghete, cu şireturi anapoda înşirate şi anevoie strânse sub privirile agresiv-durute ale... imaginea lui Ion Sofron i-o alungă o siluetă tot cu caschetă, cu veston şi centură, ivită în poarta mare, grea, neagră, la care nu luă seama când procurorul sunase. Recunoscându-l pe procuror, salută şi-apoi se trase să-i facă ei loc şi o luă în primire, ferindu-se s-o atingă. Poarta grea se-nchise...

*

Întâlnirea la mare a maiorului Zăgan cu procurorul Năstase, odată cu deschiderea sezonului estival, fu absolut întâmplătoare. În oraş – după peregrinările la Butureni cerute de investigații, declarații, reconstituiri, verificarea câtorva alibiuri, confruntarea unora dintre martori etc. –, se mai „şterseseră" unul pe lângă altul, fie la sediul Inspectoratului; fie la Tribunal. Îşi aruncau în grabă saluturi sau un cuvânt-două pe vreun culoar, alteori se întreceau la escaladarea etajelor – pe scări, desigur...

Inevitabil, colaborator procurorului, în cazul Butureni, rămase plutonierul-major Ion Sofron. Rapoartele acestuia țineau la curent Inspectoratul – pe maior direct, tangențial şi pe colonelul Mirescu. Se continua acțiunea în cauza Păuna Vrabie. Continuitate menținută de procuror. Lăudabil, în ce

privea rigoarea legalității, a dreptei cumpăniri între vină şi pedeapsă. Mai bine zis, între făptaşi criminali şi partea de vină şi pedeapsă ce trebuie să revină fiecăruia, ca aplicarea Legii, cu deosebire a Legii socialiste, să fie ireproşabilă. Totuşi aprofundata instruire, nu ducea departe de primele constatări. Nu adăuga, nici nu fisura mărturisirea esențială a Păunei…

Aici, la mare, porniți spre chioşcul cu răcoritoare instalat la marginea plajei, în dreptul hotelului „Flora" acceptară cu surprindere că se cunosc – da, ei sunt cei ce n-au acoperită decât porțiunea destinată slipurilor. Procurorul îşi aminti demult uitatul desen comic apărut la adresa costumelor de baie noi într-o veche revistă, de prin anii '30, păstrată în pod de părinții, lui; văzu şi versurile de dedesubtul imaginii: Ea (cu brațele arcuite sus, cadână): *Spune-mi, te rog, dragă Nae, / Cum găseşti noul meu costum de baie?!"* El (chiloți sub genunchi, ochi de broască şi-aiurit): *Scumpa mea, nu că-mi bat joc, / Însă… nu-l găsesc deloc!…?…*

Îşi strânseră mâinile, cu o bucurie împrospătată altfel de soare şi neastâmpărul valurilor – Domnule, ce surpriză! Ca să vezi cum se pot întâlni oamenii?!… Se aşezară la rând, în şirul trupurilor bronzate şi ne-, însă toate dornice de sucuri şi răcoritoare. Dobândind râvnitele sticle de *Pepsi,* se retraseră în umbra chioşcului, după ce făcură semne – ca-n cele patru vânturi – întru reperarea unor siluete, din desimea trupurilor întinse la prăjit pe finul nisip de la Mamaia, părând toate uniforme…

Vorbiră întâi de trupurile-radar întinse la prăjit, trecură la copii… Mai vorbiră de pronosticuri meteorologice, de mâncare şi cazare, distracție ori plictiseală… Alunecară, căzură, plonjară în capcană – cum naiba să ocoleşti ceea ce te urmăreşte ca umbra tot restul anului, chiar dacă ai ajuns, în sfârşit, aici – mare, concediu!…

Magistratul de tradiție – vorba colonelului Mirescu – nu se putuse convinge încă, în forul lui interior, de inexistența complicității în coşmarul de la Butureni. Capcana le-o facilita şi potriveala ca, în restul activităților, să nu se fi nimerit în tandem… Să completeze laconismul rapoartelor aveau acum

timp berechet, azur în înaltul cerului şi împrejur, de-a mai mare dragul să răsfoieşti cu mintea în dosare, să dai de niscai „pete albe" neexplorate...

Absolut sigur se îndepărtase orice posibilitate, orice prezumție de iresponsabilitate a Păunei. Asta, bineînțeles, consecutiv cu tot ceea ce se poate numi probă de laborator, începând cu minuscula urmă rămasă de partea metalică, bandajul protector, din tablă, al cozii toporului. Toate celelalte urme la locul faptei fuseseră îndepărtate prin spălare cu apă şi cu detergenți, scrijelitura de pe perete – prin acoperire cu var. Asta în două din etapele reconstituirii care, spre deosebire de alte cazuri, cunoscu şi repetări. Pentru început, Păuna mai spălase odată, de-a rândul, duşumeaua cu linoleum, pereți şi peste tot, nenorocita, mai legă la gură sac de nailon, arătând cum trăsese din cuptor, pe furiş – când fu sigură că n-o vede nimeni, – manevrând cu brâgla – denumire specifică locului –, cărase iar sacul cu resturi, dus la pârâu într-o înnoptare, Numai ce nu se putuse, nu se reconstituise. Veniră la rând minuțioasele analize aplicate conținutului sacului recuperat prin dragarea pârâului. Resturi biologice umane certe; fărâmițe, fragmente de peron eu, metatarsian, de craniu. Numai sexul, vârsta, talia etc. etc. nu s-a putut determina, cu mijloacele ştiințifice actuale, dm pricina modificărilor produse prin calcinarea aproape totală, aproape... perfectă.

„Grozav mai e şi omul ăsta, numai expertize inexistente n-a inventat, în rest...", îşi schimbă maiorul gândurile privind admirativ zăbava procurorului, lipit cu umărul gol de chioşcul cu răcoritoare. Apoi atenția îi fu captată de traiectoria unei mingii mai, mari decât Guliverul, gol puşcă şi fugăreț, din mâinile căruia zburase...

S-a stabilit puterea de ardere maximă a cuptorului din ograda de la Butureni. Timpul declarat – la mărturisire şi-n tot cursul anchetei – coincidea. Raportat desigur la temperatură. Totuşi s-a cerut şl avizul Crematoriului „Cenuşa"; da, ținând cont de raportul timp/temperatură, verificat, este posibil, plauzibil, elocvent fiind chiar gradul de incinerare realizat.

— Auzi expresie – „gradul de incinerare realizat”. Realizat! izbuti să şi zâmbească procurorul, scurt, strâmb, potrivit totuşi siluetei în slip ce căuta umbra chioşcului cu răcoritoare aciuit într-o lătură a luxosului colos „Flora”.

S-a urmărit determinarea provenienței şi a ceea ce rămase din arderea canapelei. Arcurilor-aschimodii li s-a precizat şi gradul inițial de duritate, apoi cel de uzură, coincidente şi ele.

În ce priveşte sinceritatea mărturisirii, cea inițială şi încă alte şi alte declarații, a fost cu precizie stabilită, deşi anevoios şi în etape. Păuna a fost supusă la nenumărate, repetate, teste întocmite de specialişti, cu rutină şi experiență sigură în diferite domenii. De altă parte, rezultatele obținute la poligraf, de mai multe ori, au fost amănunțit citite şi interpretate. Examinări psihiatrice s-a urmărit să fie făcute de mari personalități în ramură...

„Şi mi le spune în... «premieră», ai zice”, surâse maiorul prefăcându-se acaparat iarăşi de vânzoleala Guliverului cu mingea, ajuns cu tropotiri pe nisipul încins de soare. „S-a investit oricum, enormă muncă şi...” – auzi vorbă, „investit” îşi cenzură gândul maiorul şi înlătură ironia...

Poate niciodată un deținut preventiv, care a făcut mărturisiri complete, n-a fost suspectat atât de deplin de nesinceritate, de ascundere a adevărului, de ascunderea complicelui ori complicilor, în primul rând, ca această femeie măruntă, umilă, firavă, îmbătrânită, resemnată. Poate niciodată..., auzi glasul de lângă el, dar procurorul se întrerupse, acum el atent la mingea enormă care, iar scăpată din mâini de Guliver, îi atinsese piciorul gol.

Fapta, femeii simple din Butureni îl obseda, îl persecuta. Poate şi atitudinea ei – plată, uniformă, invariabilă. În ciuda oricăror schimbări de „decor”. Era mereu scoasă ba la o nouă reconstituire, o nouă expertizare sau testare, ba la o confruntare. Fu transportată şi internată în spitale şi clinici, în oraş şi în Capitală...

La orice i se cerea, se supunea – ai fi zis că o face cu o docilitate de copil încă ne cunoscător al răului. Parcă nu cunoştea noțiunea frică, nici nu-şi crea spaime. Şi mai ales –

spre deosebire de mulți – nu mima spaima, ruşinea, acea stare penibilă, degradantă, iritantă. Alții până şi de aceasta uzează conştient, mimează încercând să scape mai uşor prin dusul de nas, închipuindu-şi că „impresionează", degradant şi inutil; Legea e aceeaşi, valabilă pentru oricare... Medici, mari psihiatri şi neurologi întrebau, cereau, suplimentar amănunte, în ceea ce, firesc, vinovata ar fi dorit să uite, să nu mai gândească... Doar se ştie, în marea lor majoritate criminalii urlă în ei după uitare...

Păuna însă rămânea aceeaşi, iar cuvintele, gesturile le repeta la fel. Mereu la fel. Play-back ireproşabil identic sieşi. Rar se adăuga ceva nou, ivindu-se vreun amănunt sau nouă nuanță. „Am apucat toporul şi l-am lovit..." – mărturisise din primul moment. La fel şi a doua oară, în prezența țărăncii numite Lelea. „Unde l-ai lovit?" venise apoi, repetat, întrebarea, la fel şi răspunsul „În cap". Abia mai târziu, un psihiatru, punând întrebarea, primi răspunsul „În cap, să nu se mai scoale" şi, după felul cum rosti ea, respinse înțelesul sintagmatic şi insistase „S-a mai sculat odată?" „S-a mai sculat". „Când?" „Tot atunci..." „Când tot atunci?" „Când l-am lovit." „De două ori ai lovit cu toporul?" „Nu, o dată". „Atunci, prima dată cu ce l-ai, lovit?" „Cu sfârnitoarea de cucuruz, l-am împins de umeri". „L-ai împins, ori l-ai, lovit?" (Tăcere.) „Când l-ai împins avea toporul în mână?" „Nu." „Atunci de ce l-ai împins?"

Abia în cursul acelei expertize se aflase ceva despre scrijelitura de pe perete, gândi maiorul, care determinase o nouă reconstituire la fața locului. Faptele se reliefau sub altă lumină. Dar câte sforțări pentru precizarea nuanțelor. Rar om care să vorbească mai puțin, mai anevoios în amănunte: „Am omorât şi asta nu se schimbă-n veci; pe omul meu, pe tatăl copiilor mei – s-a dus şi viața mea...". Cam astea fiind fondul trăirii ei, psihismul de după acea noapte neagră, cu greu se putuseră limpezi *toate* amănuntele. Şi ceruse timp. În sfârşit, tabloul celor petrecute putea fi rezumat în date esențiale:

Îndată după plecarea cumnatului Octavian cu copilul Dorin, Vrabie s-a apucat iar să bea rom, bodogănind fără

încetare şi înjurând-o. O bătuse sălbatic înainte, că o înjura şi o spurca din vorbe nesăbuite era resemnată, se apucase să dezghioace porumb, să aibă pe-a doua zi de dat la porc şi orătănii, aştepta să se culce. Şi chiar o făcu şi s-a crezut scăpată. Dar la un moment dat s-a sculat şi-a dat iar s-o lovească – şi ea s-a apărat ridicând mâna în dreptul obrazului, şi latul palmei lui izbi în colţii sfârnitoarei de cucuruz. „Dai în mine?! Te sugrum, căţea cu bitangi, cu…” Mai înspăimântată (decât în alte dăţi, indirect acum şi ea lovise, precizaseră unii psihologi), Păuna se ridicase şi îl „lovise”, mai mult împingere cu amândouă mâinile în umeri, el căzu pe capătul canapelei şi, dezechilibrat, se rostogoli jos şi dădu cu mâna de coada toporului („Drept în frunte, mi se uita…”, articulase ea, greu, într-o fază târzie a anchetei), a nimerit peste scăunel, împiedicându-se şi a izbit – din răsucirea împiedicării toporul şterse uşor peretele şi căzu jos, cu tăişul în sus şi umărul stâng al lui Dumitru prăvălit deasupra. Fulgerat de durere, s-a ridicat bezmetic şi urlând „Te ucid acum, căţea!” şi ea, îngrozită, l-a lovit „În cap, deasupra urechii stângi…”.

Un fel de legitimă apărare? Până şi la miliţie părerile erau împărţite. Maiorul Zăgan presupunea că – „Probabil ea ar fi putut ieşi, totuşi, din colţul astupat de masă… Mai probabil o orbise ura şi…” „Prea se-adună «probabil» ăsta, spuse colonelul Mirescu, poate nu atât ura cât groaza, exasperarea…”. „Poate?!” îşi permisese maiorul să sublinieze, vag ironic. „Bun! Ai dreptate, sunt nuanţe pe care să le precizeze experţii – psihologii, neurologii, cereţi-le”. Unele le ceruse el, altele procurorul. Mai dificilă se dovedi stabilirea unei eventuale complicităţi – Păuna nu putuse trage de picioare un manechin cu greutatea lui Dumitru, la nici una din reconstituiri. Explicabil şi asta – „Sunt momente când şi cel mai slab organism găseşte energii incredibile” opinau rapoartele specialiştilor, bazaţi şi pe literatura din specific,

„De ce nu arsese şi hainele?!” „Păi, Dumitru se dezbrăcase, era în izmene”. Tocmai, „logica” asta îl contraria pe procuror, n-ar fi putut scăpa nici unui. avocat atent, desigur nici Tribunalului. Expertizele stabiliseră că, dincolo de

traumatismul psihic suferit, explicabil, Păuna era altfel perfect normală, nu logica îi lipsea, cât mai curând *imaginația,* „puterea de a prefigura mintal situații complexe şi îndepărtate în timp”...

Manevrată de Guliverul nedibaci şi gol puşcă, mingea izbi din nou piciorul procurorului, înfundat în nisipul din jurul chioşcului cu răcoritoare. Burtos şi tenace, puştiul o recuperă şi le întoarse un poponeț durduliu, luând-o la goană în brațe cu imensul rotund din plastic cu buline în formă de stea...

Da, făptuise ea, Păuna, nu altcineva crima. Însă convingerea lui intimă – înălță procurorul privirile spre atenția maiorului, uşor pulverizată de zâmbete, poate din pricina incursiunilor uriaşului cu mingea –, acea convingere ce constituie, într-un anume fel, noutatea şi” modul scrupulos proprii justiției noastre socialiste, încă oscila, îl împiedica să închidă, în sfârşit, dosarul şi s-o trimită pe vinovată în fața judecății. „Virtualii” complici ieşiseră din cauză – fratele Păunei, copilul ei „din flori”... Țăranca din Butureni putuse făptui singură?! Fiindcă, în fapt, se şi pedepsise, la modul groaznic, singură?!...

După altă frământare a buzelor, zâmbetul procurorului fu, în sfârşit, zâmbetul lui Vincențiu Năstase, om în slip venit să se soreasscă, să se deconecteze pe litoral...

— Poşircă! exclamă maiorul după puțin şi râse cu poftă; şlucul înghițit părea „fiert” de cât timp vorbiseră...

Înainte de-a se despărți, ochind unghiuri potrivite descoperirii radarului fiecăruia între trupurile semănate până hăt în nisip şi-afurisit de uniforme, stabiliră o revedere nocturnă şi „bețivă”, c-o *Fetească...* de care-o fi!

*

S-au întâlnit în patru, cu soțiile, la Cazinoul din Constanța. Dinjosul digului pe care fusese construit şi a terasei, pe laturile din părți, nu cea cu prelungire în mare, la lumina lunii şi a neoanelor din jur perseverau pescuitorii de guvizi. Undițele lor cu fir înalt, razant din vârf spre oglinda mării

țăndărite de valuri, erau cercetate de curioşii care pronosticau viitoare performanțe, în funcție de guvizii până atunci înşiraţi şi legănaţi în aer. Avură noroc, găsiră o masă, atunci eliberată, la parapetul terasei dinspre mare. Mareee, să te tot uiți şi să admiri uda-i neodihnă...

În schimb, n-au găsit *Fetească* – şi nu se prea înțelese de ce şi cu ce se scuză, precipitat, sârguinciosul chelner tânăr. Căzură de acord – în vreme ce nevestele priveau cu încântare întunecimea de departe, înspumat apropiată cu guri de balenă — să li se servească, într-o baterie vârfuită cu gheață, un *Sauvignon de Murfatlar;* ce să facă, se... sacrifică! Chelnerul surâse, acceptând indirectul omagiu adus viței locale lăudate încă şi de exilatul Ovidiu...

Surpriza serii, să zicem, fu nevasta procurorului. De-o veselie spumoasă, imprevizibilă, atractivă, ca mereu jucăuşele valuri spre care necontenit privea...

Rămaşi singuri, despărțiți cu „O să ne facă plăcere să ne mai vedem", la o intersecție de alei pavate, cu ronduri de fel de fel de flori şi irizări din imensitatea cerului în concurs cu sutele de ferestre luminate vertical, maiorul îşi auzi consoarta, privindu-l direct în obraz.

— Cu-atâta nestânjeneală râde că... s-a operat estetic p-in cele străinătăți – de la o poştă se vede!

— Poftim?! Cine s-a operat... estetic?! Atât de neaşteptat picase, că n-avu habar cam de unde s-o fi luat...

— Nevasta asta frumoasă a procurorului – cine!

— Când s-a operat ? – Vreau să zic...

— Nu mai zice! M-am lămurit şi cu tine! Seara întreagă te-ai hlizit cu ea şi-n gura ei, şi nu i-ai văzut urechile! Pretinzi s-o şi cred!

— La... urechi s-a operat?! Peste poate îl păli mirarea şi, mai dinaproape, se uită la ale nevesti-si. Urechi, ce naiba să mai operezi din ele?!

— Nu mă las până nu mă conving! preciza ea arțăgos, sec, ghilotină. „Ia te uită, domnule, procuroru-n... fustă", era să zică maiorul. Însă nevastă-sa purta pantaloni largi şi fluturați în mers de bătăioşenia, convingerii.

— Şi ce... expertiză, ă?! o întrebă, ca să nu tacă. Însă n-o nimeri, jumătatea-tovarăşă îi aruncă pe sub sprâncene o uitătură imposibil de confundat; adică, o socoate a fi vreun ageamiu ce vinde castraveți la grădinar?

— Am o metodă infailibilă – merg direct la țintă!

— Da, da, dar vezi – cum o s-o întrebi, hodoronc-tronc, te-ai operat la urechi?...

— *Dupã* urechi! Uf, eşti exasperant ou... primitivismele, dragă!

— *După?!*... Adică după – aici, aşa...

— Lasă şi nu mă mai pipăi! râse ea cochet, înveselită o clipă.

— Pentru mine tu eşti cea mai frumoasă, aşa cum eşti şi... oriunde, nu doar la, Cazinoul din Constanța! o complimentă maiorul, cu gândul tot la tentația de-a o asemăna cu procurorul...

A doua zi, toți patru, stăteau întinşi pe cearşaf, pe prosoape, în deplină abandonare şi tandrețe cu nisipul, cu soarele, cu ei înşişi... Din spate auzeau pescăruşii, valurile. Nu mai exista parcă nimic între ei şi imensitatea ce o sugerau pescăruşii, valurile...

— Să ştii că te-am suspectat serios! auzi maiorul o şoaptă clară, aproape, neputând fi decât a iubitei soațe.

— Ei, nu, chiar?! deborda un râs cumva de secretă plăcere, ceva mai de dincolo – şi maiorul săltă capul din nisip, precaut, atât cât o văzu pe nevastă-sa cu zâmbetul în urechea ce şi-o aplecase soția procurorului, apăsând-o dinadins şi cu degetul – să o expună bine.

— Muream, să ştii, de bănuială, dacă te eschivai şi nu-mi dădeai cerceii... Claps, claps, plăcuțele mici, din majolică, trecură în mâna posesoare!; şi le anină iar la urechi, continuând să chicotească. Te-aş fi ocolit pur şi, simplu. Dar, aşa, mă bucur sincer, sfârşi nevastă-sa şi, ca o găină în dosul cuibarului, se cocoli pe porțiunea ei de cearşaf...

Maiorul dădu să-şi coboare capul pe prosop şi zări ochii procurorului – oare şi el prinsese figura cu suspectatul, cu nevoia de certitudine? Dar nu, erau departe, gânditori şi mijiți din cauza soarelui.

— Hai după bragă, maiorule! auzi peste puțin. Gata săltat în picioare, receptă semnalele consoartei şi promise să aducă înghețate.

— S-a întâmplat ceva? întrebă maiorul. Ajunşi la una din terase, observă pe fața procurorului o schimbare, preocupat şi grav.

— Am s-o dau de-a dreptul, se hotărî procurorul, nu trebuia să te întâlnesc aici – înțelegi?

Maiorul continuă să-l privească şi ceva din figura procurorului îl făcu să priceapă că acesta se referea tot la obiectul discuției de ieri, cazul Păuna Vrabie. Sigur că el, maiorul, e mai direct, mai pozitivist ori mai credincios evidențelor. Dar. mă rog, existența a, două ființe perfect identice e exclusă, ca amprentele. Există doar posibilitatea ca, de la facerea lumii, ținând cont deci de cele 16–17 miliarde de oameni, câți s-au perindat de-atunci pe Terra, de cele cam 64 miliarde de nervuri papilare felurite însumându-i pe toți, şansa identității să apară a dată la... aproximativ 466 milioane de ani!... Hâm...

— Bătrâne, e-n regulă, îmi mut şatra. Nu-ți fă griji, cât e de lungă plaja şi geme de omenet, poate să te binoclezi din niscai helicopter să-mi mai zăreşti ilustrul slip! S-a marcat, nu-ți fă probleme... Nevesti-mi cam ştiu eu ce să-i vrăjesc – aşa că, de-ai să vrei din nou să...

— Hai că m-ai convins! izbucni procurorul în hohote de râs, luându-l pe după umeri şi plasându-l alături, în lungul şir de înfierbântați şi deshidratați – şi mici şi mari...

— Mâăm, ceva mai altfel acrişor decât un borş vânturat proaspăt, cu lingura de lemn, aprecie maiorul sorbind primele guri.

— Şi ceva mai rece, întregi procurorul râzând.

Se cercetau reciproc, pe deasupra stacanelor groase, sâcâiți de constatarea că nu se pot desprinde de preocupările profesionale, ajunse ca un soi de râie... Invizibilă altora, pe ei îi tot sileşte la scărpinat... Aşa or fi şi buldozeriştii, laminoriştii? Ori – liniorii, ăia de stau mai tot timpul. agățați, cățărați pe stâlpi şi sub ei o cuprindere de lume – dar ce lume!?... Probabil!...

— Să-ți spun ceva, începu maiorul, printre alte sorbiri tulburi-răcoroase. Îmi vine în minte un caz. Nicicum nu-i dădeam de capăt! Cel puțin, aşa mi se părea. Lucram cu – îl ştii, Tufan, tip dintr-o bucată. El îşi luase demult mâinile de pe dosar, eu mă ambiționam, parcă să rup drumurile aşa ogăream după probe, după alibiuri, nimic nu era de-ajuns... Nimerisem pesemne în zodia încăpățânării, a orbirii, nu mai vedeam altceva...

— Stop, stop, ceru procurorul zâmbindu-i pe deasupra stacanei. M-am verificat, în repetate rânduri – nu-i încăpățânare!

— Nici la mine n-a fost! Dar, nu asta-i important – altceva. Te rog să fiii atent. Ogăream, cum zic, de mama focului. Nu cumva să greşesc, să năpăstuiesc, fie şi fără voie, un nevinovat, ori să acopăr din nebăgare de seamă vreun vinovat! Era o treabă împuțită în adânc, iar la suprafață roz-bombon, la... *suprafețe* – mă-nțelegi?! În ochii procurorului privi, o clipă, cu vădită semnifica" ție... Ei, şi-n vreme ce eu ogăream şi îngrămădeam în exces penalul, partea adversă gunoia vârtos civilul – mă-nțelegi? Apuca, prindea capete de bătălie din strădaniile mele. Le trunchia şi le specula ordinar, parşiv de interesat. Uneori civilul e cu deosebire ordinar, luptă între inteligențe, demnă de o cauză mai bună, redusă meschin la bani, la materie, averi – mă rog, e o părere, nici ea permanent valabilă. Dar atunci, scrupulozitatea, nevoia mea de convingere şi supraconvingere era şi răstălmăcită şi exploatată abil şi profitabil. Ce să mai vorbim! Mă irită numai cât mi-amintesc... Să cazi în capcana propriului zel, sau zi-i cum vrei.

— Da, m-am gândit şi eu, însă... Ca şi mine, cunoşti cazul, recunoaşte, nu e cazul! Surâsul procurorului sublinie jocul de cuvinte şi-şi apropie stacana cu răcoroasa bragă.

— De ce nu? vru să ştie maiorul, devenit atent.

— În treaba la care te-ai referit erau implicate, cum ai zis, suprafețe. Normal ea şi civilul să fi avut de apărat zdravene ciolane de ros!

— Şi?!... Păstrând proporțiile, nu crezi că e valabil şi pentru Butureni?! Eu, unul, mă îndoiesc. M-am convins,

oamenii rămân... oameni; fie la țară, fie la oraş. Eu sunt, recunosc, țăran. Oricum – până când şi până unde vrei să..., ogăreşti?! Ai folosit, ai epuizat toată gama criminalistică.

— Nu ştiu dacă poate fi vorba chiar de epuizare.

— De ce? Aspectul civil al afacerii nu ți-e îndeajuns de clar?

— Nu prea.

— Stai să vedem: eventuala complicitate a lui Pavel a fost stârnită de frații Ilarie şi Mihai Vrabie, nu-i aşa?

— Într-un fel, dar nu uita: prima bănuială împotriva Păunei tot ei au formulat-o, sau unul dintre ei. Dacă şi născocirea lor cu dubita, pe care pretind c-au văzut-o oprită în poarta Păunei, în acea noapte, nu e născocire?

— Dar ştim că este – în proporție de 99 la sută, nu? Era imposibil să inu se descopere, în cursul anchetei, un indiciu cât de vag. Or aşa ceva, ştii bine, niu s-a descoperit. Deşi arhiverificat, nu crezi în alibi în ce-l priveşte pe Pavel.

— Poate nu cred în putința ca Păuna, singură...

— Atunci nu crezi nici în opiniile specialiştilor, în rezultatele obținute prin atâtea şi atâtea expertize, aruncă maiorul privindu-l într-un ochi şi încercând să zâmbească incolor, neutru.

— A, nu, nici vorbă, toate sunt concludente şi convingătoare, dar... Mă persecută posibilitatea să sară vreun indiciu în celălalt scenariu – ajunşi la părinții nevestei, aceasta îi cere lui Pavel să-i aducă ceva uitat de-acasă, fiind în starea binecuvântată n-o putea refuza. Vecinul acela al socrilor lui Pavel, Ion Hordoban, rareori nu garează dubita acasă, ştii, în curtea din spatele hambarului. Pavel nu-i mai cere maşina – nici cu acea ocazie, din urmă cu un an, verificată, nu i-a cerut-o, i-a spus după aceea şi i-a dovedit că-i făcuse, cinstit, plinul rezervorului –, o ia pur şi simplu şi...

— Pur şi simplu, surâse sceptic maiorul, când şoferul, după atâta distanță în timp – cât le-a trebuit fraților dispărutului să născocească povestea cu dubița (din poarta Păunei –. nici certitudinea că-şi garase în acea noapte maşina acasă n-o mai: avea Şi nici nu-şi aminti să fi auzit

ceva... Nu, n-am, intenționat să te întrerup; scuză-mă, adăugă coborând privirile la lichidul maroniu ce începea să se încălzească ini stacană.

— ...Şi Pavel „pică" la Butureni exact când actul propriu-zis e în curs şi-şi ajută mama, la cărat, la... tot, două forțe – între care una de bărbat...

— Rămân la părerea că, să fi fost prezent, n-ar fi încăput „logica" Păunei, iar rândul de haine, dosit de ea în cămară, în logica ei „păstrat", ar fi dispărut în foc.

— Mi-l închipui scăpând din vedere, zorit de Păuna – „Fugi iute, copile, totul e vina mea, eu sunt bătrână, tu trebuie să-ți creşti copilul, ăsta şi ăi care-o să-i mai ai. Fugi, să nu se ştie c-ai nimerit şi tu aici. Şi dar-o fi să se afle de Dumitru, ai grijă de Dorin, că-i mic, şi de Lolica...". Intră în stilul Păunei, ce zici?

— Ce-am mai zis – intră, dar, vorba colonelului – o ştii, nu?, între altele –, foarte posibil, dar afurisit de puțin probabil!... Procurorul zâmbi la un colț al gurii, sorbind încă un strop din bragă.

— Da, îmi rămâne numai mie... obsesia. Apropo, însă, de aspectul tău cu „civilul"; ca să-l accept, întrebarea cheie e *qui prodest?!...* Ce folos ar avea Ilarie şi Mihai Vrabie din punct de vedere material?

— Unul indirect, recunosc, dar sigur: îndepărtându-l pe Pavel, moştenirea părintească ar reveni lui Dorin şi Lolica, descendenții siguri ai lui Dumitru.

— Cam puțin, maiorule...

— Crezi?! E şi chestie die psihologie, de ambiție țărănească, procurorule, care nu se „loveşte" cu psihologia orăşeanului.

— Idilic, maiorule, numai idilic, accentua procurorul şi din nou maiorul auzi râsul sănătos, părelnic detaşat de orice obsesie, al omului venit să se recreeze pe litoral şi înnotând în mare să se spele şi de neuitare...

— Intrăm un pic la.... apă?, propuse maiorul după puțin şi păru gata s-o ia la fugă.

— Intrăm, dar – strigă ăsta, după noi, „hoții"!, îl opri râzând şi-i luă din mână stacana, golită de bragă şi încălzită

de soare... Intră tu în apă că eu te-ajung! Porniră amândoi într-o fugă lipsită de zgomote – şi din văzduh simțiră briza şi strigătele pescăruşilor...

*

— Ei, se vede e-ai fost la Marea cea Neagră, iradiezi negreață! îl întâmpină, cât ce-i zări în uşă, colonelul Mirescu, râzând cu râsul lui rarissim, dăruit pe sponci în ocazii asemenea. Cam prin care „perlă" de pe litoral ți-ai răsfățat concediul?

— La Mamaia, la... tataia, glumi şi maiorul, mai peste tut, tovarăşe colonel, să trăiți şi bine v-am găsit! Îşi strânseră mâinile cu reală bucurie. După soare, cinci zile pe munți, ozon şi cățărătură, m-am înarmat cu tot ce dă maica natură şi-o iau d-a capo până hăt la anul – mai acuş...

— Ca la o aruncătură de băț anul, râse colonelul reaşezat în „jilțul" din care când „tuna", rar, la împleticeala vreunuia dintre ei, parcă toți l-auzeau pe sfântul llie gonindu-şi telegarii... De data asta reluă cu o melancolie împestrițat-veselă: Hăț mai acuş la anul – încep să simt cum se rostogoleşte timpul, îmbătrânim. Până una-alta – schimbă brusc mimică şi ton –, băieții te aşteaptă ca p-un cireş copt. Du-te, fă turul revederii şi – te prezinți la mine.

— Am înțeles, tovarăşe colonel. Zăgan dădu să se ridice şi, prin ciurul minții, recernu, rapid, situația predată la bani mărunți lui Tufan; putuse interveni undeva hiba, împleticeala?!...

— Alte noutăți? Ce-ți fac nevasta, copiii?

— Vă mulțumesc, bine. Noutăți – da, i-am cam stricat concediul procurorului Năstase. Când mă vedea, din plin soare lui îi ploua! Râse şi, din puține cuvinte, făcu înțeleasă „ploaia" procurorului, ceea ce îl bine dispuse pe colonel.

— Da, Vicu – aşa-i ziceam, zâmbi altfel melancolic o clipă, demult când ne-mbrânceam la fugăritul mingii, închipuindune fotbalişti gata – de puşti: manifesta, față de el şi de alții, o scrupulozitate care mergea până la tiranie. Cam asta-mi reproşează acum mie, câteodată, unii, aşa că îi înțeleg

„ploaia”. Nu totdeauna poți rezolva totul cât ai bate din palme. De data asta, ghinionul lui – ce să-i faci! Să fi ştiut, poate îți decalam concediul? adăugă glumeț. Pe dată însă orice zâmbet pieri şi-i făcu semn că-l aşteaptă.

Când ieşi a doua oară din biroul colonelului, în acea zi, până peste cap se simți maiorul încărcat de probleme – parcă nici nu fusese plecat. Peste câteva zile, marea i-o aminti, fugar, întâlnirea cu procurorul Năstase. Avea treabă cu procurorul şef, salută şi era gata să treacă mai departe pe lungul coridor al Procuraturii, dar Năstase îl opri.

— Salut şi ai avut dreptate! N-a avut complici! „Complice” i-a fost frica. În momentul crimei potențată de faptul că îl rănise în obraz cu dezghiocătorul de porumb. Întărâtat de băutură, de sânge şi durere, Vrabie era în stare s-o ucidă. Frică întărită ulterior de groază. De groaza că ar putea fi surprinsă de copilul cel mic. Dorin, că şi” ceilalți copii ar afla că ea, mama lor… înțelegi?

— Asta am şi înțeles, dacă-ți aduci aminte. Altceva aş vrea să înțeleg, dacă-mi şi explici nițel. Maiorul surâse, ca să nu-şi trădeze uimirea: procurorul arăta senin, ca omul fericit. Cum se face că eşti, în sfârşit, convins – vreau să zic, convins în toată puterea cuvântului că n-a existat complicitate?

— Ei da, am meditat mult, am citit multă cazuistică. E-adevărat, groaza poate face „minuni”. În cazul Păunei, groaza de a-şi răni sufleteşte copiii, poate iremediabil. De aici incredibila ei tărie, deşi, evident, pare atât de pirpirie pe lângă Dumitru – ți-aminteşti fotografia de pe perete, fotografia din rama de scoici aurite, vopsite, nu?…

— Mă rog, plus instinctul de conservare, deşi… Drept să-ți spun, nu văd ce schimbă chestia cu groaza, cu instinctul de conservare, în convingerea ta. Doar n-ai renunțat numai prin lectură şi meditație la ideea complicității…

— Ei, nu – oftă procurorul –, am renunțat şi datorită ție. Mai bine zis, datorită discuției noastre de la mare.

— Mare minune! râse Zăgan şi nu doar de potriveala reluării, cuvântului. Te pomeneşti că m-ai crezut pe cuvânt!

— Într-un fel, da. Adică am reținut ideea cu complicația civilă mascată de un aspect penal.

— Aha! Şi te-ai apucat de fapt să mă verifici pe mine, cum s-ar spune! Ai considerat ipoteza mea ca una din multele ridicate de caz şi-au supus-o şi pe ea probei prin excludere...

— Ei, n-o lua chiar aşa! Mai bine să-ți povestesc cum am dibuit „civilul", pe care nu numai că nu l-am exclus ci, datorită lui, am exclus ipoteza penală a complicității lui Pavel.

— Bun, dă-i drumul. M-ai făcut curios...

— Nici n-o să-ți vină a crede de unde şi cum a sărit iepurele. Ştii că am rămas la mare cu vreo două zile mai mult decât tine. Pe drumul spre casă – îți închipui ce idee mi-a venit? Sigur nu. Ce-ar fi, mi-am zis, să stau die vorbă cu Gheorghe Vrabie, cel care lucrează la hidrocentrala de pe Olt?

Năstase se opri ca să guste mirarea zugrăvită pe chipul maiorului.

— Bine, dar – a fost ascultat, a dat declarație prin comisie rogatorie la instanța locului lui de muncă –, ce voiai să scoți de la el?

— Nimic. Pur şi simplu aveam nevoie să schimb câteva cuvinte şi cu altcineva decât cu un profesionist...

— Şi?!

— Şi din una-n alta – desigur n-am suflat o iotă de insinuările referitoare la Pavel –, veni vorba despre copiii fraților rămaşi în Butureni. Aflu că băiatul lui Ilarie lucrează în acelaşi loc cu Pavel. Îți poți închipui sui priza. „Bănuiesc că se înțeleg bine tinerii, nu?" l-am întrebat. „De înțeles s-ar înțelege ei şi mai bine dacă nu i-ar băga Ilarie prostii în cap lui fiu-său. Nu-i poate ierta lui Pavel că la probele de şef de echipă el a reuşit şi nu Marcu, băiatul lui. «Mă faci de râs în sat, din cauza ăluia» i-a zis lui fiu-său. «Ce mai, el e şef, lui nu i se trece pe dinainte, pe uliță, ca ție, şi din cauza ta şi mie. Păi dacă n-am fost în, stare să am un băiat măcar ca prostu' lui Dumitru». Ziceți şi dumneavoastră, tovarăşe procuror, vorbe-s astea?" Şi îți dai seama cum mi-au sărit – hai să zicem în ureche, nu în ochi, vorbele tale cu „Ehei, procurorule, psihologia ăluia de la țară nu e tot una cu psihologia celui crescut la oraş...". Or, iată, mi-o spune cum

nu se poate mai clar meşterul de pe Olt: *qui prodest*-ul era unul psihologic. Şi uite-aşa, am ajuns la vorbele tale, deşi pe alt plan. Exista un mobil, chiar dacă nu unul direct material.

— Şi uite-aşa, procurorule, asta numai ca să „nu-i treacă pe dinainte" oamenii lui Ilarie, hai? Ne-ntoarcem la ce ziceau primarul şi preşedintele ceape-ului din Butureni despre neştiinţă şi prostie. Uite ce vicleană cursă poate întinde şi prostia! Oricum, ai o temă frumoasă pentru rechizitoriul de la proces...

— Da, nu zic, voi spune ceva şi acolo, mai mult aluziv, despre viclenia ieftină a lui Ilarie. Dar nu prea mult – individul susţine până-n pânzele albe c-a văzut o dubiţă T.V. În poarta Păunei, şi dacă nu-i acuză direct pe Pavel nu-l poţi trage la socoteală că are vedenii. Cred, mai degrabă, că toată tărăşenia asta – bineînţeles pe lângă altele – oferă material pentru un studiu teoretic de specialitate tratând implicaţiile aspectului civil în cercetarea penală.

— Crezi, sau scrii sigur studiul?

— Cred că-l scriu... Sigur, bătrâne!

Zăgan îl privi o clipă, apoi izbucni, în râs. Dar cuvintele cu care încheie scurta lor întâlnire nu erau lipsite de o nuanţă admirativă:

— Asta înseamnă, ogarule de rasă, că nici după înaintarea actelor totuşi nu te-ai oprit din goană...